COORDONATORI:
ANTON NICOLAE CIPRIAN
CRĂCIUN PETRU
MATEI GABRIEL
TODEREANU MARIA
ZETU-UNGUREANU GRETA-MAGDA

STRATEGII ȘI PARTENERIATE PENTRU ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIILE ȘCOLARITĂȚII

Strategii educaționale de adaptare treptată și modalități de parteneriat care să faciliteze tranziția ușoară a copilului la diferite medii ale școlarității

Editura „George Tofan”
Suceava, 2026

ISBN 978-606-625-603-2

Coordonatori:
Inspector școlar general, ANTON NICOLAE CIPRIAN
Inspector școlar general adjunct, CRĂCIUN PETRU
Inspector școlar general adjunct, MATEI GABRIEL
Inspector școlar pentru educație timpurie,
TODEREANU MARIA
Director G.P.N. ,,Voinicelul" Fălticeni,
prof. ZETU-UNGUREANU GRETA-MAGDA

„Dezvoltarea copilului este influențată de interacțiunile dintre familie, școală și comunitate."

– Urie Bronfenbrenner

Editura ,,George Tofan"
Suceava, 2026

ISBN 978-606-625-603-2

Colectivul de redacție:

profesor pentru educație timpurie Lateș Mihaela
profesor pentru educație timpurie Damian Mădălina
profesor pentru educație timpurie Măria Paula
profesor pentru educație timpurie Ciobanu Diana
profesor pentru educație timpurie Blană Cătălina
profesor pentru educație timpurie Tanasă Gabriela

ADAPTAREA TIMPURIE ÎN EDUCAȚIE: CONTINUITATE, SIGURANȚĂ EMOȚIONALĂ ȘI SPRIJIN EDUCAȚIONAL.....10

Prof. ed. timpurie: Agavriloaei Paula

Grădinița cu Program Prelungit ,,Pinocchio", Fălticeni

UN DEMERS PRIETENOS PENTRU TRANZIȚIA COPILULUI DIN MEDIUL FAMILIAL SPRE UN NOU CONTEXT DE ÎNVĂȚARE 13

Prof. Alexandrescu Violeta

Grădinița cu Program Prelungit ,,Pinocchio", Fălticeni

MODALITĂȚI EFICIENTE DE ADAPTARE A COPILULUI ÎN MEDIILE EDUCAȚIONALE 15

Prof. pentru educația timpurie, Alupului Monica

Școala Gimnazială ,,Nicolae Stoleru"-G.P.N. Nr. 1, Baia

PLAN DE EDUCAŢIE INDIVIDUALIZAT.....18

Profesor educație timpurie: Amarie Mariana

Grădiniţa Specială Fălticeni

ADAPTAREA PROGRESIVĂ A COPILULUI LA MEDIILE EDUCAȚIONALE: STRATEGII ȘI PARTENERIATE PENTRU O TRANZIȚIE REUȘITĂ 22

Ed. Anghelescu Mirela

GPN "Voinicelul" - Structura Creșa "Sfânta Ana", Fălticeni

TRANZIȚIA GRĂDINIȚĂ–ȘCOALĂ: STRATEGII DE ADAPTARE ȘI PARTENERIAT EDUCAȚIONAL.....25

prof. Apetrei Tatiana-Livia
Grădinița cu Program Prelungit „Aşchiuță", Suceava

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI MODALITĂȚI DE PARTENERIAT CARE SĂ FACILITEZE TRANZIȚIA UȘOARĂ A COPILULUI LA DIFERITE MEDII ALE ȘCOLARITĂȚII 29

Profesor înv. preșcolar, Arsente Vasilica

Grădinița cu Program Normal, Dumbrava

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI MODALITĂȚI DE PARTENERIAT CARE SĂ FACILITEZE TRANZIȚIA UȘOARĂ A COPILULUI LA DIFERITE MEDII ALE ȘCOLARITĂȚII 33

Profesor învățământ preșcolar, Avrămia Marina-Nicoleta
Școala Gimnazială Nr. 1 Bogdănești, structura G.P.N. Nr. 1 Bogdănești

STRATEGII DE ADAPTARE BLÂNDĂ A COPIILOR LA GRĂDINȚĂ 36

Profesor Bahan Elena Simona

Scoala Gimnazială Budeni – Structura G.P.N. Gulia

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI MODALITĂȚI DE PARTENERIAT CARE SĂ FACILITEZE TRANZIȚIA UȘOARĂ A COPILULUI LA DIFERITE MEDII ALE ȘCOLARITĂȚII 39

Educatoare- Băeșu Andreea

Școala Gimnazială Nr.1 Bogdănești- G.P.N. Nr.1 Bogdănești

PROVOCĂRILE TRANZIȚIEI COPIILOR CU CES DE LA GRĂDINIȚĂ LA ȘCOALĂ.....41

Prof. Educaţie timpurie Băişanu Nina

G.P.N. „Voinicelul", structura „Scufiţa Roşie", Fălticeni

ADAPTAREA COPILULUI LA GRUPA MICĂ 44

Prof. Ed Timpurie: Beclea Irina Ionela

Şcoala Gimnazială ,,Ioan Ciurea” / G.P.P. “Dumbrava Minunată” Fălticeni

STRATEGII EDUCAȚIONALE PENTRU O TRANZIȚIE UȘOARĂ A COPILULUI ÎNTRE MEDIILE ȘCOLARITĂȚII 46

Profesor educație timpurie: Bilan Maria-Diana

G.P.P. „Căsuța Piticilor” Gura Humorului

ADAPTAREA BLÂNDĂ A COPILULUI MIC LA MEDIUL GRĂDINIȚEI 48

Profesor educație timpurie, Blană Cătălina-Elena

G.P.N.,,Voinicelul” Structura ,,Scufița Roșie”- Fălticeni

DE LA SIGURANȚA FAMILIEI LA UNIVERSUL ȘCOLII – STRATEGII ȘI PARTENERIATE PENTRU O TRANZIȚIE REUȘITĂ 51

Educatoare: Boicu Ioana-Alexandra

Școala Gimnazială Dorna Arini-G.P.P. Rusca

MODALITĂȚI DE PARTENERIAT CARE SĂ FACILITEZE TRANZIȚIA UȘOARĂ A COPILULUI LA DIFERITE MEDII ALE ȘCOLARITĂȚII 54

Profesor educație timpurie Bordeianu Maria Adina

Grădinița cu Program Prelungit Prichindel

DE LA GRĂDINIȚĂ LA ȘCOALĂ – STRATEGII DIDACTICE ȘI COLABORĂRI ESENȚIALE ..57

Prof. Bubuţanu Ana Loredana

G.P.P. „Pinocchio” – structura G.P.P. „Licurici” Fălticeni

TRANZIȚIA COPILULUI LA GRĂDINIȚĂ ȘI ROLUL PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL ..61

Profesor pentru educație timpurie, Budăi Nicoleta

Liceul Tehnologic ,,Nicolai Nanu” Broșteni; GPP Broșteni

INTEGRAREA TREPTATĂ A COPILULUI ÎN MEDIUL EDUCAȚIONAL 63

Prof. Bulaicon Loredana Vasilica

G.P.N. „Voinicelul”, structura „Scufița Roșie” Fălticeni

OPTIMIZAREA PROCESULUI DE TRANZIȚIE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR PRIN STRATEGII DE ADAPTARE GRADUALĂ 65

Profesor educație timpurie, Buliga Andreea

G.P.P. „GULLIVER” – unitate structură G.P.P. „A.B.C” Suceava

TRANZIȚIA EDUCAȚIONALĂ TIMPURIE: PRACTICI EFICIENTE DE ADAPTARE ȘI PARTENERIAT 67

Prof. Burdujoc Roxana

Grădinița cu Program Prelungit „Prichindel” Suceava

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIUL ȘCOLAR: STRATEGII EDUCAȚIONALE ȘI PARTENERIATE PENTRU O TRANZIȚIE REUȘITĂ 69

Prof. înv. primar, Candrea Ioana

Școala Gimnazială ,,Mihail Sadoveanu” Fălticeni

STRATEGII EDUCAȚIONALE ȘI PARTENERIAT EDUCAȚIONAL PENTRU FACILITAREA TRANZIȚIEI COPILULUI ÎNTRE MEDIILE ȘCOLARE 72

Profesor învățământ preșcolar: Char Virginia – Elena

Liceul Tehnologic ”Vasile Cocea” Moldovița – Grădinița cu Program Normal Argel

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI ÎN ADAPTAREA PREȘCOLARULUI LA GRUPA MICĂ 74

Prof.pentru educație timpurie Chihaia Maria

G.P.P. LITENI/ L.T.I.V.L.

DE LA JOC LA ÎNVĂȚARE: CONTINUITATE ȘI SPRIJIN ÎN TRANZIȚIA DE LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR LA CEL ȘCOLAR 76

Prof. Cielechi Patricia
G.P.P. „Căsuța Piticilor", Gura Humorului

ADAPTAREA COPILULUI ÎN CLASA PREGĂTITOARE ȘI TRANZIȚIA DE LA GRĂDINIȚĂ LA ȘCOALĂ 78

Profesor învățământ preșcolar Ciobanu Antuanett-Diana

Grădinița cu Program Normal "Voinicelul" - Fălticeni

TRANZIȚIA COPILULUI ÎNTRE MEDIILE EDUCAȚIONALE: STRATEGII ȘI PARTENERIAT 81

Prof. Ed. Timpurie Ciofu Anastasia

G.P.N. „Voinicelul", Fălticeni

STRATEGII EDUCAȚIONALE ȘI MODELE DE PARTENERIAT ÎN FACILITAREA TRANZIȚIEI COPILULUI DE LA MEDIUL PREȘCOLAR LA REGIMUL ȘCOLAR 85

Prof. Ciubotariu Elena

G.P.P. „Pinocchio" – structura G.P.P.„Licurici" Fălticeni

STRATEGII DE SPRIJIN ȘI FACTORI CARE POT INFLUENȚA ADAPTAREA ȘCOLARĂ A COPILULUI 90

Educator pentru educație timpurie: Ciubotariu Georgiana-Bianca

G.P.N. „Voinicelul"-Structură Creșa „Sf. Ana" Fălticeni

COLABORAREA FAMILIE – ȘCOALĂ CA PREMISĂ A REUȘITEI TRANZIȚIEI EDUCAȚIONALE 94

Educatoare pentru educație timpurie, Cojocariu Georgiana-Corina

GPN „Voinicelul", Structura Creșa „Sfânta Ana", Fălticeni

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE A COPILULUI DE GRĂDINIȚĂ LA VIAȚA DE ȘCOLAR 97

Prof. Cotos Maria Adriana

Școala Gimnazială „D. Onciul" Straja, G.P.N. nr.3

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIUL ȘCOLAR: ROLUL GRĂDINIȚEI, FAMILIEI ȘI ȘCOLII 100

Profesor educație timpurie Damian Mădălina

Grădinița cu Program Normal „Voinicelul" Fălticeni

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI MODALITĂȚI DE PARTENERIAT CARE SĂ FACILITEZE TRANZIȚIA UȘOARĂ A COPILULUI LA DIFERITE MEDII ALE ȘCOLARITĂȚII 103

Profesor pentru educație timpurie, Dimitriu Andreea-Mihaela

Școala Gimnazială Bosanci, Grădinița cu Program Normal „Căsuța din Povești", Bosanci

TRANZIȚIA UȘOARĂ ÎN MEDIUL EDUCAȚIONAL 106

Prof.Educație timpurie: Dobreanu Sabina Maria

Grădinița cu Program Prelungit "Căsuța Piticilor" Gura Humorului

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI MODALITĂȚI DE PARTENERIAT CARE SĂ FACILITEZE TRANZIȚIA UȘOARĂ A COPILULUI LA DIFERITE MEDII ALE ȘCOLARITĂȚII 110

Profesor pentru educație timpurie: Drob Camelia

Grădinița cu program prelungit "Căsuța piticilor" -Gura Hmorului

STRATEGII DIDACTICE MODERNE. INOVAȚIE ȘI ADAPTABILITATE ÎN EDUCAȚIA CONTEMPORANĂ 112

Prof. educație timpurie Dutcovici Marinela Anca

Grădinița cu Program Prelungit ,,Prichindel" - Suceava

STRATEGII EDUCAȚIONALE PENTRU O TRANZIȚIE ARMONIOASĂ ÎN MEDIUL ȘCOLAR 114

Prof. înv. preșcolar Filipciuc Mădălina
Grădinița Colegiului Național „Mihai Eminescu" Suceava

INTRAREA ÎN GRĂDINIȚĂ, UN PAS ESENȚIAL ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE 116

Prof. Gogan Roxana-Elena

GPN. Nr. 1 Mălini, Școala Gimnazială "Nicolae" Labiș

STRATEGII EDUCAȚIONALE CARE FACILITEAZĂ ADAPTAREA COPILULUI LA DIFERITE MEDII ALE ȘCOLARITĂȚII 119

Profesor pentru educație timpurie, Gogu Anca- Mihaela

Școala Gimnazială „Nicolae Stoleru", G.P.N. Nr.1, Baia

UN DEMERS PRIETENOS PENTRU TRANZIȚIA COPILULUI DIN MEDIUL FAMILIAL SPRE UN NOU CONTEXT DE ÎNVĂȚARE, ADAPTAREA LA GRĂDINIȚĂ 123

Prof.Guligă Loredana- Mihaela

Școala Gimnazială ,,Ioan Ciurea"-structura G.P.P.Dumbrava Minunată Fălticeni

STRATEGII DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI MODELE DE BUNE PRACTICI ÎN PARTENERIATUL EDUCAȚIONAL PENTRU DEBUTUL ȘCOLAR 125

Prof.pt.educație timpurie : Hemen Tatiana

Unitatea: G.P.P.,,Căsuța piticilor", Gura Humorului

PREMISE PEDAGOGICE ALE UNEI TRANZIȚII ECHILIBRATE A COPILULUI CĂTRE NOILE MEDII ALE ÎNVĂȚĂRII 128

Prof. Ed. Timpurie, Iacob Adela

Școala cu clasele I-VIII „Ion Lovinescu" Rădășeni, G.P.N. Rădășeni

GRĂDINIȚA CA FACTOR DE FACILITARE A TRANZIȚIEI SPRE MEDIUL ȘCOLAR 132

Prof.pt.educație timpurie: Iacob Mihaela

G.P.P. „Căsuța Piticilor", Gura Humorului, Suceava

MODEL PROIECT DE PARTENERIAT EDUCAȚIONAL ȘCOALĂ-GRĂDINIȚĂ Colaborarea, cheia succesului ! 135

Prof. înv. primar Ichim Mihaela

Școala Gimnazială ,,M. Sadoveanu" Fălticeni, Suceava

ABORDĂRI PEDAGOGICE ȘI COLABORAREA CU FAMILIA 139

Prof. Ignat Diana-Valentina

Grădinița cu Program Prelungit „1-2-3" Suceava

EDUCAȚIA TIMPURIE ȘI CONTINUITATEA ȘCOLARĂ 142

Profesor pentru educație timpurie: Iurea Elena-Magda

Grădinița cu Program Normal „Voinicelul” – Fălticeni

STRATEGII EDUCAȚIONALE CARE FACILITEAZĂ TRANZIȚIA COPILULUI SPRE MEDIUL ȘCOLAR 146

Profesor educație timpurie Lateș Mihaela

G.P.N. “Voinicelul” Fălticeni, Structura G.P.N. “Scufița Roșie” Fălticeni

ROLUL COLABORĂRII FAMILIE–GRĂDINIȚĂ ÎN ADAPTAREA EMOȚIONALĂ A COPILULUI LA ÎNCEPUTUL ȘCOLARITĂȚII 150

Profesor învățământ preșcolar: Loba Marcela - Andreea

Liceul Tehnologic ”Vasile Cocea” Moldovița – Grădinița cu Program Normal Argel

ADAPTAREA TREPTATĂ ŞI TRANZIȚIA UȘOARĂ A COPILULUI LA DIFERITE MEDII ALE ȘCOLARITĂȚII 152

Educator pentru educatie timpurie, Lupu Elena Medeea

GPN Voinicelul, structura Creșa ,,Sfânta Ana”

STRATEGII EDUCAȚIONALE PENTRU ADAPTAREA TREPTATĂ ȘI TRANZIȚIA UȘOARĂ DE LA GRĂDINIȚĂ LA ȘCOALĂ 154

Profesor înv. primar Maria Lupu
Școala Gimnazială ”Mihail Sadoveanu” Fălticeni

STRATEGII ȘI MODALITĂȚI DE ADAPTARE A COPILULUI PREȘCOLAR LA DIFERITE MEDII ALE ȘCOLARITĂȚII 156

prof. educație timpurie Maierean Magdalena

G.P.N. ”Stejărelul” Cajvana

ADAPTAREA TREPTATĂ A COPILULUI LA DIFERITE MEDII ALE ŞCOLARITĂȚII 159

Prof. ed. Timpurie Mazureac Laura-Simona

Grădinița Colegiului Național „Mihai Eminescu” Suceava

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ ŞI MODALITĂȚI DE PARTENERIAT CARE SĂ FACILITEZE TRANZIȚIA UȘOARĂ A COPILULUI LA DIFERITE MEDII ALE ŞCOLARITĂȚII 161

Prof.educ.timpurie:Măcărescu Loredana-Maria

G.P.P. “Căsuţa piticilor” Gura-Humorului

TRANZIȚIA EDUCAȚIONALĂ A COPILULUI- STRATEGII DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI ROLUL PARTENERIATULUI CU FAMILIA 164

Educator, Măria Mihaela

Grădinița cu program normal „Voinicelul” Fălticeni, structura Creșa„Sfânta Ana”

DRUMUL LIN SPRE ȘCOALĂ: ADAPTARE TREPTATĂ ȘI PARTENERIAT EDUCAȚIONAL PENTRU REUȘITA COPILULUI 167

Prof. educație timpurie: Măria Paula

G.P.N. „Voinicelul”, structura „Scufița Roșie” Fălticeni

PREȘCOLARII DE AZI, ȘCOLARII DE MÂINE” - PROIECT DE PARTENERIAT EDUCAȚIONAL GRĂDINIȚĂ - ȘCOALĂ 169

Prof. ed. timpurie Mezdrea Mirela- Ioana

Șc. Gimnazială Neagra Șarului / G.P.N. „Curcubeu” Șaru Dornei

DE LA JOC LA ÎNVĂȚARE: ADAPTAREA COPILULUI LA ŞCOALĂ 172

Prof. Mîrzan Manuela-Magdalena

G.P.P. ”Pinocchio” Fălticeni

DE LA GRĂDINIŢĂ LA ŞCOALĂ – BUCURIE SAU TEAMĂ? 175

Prof. Ed. Tipurie Mîrzan Mihaela Olguţa

Şc. Gim “Ioan Ciurea”/ G.P.P. “Dumbrava Minunată” Fălticeni

ABORDĂRI EDUCAȚIONALE ȘI PARTENERIAT INSTITUȚIONAL ÎN FACILITAREA TRANZIȚIEI COPILULUI ÎNTRE MEDIILE ȘCOLARITĂȚII.....177

Educatoare: Movileanu Ionela Alexandra

Grădinița cu Program Normal „Voinicelul” – Fălticeni

MODALITĂȚI DE SPRIJIN EDUCAȚIONAL PENTRU O TRANZIȚIE ARMONIOASĂ A COPILULUI ÎNTRE ETAPELE ȘCOLARITĂȚII 179

Educator pentru educație timpurie: Musteață Iulia

G.P.N. “Voinicelul” – structura Creșa “Sfânta Ana” Fălticeni

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIILE EDUCAȚIONALE: STRATEGII ȘI PARTENERIATE PENTRU O TRANZIȚIE REUȘITĂ.....182

Prof. Nichifor Corina-Lordedana

Școala Gimnazială Ioan Ciurea, structura G.P.P. Dumbrava Minunată

ROLUL PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL ÎN ADAPTAREA LA CREȘĂ.....186

Ed. educație timpurie Norocel Ana-Maria

G. P. N. „Voinicelul” Fălticeni – Structura Creșa „Sfânta Ana”

PARTENERIATUL FAMILIE-INSTITUȚIE EDUCAȚIONALĂ- FACTOR ESENȚIAL IN TRANZIȚIA COPILULUI.....189

Educatoare pentru educație timpurie: Nuțu Magda

G.P.N. „Voinicelul”- Structura Creșa „Sfânta Ana” - Fălticeni

ADAPTARE ȘI PARTENERIAT EDUCAȚIONAL – CHEIA UNEI TRANZIȚII REUȘITE DE LA GRĂDINIȚĂ LA ȘCOALĂ.....192

Profesor educație timpurie Odinschi Oana

Școala Gimnazială ”Orest Renei” Burla/ G.P.N Burla

EDUCAȚIA TIMPURIE ȘI MANAGEMENTUL TRANZIȚIEI DE LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR LA CEL PRIMAR: ABORDĂRI ȘI STRATEGII MODERNE.....195

Prof. educație timpurie Onofriesei – Măriuță Veronica

Școala Gimnazială „Ion Lovinescu”, GPN Rădășeni

TRANZIȚIA COPILULUI ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE – ABORDĂRI STRATEGICE ȘI COLABORATIVE.....199

Educatoare Osoianu Diana Roxana

G.P.N „Voinicelul”, Structura Creșa „Sfânta Ana”

COMUNICAREA GRĂDINIȚĂ-FAMILIE, UN ROL IMPORTANT ÎN EDUCAȚIA COPIILOR .202

Prof. înv. preșcolar- Pamparău Cristina Simona

G.P.P. „Prichindel” Suceava

PRIMII PAȘI AI COPILULUI DIN FAMILIE ÎN GRĂDINIȚĂ.....205

Educ. Panțiru Marcela

G.P.N. Văleni, Mălini

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI MODALITĂȚI DE PARTENERIAT CARE SĂ FACILITEZE TRANZIȚIA COPILULUI DE LA CREȘĂ LA GRĂDINIȚĂ 208

Profesor educație timpurie Pălie Carmen-Viorica

Școala Gimnazială „ Ioan Ciurea„ Fălticeni- structura G.P.P. „Dumbrava Minunată”

ANXIETATEA DE SEPARARE LA COPILUL MIC ȘI STRATEGII EDUCAȚIONALE PENTRU O ADAPTARE REUȘITA LA CREȘA ȘI GRADINIȚĂ 211

Educatoare pentru educație timpurie ,Pintilei Elena Daniela

GPN “Voinicelul “,Structura Creșa “Sfanta Ana” , Fălticeni

PARTENERIATUL EDUCAȚIONAL 214

Prof.: Răileanu Mihaela

G. P.P„ Pinocchio” Fălticeni

STRATEGII DE DEZVOLTARE A ABILITĂȚILOR EMOȚIONALE ALE PREȘCOLARILOR CARE ASIGURĂ ADAPTAREA CU SUCCES LA MEDIUL ȘCOLAR 217

Profesor educație timpurie, Rîșca Elena-Gabriela

G.P.P ”GULLIVER”, STRUCTURA G.P.P ”ABC”,SUCEAVA

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI BLÂNDĂ ÎN VIAȚA ANTEPREȘCOLARULUI 222

Profesor pentru educație timpurie: Roibu Oana-Daniela

G.P.N Voinicelul-Structura creșa Sfânta Ana

GRĂDINIŢA ŞI PARTENERII SĂI DIN COMUNITATE ÎMPREUNĂ 224

Profesor Rusu Irina

Școala Gimnazială ,,Nicolae Labiș ”Mălini G.P.N. Mălini Nr. 1

ADAPTAREA COPILULUI ÎN CLASA PREGĂTITOARE ȘI TRANZIȚIA DE LA GRĂDINIȚĂ LA ȘCOALĂ 227

Prof. Sandu Irina

G.P.P. „Pinocchio”, Fălticeni

ADAPTAREA TIMPURIE A COPILULUI ANTEPREȘCOLAR LA MEDIILE EDUCAȚIONALE: STRATEGII EDUCAȚIONALE ȘI PARTENERIAT FAMILIE – INSTITUȚIE 231

Educator pentru educație timpurie Sandu Nicoleta

GPN ,,Voinicelul’’– Structura Creșa Sfânta Ana Fălticeni

TRANZIȚIA DE LA JOC LA ÎNVĂȚARE FORMALĂ ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE 234

Profesor pentru educație timpurie Seserman Ramona Elena

Liceul teologic”Mitropolitul Dosoftei”-Grădinița cu Program Prelungit ”Sfântul Ioan cel Nou” 234

CONTINUITATEA EDUCAȚIONALĂ, ROLUL STRATEGIILOR PROGRESIVE ȘI AL PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL ÎN ADAPTAREA COPILULUI LA TRANZIȚIILE ȘCOLARE 236

Profesor pentru educație timpurie Sîrghie Arianna-Mihaela

Grădinița cu Program Normal ,,Voinicelul” Fălticeni

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI ROLUL PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL ÎN FACILITAREA TRANZIȚIEI COPILULUI ÎNTRE MEDIILE ȘCOLARITĂȚII 240

Prof.pt.educație timpurie : Slevoacă Cristina

Unitatea: G.P.P.„Căsuța Piticilor”, Gura Humorului

TRANZIȚIA COPILULUI ÎN MEDIILE EDUCAȚIONALE: STRATEGII DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI PARTENERIAT EDUCAȚIONAL EFICIENT 243

Ed. Solcanu Francesca-Gabriela

G.P.P. „Pinocchio” Fălticeni

GRĂDINIȚA: ÎNCEPUTUL UNEI MARI AVENTURI 245

Prof. Spînu Nicoleta Liliana

GPP “CĂSUȚA PITICILOR” GURA HUMORULUI

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI MODALITĂȚI DE PARTENERIAT PENTRU FACILITAREA TRANZIȚIEI COPILULUI ÎN MEDIUL PREȘCOLAR 248

Prof.înv.preșcolar: Șporneac-Mihalcea Daniela
Școala Gimnazială Bosanci/ G.P.N. *”Căsuța din povești”*, Bosanci

ROLUL PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL ÎN ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIILE DE ȘCOLARITATE 250

Educator pentru educație timpurie Tanasă Andreea Iuliana

G.P.N. " Voinicelul "- structura Creșa " Sfânta Ana " Fălticeni

TRANZIȚIA DE LA GRĂDINIȚĂ LA ȘCOALĂ 253

Prof. educație timpurie Tanasă Gabriela

G.P.N. „Voinicelul”, Structura „Scufița Roșie” Fălticeni

INTERVENȚII EDUCAȚIONALE PENTRU OPTIMIZAREA ADAPTĂRII COPILULUI LA MEDIUL GRĂDINIȚEI 255

Prof. Tărnăuceanu Nicolette

G.P.P. „Pinocchio” Fălticeni

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ A COPILULUI ÎNTRE MEDIILE ȘCOLARITĂȚII 261

Prof.ed. timpurie Trandafir Casandra

G.P.P. Prichindel Suceava

ROLUL CONTINUITĂȚII PEDAGOGICE ȘI AL COLABORĂRII EDUCAȚIONALE ÎN INTEGRAREA COPILULUI ÎN NOI CONTEXTE ȘCOLARE 263

Prof. Ed. Timpurie, Turtușan Leorița Lăcrămioara

Școala Gimnazială Băișești, G.P.N. Băișești

ROLUL GRĂDINIȚEI, FAMILIEI ȘI COMUNITĂȚII ÎN EDUCAȚIA COPIILOR 267

Prof. Turza Elena

G.P.P. „Căsuța piticilor”-Gura Humorului

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI MODALITĂȚI DE PARTENERIAT CARE FACILITEAZĂ TRANZIȚIA UȘOARĂ A COPILULUI LA DIFERITE MEDII ALE ȘCOLARITĂȚII 269

Prof. ed. timpurie: Ursu Ana-Maria
Școala Gimnazială Dorna Arini GPP

PARTENERIATUL GRĂDINIȚĂ – FAMILIE, CHEIA DEZVOLTĂRII COPILULUI 272

Prof. Vranciuc Delia Elena

Școala Gimnaziala ,,Ioan Ciurea”, structura G.P.P. ,,Dumbrava Minunată”

ADAPTAREA TREPTATĂ LA ȘCOLARITATE PRIN PARTENERIATUL GRĂDINIȚĂ – ȘCOALĂ 274

Prof. Zetu-Ungureanu Greta-Magda

G.P.N. „Voinicelul” Fălticeni

ADAPTAREA TIMPURIE ÎN EDUCAȚIE: CONTINUITATE, SIGURANȚĂ EMOȚIONALĂ ȘI SPRIJIN EDUCAȚIONAL

Prof. ed. timpurie: Agavriloaei Paula
Grădinița cu Program Prelungit ,,Pinocchio", Fălticeni

Adaptarea copilului la schimbările din mediul educațional reprezintă un proces complex, ce implică transformări la nivel emoțional, social și comportamental. Trecerea de la creșă la grădiniță este una dintre primele etape importante din viața antepreșcolarului. Această perioadă presupune acomodarea cu un nou spațiu, noi reguli și persoane diferite.

La nivel antepreșcolar, relația afectivă dintre copil și adultul de referință(educatoare, îngrijitoare) are un rol esential în dezvoltarea sentimentului de siguranță emoțională. În mediul creșei copilul își formează atașamente față de personalul educative, care devine pentrui ei o figură de siguranșă, similar, în anumite context, cu cea parentală. Aceste relații sunt construite zilnic, prin rutine previzibile, îngrijire constantă, interacțiuni calde și răspus promt la nevoile copilului.

Importanța acestei etape constă în faptul că ea influențează modul în care copilul va percepe mediul educațional pe termen lung. Copilul antepreșcolar (2-3 ani) are o nevoie accentuată de siguranță emoțională. Limbajul este în dezvoltare, iar emoțiile sunt intense și uneori greu de controlat. Separarea de părinți poate genera anxietate, iar reacțiile pot varia de la plâns la retragere sau opoziție. Creșa oferă un mediu mai protector, centrat pe îngrijire. Grădinița introduce reguli clare, activități structurate și accent pe autonomie. Aceste schimbări pot genera dificultăți temporare de adaptare. Copiii pot manifesta plâns, refuzul activităților sau timiditate. Alții pot manifesta entuziasm și curiozitate.

În momentul tranziției către grădiniță, această legătură afectivă este întreruptă sau modificată semnificativ. Pentru unii copii, schimbarea poate genera nesiguranșă, anxietate de separare, comportamente de retragere sau opoziție. Dificultatea adaptării este influențată de mai mulți factori, precum temperamental copilului, nivelul de dezvoltare emoțională, experiențele anterioare de separare, dar și modul în care este gestionată această tranziție de către adulți.

Mediul grădiniței aduce schimbări importante: un alt colectiv de copii, alte cadre didactice, reguli noi și un nivel mai ridicat de autonomie cerut. Pentru copiii care au dezvoltat un atașament puternic în creșă aceste modificări pot fi resimțite ca o pierderte, cee ace explică reacțiile emoționale intense din perioada de adaptare.

Prin urmare, este essential ca tranziția de la creșă la grădiniță să fie realizată gradual și susținut, prin menținerea unui climat afectiv securizant, colaborare între familii și cadre didactice, precum și prin strategii care să faciliteze formarea de noi relații de încredere. Astfel, copilul poate transfera sentimental de siguranță către noul mediu educational și poate face față mai ușor schimbării.

În practică, se observă frecvent că părinții sunt surprinși de dificultățile de adaptare ale copilului la grădiniță sau nu le anticipeaz, considerțnd că frecventarea creșei a asigurat deja o integrare complete în mediul mediul educational. Această percepție pornește de la idea că experiența anterioară de separare și socializare este suficientă pentru a facilita tranziția.

Totuși, din perspectivă psihopedagogică, adaptarea la grădiniță nu reprezintă o continuare liniară a experienței din creșă, ci un nou proces de reorganizare emoțională și comportamentală. Chiar dacă un copil a fost anterior integrat într-un colectiv de antepreșcolari, schimbarea mediului educational implică factori suplimentari de solicitare: rarea relațiilor cu adulții de referință, raportarea

la un alt tip de organizare a activităților, precum și adaptarea la un nou grup de copii, cu dinamici sociale diferite.

Strategii cheie pentru o adaptare blândă a antepreșcolarului de la creșă la grădiniță

Vizitarea grădiniței înainte de începerea frecventării programului reprezintă o strategie eficientă în facilitarea adaptării antepreșcolarului. Această etapă contribuie la reducerea anxietății generate de necunoscut și la crearea unei prime legături emoționale pozitive cu noul mediu educațional.

Pentru copilul mic, spațiile noi și persoanele necunoscute pot genera teamă și nesiguranță. Prin vizite prealabile, acesta are ocazia să exploreze mediul într-un ritm propriu, în prezența părintelui, ceea ce îi oferă un sentiment de siguranță. Contactul direct cu sala de grupă, jucăriile, curtea și materialele educaționale contribuie la familiarizarea cu rutina zilnică.

De asemenea, întâlnirea cu educatoarea este un moment deosebit de important. Stabilirea unei relații inițiale bazate pe căldură și încredere poate influența pozitiv întreaga perioadă de adaptare. Copilul începe să asocieze figura educatoarei cu un adult de încredere, ceea ce reduce dificultatea momentului despărțirii ulterioare de părinte.

Activitățile de parteneriat între creșă și grădiniță au un rol esențial în facilitarea acomodării copilului antepreșcolar la noul mediu educațional. Prin aceste colaborări, se creează o continuitate între cele două etape, reducând anxietatea de separare și nesiguranța resimțită de copil în fața schimbării. Organizarea unor vizite comune, întâlniri între educatori și activități desfășurate împreună contribuie la familiarizarea copilului cu spațiul, rutina și noile persoane de referință. Astfel, tranziția devine mai blândă, iar copilul crește încrederea și sentimentul de siguranță. În același timp, parteneriatul dintre creșă și grădiniță permite schimbul de informații relevante desprele, interesele și particularitățile nevoi copil, asigurând o abordare educațională coerentă și adaptată.

Citirea poveștilor tematice despre grădiniță reprezintă o metodă eficientă și accesibilă de sprijinire a antepreșcolarului în procesul de adaptare. Prin intermediul poveștilor, copilul are posibilitatea de a înțelege, într-un mod indirect și plăcut, ce presupune noul mediu și cum se desfășoară activitățile zilnice.

La această vârstă, copiii se identifică ușor cu personajele și trăirile acestora. Atunci când ascultă povești despre copii care merg la grădiniță, care își fac prieteni, participă la jocuri sau depășesc teama de separare, antepreșcolarii își pot regăsi propriile emoții și temeri. Astfel, povestea devine un instrument de normalizare a trăirilor și de reducere a anxietății.

Poveștile contribuie la familiarizarea copilului cu rutina grădiniței: sosirea dimineața, întâlnirea cu educatoarea, activitățile de joc, masa și odihna. În acest mod, copilul își formează o reprezentare mentală a ceea ce urmează să experimenteze, ceea ce îi oferă un sentiment de predictibilitate și control.

Relațiile de prietenie joacă un rol esențial în procesul de adaptare al antepreșcolarului la grădiniță. Pentru copilul mic, prezența unui coleg cunoscut sau formarea rapidă a unei relații de prietenie poate reduce semnificativ anxietatea și sentimentul de nesiguranță. Menținerea unui prieten din perioada creșei reprezintă un real sprijin emoțional în etapa de tranziție. Copilul regăsește o figură familiară într-un mediu nou, ceea ce îi oferă continuitate și stabilitate. Interacțiunea cu un coleg cunoscut facilitează integrarea în grup, deoarece copilul nu se mai simte singur în fața schimbării.

Tranziția de la creșă la grădiniță este un proces complex, ce implică adaptări la nivel emoțional, social și comportamental. Modul în care este gestionată această etapă influențează atât integrarea copilului în noul mediu educațional, cât și evoluția sa. Crearea unui climat securizant, asigurarea continuității între cele două niveluri educaționale și respectarea ritmului individual de

dezvoltare constituie condiții esențiale pentru o adaptare eficientă. În acest sens, colaborarea dintre familie și cadre didactice sunt un rol determinant.

Prin intervenții educaționale coerente și adecvate nevoilor copilului, această etapă poate deveni un context favorabil dezvoltării încrederii, a autonomiei și a disponibilității pentru învățare, integrare.

Bibliografie:

1. Catalano, H., & Albulescu, I. (coord.). (2023). Educația timpurie antepreșcolară. Ghidul cadrului didactic. București: Didactica Publishing House.
2. Catalano, H., & Vrasmaș, E. (coord.). (2025). Educația timpurie antepreșcolară. Ghid esențial pentru cadrele didactice. București: Didactica Publishing House.
3. Clipa, O. (coord.). (2023). Educația timpurie. Resurse pentru dezvolatrea practicienilor. Editura Trei.

UN DEMERS PRIETENOS PENTRU TRANZIȚIA COPILULUI DIN MEDIUL FAMILIAL SPRE UN NOU CONTEXT DE ÎNVĂȚARE

Prof. Alexandrescu Violeta
Grădinița cu Program Prelungit ,,Pinocchio", Fălticeni

Grădinița este o etapă marcantă care vine cu o mare încărcătură emoțională, atât pentru copii, cât și pentru părinți. Un mediu necunoscut, oameni pe care nu îi știu, strictețea unui program și regulile noi cu care interacționează copiii odată cu începerea grădiniței pot fi copleșitoare pentru ei. Iar anxietățile copiilor îi consumă și pe părinții care trec, la rândul lor, printr-un proces de acomodare. Cadrele didactice trebuie să dea dovadă de empatie, calm și răbdare și să ii ajute atât pe copii cât și pe părinți să-și gestioneze propriile temeri cu privire la provocările pe care copiii le-ar putea întâmpina în procesul de acomodare la grădiniță.

Anxietatea copiilor în prima zi de școală e provocată în principal de teama de necunoscut: un mediu nou, activități și oameni pe care copiii nu le cunosc.

Părinții și copiii ar trebui să își cunoască restul colegilor care fac parte din grupa lor, dar și pe adulții care vor fi mai apoi prezenți în sala de grupă.

Așadar, intervine cea mai importantă întrebare: De cât timp are nevoie un copil pentru a se adapta la grădiniță? Răspunsul nu este deloc simplu de dat, pentru că fiecare copil este unic în felul său. Poate fi nevoie de 3, 4, 6 luni sau un an. Asta nu înseamnă că cel mic va plânge în fiecare zi, dar în toată această perioadă este posibil să apară comportamente neobișnuite pentru el. Poate sa spună „nu" mai des decât o făcea înainte, poate sa fie mai supărăcios, poate să plângă din senin. Adulții trebuie să înțeleagă că aceasta este modalitatea lui de a-și exprima frustrarea. În plus, grădinița este un spațiu cu reguli, iar copilul nu este obișnuit cu ele, nu se mai simte la fel de liber cum se simțea acasă. In plus, nici mâncarea nu are gustul celei de acasă, sau poate că nu-i este pe plac sa fie atins, schimbat, îmbrăcat, de o persoana străină.

Există destule **trucuri** privind felul în care poate fi ajutat copilul să se integreze mai ușor în colectivitate, în funcție de personalitatea copilului.

Părintele să se implice și să mențină comunicarea cu educatoarele - în acest fel, copilul nu va mai privi educatoarea ca pe o persoana străină, ci ca pe o persoană pe care se poate baza în locul mamei, în perioada cât se află la grădiniță. Educatoarea este cea care îi va oferi celui mic confortul și suportul de care are nevoie. Tocmai de aceea, copilul trebuie să știe că educatoarea se află în legătură cu mama și că el se află în siguranță.

Înainte de începerea anului școlar, părinții împreună cu copiii sunt invitați să viziteze grădinița și să-i familiarizeze într-o oarecare măsură cu locul de joacă de afară, cu mobilierul dinăuntru, cu jucăriile copiilor, spațiul pentru activități, sala de mese, sau spațiul de dormit. Uneori ajută ca părinții să facă ruta casa-grădiniță și înapoi chiar de mai multe ori, pentru ca așa se stabilește o rutină pentru cel mic și se elimină necunoscutul din viața lui.

Părintele trebuie să transmită emoții pozitive către cel mic. Ajuta foarte mult dacă parintii ii transmit celui mic emotii pozitive cu privire la gradinita. De exemplu, gradinita inseamna posibilitatea de a invata lucruri noi, de a canta si de a se juca impreuna cu alti copii. Isi va face prieteni noi, se va juca si cu alte jucarii, dar are voie sa-si ia cu el la gradinita jucaria de plus preferata.

Cumpără împreună cele necesare pentru grădiniță. Lasă-l pe el sa-si aleaga rucsăcelul, papuceii de interior, hainutele si tot ce mai are nevoie. In acest fel se va simti mai atasat de obiectele

pe care mai tarziu le va folosi. În plus, va învăța să le recunoască dintr-o multitudine de obiecte asemănătoare.

Jucati-va de-a gradinita acasă. De exemplu, animalutele din plus si papusile pot avea povesti interesante de povestit, pentru ca ele deja merg la gradinita, iar in acest fel il pot informa pe cel mic despre tot ce se intampla acolo. Jucariile au numai lucruri frumoase de povestit, iar cel mic va deveni foarte curios.

Sfaturi utile pentru parinti

- Evita grija exagerată care se poate transmite celui mic.
- Pregătește de cu seară imbracamintea, rucsacul si tot ce mai are nevoie, in acest fel va fi mai simplu dimineata pentru amandoi.
- Asigura-te ca cel mic doarme suficient. Nu vrei ca peste stresul adaptarii la gradinita să se suprapuna si o stare de oboseala.
- Ramai calma, accepta-i toanele si da-i timp sa se obisnuiasca cu toate schimbarile din viata lui, pentru ca gradinita este o schimbare majora pentru varsta lui.
- Exerseaza din timp despartirea si stabileste cu el un protocol al despartirii: imbratisare, pupic si la revedere!

Perioada de acomodare este foarte importantă pentru succesul integrării copilului în sistemul de educație și unul dintre aspectele care garantează menținerea acestuia în sistem pe traseul școlarizării viitoare.

Considerăm că poate fi promovat un demers prietenos de adaptare ușoară la programul educațional al grădiniței care poate face obiectul unor parteneriate cu părinții pentru susținerea dezvoltării socio-emoționale a copiilor, părintele fiind ,,al doilea cadru didactic" în echipă, în calitate de voluntar, în anumite momente/contexte educaționale proiectate de educatoare.

În prima zi de grădiniță, când pășesc cu inima strânsă pe poartă, să-i ținem de mână și să le zâmbim cu încredere. Să-i asigurăm că le suntem alături la fiecare pas, când vor reuși, când vor da greș – când vor schimba lumea.

Bibliografie:

- **„DESPRE ROST ÎN EDUCAȚIE...”** Scrisoare metodică pentru anul școlar 2023-2024

MODALITĂȚI EFICIENTE DE ADAPTARE A COPILULUI ÎN MEDIILE EDUCAȚIONALE

Prof. pentru educația timpurie, Alupului Monica
Școala Gimnazială „Nicolae Stoleru”-G.P.N. Nr. 1, Baia

„Dacă copiii se simt în siguranță, pot să-și asume riscuri, să pună întrebări, să facă greșeli, să învețe să aibă încredere, să-și împărtășească sentimentele și să crească” - *Alfie Kohn*

Tranziția copilului între diferite etape ale școlarității (de la familie la grădiniță, de la grădiniță la școală, dar și între cicluri școlare) reprezintă un proces complex, care implică adaptări emoționale, sociale și cognitive. Această etapă este esențială pentru dezvoltarea armonioasă a copilului și poate influența semnificativ atitudinea acestuia față de învățare pe termen lung. De accea, cadrele didactice, familia și comunitatea trebuie să colaboreze și să aplice strategii educaționale eficiente pentru a asigura o tranziție lină și lipsită de stres.

Adaptarea treptată presupune introducerea copilului în noul mediu educațional în mod progresiv, respectând ritmul său individual. Fiecare copil reacționează diferit la schimbare: unii sunt entuziasmați, în timp ce alții pot manifesta anxietate, teamă sau comportamente de retragere.

La vârsta preșcolară integrarea în mediul grădiniței poate fi dificilă, deoarece copilul este încă puternic atașat de mamă și, în același timp, nu reușește întotdeauna să înțeleagă pe deplin mesajele primite sau să se exprime clar. Intrarea în colectivitate reprezintă un moment important din punct de vedere social, însă procesul de adaptare nu este unul ușor. Ritmul de acomodare diferă de la un copil la altul, fiind influnțat de mediul familial și socio-cultural din care provine. Astfel, nu toți copiii se adaptează la fel de rapid sau în aceleași condiții educaționale. Un refuz inițial de a merge la grădiniță, care durează câteva zile, este considerat normal, mai ales în cazul copiilor care nu au fost separați de familie. Totuși, episoadele frecvente sau prelungite de plâns trebuie înțelese și abordate cu atenție. Cele mai întâlnite manifestări sunt crizele de plâns și reacțiile de furie.

Adaptarea copilului preșcolar la viața școlară reprezintă o etapă importantă în parcursul său educațional, realizând trecerea de la un mediu bazat predominant pe joc și explorare, la unul mai structurat, caracterizat prin cerințe și responsabilități specifice. Această tranziție presupune dezvoltarea unor competențe esențiale, precum autonomia personală, capacitatea de concentrare, respectarea regulilor și relaționarea eficientă cu ceilalți.

Procesul de adaptare începe încă din perioada grădiniței, unde copilul își formează deprinderi de bază necesare integrării în mediul școlar. Activitățile desfășurate în grădiniță contribuie la dezvoltarea limbajului, a gândirii, a motricității și a abilităților sociale, toate fiind fundamentale pentru succesul școlar ulterior.

Un rol important în această etapă îl au strategiile educaționale care pregătesc copilul pentru cerințele școlii. Printre acestea se numără organizarea unor activități structurate, dezvoltarea capacității de a urma instrucțiuni, stimularea atenției și a perseverenței, precum și încurajarea independenței în realizarea sarcinilor.

O adaptare eficientă contribuie la:

- Dezvoltarea sentimentului de siguranță;
- Creșterea încrederii în sine;
- Formarea relațiilor pozitive cu educatorii și colegii;

- Prevenirea dificultăților de integrare și a comportamentelor problematice.

În lipsa unei adaptări adecvate, copilul poate manifesta refuzul de a participa la activități, plâns frecvent sau chiar regres în comportament.

Integrarea copilului în mediul grădiniței necesită aplicarea unor strategii bine gândite, adaptate particularităților de vârstă și nevoilor ale fiecărui copil. Rolul cadrului didactic este esențial în această etapă, deoarece acesta creează contextul în care copilul se poate simți în siguranță, acceptat și încurajat să exploreze noul mediu. Printre cele mai eficiente strategii se numără:

a) *Familiarizarea cu mediul educațional*. Vizitele prealabile în grădiniță sau școală ajută copilul să se obișnuiască cu spațiul, cu materialele didactice și cu cadrele didactice. Organizarea „zilelor porților deschise" este o metodă utilă în acest sens.
b) *Crearea unui climat educațional securizant*. Un mediu afectiv pozitiv este esențial pentru integrarea copilului. Sala de grupă sau de clasă trebuie să fie organizată într-un mod prietenos, cu materiale atractive, culori calde și spații dedicate jocului. Atitudinea educatoarei, a învățătoarei trebuie să fie empatică, calmă și încurajatoare. Folosirea unui ton blând, a contactului vizual și a încurajărilor verbale contribuie la dezvoltarea încrederii copilului și la reducerea temerilor.
c) *Rutina zilnică predictibilă.* Stabilirea unui program clar și repetitiv oferă copilului stabilitate și singuranță. Rutinele ajută la reducerea anxietății și facilitează integrarea mai rapidă. Activitățile desfășurate într-o ordine previzibilă (primirea copiilor, întâlnirea de dimineață, jocurile liber alese, masa, activitățile experiențiale, plecarea acasă) oferă un sentiment de siguranță și stabilitate. Copilul începe să anticipeze momentele zilei, ceea ce îi reduce anxietatea și îi permite să se adapteze mai ușor cerințelor mediului educațional.
d) *Activități ludice și interactive.* Jocul este principalul mijloc de învățare la vârste mici. Activitățile bazate pe joc contribuie la relaxarea copilului și la crearea unei atmosfere prietenoase. Jocurile de grup, jocurile de rol și activitățile interactive facilitează integrarea în colectiv și contribuie la crearea unui climat de cooperrare și acceptare.
e) *Sprijin emoțional constant.* Copiii au nevoie de empatie, încurajare și validare emoțională. Cadrele didactice trebuie să manifeste răbdare și să ofere suport în momentele dificile.
f) *Integrarea treptată*. Una dintre cele mai eficiente metode de integrare este adaptarea progresivă a programului copilului. În primele zile, copilul poate petrece un timp mai scurt la grădiniță, fiind însoțit, dacă este posibil de un părinte sau de o persoană de atașament. Ulterior, durata ședерii crește treptat, până la respectarea programului complet. Această abordare reduce anxietatea de separare și permite copilului să se obișnuiască în ritmul propriu cu noul mediu.
g) *Activități de cunoaștere și socializare*. Jocurile de grup, activitățile de prezentare și colaborare ajută la dezvoltarea relațiilor între copii și la crearea unui climat pozitiv. Este important ca fiecare copil să fie încurajat să participe și să fie valorizat în cadrul grupului.
h) *Ritualuri de despărțire și întâmpinare*. Stabilirea unor ritualuri simple și constante (o îmbrățișare, un salut special, o promisiune de revedere etc.) ajută copilul să gestioneze mai ușor momentul despărțirii de părinte. De asemenea, primirea copilului în clasă într-un mod cald și personalizat îi crează sentimentul că este dorit și acceptat.

Prin aplicarea acestor strategii, procesul de integrare devine mai ușor și mai eficient, iar copilul dobândește încredere în sine și în mediul educațional, punând bazele unei dezvoltări armonioase.

Un factor esențial în reușita adaptării copilului este colaborarea dintre școală, familie și comunitate. Comunicarea deschisă între cadre didactice și părinți este esențială și colaborarea constantă și deschisă între acești factori educaționali contribuie la crearea unui climat de siguranță pentru copil și la reducerea dificultăților de învățare.

O primă modalitate de parteneriat o constituie organizarea ședințelor de informare pentru părinți înainte de începerea anului școlar. În cadrul acestor întâlniri, părinții sunt familiarizați cu programul grădiniței, a școlii, regulile de funcționare, rutina zilnică, astfel, dobândind o mai bună înțelegere a mediului educațional și pot sprijini copilul în procesul de acomodare.

Comunicarea zilnică între cadrul didactic și părinți constituie un element esențial al parteneriatului educațional. Schimbul de informații privind starea emoțională, comportamentul și progresul copilului permite o intervenție rapidă și adecvată în cazul apariției unor dificultăți.

Implicarea părinților în activitățile desfășurate în grădiniță și școală contribuie, de asemenea, la consolidarea relației dintre copil și mediul educațional. Participarea la ateliere, serbări sau activități tematice creează un sentiment de apartenență și încurajează copilul să se integreze mai ușor.

În situațiile în care apar dificultăți de adaptare, colaborarea cu specialiști, precum psihologul sau consilierul școlar, devine necesară. Aceștia pot oferi sprijin atât copilului, cât și familiei, prin recomandări și intervenții adaptate nevoilor individuale.

De asemenea, vizitele prealabile în grădiniță/școală, cunoscute și sub denumirea de „zilele porților deschise”, reprezintă o altă formă eficientă de colaborare. Copilul având ocazia de a explora spațiul, de a interacționa cu educatoarea, învățătoarea și de a observa activitățile desfășurate, reducând astfel teama de necunoscut.

Integrarea copilului în grădiniță și școală este un proces important, care influențează dezvoltarea sa ulterioară. Aplicarea unor strategii educaționale adecvate, precum adaptarea treptată, prin pregătire adecvată și sprijin oferit de adulți, utilizarea jocului și crearea unui mediu securizant, contribuie la o acomodare mai ușoară și copilul va reuși să facă față cu succes noilor provocări.

În același timp, parteneriatul dintre grădiniță și familie, bazat pe comunicare și colaborare, are un rol esențial în susținerea copilului. Prin implicarea tuturor factorilor educaționali, tranziția devine mai blândă, iar copilul se adaptează mai bine la noul mediu.

Bibliografie:

1. Albulescu, Ion, Catalano, Horațiu, 2025, *Educația timpurie. Sinteze conceptuale și direcții de acțiune*, Editura DPH, București;
2. Dumitrana, Magdalena, 2000, *Copilul, familia și grădinița*, Editura Compania, București;
3. Șuhani, Simona, 2022, *Adaptarea la grădiniță*, Editura Tikaboo, București;

Webografie:

1. https://parentis.ro
2. https://www.edu.ro/sites/default/files/Curriculum%20ET_2019_aug.pdf
3. https://edict.ro
4. https://www.scribd.com
5. https://edict.ro

PLAN DE EDUCAŢIE INDIVIDUALIZAT

Profesor educație timpurie: Amarie Mariana
Grădiniţa Specială Fălticeni

Copiii cu cerinţe educative speciale au nevoie de suport (de suport şcolar) în vederea adaptării, integrării şi devenirii lor ca şi ceilalţi copii – cu succese şi insuccese, cu realizări şi ratări, cu eşecuri demobilizatoare, dar şi cu rezultate încurajatoare. De acest aspect trebuie să ţină seama toţi partenerii ce concură la sprijinul acordat acestui tip de elev. Scopul final al unui program de intervenţie este de a pregăti individul pentru o viaţă independentă.

Pentru acest lucru este nevoie de a se elabora un **plan de educaţie individualizat (personalizat)** care să răspundă tuturor nevoilor şi cerinţelor celor care beneficiază de educaţie specială şi asistenţă psihopedagogică. Planul trebuie să concretizeze:

- obiectivele realizabile atât pe termen scurt cât şi pe termen lung;
- tipul (tipurile) de servicii acordate şi strategii de rezolvare;
- programul şi orarul desfăşurării programului;
- standardele de evaluare.

Programul de educaţie individualizat presupune o serie de etape concretizate în urmatoarele componente:

A) - cunoaşterea psihopedagogică a elevului;
B) - planul de servicii personalizat;
C) - planul de intervenţie;
D) - adaptarea curriculară.

După cum se vede, **programul de intervenţie personalizat** se integrează într-un proces de devenire şi construcţie a copilului deficient integrat/debutant în activitatea dintr-o şcoală publică.

Prima şi cea mai importantă etapă în activitatea propriu-zisă este cea a cunoaşterii şi evaluării potenţialităţilor copilului aflat în dificultate, în vederea creării unui program adecvat cerinţelor şi nevoilor sale.

Pentru această cunoaştere, observaţiile, anchetele, convorbirile cu părinţii, chestionarele de interese şi aprecieri, sunt concretizate în *„Fişa de evaluare iniţială''* care urmează.

Fişă de evaluare şi caracterizare psihopedagogică iniţială

Numele şi prenumele elevului: P. A.
Data naşterii: 12.10.2002
Domiciliul: Fălticeni - Suceava
Şcoala /clasa: D.S.P.-A.
Părinţii /aparţinători: mama : P. L. şi tata: P. P.
Situaţia materială şi socio-culturală a familiei: Foarte bună

I. Evaluarea psihointelectuală şi educaţională

- deprinderi instrumentale: comunicare,citit, scris,calcul;
- capacitatea de comunicare;
- capacităţi logico-matematice;
- capacităţi de înţelegere şi conştientizare;
- interese deosebite;
- evoluţie şcolară (dacă este cazul);

- ruta şcolară (dacă este cazul);
- informaţii semnificative.

II. ***Evaluare psihologică***

- nivel intelectual;
- grad de dezvoltare intelectuală;
- dezvoltare senzorio-motorie;
- grad şi nivele de dezvoltare a proceselor psihice;
- dezvoltarea afectiv-motivaţională;
- nivel de dezvoltare a activităţii volitiv-reglatorie;
- gradul de dezvoltare a autonomiei personale;
- relaţia individuală cu societatea.

III. ***Diagnostic***

- psihologic;
- educaţional şi de învăţare.

IV: *Propuneri privind* ***Planul educaţional individualizat*** concretizat în:

- **plan de servicii personalizat;**
- **plan de intervenţie personalizat.**

În urma evaluării copilului cu nevoi speciale, este obligatoriu să se treacă la acţiunea concretă de sprijin individual şi supor în comunitatea şcolară. Pentru aceasta este nevoie să se elaboreze concomitent - de către partenerii sociali – **Planul de servicii personalizat (P.S.P.),** cât şi **Planul de intervenţie personalizat (P.I.P.),** deoarece P.I.P. nu poate înlătura şi rezolva decât parţial dificultăţile copilului din grădiniţa/şcoala publică. Pentru a argumenta afirmaţia de mai sus voi prezenta un tablou al descrierii generale a celor două forme de intervenţie:

	Plan de servicii Personalizat P.S.P.	Plan de intervenţie Personalizat P.I.P.
OBIECTIVE	- fixează obiectivele generale; - stabileşte priorităţile pe termen mediu/ lung; - are în vedere nevoile globale ale subiectului;	- obiective pe termen mediu şi scurt; - modalităţi concrete de intervenţie prin care se operaţionalizează obiectivele; -suportul material concret este curriculum-ul adaptat.
ARIA DE DESFĂŞURARE	- are ca obiectiv satisfacerea cerinţelor şi nevoilor copilului deficient în ansamblu, acest aspect lărgind foarte mult sfera lui de acţiune (câmp larg de desfăşurare).	- are ca obiectiv doar un singur domeniu de dezvoltare, iar învăţarea se poate limita chiar şi la un capitol din curriculum–ul şcolar;
TIPUL DE ACŢIUNE	- durata este mare, depăşind chiar şi un an şcolar;	- poate fi restrâns chiar pe o perioadă de luni sau chiar săptămâni;

PARTENERI	- aduce în sprijin parteneri din domenii diferite de acţiune: social, medical, psihopedagogic, psihologic, educaţional, cultural, etc.	- are nevoie de o echipă restrânsă formată **Numai** de specialişti în domeniu.

PROGRAM DE INTERVENŢIE PERSONALIZAT/INDIVIDUALIZAT

Numele si prenumele elevului: P. A.
Data şi locul naşterii : 7 ani
Domiciliul: Fălticeni-Suceava
Scoala/Instituţia: Grădiniţa Specială Fălticeni
Echipa de lucru: Profesor psihopedagog: M. R.
Profesor/educatoare educație timpurie: A. M.
Asistent social: R. C.
Părinţi: P. L. şi P.P.

Problemele cu care se confruntă copilul (rezultatele evaluării complexe)

- Copil cu sindrom Down , prezintă retard psihic şi de limbaj mediu, grad de deficienţă grav (cu însoţitor), crize de afect .
- Penrtu formarea şi dezvoltarea limbajului, cât şi pentru rezolvarea crizelor de afect, propun recuperare prin meloterapie, deoarece copilului îi place mult muzica.

Priorităţi pentru perioada (se specifică intervalul de timp) 1 luna – 6 luni

- Formarea şi dezvoltarea auzului muzical şi culturii vocale prin activităţi specifice;
- Formarea şi dezvoltarea abilităţilor ritmice (de dans, stări sufeteşti etc);
- Formarea şi dezvoltarea abilităţilor melodice (diferenţierea intensităţii sunetelor şi discriminarea timbrului fiecărui instrument muzical).

Structura programului de intervenţie personalizat

Obiective	Conţinuturi	Metode si mijloace de realizare	Perioada de intervenţie	Criterii minimale de apreciere a progreselor	Metode si instrumente de evaluare
-să execute exerciţii de inspir-expir	,, Fă ca mine'' - joc imitativ- ,,Ce se aude'' - joc muzical –	Conversaţia Frontal Exerciţiul Muzical	1-3 luni	Stimulente Motivaţia	Evaluare orală
- să emită onomatopee - să discrimi-neze sunete.	,, La ce am cântat ? ,,Cine a cântat ?''	Orgă Instrumente muzicale	3 luni	Recompense verbale şi materiale	Evaluare orală

	-joc senzorial-				
- să execute mişcări sugerate de text ;	,,Bat din palme'' ,,Vioara''- joc cu text şi cânt	Explicaţia Exerciţiul Demonstraţia Exerciţiul Muzical	3-6 luni	(dulciuri sau jucării preferate)	Exerciţiu practic

Evaluarea periodică: Se realizează după fiecare activitate de muzică şi săptămânal /lunar pentru a observa dacă copilul și-a însuşit noţiunile predate.

Obiective realizate: Copilul a reuşit :

- să-şi dezvolte cu ajutorul jocurilor exerciţiu o respiraţie corectă în timpul intonării cântecelor și/sau jocurilor muzicale;
- să recunoască instrumente muzicale în funcţie de sunetul auzit;
- să fie mai calm, liniştit prin participarea activă la jocurile muzicale.

Dificultăţi întâmpinate:

- comunicare verbală slab dezvoltată din cauza deficienţei de limbaj; copilul comunică mai mult nonverbal;
- se încăpăţînează în a rezolva sarcina dacă nu este în centrul atenţiei, apreciat permanent şi chiar pus sa fie conducătorul jocului.

Metode cu impact ridicat: - pozitiv - conversaţia, demonstraţia şi exerciţiul muzical
- negativ - observaţia

Recomandări particulare:

- terapie logopedică;
- recuperare prin meloterapie

Rolul şi modul de implicare a părinţilor în program:

- familia se ocupă cu mare grijă de sănătatea cât şi de educaţia copilului, colaborând foarte bine în programul de terapie/recuperare cu toţi factorii implicaţi.
- acordarea sprijinului afectiv-emoțional copilului

Bibliografie:

1. **Alois Gherguţ** - ,, Sinteze de psihopedagogie specială: ghid pentru concursuri şi examene de obţinere a gradelor didactice''- Editura Polirom 2005;
2. **Anca Ilea, Beatrice Petre** - ,, Muzică''- manual pentru liceele pedagogice, Editura Didactică şi Pedagogică Bucureşti 1988;
3. **Constantin Păunescu – Bibiana Mânzat**. - ,,Terapia Educațională Integrată '' Editura Prohumanitate 1997.

ADAPTAREA PROGRESIVĂ A COPILULUI LA MEDIILE EDUCAȚIONALE: STRATEGII ȘI PARTENERIATE PENTRU O TRANZIȚIE REUȘITĂ

Ed. Anghelescu Mirela
GPN ”Voinicelul” - Structura Creșa ”Sfânta Ana”, Fălticeni

„Ceea ce copilul poate face astăzi cu ajutor, va putea face singur mâine.”
— Lev Vîgotski

În primii ani de viață, copilul traversează o etapă de dezvoltare accelerată, în care fiecare experiență contribuie la conturarea personalității sale. În acest context, tranzițiile educaționale – de la familie la creșă, de la creșă la grădiniță și ulterior la școală – reprezintă momente de profundă transformare, care solicită adaptarea copilului la noi cerințe, relații și contexte de învățare.

Aceste schimbări nu sunt doar de natură organizatorică, ci implică procese complexe de reorganizare emoțională și cognitivă. Copilul trebuie să își construiască noi relații de atașament, să accepte reguli diferite și să își redefinească rolul într-un colectiv. În lipsa unui sprijin adecvat, aceste transformări pot genera insecuritate, anxietate sau dificultăți de integrare.

Din această perspectivă, adaptarea progresivă devine o condiție esențială pentru dezvoltarea armonioasă a copilului. Ea presupune nu doar pregătirea copilului pentru schimbare, ci și adaptarea mediului educațional la nevoile acestuia. În același timp, parteneriatul educațional capătă o importanță majoră, deoarece succesul tranziției depinde de coerența intervențiilor realizate de familie, cadrele didactice și comunitate.

TRANZIȚIA EDUCAȚIONALĂ – DIMENSIUNI ȘI IMPLICAȚII PROFUNDE

Tranziția educațională nu trebuie redusă la o simplă etapă administrativă, ci trebuie înțeleasă ca un proces psihopedagogic complex, care implică multiple dimensiuni ale dezvoltării copilului.

Pe plan cognitiv, copilul este solicitat să se adapteze la noi sarcini de învățare, să își extindă capacitatea de concentrare și să își organizeze activitatea. Pe plan emoțional, el trebuie să gestioneze emoții precum teama de necunoscut, dorul de mediul anterior sau nevoia de validare. Pe plan social, copilul este pus în situația de a construi relații noi și de a învăța reguli de conviețuire.

În acest sens, teoriile dezvoltării susțin rolul fundamental al mediului și al interacțiunii sociale. Viziunea lui Piaget evidențiază faptul că dezvoltarea cognitivă se realizează prin interacțiunea activă cu mediul, iar Vîgotski subliniază rolul adultului în sprijinirea copilului prin zona dezvoltării proxime. Aceste perspective confirmă faptul că tranziția nu poate fi lăsată la voia întâmplării, ci trebuie susținută prin intervenții educaționale adecvate.

STRATEGII EDUCAȚIONALE – ABORDARE PROFUNDĂ ȘI APLICATĂ

Strategiile educaționale pentru adaptarea progresivă trebuie să fie centrate pe copil, flexibile și orientate spre dezvoltarea globală.

Un element fundamental îl constituie crearea unui climat afectiv pozitiv, în care copilul se simte acceptat, valorizat și în siguranță. Relația educatoare–copil sau învățător–copil trebuie să fie una bazată pe încredere și empatie. Tonul vocii, contactul vizual, încurajarea constantă sunt elemente aparent simple, dar cu impact major.

Un alt aspect esențial este continuitatea între etapele educaționale. Activitățile trebuie să valorifice experiențele anterioare ale copilului, astfel încât trecerea să fie percepută ca o evoluție

naturală, nu ca o ruptură. De exemplu, utilizarea jocului și în clasa pregătitoare facilitează adaptarea copiilor veniți din grădiniță.

De asemenea, învățarea experiențială joacă un rol important. Copilul învață mai ușor atunci când este implicat activ, când explorează și experimentează. Activitățile interactive, jocurile de rol, proiectele simple contribuie la dezvoltarea încrederii și a motivației.

Un alt pilon îl reprezintă sprijinul emoțional constant. Copilul trebuie încurajat să își exprime trăirile, iar adultul trebuie să valideze aceste emoții. Un copil ascultat este un copil mai încrezător și mai dispus să se adapteze.

PARTENERIATUL EDUCAȚIONAL – O ABORDARE INTEGRATĂ

Parteneriatul educațional nu este doar un concept teoretic, ci o practică esențială pentru succesul copilului. Relația dintre familie și instituția educațională trebuie să fie una de colaborare autentică, bazată pe respect reciproc și comunicare deschisă.

Părinții trebuie să fie informați cu privire la etapele de dezvoltare ale copilului și la modul în care pot sprijini adaptarea acestuia. În același timp, cadrele didactice trebuie să valorifice informațiile oferite de familie pentru a înțelege mai bine copilul.

Colaborarea între educatori și învățători este la fel de importantă. Schimbul de informații despre copil contribuie la continuitatea procesului educațional și la adaptarea intervențiilor.

În plus, implicarea comunității educaționale (psihologi, consilieri, instituții) poate oferi suport suplimentar, mai ales în situațiile în care copilul întâmpină dificultăți.

EXEMPLE EXTINSE DE PRACTICI EDUCAȚIONALE EFICIENTE

În practica educațională, strategiile devin eficiente atunci când sunt aplicate concret și adaptate contextului. Un exemplu relevant îl reprezintă organizarea unor activități de tip „zi de acomodare”, în care copiii participă la activități fără presiunea evaluării. Această abordare reduce stresul și favorizează adaptarea.

Un alt exemplu este utilizarea jocurilor de integrare, precum „Spune-mi ceva despre tine” sau „Cercul prieteniei”, care facilitează cunoașterea și relaționarea. De asemenea, activitățile de exprimare emoțională, precum desenul sau povestirea, oferă copilului posibilitatea de a-și exterioriza trăirile. Introducerea unor ritualuri zilnice, precum salutul de dimineață sau momentul de reflecție, contribuie la stabilitate și predictibilitate.

DIFICULTĂȚI ȘI MODALITĂȚI DE INTERVENȚIE

Tranziția poate genera dificultăți precum anxietatea de separare, refuzul participării sau dificultăți de relaționare. Aceste manifestări nu trebuie privite ca probleme, ci ca reacții firești la schimbare.

Intervenția trebuie să fie una empatică și graduală, bazată pe înțelegerea nevoilor copilului. Sprijinul emoțional, colaborarea cu familia și adaptarea cerințelor educaționale sunt esențiale pentru depășirea acestor dificultăți.

CONCLUZII

Adaptarea progresivă a copilului la mediile educaționale reprezintă mai mult decât un obiectiv pedagogic – este o responsabilitate comună, care reflectă modul în care înțelegem și respectăm copilăria. Un copil care este sprijinit în mod adecvat în această etapă nu doar că se adaptează mai ușor, ci își dezvoltă încrederea în sine, dorința de a învăța și capacitatea de a relaționa. În schimb, un copil care nu beneficiază de acest sprijin poate asocia experiența școlară cu emoții negative. De aceea, educația timpurie trebuie să pună accent pe continuitate, empatie și colaborare. Tranziția nu trebuie să fie o ruptură, ci o punte între etape, construită cu grijă și responsabilitate. În esență, fiecare copil

are nevoie de timp, de înțelegere și de oameni care să creadă în el. Iar atunci când aceste condiții sunt îndeplinite, tranziția devine nu o provocare, ci un pas firesc spre dezvoltare.

Bibliografie:

1. Catalano, H. (2019). *Psihologia educației timpurii*. Editura Polirom.
2. Cristea, S. (2017). *Fundamentele pedagogiei*. Editura Didactică și Pedagogică.
3. Răileanu, D. (2013). *Educația timpurie și dezvoltarea copilului*. Editura Universitară.
4. Piaget, J. (1972). *Psihologia copilului*. Editura Didactică și Pedagogică.
5. Vîgotski, L. S. (1971). *Gândire și limbaj*. Editura Didactică și Pedagogică.
6. Ministerul Educației. (2019). *Curriculum pentru educația timpurie*. București: Ministerul Educației.

TRANZIȚIA GRĂDINIȚĂ–ȘCOALĂ: STRATEGII DE ADAPTARE ȘI PARTENERIAT EDUCAȚIONAL

prof. Apetrei Tatiana-Livia
Grădinița cu Program Prelungit „Așchiuță”, Suceava

Tranziția de la educația timpurie la învățământul primar reprezintă un moment esențial în dezvoltarea copilului, implicând adaptări cognitive, emoționale și sociale. Lucrarea de față prezintă strategii educaționale de adaptare treptată și modele de parteneriat între grădiniță, școală și familie, analizate prin intermediul proiectului educațional „Pași spre școală”, implementat în perioada aprilie–mai 2024. Rezultatele evidențiază rolul activităților integrate și al colaborării interinstituționale în facilitarea unei tranziții eficiente și echilibrate.

Integrarea copilului în mediul școlar constituie o etapă complexă, care necesită o abordare pedagogică adaptată și colaborativă. Tranziția de la grădiniță la clasa pregătitoare poate genera anxietate și dificultăți de adaptare dacă nu este susținută prin strategii educaționale adecvate. În acest context, parteneriatul între instituțiile educaționale și familie devine un factor determinant pentru succesul școlar timpuriu.

Literatura de specialitate subliniază importanța continuității educaționale și a adaptării progresive a copilului la cerințele școlare (MEN, 2019). Tranziția eficientă presupune:

- dezvoltarea competențelor socio-emoționale;
- familiarizarea cu mediul școlar;
- implicarea activă a familiei;
- colaborarea între cadrele didactice din cele două cicluri educaționale.

Conceptul de „adaptare treptată” presupune expunerea graduală a copilului la experiențe similare celor școlare, reducând astfel impactul schimbării.

Descrierea proiectului „Pași spre școală”

Scopul proiectului

Facilitarea unei tranziții eficiente a preșcolarilor către mediul școlar prin implicarea activă a tuturor factorilor educaționali: copii, părinți, cadre didactice și consilieri școlari.

Obiective

- dezvoltarea abilităților sociale și emoționale ale copiilor;
- familiarizarea cu mediul școlar;
- stimularea autonomiei și independenței;
- consolidarea parteneriatului școală–familie;
- dezvoltarea colaborării interinstituționale.

Grup țintă

- preșcolarii grupelor mari;
- părinții acestora;
- cadrele didactice implicate.

Strategii educaționale de adaptare treptată

În cadrul proiectului au fost utilizate următoarele strategii:

Familiarizarea progresivă cu mediul școlar

Vizitele organizate în școli au permis copiilor să observe direct spațiul educațional, reducând teama de necunoscut.

Învățarea prin joc și simulare

Activitățile de tip „De-a școala” au contribuit la interiorizarea regulilor și rutinelor școlare într-un mod ludic.

Dezvoltarea competențelor socio-emoționale

Prin activități de grup și jocuri de rol, copiii au învățat să comunice, să coopereze și să gestioneze emoții.

Stimularea autonomiei

Exercițiile de organizare personală și responsabilizare au pregătit copiii pentru cerințele școlare.

Modalități de parteneriat educațional

Parteneriat grădiniță–școală

- organizarea de activități comune;
- schimb de bune practici între cadre didactice;
- implicarea elevilor din ciclul primar.

Parteneriat cu familia

- ateliere și seminarii pentru părinți;
- consiliere educațională;
- comunicare constantă.

Colaborarea cu specialiști

Implicarea consilierilor școlari (C.J.R.A.E.) a asigurat suport psihopedagogic adecvat.

Calendarul activităților:

1. „Pași spre școală: O călătorie educațională pentru preșcolari” – întâlniri cu partenerii

Această activitate a avut rolul de a stabili cadrul colaborativ necesar implementării proiectului. Au fost organizate întâlniri între reprezentanții grădiniței, ai școlilor partenere și specialiștii din cadrul C.J.R.A.E., în cadrul cărora s-au discutat obiectivele, responsabilitățile și modalitățile de desfășurare a activităților.

Discuțiile au vizat armonizarea demersurilor educaționale, identificarea nevoilor preșcolarilor și stabilirea unor strategii comune de intervenție. Totodată, această etapă a contribuit la consolidarea relațiilor instituționale și la crearea unui parteneriat funcțional, bazat pe comunicare și colaborare.

2. „Împreună pentru copiii pregătiți pentru școală” – ateliere și seminarii pentru părinți

Activitatea a fost centrată pe implicarea părinților în procesul de adaptare școlară a copiilor. În cadrul atelierelor, părinții au beneficiat de informații privind particularitățile dezvoltării copilului de vârstă preșcolară și cerințele specifice clasei pregătitoare.

Temele abordate au inclus:

- gestionarea emoțiilor copilului la debutul școlar;
- dezvoltarea autonomiei și responsabilității;
- crearea unui mediu educațional stimulativ acasă;
- colaborarea eficientă cu cadrele didactice.

Prin aceste activități, părinții au fost sprijiniți să devină parteneri activi în educația copiilor, contribuind la crearea unei tranziții coerente și echilibrate între mediul familial și cel școlar.

3. „Ziua porților deschise – Preșcolarii alături de școlari” – vizite la școală

Vizitele organizate la unitățile școlare partenere au avut ca scop familiarizarea directă a preșcolarilor cu mediul școlar. Copiii au avut ocazia să exploreze sălile de clasă, să interacționeze cu elevii și cadrele didactice și să participe la activități demonstrative.

Această experiență a contribuit la:

- reducerea anxietății față de mediul necunoscut;
- formarea unei imagini pozitive despre școală;
- dezvoltarea sentimentului de apartenență la comunitatea școlară.

Interacțiunea cu elevii din clasele primare a facilitat modelarea comportamentelor și a stimulat dorința de a deveni școlar.

4. „De-a școala" – joc de rol

„Rechizitele școlarului" – activitate de observare

„Ghiozdanul școlarului" – joc didactic

Aceste activități au avut un caracter practic și interactiv, fiind centrate pe învățarea prin joc.

- *Jocul de rol „De-a școala"* a permis simularea situațiilor specifice mediului școlar (intrarea în clasă, ridicarea mâinii, respectarea regulilor), contribuind la interiorizarea normelor și rutinelor școlare.
- *Activitatea „Rechizitele școlarului"* a urmărit familiarizarea copiilor cu materialele necesare la școală, dezvoltând capacitatea de recunoaștere și utilizare corectă a acestora.
- *Jocul „Ghiozdanul școlarului"* a avut rolul de a dezvolta atenția, spiritul organizatoric și responsabilitatea, prin selectarea și aranjarea obiectelor necesare unei zile de școală.

Prin aceste activități, copiii au dobândit competențe practice esențiale pentru adaptarea la cerințele școlare.

5. „Preșcolarii sunt pregătiți pentru un nou început educațional" – diseminarea rezultatelor

Activitatea de diseminare a avut rolul de a valorifica rezultatele proiectului și de a evidenția impactul acestuia asupra beneficiarilor. Au fost prezentate exemple de bune practici, fotografii din timpul activităților și feedback-ul participanților.

În cadrul acestei etape s-a urmărit:

- conștientizarea progresului realizat de copii;
- evidențierea importanței parteneriatului educațional;
- promovarea proiectului în comunitatea educațională.

Diseminarea a contribuit la creșterea vizibilității proiectului și la posibilitatea replicării acestuia în alte contexte educaționale.

Rezultate și impact

Implementarea proiectului a generat:

- creșterea nivelului de încredere și autonomie al copiilor;
- reducerea anxietății față de școală;
- îmbunătățirea relației familie–școală;
- dezvoltarea competențelor sociale;
- consolidarea colaborării între instituții.

Proiectul „Pași spre școală" demonstrează că adaptarea treptată și parteneriatul educațional sunt factori esențiali în facilitarea tranziției copilului către școală. Activitățile integrate, colaborarea între instituții și implicarea familiei contribuie semnificativ la succesul școlar timpuriu.

Se recomandă extinderea acestor practici la nivel instituțional și includerea lor în strategii educaționale pe termen lung.

Proiectul educațional „Pași spre școală" se evidențiază ca un exemplu de bună practică în domeniul facilitării tranziției de la educația timpurie la învățământul primar, prin abordarea integrată și colaborativă a procesului educațional. Caracterul său aplicativ, centrat pe nevoile reale

ale copilului, a permis crearea unui cadru securizant și stimulativ, în **care** preșcolarii au putut experimenta, în mod gradual, cerințele mediului școlar.

Valoarea proiectului constă nu doar în rezultatele imediate, ci și în impactul său pe termen lung, reflectat în creșterea gradului de adaptare școlară, dezvoltarea autonomiei și consolidarea relațiilor de parteneriat educațional. Prin diversitatea activităților propuse și prin implicarea activă a tuturor actorilor educaționali, proiectul poate constitui un model replicabil și sustenabil pentru alte unități de învățământ interesate de optimizarea procesului de tranziție școlară.

Bibliografie

- Vrășmaș, E. (2014), *Educația timpurie. Start bun în viață pentru fiecare copil*, Editura Polirom
- Ciucu, G. et al. (2024), *Ghid pentru învățământul antepreșcolar. Educație timpurie*, Editura Ars Libri
- Cucoș, C. (2006), *Pedagogie*, Editura Polirom
- Iucu, R. B. (2006), *Managementul clasei de elevi*, Editura Polirom
- Neacșu, I. (2010), *Instruire și învățare*, Editura Didactică și Pedagogică

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI MODALITĂȚI DE PARTENERIAT CARE SĂ FACILITEZE TRANZIȚIA UȘOARĂ A COPILULUI LA DIFERITE MEDII ALE ȘCOLARITĂȚII

Profesor înv. preșcolar, Arsente Vasilica
Grădinița cu Program Normal, Dumbrava

Introducere

Tranzițiile educaționale — de la familie la grădiniță, de la grădiniță la școală, de la ciclul primar la cel gimnazial — reprezintă momente sensibile și definitorii în dezvoltarea copilului. Aceste etape implică schimbări semnificative de mediu, cerințe, relații sociale și ritm de lucru, ceea ce poate genera anxietate, nesiguranță sau dificultăți de adaptare. Copilul se confruntă, deseori, cu provocarea de a se integra într-un context nou, cu alte reguli și așteptări, înainte de a fi pe deplin pregătit emoțional sau social. De aceea, este esențial ca procesul de integrare să fie sprijinit prin strategii educaționale adecvate, personalizate și printr-un parteneriat eficient între toți actorii implicați: familie, cadre didactice, consilieri școlari și comunitate.

1. Importanța adaptării treptate

Adaptarea treptată nu este un moft pedagogic, ci o necesitate fundamentată pe psihologia dezvoltării. Copilul mic are nevoie de timp pentru a-și reconfigura pattern-urile afective și comportamentale, pentru a-și construi noi relații de atașament și pentru a înțelege noile reguli ale mediului educațional. Un proces brusc de integrare poate lăsa urme profunde asupra stimei de sine și atitudinii față de școală pe termen lung.

Adaptarea treptată, bine planificată și atent monitorizată, contribuie la:

- reducerea stresului și anxietății generate de noutate și schimbare;
- dezvoltarea sentimentului de siguranță și confort în noul mediu;
- creșterea încrederii în sine și a autonomiei personale;
- facilitarea relaționării cu colegii și cu cadrele didactice.

Un copil care traversează un proces de adaptare bine gestionat va dezvolta mai ușor o atitudine pozitivă față de învățare, competențe sociale solide și reziliență emoțională, fundamente esențiale pentru întregul parcurs școlar.

2. Strategii educaționale de adaptare treptată

a) Familiarizarea cu mediul școlar

Primul pas în asigurarea unei tranziții reușite este familiarizarea copilului cu noul spațiu educațional, înainte ca acesta să devină obligatoriu și stresant. Cunoașterea anticipată a mediului reduce anxietatea și activează curiozitatea naturală a copilului. Strategiile concrete includ:

- organizarea de vizite la unitatea de învățământ înainte de debutul anului școlar;
- prezentarea detaliată a spațiilor relevante: sala de clasă, curtea de joacă, grupurile sanitare, sala de mese;
- întâlniri informale cu viitorii educatori sau învățători, în cadrul cărora copilul poate pune întrebări și interacționa liber.

b) Integrarea progresivă

Înscrierea unui copil în noul mediu educațional nu ar trebui să însemne o ruptură abruptă de rutinele anterioare. Integrarea progresivă presupune:

- program redus în primele zile sau săptămâni, cu extindere graduală;
- creșterea treptată a duratei și complexității activităților formale;
- alternarea activităților structurate cu cele libere, bazate pe joc și explorare.

c) Utilizarea jocului ca metodă principală

Jocul este limbajul universal al copilăriei și cel mai eficient instrument de adaptare. Prin joc, copilul procesează experiențele noi, își gestionează emoțiile și construiește relații sociale. Strategiile bazate pe joc includ:

- jocuri de cunoaștere și socializare, care facilitează legarea de prietenii;
- activități interactive și creative care reduc tensiunea și stimulează participarea;
- jocuri de rol prin care copilul simulează situații școlare și se familiarizează cu așteptările mediului.

d) Sprijin emoțional constant

Componenta afectivă a adaptării este la fel de importantă ca cea cognitivă. Cadrul didactic trebuie să fie nu doar un transmiților de cunoștințe, ci și un reper emoțional stabil. Aceasta presupune:

- încurajarea liberă și necondiționată a exprimării emoțiilor;
- crearea unui climat afectiv pozitiv, bazat pe empatie, validare și respect;
- utilizarea rutinelor zilnice predictibile, care oferă copilului stabilitate și siguranță.

e) Individualizarea procesului educațional

Fiecare copil este unic, cu ritmul său propriu de dezvoltare și cu nevoile sale specifice. Individualizarea înseamnă:

- respectarea ritmului de adaptare al fiecărui copil, fără presiuni nejustificate;
- adaptarea cerințelor și a sarcinilor în funcție de nivelul real de dezvoltare;
- observarea atentă și consemnarea nevoilor emoționale și cognitive ale fiecărui copil în parte.

3. Modalități de parteneriat educațional

a) Parteneriatul familie–școală

Familia este primul și cel mai important mediu de socializare al copilului. Implicarea activă a părinților în procesul de tranziție este, prin urmare, indispensabilă. Colaborarea eficientă se poate realiza prin:

- comunicare constantă și transparentă între părinți și cadrele didactice, atât față în față, cât și prin mijloace digitale;
- organizarea de întâlniri periodice de informare și consiliere parentală;
- implicarea directă a părinților în activități școlare: ateliere, proiecte tematice, serbări.

b) Colaborarea între cadrele didactice

Tranziția eficientă presupune și o continuitate pedagogică asigurată prin colaborarea între cadrele didactice de la diferite niveluri:

- schimb de informații relevante între educatori și învățători, privind profilul de dezvoltare al copilului;
- adoptarea unor strategii educaționale convergente, care să asigure continuitatea;
- elaborarea unor planuri comune de adaptare, cu obiective clare și monitorizare periodică.

c) Implicarea consilierului școlar

Consilierul școlar joacă un rol esențial în procesul de tranziție, atât prin activitățile directe cu copiii, cât și prin sprijinul acordat familiilor și cadrelor didactice. Contribuțiile sale vizează:

- evaluarea nivelului de adaptare și identificarea timpurie a dificultăților;
- oferirea de sprijin psihologic individualizat copiilor cu nevoi speciale de adaptare;
- organizarea de activități de grup centrate pe dezvoltarea abilităților socio-emoționale.

4. Exemple de bune practici

Experiența pedagogică a demonstrat că anumite inițiative concrete au un impact deosebit de pozitiv asupra procesului de tranziție. Printre acestea se numără:

„Ziua porților deschise" — organizată înaintea începerii anului școlar, aceasta oferă copiilor și părinților oportunitatea de a explora liber noul mediu, de a interacționa cu cadrul didactic și de a pune întrebări într-un context relaxat și prietenos.

Programul „Şcoala de vară" — destinat viitorilor elevi, acesta facilitează familiarizarea cu ritualurile școlare, cu spațiul și cu colegii, reduând semnificativ impactul primei zile oficiale de școală.

„Buddy system" (sistemul prietenului mai mare) — fiecare copil nou este însoțit și ghidat de un elev mai mare, care îi explică regulile, îl ajută în pauze și îl integrează în grupul de colegi. Această metodă valorifică relația inter-vârstnică ca resursă educativă.

Întâlnirile informale între părinți și profesori — organizate în afara ședințelor oficiale, acestea creează un climat de încredere și deschidere, facilitând comunicarea autentică și parteneriatele durabile.

Concluzie

Tranziția copilului între diferitele etape ale școlarității nu trebuie privită ca un obstacol sau un moment traumatizant, ci ca o oportunitate valoroasă de creștere, explorare și maturizare. Cu condiția să fie bine pregătită, susținută și monitorizată, fiecare tranziție poate deveni o experiență pozitivă și formatoare.

Prin aplicarea unor strategii educaționale adaptate nevoilor individuale ale copilului și prin dezvoltarea unui parteneriat solid, autentic și funcțional între familie, școală și comunitate, se poate asigura o integrare armonioasă și eficientă. Astfel, copilul va percepe mediul educațional nu ca pe un spațiu al obligativității și al judecății, ci ca pe un loc sigur, stimulativ și prietenos, favorabil dezvoltării sale integrale — cognitive, emoționale, sociale și morale.

Investiția în tranziții reușite este, în ultimă instanță, o investiție în fundamentele unui parcurs educațional echilibrat și durabil.

Bibliografie

- Bronfenbrenner, Urie, 1979, The Ecology of Human Development, Harvard University Press, Cambridge.
- Glava, Adina; Glava, Cătălin, 2002, Introducere în pedagogia preșcolară, Editura Dacia, Cluj-Napoca;
- Păun, Emil, 2002, Școala — abordare sociopedagogică, Editura Polirom, Iași.
- Piaget, Jean, 1965, Psihologia inteligenței, Editura Științifică, București.
- Vrăsmaș, Ecaterina, 2014, Intervenția logopedică și educativă la vârsta timpurie, Editura Didactică și Pedagogică, București.

- *** Curriculum pentru educație timpurie (0–6 ani), 2019, Ministerul Educației Naționale, București.

Webografie:

- https://www.edu.ro — Ministerul Educației, Ghiduri metodologice pentru tranziția preșcolar–școlar.
- https://www.unicef.org/romania — UNICEF România, Rapoarte privind bunăstarea copiilor la tranziția spre școală.

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI MODALITĂȚI DE PARTENERIAT CARE SĂ FACILITEZE TRANZIȚIA UȘOARĂ A COPILULUI LA DIFERITE MEDII ALE ȘCOLARITĂȚII

Profesor învățământ preșcolar, Avrămia Marina-Nicoleta
Școala Gimnazială Nr. 1 Bogdămești, structura G.P.N. Nr. 1 Bogdănești

Tranziția copilului între diferite medii educaționale – de la mediul familial la creșă/grădiniță și, ulterior, de la mediul preșcolar la cel școlar – reprezintă un proces complex, multidimensional și profund transformator. Această etapă nu este doar o simplă schimbare de decor sau de program, ci implică adaptări profunde la nivel cognitiv, emoțional, social și comportamental. Modul în care copilul traversează aceste perioade de tranziție are o importanță majoră în formarea personalității sale, în construirea stimei de sine și în dezvoltarea unei atitudini pozitive, pe termen lung, față de conceptul de învățare pe tot parcursul vieții (lifelong learning).

Adaptarea școlară sau instituțională este un proces dinamic, efervescent, care presupune o echilibrare permanentă a cerințelor și rigorilor noului mediu educațional cu resursele interne (psihologice și fizice) ale copilului. Acest proces nu debutează în prima zi de școală sau de grădiniță, ci începe cu mult timp înainte, în sânul familiei, continuând apoi să se rafineze pe măsură ce copilul explorează noi micro-societăți.

Pentru a înțelege profunzimea acestui fenomen, este necesar să apelăm la teoriile fundamentale ale psihologiei dezvoltării:

Jean Piaget și teoria dezvoltării cognitive: Piaget consideră că adaptarea este rezultatul interacțiunii optime dintre două procese complementare: asimilarea și acomodarea. Asimilarea presupune integrarea noilor informații, reguli sau experiențe din mediul școlar în structurile cognitive deja existente ale copilului. Acomodarea, pe de altă parte, intervine atunci când informația nouă nu se potrivește cu schemele vechi, determinând modificarea acestora. De exemplu, un copil care a fost mereu centrul atenției acasă (asimilare) trebuie să își modifice comportamentul (acomodare) pentru a funcționa într-o clasă cu alți 20 de copii, învățând să aștepte rândul.

Lev Vîgotsky și constructivismul social: Vîgotsky subliniază rolul crucial al mediului social și al interacțiunilor în dezvoltarea copilului. El introduce conceptul de Zonă a Dezvoltării Proxime (ZDP), definind distanța dintre ceea ce poate face copilul independent și ceea ce poate realiza cu îndrumare. În perioada de tranziție, rolul adultului (părinte sau cadru didactic) este de a oferi un "schelărit" (scaffolding) – un sprijin temporar și adaptat, care să îl ajute pe copil să depășească anxietatea și să atingă un nou nivel de competență socială și academică.

John Bowlby și teoria atașamentului (perspectivă complementară): Tranziția este profund influențată de calitatea atașamentului format în familie. Un copil cu un atașament securizant va percepe noul mediu educațional ca pe un spațiu sigur de explorare, în timp ce un copil cu un atașament anxios va resimți o dificultate mult mai mare la separarea de figura de referință.

Fiecare etapă de tranziție aduce cu sine provocări specifice, care se manifestă diferit în funcție de ritmul de dezvoltare al fiecărui copil:

A. Dimensiunea Emoțională

Din punct de vedere emoțional, copilul este supus unui stres generat de necunoscut. El poate manifesta anxietate de separare, teamă, nesiguranță, iritabilitate sau chiar regresii comportamentale temporare (de exemplu, refuzul de a vorbi sau probleme de somn). Pierderea confortului mediului

familial și confruntarea cu un mediu structurat necesită un efort considerabil de autoreglare emoțională.

B. Dimensiunea Socială

Socializarea trece de la un model centrat pe adult (în familie) la unul centrat pe grupul de egali. Copilul trebuie să se integreze într-un nou colectiv, să învețe să împartă resurse (jucării, atenția cadrului didactic), să rezolve conflicte inerente și să respecte un set nou de reguli impuse din exterior. Această etapă presupune tranziția de la egocentrismul specific vârstei la dezvoltarea empatiei și a comportamentelor prosociale.

C. Dimensiunea Cognitivă

Trecerea către școală, în mod special, presupune confruntarea cu cerințe academice crescute. Învățarea devine formală, iar jocul lasă treptat loc sarcinilor structurate. Acest lucru implică o dezvoltare accelerată a funcțiilor executive: concentrarea atenției pe perioade mai lungi, memoria de lucru, gândirea logică și capacitatea de a rezolva probleme.

Pentru a asigura o tranziție lină și o adaptare de succes, mediul educațional trebuie să implementeze strategii centrate pe nevoile copilului:

Dezvoltarea competențelor socio-emoționale: Este poate cea mai importantă precondiție a învățării. Activitățile de identificare și exprimare a emoțiilor (precum "termometrul emoțiilor"), poveștile terapeutice și jocurile de rol îi ajută pe copii să își valideze propriile trăiri și să găsească un echilibru interior.

Formarea și stimularea autonomiei personale: Un copil autonom este un copil încrezător. Deprinderea abilităților de auto-îngrijire (să se îmbrace singur, să își pregătească materialele) și încurajarea luării deciziilor (alegerea centrului de interes la grădiniță) diminuează sentimentul de neputință și cresc responsabilitatea.

Valorificarea jocului didactic: La vârsta preșcolară și în ciclul primar mic, jocul nu este doar o pauză de la învățare, ci este însăși forma principală de învățare. Jocul didactic stimulează creativitatea, reduce tensiunea asociată asimilării de noi cunoștințe și facilitează dezvoltarea cognitivă într-un cadru non-amenințător.

Învățarea prin cooperare: Trecerea de la lucrul individual la cel în echipă facilitează integrarea socială. Sarcinile de grup îi învață pe copii toleranța, negocierea, ascultarea activă și comunicarea asertivă.

Adaptarea și flexibilizarea curriculumului: Principiul centrării pe elev cere ca strategiile didactice să fie diferențiate. Educatorul/învățătorul trebuie să adapteze ritmul de predare, gradul de dificultate al sarcinilor și metodele de evaluare pentru a răspunde nevoilor individuale și stilurilor de învățare unice ale fiecărui copil.

Adaptarea nu este o sarcină pe care copilul o duce singur; ea necesită o rețea de sprijin bine articulată:

Familia: Reprezintă baza de siguranță a copilului. O atitudine pozitivă a părinților față de grădiniță sau școală se va transmite imediat copilului. Comunicarea onestă, bidirecțională și constantă între educatori și părinți este vitală pentru a asigura o coerență a metodelor educative (ceea ce se cere la școală, să fie susținut acasă).

Parteneriatul grădiniță-școală: Continuitatea educațională previne șocul trecerii de la clasa pregătitoare/grădiniță la ciclul primar. Vizitele preșcolarilor la școală, activitățile comune între educatori și învățători și familiarizarea cu noul spațiu atenuează teama de necunoscut.

Comunitatea: Oferă o plasă de siguranță prin accesul la servicii educaționale complementare, consiliere psihologică, logopedie și resurse culturale care sprijină integrarea.

În mijlocul acestui vârtej al tranziției, cadrul didactic devine un mediator între copil și lume. El trebuie să fie o figură de atașament secundară, capabilă să ofere confort afectiv. Un educator sau învățător eficient creează un climat educațional sigur, stimulativ, lipsit de etichetări și pedepse punitive. Prin empatie, observație atentă și flexibilitate didactică, profesorul transformă sala de clasă dintr-un spațiu străin într-un mediu primitor, în care greșeala este privită ca o oportunitate de învățare, nu ca un eșec.

În concluzie, tranziția între mediile educaționale este un test de reziliență atât pentru copil, cât și pentru adulții din jurul său. O tranziție reușită nu înseamnă absența provocărilor sau a lacrimilor în primele zile, ci gestionarea lor corectă. Ea depinde fundamental de o colaborare strânsă între toți actorii implicați, de aplicarea unor strategii didactice centrate pe nevoile reale ale copilului și, mai presus de toate, de asigurarea unui sprijin emoțional necondiționat și constant.

Bibliografie

Cucoș, Constantin,(2014), „*Pedagogie”*, Editura Polirom, Iași.

Iucu, Romiță,(2015*), „Managementul clasei de elevi”,* Editura Polirom, Iași.

Oprea, Crenguța-Lăcrămioara, (2013), *„Strategii didactice interactive*”, Editura Didactică și Pedagogică, București.

Pânișoară, Ioan-Ovidiu,(2017), *„Psihologia copilului modern”,* Editura Polirom, Iași.

Piaget, Jean, (1972), *„Psihologia copilului”,* Editura Didactică și Pedagogică, București.

Vîgotsky, Lev, (1978), *„Mind in Society”,* Harvard University Press.

Ministerul Educației, 2019, Curriculum pentru educație timpurie.

STRATEGII DE ADAPTARE BLÂNDĂ A COPIILOR LA GRĂDINȚĂ

Profesor Bahan Elena Simona
Scoala Gimnazială Budeni – Structura G.P.N. Gulia

Intrarea copilului la grădiniță reprezintă un moment esențial în dezvoltarea sa, marcând trecerea de la mediul familial la un cadru instituțional organizat. Această etapă implică schimbări majore în plan emoțional, social și comportamental, copilul fiind nevoit să se adapteze unor reguli noi, unui program structurat și interacțiunii cu persoane necunoscute.

Pentru mulți copii, această tranziție poate fi dificilă, generând anxietate de separare, nesiguranță sau refuzul participării la activități. Din acest motiv, în pedagogia modernă se pune accent pe conceptul de adaptare blândă, care presupune o integrare treptată, respectând ritmul individual al copilului și nevoile sale emoționale.

Autori precum Deiak C,D Apostolescu subliniază importanța unei abordări centrate pe copil, în timp ce Pânișoară I.O evidențiază rolul comunicării eficiente, iar Munteanu E.N. accentuează necesitatea unui mediu securizant.

Scopul acestui referat este de a analiza strategiile eficiente de adaptare blândă a copiilor la grădiniță, evidențiind rolul familiei, al educatorului și al colaborării dintre aceștia.

1.Particularitățile adaptării copilului la grădiniță

Adaptarea copilului la grădiniță este un proces complex, influențat de factori individuali și de mediu. La vârste mici, copilul este puternic atașat de familie, iar separarea poate genera reacții intense.

Reacțiile frecvente includ plânsul, refuzul de a intra în grupă, retragerea sau comportamentele regresive. Aceste manifestări sunt normale și temporare, făcând parte din procesul de acomodare. Factorii care influențează adaptarea sunt:

- temperamentul copilului
- stilul parental
- experiențele anterioare de socializare
- atitudinea educatorului
- climatul emoțional din grădiniță

2.Coceptul de adaptare blândă

Adaptarea blândă reprezintă o abordare educațională modernă, care pune accent pe respectarea ritmului individual al copilului și pe susținerea emoțională. Aceasta presupune o tranziție graduală și evitarea forțării copilului. Este important ca emoțiile copilului să fie validate și înțelese, nu ignorate. Un element esențial este individualizarea procesului. Fiecare copil reacționează diferit: unii se adaptează rapid , în timp ce alții au nevoie de mai mult timp și sprijin. Predictibilitatea mediului joacă un rol important. Rutinele zilnice oferă siguranța și reduc anxietatea. De asemenea, relația de atașament dintre copil și educator contribuie la integrarea acestuia în colectiv.

3.Rolul familiei în adaptarea copilului

Familia are un rol esențial în pregătirea copilului pentru grădiniță. Atitudinea părinților influențează direct comportamentul copilului. Un părinte calm și încrezător transmite siguranță, în timp ce anxietatea poate amplifica dificultățile de adaptare. De asemenea, dezvoltarea autonomiei este importantă. Copiii care sunt obișnuiți să mănânce singuri, să se îmbrace sau să respecte reguli simple se adaptează mai ușor. Momentul despărțirii trebuie gestionat corect: scurt, clar și fără

dramatizare. Ritualurile constante ajută copilul să înțeleagă că despărțirea este temporară. Sprijinul emoțional oferit acasă este esențial. Copilul trebuie încurajat și ascultat, iar emoțiile sale trebuie validate.

4.Rolul educatorului în procesul de adaptare

Educatorul are un rol central în integrarea copilului în colectiv. Un climat educațional pozitiv, caracterizat prin siguranță și căldură, facilitează adaptarea. Relația educator-copil trebuie să fie bazată pe empatie și respect. Observarea atentă a comportamentului copilului permite identificarea dificultăților și adaptarea strategiilor educaționale .Jocul reprezintă principalul instrument de integrare, oferind copilului oportunitatea de a interacționa și de a-și exprima emoțiile. Comunicarea cu familia este esențială pentru asigurarea continuității educaționale.

5.Strategii eficiente de adaptarea blândă

Strategiile de adaptare trebuie să fie flexibile și centrate pe copil. Adaptarea graduală este una dintre cele mai eficiente metode. Copilul începe cu perioade scurte și crește treptat timpul petrecut la grădiniță. Ritualurile de despărțire oferă siguranță și predictibilitate. Obiectele de tranziție ajută copilul să se simtă în siguranță. Un alt exemplu este utilizarea jocului ca principal instrument de integrare, implicând copiii în activități interactive și jocuri de cunoaștere. De asemenea, amenajarea unui „colț de liniștire" permite copilului să se retragă atunci când simte nevoia, contribuind la autoreglarea emoțională. Ritualurile zilnice și încurajarea progresului individual sunt alte strategii eficiente utilizate în practică.

6.Dificultăți în adaptarea și soluții

Printre cele mai frecvente dificultăți se numără anxietatea de separe, refuzul grădiniței și problemele de socializare. Acestea pot fi gestionate prin:

- adaptarea treptată
- sprijin emoțional
- comunicarea constantă
- implicarea educatorului și a familiei

Intervenția timpurie este esențială pentru prevenirea problemelor pe termen lung.

7.Colaborarea familiei-grădiniță

Colaborarea dintre familii și grădiniță este fundamentală pentru adaptarea copilului. Această colaborare asigură coerența educațională și sprijinul emoțional necesar copilului.Beneficiile includ adaptare mai rapidă, reducerea anxietății și dezvoltarea armonioasă a copilului.

Concluzii

Adaptarea copilului la grădiniță este un proces complex, care necesită răbdare, empatie și colaborare. Strategiile de adaptare blândă contribuie la crearea unui mediu securizant și la dezvoltarea încrederii copilului. Rolul familiei și al educatorului este esențial, iar colaborarea dintre aceștia asigură succesul procesului de integrare.

Bibliografie

- Crețu,T.(2009). Psihologia vârstelor, Editura Polirom,Iași
- Cucoș,C.(2006).Pedagogie, Editura Polirom Iași
- Deiak,C.D., A., Apostolescu, P., Bujoreanu,I.,&colab.(2024).Adaptare blândă la grădiniță și la școală/Gentle Adaptation to Kindergarten and School.București: Asociația Europeană a Profesioniștilor în Educație EDUMI.

- Munteanu,E.N.(2025). Preșcolarul în familie și la grădiniță: Ghid practic pentru părinți și profesori, Editura Polirom Iași
- MEN (2024) Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani
- Pânișoară,I.O.(2017) Ghidul profesorului, Editura Polirom Iași

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI MODALITĂȚI DE PARTENERIAT CARE SĂ FACILITEZE TRANZIȚIA UȘOARĂ A COPILULUI LA DIFERITE MEDII ALE ȘCOLARITĂȚII

Educatoare- Băeșu Andreea
Școala Gimnazială Nr.1 Bogdănești- G.P.N. Nr.1 Bogdănești

Tranziția educațională reprezintă unul dintre cele mai complexe și delicate procese din viața unui copil, marcând trecerea succesivă de la un mediu de dezvoltare protejat și familiar la sisteme din ce în ce mai structurate, cu reguli, cerințe și actori sociali inediți. În literatura pedagogică modernă, această trecere nu mai este privită ca un simplu eveniment de calendar, cum ar fi prima zi de școală, ci ca un proces continuu și profund de restructurare cognitivă, emoțională și comportamentală. Capacitatea copilului de a se adapta la noile medii ale școlarității dictează nu doar succesul său academic imediat, ci și atitudinea pe termen lung față de învățare, stima de sine și gradul de integrare socială. Astfel, tranziția încetează a fi o povară lăsată exclusiv pe umerii copilului, transformându-se într-o responsabilitate asumată de adulți, care trebuie să orchestreze un ansamblu de strategii de adaptare treptată și parteneriate solide.

Prima și, probabil, cea mai profundă ruptură de mediul securizant are loc odată cu trecerea de la familie la grădiniță sau creșă. În această etapă a educației timpurii, copilul se confruntă pentru prima dată cu anxietatea de separare, fiind nevoit să transfere o parte din atașamentul său către un adult necunoscut – educatorul – și să împartă atenția acestuia cu un grup mare de covârstnici. Miza psihologică a acestei perioade este câștigarea încrederii de bază într-un mediu exterior familiei. Pentru a facilita această acomodare, strategiile educaționale trebuie să fie infuzate de empatie și flexibilitate. Familiarizarea anticipativă, prin scurte vizite la grădiniță împreună cu părintele înainte de începerea propriu-zisă a programului, ajută la demistificarea noului spațiu. Totodată, permisiunea de a păstra un „obiect de tranziție” – o jucărie preferată sau o păturică adusă de acasă – funcționează ca o ancoră emoțională care îi oferă copilului confortul necesar pentru a explora noul mediu.

Pe măsură ce copilul internalizează normele grădiniței și se simte în siguranță, se pregătește terenul pentru următoarea mare provocare: tranziția către ciclul primar. Intrarea în clasa pregătitoare presupune o schimbare fundamentală de paradigmă, respectiv trecerea de la joc, ca activitate dominantă, la învățarea structurată, orientată spre sarcini. Elevul trebuie să se adapteze la menținerea atenției voluntare pe perioade mai lungi, la restrângerea libertății de mișcare și la primele forme de evaluare. O trecere bruscă poate genera refuz școlar sau blocaje emoționale. De aceea, continuitatea didactică este esențială. Învățătorul trebuie să asigure o „hibridizare” a metodelor de predare, integrând masiv jocul didactic, mișcarea și explorarea liberă în primele luni de școală. Fracționarea orelor de curs prin scurte pauze energizante și organizarea spațiului clasei într-un mod prietenos, similar celui din grădiniță, atenuează șocul adaptativ și mențin motivația intrinsecă a micului școlar.

Acest efort de continuitate trebuie menținut și rafinat odată cu apropierea tranziției de la ciclul primar la cel gimnazial, o perioadă marcată de un cumul de provocări. Elevul de clasa a cincea nu doar că intră în preadolescență, o etapă a furtunilor hormonale și a redefinirii identității, dar se lovește și de o fragmentare a autorității. Cadrul didactic unic, matern și omniprezent, este înlocuit de o multitudine de profesori, fiecare cu stilul, cerințele și personalitatea sa. Mai mult, complexitatea curriculară crește exponențial. Pentru a preveni o scădere bruscă a performanțelor școlare, școlile pot implementa programe de mentorat între egali, unde elevii mai mari îi ghidează pe cei nou-veniți, sau pot organiza activități de cunoaștere a viitorilor profesori încă de la finalul clasei a patra. Validarea

emoțiilor devine o strategie crucială aici; dirigintele trebuie să creeze un spațiu sigur în care elevii să își poată exprima anxietățile legate de note, de teze sau de integrarea în noile grupuri sociale.

Însă, indiferent de cât de bine structurate sunt aceste strategii implementate la clasă, ele își pierd din eficacitate dacă nu sunt susținute de o rețea complexă de parteneriate educaționale. Succesul adaptării copilului nu se construiește într-un vacuum instituțional, ci necesită, în primul rând, o alianță puternică între familie și școală. Părintele este filtrul emoțional prin care copilul percepe experiența școlară. Dacă familia manifestă anxietate, neîncredere sau proiectează temeri asupra copilului („la școală nu o să mai fie ca la grădiniță, acolo trebuie să fii serios"), aceste stări vor fi preluate prin contagiune de către elev. Din acest motiv, întâlnirile de consiliere prealabilă cu părinții, comunicarea bidirecțională constantă și transparența actului educațional sunt vitale. Părinții trebuie informați nu doar în legătură cu dificultățile academice, ci mai ales în legătură cu micile victorii de adaptare ale copilului lor, devenind astfel co-participanți la procesul educațional.

Dincolo de relația cu familia, continuitatea necesită un parteneriat solid la nivel inter-instituțional și între cadrele didactice. Schimbul de informații între educatoare și învățătoare, sau între învățător și profesorii de gimnaziu, reprezintă o „ștafetă pedagogică" indispensabilă. Cunoașterea profilului psihologic al unei clase, a ritmului specific de lucru, a copiilor cu vulnerabilități sau a celor cu cerințe educaționale speciale le permite noilor profesori să își adapteze așteptările și strategiile încă din prima zi, evitând etichetările pripite și facilitând o integrare armonioasă.

Un ultim pilon al acestui parteneriat, adesea subestimat, este cel cu specialiștii din comunitate, în special cu psihologul sau consilierul școlar. Rolul acestuia este esențial în depistarea timpurie a cazurilor de inadaptare cronică, intervenind prin programe de dezvoltare personală, de management al emoțiilor sau de mediere a conflictelor (bullying), fenomene care apar frecvent pe fondul stresului tranzitiv. Sprijinul comunității locale prin programe de tip after-school consolidează această rețea de siguranță, oferind copiilor un mediu structurat și sprijin la teme, reducând astfel presiunea resimțită acasă.

În concluzie, tranziția prin diferitele medii ale școlarității este un drum inevitabil, presărat cu obstacole inerente creșterii, dar care poate fi pavat cu înțelegere și susținere. Facilitarea acestui proces nu se rezumă la aplicarea mecanică a unor tehnici, ci presupune construirea unei culturi a grijii și a continuității. Atunci când strategiile educaționale empatice se împletesc cu un parteneriat autentic între profesori, părinți și comunitate, școala devine dintr-un spațiu al constrângerii și necunoscutului, un mediu predictibil și stimulant. Un copil care se simte susținut, înțeles și ghidat pas cu pas de-a lungul acestor treceri va dezvolta nu doar competențe academice, ci și reziliența necesară pentru a transforma orice nouă provocare a vieții într-o oportunitate de evoluție.

Bibliografie:

- Cucoș, Constantin (2014). *Pedagogie (Ediția a III-a revăzută și adăugită*). Iași: Editura Polirom.
- Cosmovici, Andrei, & Iacob, Luminița (1999). *Psihologie școlară*. Iași: Editura Polirom.
- Vrăsmaș, Ecaterina Adina (2008). *Intervenția socio-educațională ca sprijin pentru părinți: Un ghid pentru profesioniști*. București: Editura Aramis.

PROVOCĂRILE TRANZIȚIEI COPIILOR CU CES DE LA GRĂDINIȚĂ LA ȘCOALĂ

Prof. Educaţie timpurie Băişanu Nina
G.P.N. „Voinicelul”, structura „Scufiţa Roşie”, Fălticeni

Tranziția copilului cu cerințe educaționale speciale (CES) de la grădiniță la școală este un proces important care necesită o planificare atentă și o colaborare strânsă între părinți, profesori educaţie timpurie, specialiști și școală. Această perioadă de tranziție de la preșcolaritate la învăţământul primar este crucială, deoarece succesul acesteia este asociat cu reuşita academică și socială a copilului pe temen lung şi este în esenţă fundaţia viitorului său. Tranziţia, după DEX reprezintă o trecere (lentă sau bruscă) de la o stare, de la o situație, de la o idee la alta, în esenţă este o schimbare a situaţiei iniţiale cu care era obişnuit copilul cu CES, ceea ce reprezintă un factor major de stres şi dezechilibru şi tocmai de aceea necesită a fi abordată cu maximă atenţie şi grijă.

Un prim factor cheie în sprijinirea unui copil cu CES în pregătirea pentru școală este colaborarea dintre părinți şi profesorii de educaţie timpurie şi cei din şcoala primară. Se observă niveluri mai ridicate de adaptare, competențe sociale pozitive și mai puține comportamente problematice la copiii cu CES ale căror profesori de educaţie timpurie menţin o relaţie de colaborare şi schimb de informaţii cu profesorii din școala primară a acestuia. Deși literatura de specialitate evidențiză beneficiile unei colaborări strânse între părinți, grădiniță și școală, realitatea este că majoritatea grădinițelor și școlilor din România funcţionează independent şi în majoritatea cazurilor părinții reprezintă conexiunea reală între cele două cicluri de educație a copiilor lor. O relaţie deschisă şi stabilirea unor canale de comunicare eficiente ajută la cunoaşterea copilului şi stabilirea unui plan de acţiune care are drept scop binele copilului. Fiecare dintre participanţi este atât sursă de informaţie, cât şi recipient al acesteia, iar circulaţia liberă a informaţiei pune bazele unei tranziţii uşoare de la ciclul preşcolar la cel primar. Pentru a facilita tranziția, grădinițele organizează de obicei vizite la școală pentru a permite copiilor să se familiarizeze cu noul mediu. Un instrument nou ce susţine comunicarea interinstituţională este Raportul descriptiv de evaluare, întocmit începând cu anul 2025 la sfârşitul anului şcolar pentru fiecare copil de grupă mare. Acesta conține informații despre dezvoltarea fizică, a limbajului și formarea competențelor cognitive, socio-emoționale ale copilului, a capacităţilor şi atitudinilor de învăţare la finalul grupei mari a grădiniței. Raportul descriptiv de evaluare poate fi consultat de către părinte la finalul anului și este apoi transmis la școala unde este înscris copilul în clasa pregătitoare.

În acelaşi timp se evidenţiază importanţa identificării încă din mediul preşcolar a comportamentelor ce necesită intervenţie și stabilirea unei relaţii de colaborare dintre cadrul didactic şi părinţi. Observarea atentă a manifestărilor comportamentale, precum dificultățile de adaptare, problemele de comunicare, tendințele de izolare sau reacțiile emoționale intense, permite intervenția rapidă și adecvată, prevenind agravarea acestora în etapele ulterioare de dezvoltare. În acest context, rolul cadrului didactic devine unul fundamental, nu doar ca observator, ci și ca facilitator al dezvoltării universale armonioase a copilului. Specialistul în educaţie poate semnala din timp eventualele dificultăți și poate propune strategii educaționale adaptate nevoilor individuale ale copilului, ce trebuie continuate şi în ciclul primar.

Este crucial ca părinții, cadrele didactice şi alţi specialişti implicaţi în educaţia copilului cu CES să evalueze nevoile specifice ale copilului, inclusiv abilitățile sociale, cognitive și emoționale. Acest lucru poate include evaluări psihologice și testări specializate, precum şi redactarea unui Plan

de Intervenţie Personalizat (PIP), care este un document obligatoriu, adaptat nevoilor specifice ale copilului, ce stabilește obiective pe termen scurt, strategii de intervenție specifice ce pot fi la nivel cognitiv, de limbaj, comportamental, sau fizic. PIP necesită implicarea familiei și a specialiștilor, precum şi o reevaluare după anumite perioade de timp şi adaptare în funcţie de evoluţia copilului.

O tranziţie reuşită de la nivelul preşcolar la cel primar este asigurată în parte şi de evaluarea și adaptarea mediului școlar, în special pentru cei care prezintă nevoi educaționale speciale sau dificultăți de adaptare. Acest proces presupune analizarea atentă a factorilor fizici, emoționali și sociali care influențează experiența copilului în mediul educațional. Evaluarea mediului școlar implică observarea climatului din clasă, a relațiilor dintre copii, a stilului de predare al cadrului didactic, precum și a modului în care sunt organizate activitățile și spațiul educațional. Se urmărește identificarea eventualelor bariere care pot împiedica participarea activă a copilului, cum ar fi dificultățile de interacțiune socială, suprastimularea sau lipsa structurii. Pe baza acestei evaluări, se realizează adaptarea mediului școlar în funcție de nevoile individuale ale copiilor. Aceste adaptări pot include reorganizarea spațiului pentru a crea un mediu mai predictibil și sigur, utilizarea unor materiale didactice accesibile și atractive, diversificarea metodelor de predare sau stabilirea unor rutine clare. În aceeaşi ordine de idei, este importantă promovarea unui climat emoțional pozitiv, bazat pe acceptare, încurajare și sprijin. Implementarea unor strategii eficiente de adaptare depinde în mod direct de colaborarea dintre cadrele didactice, specialiști - psihologi, consilieri școlari și părinți. Astfel, mediul școlar răspunde diversității nevoilor copiilor tipici şi a celor cu CES şi susține dezvoltarea lor optimă din punct de vedere cognitiv, emoțional și social, iar mediul şcolar devine unul incluziv.

Este deosebit de important ca profesorii și personalul școlii să fie instruiți în privința nevoilor copiilor cu CES și să fie deschiși la metode alternative de învățare. Copiii cu cerințe educaționale speciale au nevoi diferite de învățare, ritmuri proprii de dezvoltare și moduri variate de a procesa informația. Informarea profesorilor și a personalului școlii contribuie la înțelegerea particularităților fiecărui copil identificarea timpurie a problemelor și intervenția adecvată, utilizarea unor strategii didactice diferențiate și personalizate. În același timp, deschiderea către metode alternative de învățare este crucială. Nu toți copiii pot învăța eficient prin metode tradiționale.

Încurajarea socializării este necesară, dar nu are loc spontan în toate cazurile, iar deseori trebuie susținută şi prin metode clare și consecvente. Integrarea reală vine din interacțiuni ghidate, cum sunt jocurile de colaborare, activităţile de grup, activitățile extracurriculare. Asigurarea unui suport emoțional și psihologic adecvat poate ajuta copilul să facă față schimbărilor și să dezvolte abilități de socializare şi adaptare. Asigurarea suportului emoțional și psihologic pentru copiii cu cerințe educaționale speciale în perioada de tranziție de la preșcolar la școala primară este esențială, deoarece această etapă implică schimbări majore: un mediu nou, cerințe academice mai ridicate, reguli diferite și relații sociale mai complexe. Fără sprijin adecvat, copilul poate resimți anxietate, insecuritate sau dificultăți de adaptare. În aceste condiţii, vizitarea din timp a noului mediu, stabilirea unei rutine şi a unui program clar, adaptarea cerinţelor educaţionale şi dezvoltarea abilităţilor de autoreglare sunt cruciale în asigurarea confortului emoţional şi implicit a unei tranziţii reuşite la ciclul primar. Un rol important îl joacă şi gradul de autonomie al copilului, cu cât acesta este mai independent, cu atât tranziţia de la preşcolar la primar este mai uşoară. În cazul copiilor anxioşi se recomandă prezenţa unui profesor de sprijin, care îl poate susţine în adaptarea şcolară iniţială.

Monitorizarea constantă a progresului copilului este esențială, iar ajustarea strategiilor de intervenție atunci când este necesar, susţine evoluţia copilului. Colaborarea cu specialiștii psiholog, logoped, consilier școlar contribuie la o monitorizare mai complexă și la ajustarea intervențiilor.

Schimbând metodele ce nu dau rezultate cu altele noi, se evită stagnarea sau regresul copilului cu CES. Monitorizarea permanentă nu este doar un proces de evaluare, ci şi unul de ghidare și optimizare a dezvoltării copilului, asigurând intervenții personalizate și creșterea șanselor de succes școlar și social.

În concluzie, tranziția reușită de la ciclul preşcolar la cel primar al copilului cu CES nu înseamnă doar adaptare academică, dar şi comfort emoțional şi susţinerea unei intervenţii continue, a reevaluărilor periodice şi menţinerea unor relaţii permanente între toţi factorii implicaţi în educaţia copilului.

Bibliografie:

1. Gherguț A. (2016) *Educația incluzivă și pedagogia diversității*. Editura Polirom, Iași
2. Gherguț A. (2007) *Sinteze de psihopedagogie specială.* Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice. Ed. a II-a. Editura Polirom, Iași
3. Ungureanu D. (2000) *,"Educaţia integrată şi şcoala incluzivă",* Editura de Vest, Timişoara

Webografie:

1. https://dexonline.ro/definitie/tranzi%C8%9Bie
2. https://www.researchgate.net/publication/223754305_Prekindergarten_teachers'_use_of_transition_practices_and_children's_adjustment_to_kindergarten
3. https://www.researchgate.net/publication/351680761_Transition_practice_before_entering_primary_school_A_longitudinal_study_of_children_with_and_without_special_needs_across_a_year
4. *https://revistaeducatie.ro/wpcontent/special/diferite/ILADE%20CLAUDIU%20EDUCA%C8%9AIA%20INCLUZIV%C4%82%20%C8%98I%20INCLUZIUNEA%20%C8%98COLAR%C4%82%20A%20COPIILOR%20CU%20CES%20%20pdf.pdf*
5. *https://www.academia.edu/40999521/Incluziunea_social%C4%83_a_copilului_cu_dizabilit%C4%83%C8%9Bi_dintr_o_perspectiv%C4%83_etico_moral%C4%83*
6. *https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/142-154.pdf*
7. *https://books.google.ro/books?hl=ro&lr=&id=3ZZA8K9B8_EC&oi=fnd&pg=PR7&ots=Nz0jdn8psv&sig=ykKJm9mnAGH3qDOIdh8mFYG2OGo&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false*

ADAPTAREA COPILULUI LA GRUPA MICĂ

Prof. Ed Timpurie: Beclea Irina Ionela
Şcoala Gimnazială ,,Ioan Ciurea" / G.P.P. "Dumbrava Minunată" Fălticeni

În literatura de specialitate, conceptul de adaptare este privit din multiple perspecive. De alfel, importanţa teoretică şi practică a acestuia a atras frecvent atenţia a numeroși specialişti din filosofie, sociologie, psihologie, pedagogie,fiziologie, biologie etc. În Marele Dicţionar al psihologiei noţiunea de adaptare este definită drept ansamblu al modiicărilor conduitelor care vizează asigurarea echilibrului relaţiilor între organism şi mediile lui de viaţă şi, în acelaşi timp, al mecanismelor şi proceselor care susţin acest fenomen. Într-un alt Dicţionar de psihologie, conceptul de adaptare vizează reacţia, conduita, ce pune organismul şi acivitatea psihică ce îl caracterizează social în repliere suplă la condiţiile variabile şi numeroase ale mediului în care acesta trăieşte, capacitatea psihicului de a se modifica în raport cu schimbările intervenite în condiţiile sale de viaţă, devenind apt de a îndeplini funcţiile şi obiecivele sale.

Adaptarea se manifestă la toate nivelurile structural-funcţionale din a căror dinamică se consituie condiţia umană, ca ,,proces dinamic de schimbare, dezvoltat în mod voluntar sau involuntar, în scopul replasării organismului într-o poziţie mai avantajoasă faţă de mediul înconjurător şi presupunând capacitatea de a învăţa. Comportamentul este medierea cea mai des folosită pentru plasarea organismului într-o situaţie mai puţin ameninţătoare, pentru satisfacerea trebuinţelor sale, pentru asigurarea atât a propriei supravieţuiri, cât şi a specie sale. Un obstacol obligă la o mobilizare a organismului care încearcă prin comportament să-şi menţină echilibrul anterior sau să ajusteze şi să creeze un nou echilibru compatibil cu supravieţuirea sa. Căutarea acestui echilibru este o necessitate psihologică".

Integrarea copilului în mediul grădiniței presupune o bună acomodare a copilului la sarcinile/ activitățile pe care grădinița le impune. Ea se remarcă prin capacitatea copilului de integrare în activitate și în viața grădiniței, exprimată prin: reușită, acomodare la cerințele grădiniței (colectivul didactic, grupa de copii, microgrupurile formate).Un copil care e bine adaptat se simte integrat în grup, percepe pozitiv grupul de copii, este la rândul lui perceput pozitiv de către grup, îi face plăcere să vină la grădiniță, desfășoară cu drag activitățile/ jocurile, face cu brio față cerințelor, este vesel, relaționează cu cadrul didactic și colegii, comunică idei/ impresii/ trăiri.

Adaptarea copilului mic la mediul grădiniţei este o provocare atât pentru cadrele didactice, dar şi pentru părinţii acestuia. Când vine vorba de adaptarea copilului la grupa mică putem să vorbim de două categorii: copiii care vin din mediul familial la grădiniţă, şi copiii care vin de la creşă la grădiniţă. Adaptarea acestora se face în mod diferit, cadrul didactic fiind cel care, împreună cu familia, trebuie să gestioneze cele două „treceri". Voi prezenta pe scurt cele două variante şi cum poate cadrul didactic să faciliteze adaptarea celor două tipuri de copii (cei care au frecventat creşa şi cei care nu).

Copiii care au urmat programul de creşă au deja formate anumite deprinderi, sunt familiarizaţi cu programul de masă, de somn, cu rutinele şi tranziţiile, cu existenţa unor adulţi (cadre didactice, îngrijitoare) prin preajma lor, cu desprinderea de părinţi. Prin urmare integrarea acestor copii se face mai repede, mai uşor, accentul căzând pe noile reguli, integrarea în noul colectiv de copii, cu mediul grupei.

Copiii care nu au frecventat programul de creşă, şi vin în mediul grădiniţei sunt mai greu de integrat, deoarece ataşamentul faţă de părinţi este mult mai puternic, nu este familiarizat cu regulile

unei instituţii, cu rutine, mai ales rutina de somn, cu numărul mare de copii cu care trebuie să împartă atenţia şi dragostea, şi bineînţeles cu doamnele educatoare.

Totodată acest mixt dintr-o grupă (copii care vin din creşe şi copii care vin din mediul familiei) face ca adaptarea să se realizeze mult mai armonios. Copiii care cunosc deja regulile şi modalităţile de desfăşurarea a activităţilor vin în întâmpinarea celor noi, astfel integrarea acestora se realizează mult mai repede. Cadrele didactice pot oferi mai mult timp şi atenţie copiilor care întâmpină dificulăţi în adaptare, în timp ce ceilalţi se joacă sau explorează noul spaţiu.

Colaborarea cu familia este esenţială atunci când vine vorba de adaptare. Cadrul didactic şi familia formează un parteneriat pentru a găsi cele mai bune soluţii şi a veni în întâmpinarea nevoilor micului preşcolar.

Pentru o adaptare cât mai bună, cadrele didactice ar trebui să ţină cont de câteva aspecte:
-invită copilul împreună cu membrii familiei să cunoască spaţiul înainte de începerea grădiniţei;
- cadrul didactic culege informaţii de la părinţi înainte de începerea grădiniţei;
-părinţii au acces, câteva zile, în unitate pentru a petrece timp cu copilul;
- i se permite copilului să vină cu un obiect, jucărie, pentru a se simţi în siguranţă;
-timpul petrecut la grădiniţă creşte gradual în decursul primelor săptămâni;
- cadrele didactice oferă sprijin, iubire şi încredere, inclusiv părinţilor preşcolarilor.

Adaptarea este un proces ce poate dura de la câteva săptămâni până la câteva luni. Este un proces greu dar pentru o bună reuşită este nevoie de răbdare, consecvenţă, reguli, rutine bine stabilite, comunicare şi neapărat iubire.

Bibliografie:

- Coaşan A., Vasilescu A.(1988), *Adaptarea şcolară*. Ed. Şiinţiică şi Enciclopedică, Bucureşti;
- Olărescu V., (2021), *Introducere în logopedie –suport de curs*;

STRATEGII EDUCAȚIONALE PENTRU O TRANZIȚIE UȘOARĂ A COPILULUI ÎNTRE MEDIILE ȘCOLARITĂȚII

Profesor educație timpurie: Bilan Maria-Diana
G.P.P. „Căsuța Piticilor" Gura Humorului

Tranziția copilului între diferite etape ale școlarității reprezintă un proces educațional esențial, care necesită o abordare atentă, coerentă și adaptată nevoilor specifice ale fiecărui copil. Trecerea de la grădiniță la școala primară, spre exemplu, constituie una dintre cele mai marcante experiențe din dezvoltarea timpurie, întrucât presupune schimbări semnificative în ritmul activităților, în cerințele educaționale și în relațiile sociale. Această etapă poate genera atât entuziasm, cât și anxietate, iar modul în care copilul este pregătit pentru a face față schimbării poate influența decisiv atitudinea sa față de școală și învățare.

Pentru a facilita o tranziție ușoară, este necesară o planificare riguroasă și aplicarea unor strategii educaționale eficiente, care să asigure continuitatea procesului de educație. Educația timpurie are un rol fundamental în acest sens, deoarece creează bazele emoționale, cognitive și sociale necesare adaptării la un nou mediu educațional. Cadrele didactice trebuie să cunoască particularitățile de vârstă ale copiilor, ritmul lor de dezvoltare și să manifeste flexibilitate în modul de organizare a activităților, pentru a crea un climat sigur, prietenos și motivant.

O categorie importantă de strategii este reprezentată de activitățile de familiarizare cu mediul educațional următor. Vizitele la școala primară, întâlnirile cu viitorii învățători, participarea la ore demonstrative sau la activități comune contribuie la reducerea incertitudinii și la crearea unui sentiment de încredere. Copiii pot observa direct modul de desfășurare al activităților, pot interacționa cu colegii mai mari și pot înțelege mai bine așteptările profesorilor. În plus, prezentarea materialelor didactice, a instrumentelor de lucru și a spațiului de învățare facilitează trecerea de la jocul predominant la activitățile structurate.

Un alt aspect esențial îl constituie strategiile didactice centrate pe copil. În grădiniță, învățarea se realizează prin joc, explorare și activități integrate. La școală, activitățile devin treptat mai formale, iar volumul cerințelor crește. De aceea, este necesar ca educatorii și învățătorii să colaboreze pentru a menține o continuitate pedagogică. Integrarea jocului didactic în primii ani de școală primară, folosirea metodelor interactive și a sarcinilor adaptate nivelului de dezvoltare al copiilor contribuie la o acomodare armonioasă și previne apariția frustrărilor sau a blocajelor emoționale.

Dezvoltarea competențelor socio-emoționale este o condiție esențială pentru succesul tranziției. Copiii au nevoie să își cunoască emoțiile, să le recunoască și să învețe modalități sănătoase de exprimare și gestionare. Activitățile de grup, jocurile de rol, poveștile terapeutice sau activitățile de consiliere individuală pot sprijini considerabil această dimensiune. În același timp, educarea autonomiei – capacitatea de a lua decizii, de a respecta reguli, de a finaliza sarcini – reprezintă un pilon fundamental în pregătirea pentru școală.

Parteneriatul educațional este, fără îndoială, un factor determinant în facilitarea tranziției copilului. Colaborarea strânsă între familie, grădiniță și școală permite o abordare unitară și coerentă. Părinții au nevoie de informații clare privind cerințele ciclului primar, de sprijin emoțional și de îndrumare în gestionarea propriilor temeri legate de schimbare. Comunicarea constantă, ședințele de consiliere parentală, atelierele pentru părinți și implicarea acestora în activitățile copiilor contribuie la crearea unui climat de încredere. În plus, parteneriatul dintre cadrele didactice favorizează

transmiterea de informații relevante despre copil, astfel încât învățătorul să poată adapta cerințele la particularitățile individuale.

Proiectele educaționale comune reprezintă o practică modernă și eficientă. Organizarea unor evenimente precum „Ziua Porților Deschise”, „Școala Altfel”, activități culturale sau artistice desfășurate în parteneriat, vizitele tematice și activitățile de cooperare între preșcolari și elevii din clasele primare contribuie la dezvoltarea unui sentiment de apartenență și la construirea unor legături afective stabile. Copiii se simt mai siguri știind că vor regăsi fețe cunoscute și un mediu deja explorat.

Un alt element important îl constituie evaluarea continuă și sprijinul individualizat. Copiii reacționează diferit la schimbare: unii se adaptează rapid, alții au nevoie de mai mult timp și de mai multe resurse emoționale. Observarea sistematică, discuțiile cu părinții, analiza comportamentelor și intervențiile prompte reprezintă modalități esențiale pentru a preveni eventualele dificultăți de adaptare. Suportul individualizat, exercițiile personalizate și activitățile suplimentare pot contribui la consolidarea încrederii copilului în propriile forțe și la depășirea eventualelor blocaje.

În concluzie, facilitarea tranziției copilului între medii educaționale este un proces complex, dar esențial în dezvoltarea armonioasă a acestuia. Strategiile educaționale eficiente, colaborarea dintre cadrele didactice, implicarea activă a familiei și organizarea unor activități de familiarizare contribuie la o adaptare firească și lipsită de stres. Tranziția nu trebuie privită ca o etapă dificilă, ci ca o oportunitate de creștere, explorare și dezvoltare personală. Investind în această etapă, construim bazele unei relații pozitive cu școala și îi oferim copilului premisele unei parcurs educațional de succes.

BIBLIOGRAFIE

1. Cucoș, Constantin (2006). Pedagogie. Iași: Editura Polirom.

2. Cerghit, Ioan (2008). Metode de învățământ. București: Editura Polirom.

3. Golu, Florin (2015). Psihologia dezvoltării copilului. București: Editura Didactică și Pedagogică.

4. Pânișoară, Ion-Ovidiu (2017). Comunicarea eficientă. Iași: Polirom.

5. Stan, E. (2019). Tranziția copilului de la grădiniță la școală. București: Editura Trei.

6. Vrăsmaș, Ecaterina (2014). Copilul și adaptarea școlară. București: Editura Alpha MDN.

ADAPTAREA BLÂNDĂ A COPILULUI MIC LA MEDIUL GRĂDINIȚEI

Profesor educație timpurie, Blană Cătălina-Elena
G.P.N.,,Voinicelul" Structura ,,Scufița Roșie"- Fălticeni

„Dacă copiii se simt în siguranță, pot să-și asume riscuri, să pună întrebări, să facă greșeli, să învețe să aibă încredere, să-și împărtășească sentimentele și să crească." Alfie Kohn

Grădinița este un mediu creativ și interesant, care pune baza educației copilului și îl ajută să deprindă primele aptitudini necesare pentru școală, pentru viață. Grădinița oferă aptitudinea de a descoperi lucruri noi și de a-și dezvolta abilitățile pentru viața de zi cu zi. Adaptarea copiilor la grădiniță este o temă de interes pentru toți părinții, deoarece își doresc ca acomodarea copilului să fie lipsită de incidente.

Ziua când copilul este adus pentru prima dată la grădiniță reprezintă un moment deosebit în viața întregii familii. De aceea, părinții și educatoarele fac eforturi ca integrarea în grădiniță să fie o experiență pozitivă pentru copil. Pentru ca grădinița să fie pentru copil un loc în care merge cu plăcere, este foarte important ca părintele să înțeleagă rolul pe care o are grădinița.

Grădinița reprezintă prima etapă educațională din viața copiilor. Abilitățile și cunoștințele pe care le dobândesc preșcolarii în anii petrecuți la grădiniță, îl vor ajuta să se descurce la școală și să aibă rezultate bune.

Avantajele pe care educația făcută în grădiniță le are, sunt următoarele:

- Dezvoltarea gândirii, memoriei, concentrării, atenţiei, dorinţei de cunoaştere;
- Formarea deprinderilor de conduită civilizată;
- Îmbogăţirea vocabularului, a posibilităţilor de comunicare (învaţă să asculte, să înţeleagă mesajul, dar şi să povestească, să recite, să interpreteze un rol);
- Dezvoltarea musculaturii mici a mâinii (prin exerciţii grafice, activităţi practice manuale), ceea ce facilitează însuşirea scrierii în clasa pregătitoare;
- Dezvoltarea deprinderii de a îndeplini o sarcină de lucru ;
- Educarea spiritului de disciplină, de colaborare şi de iniţiativă.

Durata adaptării la grădiniță variază de la un copil la altul, de la câteva săptămâni la câteva luni, iar traversarea etapelor de adaptare nu este una lineară, unele se desfășoară repede, altele mai lent, iar copilul poate reveni la etape anterioare, și anume o întrerupere în frecventarea grădiniței (din cauza unor boli) poate însemna revenirea la plâns și opoziționism.

În prima etapă de adaptare (durează între 2 și 4 săptămâni), copilul învață să se adapteze la mediul fizic al grădiniței. Să cunoască sala de grupă, baia, sala de mese, la ritmul rutinei zilnice (masă, toaletă, activități, odihnă, mers acasă) și cunoaște persoanele care au grijă de el (educatoare și îngrijitoare). Pentru unii copii aceasta este o etapă de explorare intensă, pentru alții este adaptare în modalități diferite la separarea fizică de părinți. Unii copii pot să manifeste oarecare rezistență îndeosebi dimineața la plecare chiar şi câteva luni. Dacă la grădiniţă se comportă normal, cauza principală a acestei rezistențe ține de personalitatea copilului.

Se întâmplă, ca după o perioadă în care cel mic a acceptat cu bucurie să meargă la grădiniţă să înceapă din nou să spună că nu mai vrea. Nu trebuie să se îngrijoreze părintele, trebuie analizate toate schimbările ce au avut loc în familie în ultima vreme. Unii copii sunt foarte empatici, sensibili şi reacţionează ca atare atunci când în familie există neînţelegeri, decese etc.

Se recomandă părinților:

- Să viziteze grădinița, zona în care acesta este, să se povestească despre ea;
- Trebuie implicat copilul în tot acest proces;
- Jocuri de despărțire și revenire;
- Se pot folosi imagini ale grădiniței alese, cărți specifice vârstei lor;
- Se discută rutina unei zile.

Adaptarea nu se face brusc. E nevoie de câteva zile de acomodare. Dacă grădinița permite acest lucru, atunci e recomandat de a rămâne cu copilul la activități, micșorând treptat această perioadă.

Nu se recomandă părinților:

- Să vorbească prea mult, să ezite sau chiar să plângă atunci când este lăsat copilul la grădiniță. Copilul va simți nesiguranța părintelui și se va simți și el în nesiguranță la grădiniță.
- Să mintă copilul că vor veni repede după el. Copilul își va da seama că a fost mințit, va pierde încrederea în ce îi spune părintele și i se va accentua frica de abandon.
- Să dispară fără să a-și lua „La revedere" atunci când copilul nu este atent. Copilul își va pierde încrederea în părinte și va avea tendința să se agațe de părinte și "să nu-l mai scape din ochi".
- Să evite pe cât posibil suprapunerea începutului grădiniței cu alte schimbări majore în viaţa sa sau în viaţa de familie (mutarea în altă casă, în alt oraş, naşterea unui frăţior, renunţarea la pampers, la suzetă, la biberon…).
- Să nu se lase impresionată de orice gest de revoltă.

Părinții trebuie să rămână fermi și pozitivi în comunicarea cu cel mic, trebuie să se desfășoare totul cu empatie și blândețe. Orice urmă de îndoială se transmite și influențează negativ.

Reușita adaptării preșcolarilor la mediul educativ organizat al grădiniței depinde în primul rând de personalitatea cadrului didactic, de o reală colaborare între educatori și părinți, despre înțelegerea reală a sentimentelor celor mici de către familie și grădiniță, dar și de o corectă și reală fermitate în găsirea și explicarea pe înțelesul lor a marilor întrebări și afirmații : "De ce să vin la grădiniță?" "Nu îmi place la grădiniță !" "Vreau să rămân acasă , cu tine ,mamă !" și multe altele asemenea.

Trebuie reținut faptul că, preșcolarul mic nu are capacitatea intelectuală de a înțelege de la început "De ce să vină la grădiniță?" Nouă, cadrelor didactice în strânsă colaborare cu membrii familiei, ne revine misiunea de a le face cunoscut celor mici, mediul grădiniței, de a le forma treptat deprinderi, priceperi, rutine deosebit de importante în clădirea "omuleţului" de mai târziu, neexistând o rețetă universal valabilă pentru fiecare dintre ei. După cum bine se știe și se accentuează în prezent, fiecare copil este valoros și unic, are propriile particularități de dezvoltare bio-psiho individuale, are propriile reacții și manifestări față de ceva nou. Când acesta ajunge pentru prima oară într-o grădiniță, el poate simți un amalgam de sentimente și trăiri, de la frustrare, supărare, abandon, revoltă, poate și disperare, până la curiozitate față de ceea ce urmează să se întâmple, să vadă, să cunoască și în cele mai dorite situații, până la o bucurie față de faptul că se află între copii de aceeași vârstă sau că sunt surprinși cu ceva plăcut.

Copiii mici simt adesea nesiguranță, neliniște când fac cunoștință cu mediul grădiniței, pentru ei este o ruptură mare față de părinți, o schimbare majoră pe care noi o putem transforma într-o stabilitate, confort și siguranță.

Aici, intervine profesionalismul nostru, tactul nostru pedagogic, metodic, dar și uman de a le facilita această experiență puțin "dureroasă" pentru unii dintre ei, într-o deprindere echilibrată, pe care o vom consolida, construind-o bucățică cu bucățică, în fiecare moment comun al nostru. Nu vom face acest lucru singuri, ci într-o strânsă legătură cu familia, care este baza tuturor conexiunilor sociale, fundamentul pe care se va dezvolta și evolua fiecare ființă umană. În acest sens, este important să le oferim sugestii și soluții părinților pentru a ne ajuta la reușita unei acomodări blânde

a celor mici. Astfel le vom sugera părinților să povestească copiilor pe baza unor imagini despre grădiniță, despre anumite rutine și reguli de comportare în grădiniță, oferindu-le suport material, să viziteze neapărat acest mediu înainte de momentul începerii grădiniței.

Pe de altă parte, adaptarea copiilor la grădiniță depinde de dezvoltarea socio-emoțională a fiecăruia dintre ei. Un copil care "nu plânge", care reușește să își exprime în propriile cuvinte sentimentele, are reușită de acomodare mai mare decât ceilalți. Acei copiii care au avut șansa de a socializa în diferite medii sociale, care au ieșit permanent în natură, în parc sau la alte activități cu alți copii, vor reuși să se adapteze grădiniței mai ușor, fără a fi străbătuți de trăiri negative. Indiferent de vârsta la care se află preșcolarii, ei trebuie să aibă siguranța și certitudinea că la sfârșitul programului grădiniței, vor fi luați de către părinți, că nu au fost abandonați de aceștia, că au parte de ceva noi, diferit care în timp va deveni plăcut și relaxant.

Dar nu doar trăirile copiilor sunt importante, ci și sentimentele părinților care îi aduc de multe ori cu stomacul strâns, făcut ghem de atâtea emoții și gânduri. Ceea ce părinții trebuie să înțeleagă este faptul că, aducerea celui mic la grădiniță este deosebit de utilă, de importantă pentru dezvoltare și evoluția ulterioară în vederea dezvoltării armonioase și complete a personalității lor, în formarea unor deprinderi independente. Ei simt adeseori, vinovăție, supărare sau enervare când aceștia încep să plângă sau să țipe. Foarte putini dintre ei rămân indiferenți, afirmând că toți copiii "plâng la început", dar de fapt, freamătul și trăirile lor sunt simțite și de către cei mici.

Așadar, pentru succesul unei adaptări blânde a copilului la mediul grădiniței sunt deosebit de importanți factori precum: curiozitatea și dorința de investigare a noului mediu, cunoașterea altor copii de aceeași vârstă, dorința de a pune întrebări adulților și celorlalți copii, atitudinea familiei față de grădiniță, încrederea părinților în personalul acesteia și în activitățile ce se vor desfășura acolo și nu în ultimul rând, dependența celui mic față de mamă care ,consider că este o reală și definitorie problemă a acomodării la grădiniță. Cu cât mama este mai echilibrată, mai relaxată in ceea ce privește intrarea la grădiniță sau reușește să îl implice pe cel mic în diverse acțiuni de pregătire, cum ar fi cumpărarea rechizitelor, a schimburilor și a ghiozdănelului, cu atât mai repede copilul va reuși să se adapteze mai ușor la programul și regulile grădiniței.

Deci, cunoașterea exactă a tuturor acestor aspecte ce țin de activitatea copilului în familie, în societate, în mediul lui de joacă, dar mai ales măiestria și arta cu care cadrul didactic va reuși să contureze minunatul "Cerc al Siguranței " copilului, vor încununa cu succes eforturile unei adaptări blânde a preșcolarului mic la mediul grădiniței. Dar pentru o reușita reală este nevoie de comunicare sinceră din partea tuturor celor implicați, o colaborare permanentă, blândețe dar și fermitate, precum și o foarte mare răbdare și îngăduință față de particularitățile fiecărui copil.

Sunt și cazuri în care adaptarea rămâne dificilă pentru o perioadă lungă de timp și trebuie aflată cauza, pentru a găsi cea mai bună soluție pentru copilul tău. Cheia succesului o reprezintă o bună colaborare între grădiniță și familie.

Adaptarea blândă atât la grădiniță cât și la școală este crucială pentru dezvoltarea copiilor. Doar prin comunicare deschisă, crearea unui mediu sigur și promovarea abilităților sociale și emoționale, putem ajuta copiii să facă tranzacția cu succes.

Bibliografie:

1. Glava, A., Glava, C. – *Introducere în pedagogia preșcolară*, Editura Dacia, Cluj-Napoca.
2. Vrășmaș, E. – *Educația timpurie*, Editura Aramis, București.
3. Cucoș, C. – *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași.
4. Ministerul Educației – *Curriculum pentru educație timpurie*, București.

DE LA SIGURANȚA FAMILIEI LA UNIVERSUL ȘCOLII – STRATEGII ȘI PARTENERIATE PENTRU O TRANZIȚIE REUȘITĂ

Educatoare: Boicu Ioana-Alexandra
Școala Gimnazială Dorna Arini-G.P.P. Rusca

Tranziția copilului între diferite medii ale școlarității reprezintă un proces complex, cu implicații profunde asupra dezvoltării sale globale. Fie că este vorba despre trecerea de la mediul familial la grădiniță, de la grădiniță la școală sau între cicluri educaționale, fiecare etapă presupune ajustări semnificative la nivel emoțional, social și cognitiv. În acest context, adaptarea treptată și construirea unor parteneriate educaționale solide devin factori esențiali în asigurarea unei integrări armonioase și a unei evoluții echilibrate a copilului.

Tranziția școlară – un proces de dezvoltare

Tranziția nu trebuie privită ca un simplu moment de schimbare, ci ca un proces dinamic, care se desfășoară pe o perioadă mai lungă de timp. Copilul nu doar că intră într-un spațiu nou, ci își restructurează comportamentele, își adaptează relațiile sociale și își dezvoltă noi competențe. Acest proces este influențat de mai mulți factori: nivelul de dezvoltare al copilului, experiențele anterioare, stilul parental, climatul educațional și calitatea relațiilor cu adulții semnificativi.Literatura de specialitate subliniază faptul că primele experiențe educaționale au un impact major asupra atitudinii copilului față de învățare. O tranziție reușită contribuie la dezvoltarea unei imagini de sine pozitive, la creșterea încrederii în propriile capacități și la consolidarea motivației pentru învățare. În schimb, dificultățile de adaptare pot genera anxietate, retragere socială sau comportamente opozante.

Particularități ale adaptării la diferite etape

În perioada antepreșcolară și preșcolară, copilul este puternic atașat de familie, iar separarea de părinți poate genera insecuritate. Adaptarea la grădiniță presupune familiarizarea cu un mediu colectiv, respectarea unor reguli și dezvoltarea autonomiei personale.Tranziția de la grădiniță la școală implică o schimbare și mai mare. Activitatea dominantă se mută de la joc la învățare structurată, iar cerințele cognitive cresc. Copilul trebuie să își dezvolte capacitatea de concentrare, de organizare și de respectare a sarcinilor. În același timp, apare nevoia de integrare într-un colectiv nou, cu dinamici diferite.Aceste schimbări necesită o abordare diferențiată, în care strategiile educaționale să fie adaptate nivelului de dezvoltare și nevoilor individuale ale copilului.

Strategii educaționale de adaptare treptată

Un element central în facilitarea tranziției este asigurarea continuității între etape. Aceasta poate fi realizată prin corelarea curriculumului, prin utilizarea unor metode didactice similare și prin menținerea unor rutine familiare. Continuitatea reduce sentimentul de discontinuitate și oferă copilului un cadru predictibil.Familiarizarea progresivă cu noul mediu este o strategie extrem de eficientă. Vizitele organizate, întâlnirile cu cadrele didactice și participarea la activități comune contribuie la reducerea anxietății. Copilul are ocazia să exploreze spațiul, să observe comportamentele celorlalți și să își construiască repere.

Rutinele zilnice joacă un rol esențial în procesul de adaptare. Ele oferă structură și siguranță, ajutând copilul să anticipeze evenimentele și să se simtă în control. Ritualurile de întâmpinare, momentele de tranziție între activități și programul constant contribuie la stabilitatea emoțională.Jocul rămâne instrumentul fundamental de învățare și adaptare, mai ales în perioada preșcolară și în debutul școlarității. Prin joc, copilul își exprimă emoțiile, își dezvoltă competențele sociale și își exersează

roluri. Jocurile de rol, poveștile terapeutice și activitățile creative pot facilita înțelegerea noilor situații.

Un alt aspect important este sprijinul emoțional oferit copilului. Cadrele didactice trebuie să creeze un climat afectiv pozitiv, bazat pe empatie, răbdare și acceptare. Validarea emoțiilor copilului și încurajarea exprimării acestora contribuie la reducerea tensiunilor și la dezvoltarea inteligenței emoționale.Individualizarea procesului educațional este esențială. Nu toți copiii se adaptează în același ritm, iar intervențiile trebuie ajustate în funcție de particularitățile fiecăruia. Observarea sistematică și colaborarea cu familia permit identificarea nevoilor specifice și intervenția adecvată.

Parteneriatul educațional – condiție a succesului

Un element definitoriu în reușita tranziției este parteneriatul dintre familie și instituția de învățământ. Educația copilului nu poate fi realizată eficient fără o colaborare reală între acești doi factori.Comunicarea deschisă și constantă reprezintă baza acestui parteneriat. Părinții trebuie informați cu privire la evoluția copilului, la dificultățile întâmpinate și la strategiile utilizate. În același timp, cadrele didactice trebuie să cunoască particularitățile copilului, mediul familial și stilul educațional al părinților.

Implicarea părinților în activități educaționale contribuie la crearea unui sentiment de continuitate între mediul familial și cel școlar. Participarea la ateliere, proiecte sau evenimente educaționale întărește relația copilului cu instituția și îi oferă un sentiment de siguranță.Consilierea parentală este, de asemenea, o componentă importantă. Părinții au nevoie de sprijin pentru a înțelege etapele de dezvoltare ale copilului și pentru a adopta strategii adecvate de susținere. Recomandările privind rutina zilnică, gestionarea emoțiilor sau susținerea autonomiei pot face diferența în procesul de adaptare.

Practici eficiente de facilitare a tranziției

În practică, facilitarea tranziției poate fi realizată printr-o varietate de metode și activități. Una dintre acestea este organizarea unor programe de tip „școala altfel” sau „ziua porților deschise”, în care copiii pot experimenta mediul educațional înainte de integrarea propriu-zisă.Colaborarea între cadrele didactice din diferite cicluri este o altă practică valoroasă. Schimbul de informații despre copii, organizarea unor activități comune și armonizarea cerințelor educaționale contribuie la continuitate.

Utilizarea materialelor de tranziție, precum povești, imagini sau jocuri tematice, ajută copilul să înțeleagă schimbările într-un mod accesibil. De exemplu, poveștile despre prima zi de școală pot reduce teama de necunoscut.Adaptarea mediului educațional este, de asemenea, importantă. Un spațiu prietenos, organizat și stimulativ contribuie la starea de bine a copilului. Colțurile tematice, materialele accesibile și atmosfera caldă favorizează explorarea și implicarea.

Rolul cadrului didactic

Cadrul didactic are un rol central în procesul de adaptare. Acesta nu este doar un furnizor de informații, ci și un facilitator al dezvoltării emoționale și sociale. Atitudinea empatică, disponibilitatea de a asculta și capacitatea de a crea relații autentice sunt esențiale.Profesorul sau educatorul trebuie să observe atent comportamentele copiilor, să identifice semnele de dificultate și să intervină prompt. În același timp, este important să promoveze un climat incluziv, în care fiecare copil să se simtă valorizat.

Concluzii

Tranziția copilului între diferite medii ale școlarității este un proces complex, care necesită o abordare integrată, bazată pe colaborare și adaptare. Strategiile educaționale de adaptare treptată,

alături de un parteneriat eficient între familie și instituția de învățământ, pot transforma această etapă într-o experiență pozitivă și constructivă.

Prin sprijin emoțional, continuitate educațională și implicare activă, copilul poate depăși cu succes provocările tranziției și își poate construi o bază solidă pentru dezvoltarea ulterioară. În acest sens, responsabilitatea revine tuturor actorilor implicați în educație, care trebuie să colaboreze pentru a crea un mediu sigur, stimulativ și adaptat nevoilor copilului.

Bibliografie:

1.Cucoș, Constantin, 2014, Pedagogie, Editura Polirom, Iași.
2.Cerghit, Ioan, 2006, Metode de învățământ, Editura Polirom, Iași.
3.Iucu, Romiță, 2008, Managementul clasei de elevi, Editura Polirom, Iași.
4.Oprea, Crenguța-Lăcrămioara, 2009, Strategii didactice interactive, Editura Didactică și Pedagogică, București.
5.Vrășmaș, Traian, 2014, Incluziunea educațională și integrarea copiilor, Editura Universitară, București.

MODALITĂȚI DE PARTENERIAT CARE SĂ FACILITEZE TRANZIȚIA UȘOARĂ A COPILULUI LA DIFERITE MEDII ALE ȘCOLARITĂȚII

Profesor educație timpurie Bordeianu Maria Adina
Grădinița cu Program Prelungit Prichindel

Tranziția copilului de la un mediu educațional la altul (familie – creșă – grădiniță – școală) reprezintă un moment important în dezvoltarea sa emoțională, socială și cognitivă. Adaptarea la un mediu nou poate genera anxietate, nesiguranță sau dificultăți de integrare, de aceea este necesară aplicarea unor strategii educaționale de adaptare treptată și realizarea unui parteneriat eficient între grădiniță, familie și comunitate.

O tranziție reușită contribuie la dezvoltarea încrederii în sine, la integrarea socială a copilului și la creșterea interesului pentru învățare.

1. Strategii educaționale de adaptare treptată a copilului

Adaptarea treptată presupune familiarizarea copilului cu noul mediu, cu educatorii, colegii și activitățile specifice, într-un mod progresiv și sigur din punct de vedere emoțional.

1.1. Adaptarea treptată la intrarea în grădiniță

Pentru copiii de 3–5 ani, adaptarea la grădiniță este un proces foarte important.

Strategii:

- program scurt în primele zile;
- prezența părintelui în primele ore (dacă este posibil);
- aducerea unei jucării preferate de acasă;
- amenajarea unui colț familiar;
- stabilirea unei rutine zilnice;
- activități de cunoaștere și jocuri de socializare;
- discuții individuale cu copilul;
- încurajări și recompense simbolice.

Activități pentru adaptare:

- jocuri de cunoaștere;
- turul grădiniței;
- povești terapeutice despre grădiniță;
- desen „Grădinița mea”;
- jocuri de rol;
- activități în perechi.

1.2. Adaptarea copilului la trecerea de la grădiniță la școală

Trecerea de la grupa mare la clasa pregătitoare este o etapă importantă.

Strategii:

- vizite la școală;
- participarea la ore demonstrative;
- întâlniri cu învățătorii;
- activități comune grădiniță–școală;
- realizarea unui portofoliu al copilului;
- dezvoltarea autonomiei copilului;
- activități care dezvoltă atenția și răbdarea;
- jocuri pentru dezvoltarea motricității fine.

Activități de tranziție:

- „O zi la școală”;
- vizitarea unei clase;
- activități comune cu elevii din clasa pregătitoare;
- realizarea unei scrisori pentru viitoarea învățătoare;
- expoziții cu lucrările copiilor.

2. Modalități de parteneriat pentru facilitarea tranziției copilului

Parteneriatul educațional este esențial pentru adaptarea copilului. Acesta trebuie realizat între:

- grădiniță – familie;
- grădiniță – școală;
- grădiniță – comunitate.

2.1. Parteneriatul grădiniță – familie

Părinții au un rol foarte important în adaptarea copilului.

Modalități de colaborare:

- ședințe cu părinții;
- întâlniri individuale;
- consiliere parentală;
- ateliere părinte–copil;
- activități comune;
- caiet de corespondență;
- grup online pentru comunicare;
- implicarea părinților în proiecte educaționale;
- „Părintele invitat” (prezintă meseria).

Rolul părinților în adaptare:

- să încurajeze copilul;
- să respecte programul grădiniței;
- să dezvolte autonomia copilului;
- să vorbească pozitiv despre grădiniță/școală;
- să colaboreze cu educatoarea.

2.2. Parteneriatul grădiniță – școală

Acest parteneriat este foarte important pentru tranziția la clasa pregătitoare.

Activități de parteneriat:

- vizite la școală;
- activități comune;
- serbări comune;
- concursuri;
- schimb de experiență între educatoare și învățători;
- transmiterea portofoliului copilului;
- întâlniri între părinți, educatoare și învățători;
- proiecte educaționale comune.

2.3. Parteneriatul grădiniță – comunitate

Comunitatea sprijină integrarea copilului în societate.

Parteneri:

- biblioteca;
- poliția;

- pompierii;
- primăria;
- biserica;
- muzeul;
- centre culturale;
- ONG-uri;
- cabinete medicale.

Activități:

- vizite;
- campanii educative;
- activități de voluntariat;
- expoziții;
- spectacole;
- proiecte educaționale.

3. Beneficiile unei tranziții ușoare pentru copil

O adaptare realizată treptat și prin parteneriat educațional are multiple beneficii:

- reduce anxietatea copilului;
- crește încrederea în sine;
- dezvoltă autonomia;
- îmbunătățește relațiile sociale;
- crește interesul pentru învățare;
- reduce abandonul școlar;
- îmbunătățește rezultatele școlare;
- facilitează integrarea copilului în colectiv.

Tranziția copilului între diferitele medii ale școlarității reprezintă un proces complex care necesită colaborarea dintre cadrele didactice, părinți și comunitate. Prin aplicarea strategiilor educaționale de adaptare treptată, prin organizarea de activități de tranziție și prin dezvoltarea parteneriatelor educaționale, copilul se poate adapta mai ușor la noile cerințe și la noul mediu educațional. Scopul principal este asigurarea unei dezvoltări armonioase a copilului și crearea unei atitudini pozitive față de școală și învățare.

Bibliografie:

- Cucoș, Constantin – *Pedagogie preșcolară și școlară*, Editura Polirom, Iași.
- Iucu, Ovidiu – *Management educațional*, Editura Polirom, Iași.
- Radu, Nicolae – *Psihologia educației*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
- Ministerul Educației – *Curriculum pentru educație timpurie* (2019).

DE LA GRĂDINIȚĂ LA ȘCOALĂ – STRATEGII DIDACTICE ȘI COLABORĂRI ESENȚIALE

Prof. Bubuţanu Ana Loredana
G.P.P. „Pinocchio” – structura G.P.P. „Licurici” Fălticeni

Tranziția de la grădiniță la școală reprezintă unul dintre cele mai importante momente din parcursul educațional al copilului, fiind o etapă marcată de schimbări semnificative la nivel cognitiv, emoțional, social și comportamental. Trecerea de la un mediu predominant ludic, centrat pe explorare și învățare prin joc, la unul mai structurat, cu cerințe academice clare și reguli bine definite, poate genera atât entuziasm, cât și anxietate pentru copil. De aceea, rolul educatoarei devine esențial în pregătirea treptată a preșcolarului pentru această schimbare, prin utilizarea unor strategii didactice adecvate și prin dezvoltarea unor parteneriate solide cu toți factorii implicați.

În contextul actual al educației timpurii, se pune un accent tot mai mare pe asigurarea continuității între nivelurile de învățământ, astfel încât copilul să beneficieze de un parcurs coerent și adaptat nevoilor sale. Tranziția nu trebuie percepută ca o ruptură, ci ca o evoluție firească, susținută prin intervenții pedagogice bine planificate. Adaptarea copilului la mediul școlar depinde în mare măsură de experiențele anterioare din grădiniță, de modul în care acesta a fost sprijinit să-și dezvolte autonomia, încrederea în sine, capacitatea de relaționare și competențele de bază necesare învățării.

Un element central în acest proces îl constituie strategiile didactice utilizate în grădiniță, care trebuie să vizeze nu doar acumularea de cunoștințe, ci mai ales formarea unor competențe transversale: atenția, perseverența, capacitatea de a respecta reguli, de a lucra în echipă și de a face față unor situații noi. Activitățile integrate, jocurile didactice, rutinele zilnice și experiențele de învățare variate contribuie la familiarizarea copilului cu cerințele mediului școlar, într-o manieră accesibilă și atractivă.

În același timp, colaborarea între grădiniță și școală devine un pilon fundamental al unei tranziții reușite. Parteneriatul dintre educatoare și învățătoare facilitează schimbul de informații relevante despre copii, armonizarea practicilor educaționale și crearea unui climat de continuitate. Activitățile comune, vizitele reciproce, proiectele educaționale desfășurate în colaborare sau întâlnirile tematice contribuie la reducerea anxietății copiilor și la creșterea gradului de familiaritate cu noul mediu. Starea de „pregătire psihologică” prin care este asigurată integrarea şi adaptarea copilului la mediul şcolar, este rezultatul întregii activităţi din grădiniţă. Pregătirea preşcolarului pentru clasa pregătitoare şi regimul şcolar se constituie ca un obiectiv major pentru fiecare educatoare, de aceea în grădiniţă se depune efort pentru asigurarea climatului educativ propice acestui deziderat. Datorită faptului că grădiniţa este prima instituţie în care copilul învaţă să desfăşoare o activitate ordonată, putem spune că ajungând în clasa pregătitoare, la şcoală, preşcolarul se poate încadra într-un regim de muncă susţinut, perseverent, într-o disciplină a vieţii, ceea ce conduce la achiziţii şi progrese în sfera cognitivă, afectivă şi psihomotorie a sa, precum şi în domeniul sociabilităţii sale.
Pregătirea preşcolarului pentru şcoală se realizează prin metode şi forme specifice acestei perioade de dezvoltare a copilului şi nu prin preluarea acestora din domeniul şcolii primare, aşa cum nici ciclul primar nu poate împrumuta aidoma metode şi procedee din activitatea preşcolară.

Nu în ultimul rând, familia joacă un rol decisiv în susținerea copilului în această etapă. O bună comunicare între cadrele didactice și părinți, consilierea acestora și implicarea lor în activități comune contribuie la crearea unui mediu securizant și predictibil pentru copil. Astfel, mesajele transmise de toți actorii educaționali devin coerente, iar copilul se simte sprijinit și înțeles. După parcurgerea cu

ritmicitate a grupei mari, credem noi că preşcolarii se vor adapta dinamic, progresiv şi fără pericolul suprasolicitării şi al inhibiţiei, la cerinţele muncii şcolare. Este necesară o restructurare a conţinutului şi organizării muncii în raport cu posibilităţile copiilor şi a sarcinilor de perspectivă ale muncii şcolare.

Pornind de la aceste considerente, proiectul educațional pe care îl prezint își propune să faciliteze tranziția armonioasă a preșcolarilor către ciclul primar, prin implementarea unor strategii didactice adaptate și prin dezvoltarea unor parteneriate eficiente între grădiniță, școală și familie. Acest demers urmărește nu doar pregătirea cognitivă a copilului, ci și sprijinirea sa emoțională și socială, astfel încât debutul școlar să fie perceput ca o experiență pozitivă, motivantă și lipsită de stres.

PROIECT EDUCAȚIONAL „Cu pași siguri spre școală”

Parteneriat grădiniță – școală – familie pentru facilitarea tranziției către ciclul primar

Argument

Tranziția de la grădiniță la școală reprezintă o etapă esențială în dezvoltarea copilului, caracterizată prin schimbări semnificative la nivel emoțional, social și cognitiv. Adaptarea la cerințele mediului școlar depinde în mare măsură de experiențele anterioare de învățare, de climatul educațional și de sprijinul oferit de adulți.

În acest context, devine necesară realizarea unui parteneriat activ între grădiniță, școală și familie, care să asigure continuitatea educațională și să reducă dificultățile de adaptare ale copiilor.

Proiectul își propune să creeze contexte variate de învățare și interacțiune, prin care preșcolarii să dobândească încredere, autonomie și motivație pentru învățare.

Scopul proiectului:

Facilitarea tranziției armonioase a copiilor din grupa mare către ciclul primar, prin utilizarea unor strategii didactice adaptate și dezvoltarea unui parteneriat eficient între grădiniță, școală și familie.

Obiective:

- Dezvoltarea competențelor necesare integrării în mediul școlar
- Reducerea anxietății legate de schimbare
- Crearea unui climat de continuitate educațională
- Familiarizarea copiilor cu mediul școlar și cu rolul învățătorului
- Dezvoltarea autonomiei și a responsabilității
- Formarea deprinderilor de lucru în colectiv
- Consolidarea abilităților de comunicare și relaționare
- Implicarea părinților în procesul de tranziție
- Dezvoltarea colaborării între educatoare și învățători

Grup țintă

- Copiii din grupa mare
- Cadre didactice (educatoare și învățători)
- Părinți

Durata proiectului: un an școlar

Parteneri

- Școala Gimnazială „Ion Irimescu” (clasele pregătitoare)
- Părinții copiilor preșcolari și școlari
- Consilierul școlar (opțional)

Strategii didactice

- Învățarea prin joc
- Activități integrate
- Învățarea prin cooperare
- Metode activ-participative
- Activități experiențiale
- Utilizarea resurselor digitale

Plan de activități:

SEPTEMBRIE – „Ne cunoaștem”
- Jocuri de autocunoaștere și coeziune
- Discuții: „Ce știu despre școală?”
- Întâlnire educatoare – învățători (schimb de informații)

OCTOMBRIE – „Descoperim școala”
- Vizită la școală
- Tur ghidat (clase, bibliotecă)
- Participare la o lecție demonstrativă

NOIEMBRIE – „Prietenii mai mari”
- Activitate comună preșcolari – elevi
- Jocuri de echipă
- Atelier creativ (muncă în echipă)

DECEMBRIE – „Împreună de sărbători”
- Serbare comună grădiniță – școală
- Realizarea unor felicitări
- Activitate caritabilă

IANUARIE – „Pot să fac singur!”
- Activități pentru dezvoltarea autonomiei
- Rutine de lucru similare școlii
- Jocuri de rol „La școală”

FEBRUARIE – „Reguli și responsabilități”
- Stabilirea regulilor de grup
- Jocuri de respectare a regulilor
- Activitate: „Elev responsabil”

MARTIE – „Învățăm împreună”
- Activități integrate (fișe simple, sarcini de lucru)
- Mini-lecții susținute de învățător
- Activități digitale interactive

APRILIE – „Școala mea viitoare”
- Desene/colaje tematice
- Povestiri despre școală
- Jocuri de imaginație

MAI – „Sunt pregătit pentru școală!”
- Evaluare finală (observațională)
- Activitate festivă comună
- Diplome simbolice

IUNIE – „Rămas bun, grădiniță!”
- Festivitate de absolvire
- Mesaje pentru școală
- Feedback de la părinți

Modalități de evaluare
- Observarea sistematică a copiilor
- Portofoliul copilului
- Fișe de progres
- Feedback de la părinți
- Discuții cu cadrele didactice

Rezultate așteptate
- Copii mai încrezători și adaptați
- Reducerea anxietății față de școală
- Îmbunătățirea colaborării între instituții

- Implicarea activă a părinților

Impactul proiectului

Proiectul contribuie la crearea unei punți reale între grădiniță și școală, sprijinind copilul să perceapă această tranziție ca pe o experiență firească și pozitivă. Prin activități variate și colaborare constantă, se asigură continuitatea procesului educațional și dezvoltarea armonioasă a copilului.

Bibliografie:

- ISJ Suceava, CCD Suceava, 2004, „Învăţarea durabilă”
- Munteanu, C., 2009 – „Ghid pentru învățământul preșcolar. O abordare din perspectiva noului curriculum”, Editura Polirom, Iași
- Zlate M., 2000 – „Tendinţe de reconfigurare a modelelor de instruire în acord cu evoluția cunoaşterii despre învăţare" – Editura Polirom, Iaşi

TRANZIȚIA COPILULUI LA GRĂDINIȚĂ ȘI ROLUL PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL

Profesor pentru educație timpurie, Budăi Nicoleta
Liceul Tehnologic ,,Nicolai Nanu" Broșteni; GPP Broșteni

Tranziția copilului de la mediul familial la grădiniță reprezintă o etapă importantă în dezvoltarea sa. Copilul intră într-un mediu nou, unde trebuie să respecte reguli, să interacționeze cu alți copii și să se adapteze unui program organizat. Această schimbare poate genera emoții puternice, iar adaptarea nu se produce automat, ci necesită sprijin din partea educatoarei și a familiei (Sims, 2019).

În primele zile de grădiniță, mulți copii manifestă anxietate de separare. Apar reacții precum plânsul, refuzul de a intra în clasă sau retragerea din activități. De exemplu, un copil poate rămâne lângă ușă și așteaptă părintele sau poate refuza să participe la jocuri. Aceste reacții sunt normale și arată nevoia de siguranță. Studiile arată că această perioadă este una critică și că intervențiile timpurii reduc nivelul de anxietate (Sims, 2019).

Sprijinul educațional are un rol esențial în acest proces. Cercetările arată că acei copii care beneficiază de intervenții adecvate se adaptează mai ușor, au mai puține dificultăți și rezultate mai bune (López & Benner, 2025). De exemplu, un copil care este implicat treptat în activități și primește atenție individuală începe să participe activ după câteva zile. În schimb, lipsa sprijinului poate duce la menținerea comportamentelor de opoziție.

Implicarea familiei influențează direct adaptarea copilului. Studiile arată că parteneriatul dintre grădiniță și familie crește semnificativ șansele unei tranziții reușite, mai ales în cazul copiilor vulnerabili (Boyle et al., 2024). De exemplu, atunci când părintele transmite copilului că va reveni la o oră stabilită și respectă acest lucru, copilul capătă încredere și acceptă mai ușor separarea. Comunicarea zilnică dintre părinte și educatoare ajută la identificarea rapidă a nevoilor copilului.

Implicarea constantă a familiei contribuie la dezvoltarea copilului pe mai multe planuri. Cercetările arată că aceasta îmbunătățește comportamentul, dezvoltă competențele emoționale și susține performanța copilului (Zhang & Yang, 2025). De exemplu, un copil care are acasă o rutină stabilă, cu ore fixe de somn și masă, se adaptează mai ușor la programul grădiniței. În schimb, lipsa unei rutine creează oboseală și dificultăți de concentrare.

Strategiile educaționale aplicate în grădiniță susțin adaptarea copilului. Introducerea treptată în program reprezintă o metodă eficientă. De exemplu, copilul poate sta inițial două ore, iar timpul crește progresiv. Această strategie reduce stresul și permite acomodarea treptată. De asemenea, rutina zilnică oferă stabilitate. Activitățile desfășurate în aceeași ordine ajută copilul să anticipeze și să se simtă în siguranță.

Activitățile de integrare contribuie la crearea relațiilor și la reducerea anxietății. Jocurile de cunoaștere, activitățile pe baza emoțiilor și poveștile terapeutice ajută copilul să se exprime. De exemplu, un joc în care copilul alege o imagine cu o emoție și spune cum se simte îl ajută să își recunoască stările. Un alt exemplu este jocul în care copiii își spun numele și preferințele, ceea ce facilitează interacțiunea.

Relația dintre educatoare și copil are un rol important în adaptare. Copilul are nevoie de sprijin emoțional, de încurajare și de un climat sigur. De exemplu, educatoarea care îl întâmpină pe copil cu calm și îi oferă atenție îl ajută să se liniștească. Un copil care se simte acceptat va participa mai activ la activități și va interacționa mai ușor cu ceilalți copii.

Colaborarea dintre familie și educatoare susține procesul de adaptare. Comunicarea constantă ajută la crearea unui cadru stabil pentru copil. De exemplu, educatoarea poate informa părintele despre comportamentul copilului, iar părintele poate continua acasă aceleași reguli. Această continuitate reduce confuzia și sprijină adaptarea.

Aplicarea acestor strategii conduce la rezultate vizibile. Copiii devin mai încrezători, participă la activități și dezvoltă relații cu colegii. De exemplu, un copil care plângea în primele zile începe să intre singur în clasă după o perioadă scurtă. Acest progres arată eficiența intervențiilor educaționale.

Adaptarea copilului la grădiniță necesită timp și consecvență. Fiecare copil are ritmul său de acomodare. Educatoarea și familia trebuie să colaboreze pentru a crea un mediu sigur și stabil. Prin aplicarea unor strategii educaționale adecvate și prin implicarea activă a familiei, tranziția devine o experiență pozitivă, care susține dezvoltarea armonioasă a copilului.

Webografie:

• Boyle, C., Anderson, J., Allen, K. 2024. Parental involvement in transition to school. Disponibil la: https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/08856257.2024.2410569

• Zhang, Y., Yang, Q. 2025. Family involvement in early childhood education and children's development. Disponibil la: https://link.springer.com/article/10.1007/s10643-025-02024-4

• López, B. A., Benner, A. D. 2025. Challenges in the transition to kindergarten and children's well-being through elementary school. Disponibil la: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0885200625000018

• Sims, D. 2019. Supporting children through transitions. Cardiff University. Disponibil la: https://orca.cardiff.ac.uk/id/eprint/124065

INTEGRAREA TREPTATĂ A COPILULUI ÎN MEDIUL EDUCAȚIONAL

Prof. Bulaicon Loredana Vasilica
G.P.N. „Voinicelul”, structura „Scufița Roșie” Fălticeni

Integrarea copilului din mediul familial către universul educațional nu este doar o schimbare de clădire, ci un proces emoțional profund care pune bazele dezvoltării sociale și cognitive viitoare. Dacă educația este, în esență, o formare a omului, atunci momentele de trecere — de la familie la creșă sau grădiniță și, ulterior, către școală — reprezintă pragurile fundamentale ale autonomiei. O adaptare armonioasă nu se bazează pe rețete rigide, ci pe un parteneriat invizibil între părinți și educatori, menit să construiască un mediu stabil care să transforme teama de necunoscut în entuziasmul descoperirii.

Prima mare desprindere are loc atunci când copilul părăsește universul securizant al familiei pentru a intra în lumea creșei sau a grădiniței. Această etapă necesită o acomodare treptată, în care timpul petrecut în noul spațiu crește progresiv, permițând simțurilor să se obișnuiască cu noile repere. Vizitele prealabile ale părinților împreună cu cel mic sunt esențiale pentru familiarizare, transformând locul străin într-unul cunoscut. În interiorul grupei, educatorul devine un arhitect al confortului emoțional, amenajând colțuri de joacă care includ obiecte aduse de acasă, creând astfel o punte senzorială între cele două lumi. Rutina devine aici ancora principală; stabilirea unor orare de masă, somn și joacă similare cu cele de acasă oferă copilului acea predictibilitate vitală care reduce anxietatea. Tranzițiile între momentele zilei sunt îndulcite prin ritualuri specifice, precum cântecele de bun venit sau jocurile senzoriale cu nisip, apă și plastilină, care au rolul de a relaxa și de a descărca tensiunea acumulată. Rolul părinților în această primă etapă este unul de susținere tăcută, dar fermă. Evitarea despărțirilor bruște și menținerea unei atitudini calme sunt pilonii pe care se sprijină încrederea copilului. Un ritual de rămas-bun, cum ar fi un pupic special sau o frază de încurajare rostită mereu în același fel, oferă siguranța că separarea este doar temporară. Sprijinul emoțional este completat de utilizarea obiectelor de tranziție — o jucărie preferată sau o păturică — care poartă cu ele mirosul și siguranța căminului. Prin povești terapeutice și activități artistice, în care cei mici desenează modul în care se simt în noua lor „familie” de la creșă/grădiniță, educatorii reușesc să transforme procesul adaptării într-o experiență de grup care sudează primele relații sociale.

Pe măsură ce copilul crește, se pregătește pentru o altă etapă crucială: tranziția de la grădiniță la școală. Această trecere reprezintă saltul de la lumea jocului liber la un mediu mult mai structurat și riguros. Pentru a facilita acest proces, vizitele la școală și activitățile introductive devin instrumente pedagogice prețioase. Un moment deosebit de impactant este cel în care elevii din clasa pregătitoare le citesc povești celor de la grădiniță, oferindu-le un model aspirațional apropiat de vârsta lor. Participarea la „Ziua Școlarului”, unde copiii asistă la o oră adaptată nivelului lor, îi ajută pe copii să vadă că școala nu este un loc de temut, ci o nouă aventură pe care abia așteaptă să o înceapă. Pregătirea pentru viața de școlar continuă prin simularea activităților specifice chiar în spațiul grupei de grădiniță. Prin jocuri de rol precum „Cum cer ajutor?” sau „Ce fac dacă nu înțeleg?”, copiii învață strategii de comunicare, exersând în același timp reguli noi, precum lucrul la bănci sau ridicarea mâinii pentru a vorbi. Exersarea purtării ghiozdanului și pregătirea materialelor devin ritualuri de autonomie care îi fac pe copii să se simtă mândri de statutul lor viitor. Din punct de vedere emoțional, citirea poveștilor despre prima zi de școală și crearea unui jurnal de tranziție — în care copiii desenează așteptările și temerile lor — oferă o supapă necesară pentru gestionarea emoțiilor complexe, de la entuziasm la teamă.

Succesul acestor tranziții nu rezidă în absența lacrimilor, ci în modul în care adultul validează emoția copilului. Cred cu tărie că adaptarea este o „naștere socială” care nu trebuie grăbită; așa cum un arhitect nu ridică acoperișul înainte de fundație, nici noi nu putem cere performanță școlară unui copil care nu se simte, mai întâi, în siguranță emoțională. Implicarea părinților rămâne fundamentală prin crearea acasă a unui spațiu dedicat activităților educative, dar și prin menținerea unui dialog onest cu viitorii învățători.

Adaptarea armonioasă este fundamentul pe care se construiește echilibrul emoțional al adultului de mâine. Fie că vorbim despre prima zi de creșă sau despre intrarea în clasa pregătitoare, aceste praguri transformă provocările în oportunități de creștere. Rolul nostru este să fim acea prezență caldă care oferă copilului „rădăcini” prin rutină și „aripi” prin încurajare, asigurându-ne că drumul de la familie la școală este marcat nu de stres, ci de bucuria fiecărei noi descoperiri într-un mediu incluziv și empatic.

Bibliografie:

- Ministerul Educației (2019), *Curriculum pentru educație timpurie*, București
- Ministerul Educației (2024), *Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani*, București
- Cucoș, Constantin (2006), *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași
- Neacșu, Ioan (2010), *Instruire și învățare*, Editura Didactică și Pedagogică, București
- Vrășmaș, Ecaterina (2008), *Educația timpurie*, Editura Aramis, București

Webografie:

- Ministerul Educației – *Curriculum pentru educație timpurie (2019)*, disponibil la: https://www.edu.ro
- Platforma Step by Step – *Resurse pentru educație timpurie*, disponibil la: https://www.stepbystep.ro
- UNICEF România – *Dezvoltarea timpurie a copilului*, disponibil la: https://www.unicef.org/romania
- Ministerul Educației – *Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie*, disponibil la: https://www.edu.ro

OPTIMIZAREA PROCESULUI DE TRANZIȚIE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR PRIN STRATEGII DE ADAPTARE GRADUALĂ

Profesor educație timpurie, Buliga Andreea
G.P.P. „GULLIVER" – unitate structură G.P.P. „A.B.C" Suceava

Tranziția copilului către diferite medii educaționale reprezintă un proces complex, cu impact semnificativ asupra dezvoltării sale emoționale, sociale și cognitive. Intrarea în grădiniță constituie una dintre primele experiențe de separare de mediul familial și de integrare într-un cadru instituțional. Tranziția nu este un simplu eveniment de tipul „prima zi de grădiniță", ci un proces psihosocial complex care implică adaptarea copilului la noi rutine, spații, persoane și reguli.

În nivelul preșcolar, succesul acestei etape pune bazele atitudinii viitoare față de învățare. O tranziție lină reduce anxietatea de separare și favorizează dezvoltarea socio-emoțională. Din perspectivă psihologică, această etapă reprezintă o reconfigurare a identității sociale a copilului. Conform teoriei atașamentului, succesul acestei tranziții depinde de capacitatea mediului educațional de a deveni o „bază de siguranță". Pentru a asigura o adaptare armonioasă, este necesară aplicarea unor strategii educaționale adecvate și dezvoltarea unor parteneriate eficiente între familie și grădiniță. Aceste demersuri contribuie la crearea unui climat de siguranță și încredere, facilitând tranziția copilului și prevenind dificultățile de adaptare pe termen lung.

Adaptarea copilului la grădiniță nu se produce instantaneu, ci presupune un proces gradual, în care acesta învață să se familiarizeze cu spațiul, regulile și persoanele din noul mediu. Adaptarea trebuie să fie un proces personalizat, respectând ritmul biologic și emoțional al fiecărui copil. Ritmul adaptării diferă de la un copil la altul, în funcție de temperament, experiențe anterioare și relația cu părinții. O adaptare bruscă poate genera anxietate de separare, nesiguranță și comportamente de retragere sau opoziție. De aceea, cadrele didactice trebuie să creeze contexte favorabile pentru acomodare, oferind sprijin emoțional și respectând nevoile individuale ale copiilor. Un mediu predictibil, structurat și prietenos contribuie la dezvoltarea sentimentului de apartenență și la creșterea încrederii în sine.

Una dintre cele mai eficiente strategii este introducerea progresivă a copilului în programul grădiniței. În primele zile, programul poate fi redus, permițând copilului să petreacă un timp limitat în colectivitate, urmând ca durata să crească treptat. Permiterea copilului să aducă de acasă: o jucărie sau un obiect familiar care îi oferă confort emoțional și „ancorează" noul mediu în cel vechi. Această abordare diminuează stresul și facilitează acomodarea.

Un alt element important îl reprezintă crearea unui climat afectiv securizant. Educatoarea trebuie să manifeste empatie, răbdare și disponibilitate, oferind copilului sprijin emoțional constant. Stabilirea unei relații de atașament pozitiv între copil și cadrul didactic este esențială pentru adaptare. Amenajarea mediului educațional se poate face prin crearea unui spațiu în grupă unde copilul se poate retrage dacă se simte copleșit senzorial sau afișarea fotografiilor cu familia sau a lucrărilor copilului încă din prima zi, pentru a-i oferi un sentiment de apartenență.

Rutinele zilnice au, de asemenea, un rol semnificativ. Activitățile organizate într-o succesiune previzibilă îi ajută pe copii să anticipeze evenimentele și să se simtă în siguranță.

Jocul reprezintă principalul mijloc de adaptare, deoarece facilitează socializarea, exprimarea emoțiilor și integrarea în grup. Utilizarea obiectelor de tranziție (o jucărie preferată, un obiect de

acasă) poate reduce anxietatea de separare și poate oferi copilului confort emoțional. De asemenea, implicarea copilului în activități atractive și interactive contribuie la distragerea atenției de la dorul de părinți și la crearea unor experiențe pozitive.

Colaborarea dintre familie și grădiniță este esențială pentru succesul adaptării copilului. Părinții și cadrele didactice trebuie să comunice deschis și constant, pentru a asigura continuitatea între mediul de acasă și cel educațional.

Un prim pas îl constituie întâlnirile inițiale, în care părinții sunt informați despre programul grădiniței, regulile și așteptările instituției. Aceste întâlniri contribuie la reducerea anxietății părinților și la crearea unei relații de încredere. Comunicarea zilnică este, de asemenea, importantă. Schimbul de informații privind comportamentul copilului, starea emoțională și progresul acestuia permite adaptarea strategiilor educaționale la nevoile individuale. Activitățile comune, precum serbările, atelierele sau zilele deschise, consolidează relația dintre familie și grădiniță. Prin participarea la astfel de evenimente, părinții devin parteneri activi în educația copiilor, iar aceștia se simt susținuți și apreciați. Consilierea parentală reprezintă o altă componentă importantă. Educatoarea poate oferi recomandări privind modul în care părinții pot sprijini copilul în procesul de adaptare, precum stabilirea unor rutine acasă, încurajarea autonomiei sau adoptarea unei atitudini pozitive față de grădiniță.

Tranziția nu se limitează doar la intrarea în grădiniță, ci continuă și în etapele următoare, precum trecerea la grupa mare sau la școală. Pentru a facilita aceste schimbări, este necesară o pregătire graduală a copilului. Activitățile care dezvoltă autonomia, responsabilitatea și abilitățile sociale contribuie la pregătirea pentru cerințele viitoare. De asemenea, familiarizarea cu noul mediu (vizite la școală, întâlniri cu viitorii învățători) reduce incertitudinea și anxietatea. Continuitatea curriculară și colaborarea între cadrele didactice din diferite niveluri educaționale sunt esențiale pentru asigurarea unei tranziții line. Astfel, copilul beneficiază de un parcurs educațional coerent și adaptat nevoilor sale.

Adaptarea copilului la mediile educaționale reprezintă un proces esențial pentru dezvoltarea sa armonioasă. Prin aplicarea unor strategii educaționale adecvate și prin dezvoltarea unui parteneriat solid între familie și grădiniță, tranziția poate deveni o experiență pozitivă și constructivă. Respectarea ritmului individual al copilului, oferirea unui climat securizant și implicarea activă a părinților sunt factori determinanți în reușita acestui proces. În acest fel, copilul dobândește încredere în sine, își dezvoltă competențele sociale și emoționale și se pregătește pentru etapele viitoare ale școlarității.

BIBLIOGRAFIE

1. Ministerul Educației, Curriculum pentru educație timpurie, 2019.
2. Bowlby, J., Atașamentul, Editura Trei, București.
3. Biriș, M., Pedagogia învățământului preșcolar - Sinteze, Editura Studium.
4. Glava, A.; Glava, C., Introducere în pedagogia preșcolară, Editura Dacia.

TRANZIȚIA EDUCAȚIONALĂ TIMPURIE: PRACTICI EFICIENTE DE ADAPTARE ȘI PARTENERIAT

Prof. Burdujoc Roxana
Grădinița cu Program Prelungit „Prichindel” Suceava

Tranziția copilului între diferite medii educaționale, de la familie la grădiniță și apoi la școală, reprezintă un proces complex, cu implicații majore asupra dezvoltării cognitive, emoționale și sociale. Literatura internațională tratează această etapă ca un moment critic în parcursul educațional, în care succesul depinde de calitatea relațiilor, de continuitatea experiențelor de învățare și de coerența intervențiilor educaționale. Studiile arată că tranzițiile nu trebuie privite ca evenimente punctuale, ci ca procese extinse, care implică multiple sisteme, copilul, familia, instituțiile și comunitatea (Vogler, Crivello & Woodhead, 2008) .

Din perspectivă teoretică, tranziția educațională este analizată frecvent prin prisma modelului ecologic al dezvoltării, care evidențiază interacțiunea dintre mediile în care copilul evoluează. Astfel, adaptarea copilului nu depinde doar de nivelul său de dezvoltare, ci și de modul în care aceste medii comunică și colaborează. Cercetările sintetizate de OECD evidențiază necesitatea asigurării continuității pedagogice, curriculare și relaționale între nivelurile educaționale, pentru a evita rupturile în experiența copilului .

Un prim set de strategii educaționale vizează adaptarea treptată a copilului prin continuitate curriculară și metodologică. Studiile internaționale arată că utilizarea unor metode similare de predare, bazate pe joc, explorare și interacțiune, facilitează tranziția de la grădiniță la școală. Conform raportului OECD, coerența între practicile educaționale din diferite etape reduce anxietatea copilului și sprijină dezvoltarea încrederii în sine . În practică, acest lucru se realizează prin activități comune între educatori și învățători, schimb de informații despre copii și alinierea obiectivelor educaționale.

O altă strategie esențială este familiarizarea progresivă cu noul mediu educațional. Cercetările arată că vizitele organizate la școală, întâlnirile cu viitorii profesori și participarea la activități comune reduc semnificativ stresul asociat tranziției. În cadrul unor studii realizate în Australia și Noua Zeelandă, s-a demonstrat că programele de tip „transition to school” care includ activități de acomodare graduală contribuie la o integrare mai rapidă și la rezultate școlare mai bune (Peters, 2010) .

Un rol central îl are dezvoltarea competențelor socio-emoționale. Studiile arată că abilitatea copilului de a relaționa, de a-și gestiona emoțiile și de a respecta reguli influențează direct succesul adaptării la școală. Conform cercetărilor recente, mediile educaționale care promovează relații pozitive și un climat securizant sprijină dezvoltarea acestor competențe și facilitează tranziția . Activitățile de grup, jocurile de rol și rutinele zilnice contribuie la consolidarea acestor abilități.

Parteneriatul educațional reprezintă un factor determinant în succesul tranziției. Studiile internaționale evidențiază faptul că implicarea activă a familiei în procesul educațional are efecte pozitive asupra adaptării copilului. Cercetarea realizată în Portugalia și Norvegia arată că parteneriatele bazate pe comunicare constantă și implicare directă a părinților în activități educaționale contribuie la îmbunătățirea experienței copilului și la creșterea performanțelor acestuia . În același sens, alte studii arată că școlile care creează oportunități reale de implicare a familiei facilitează adaptarea copilului la noul mediu .

Un model relevant în literatura internațională este cel al „copilului pregătit”, care include nu doar copilul, ci și instituțiile și familia. Studiile arată că o tranziție eficientă presupune existența unor

instituții pregătite, a unor părinți implicați și a unei comunități care sprijină procesul educațional. Acest model subliniază ideea că responsabilitatea adaptării nu aparține exclusiv copilului, ci este distribuită între toți actorii implicați .

În ceea ce privește bunele practici, literatura internațională oferă numeroase exemple aplicabile în educația timpurie. Un exemplu îl reprezintă utilizarea portofoliului de tranziție, practică frecvent întâlnită în țări precum Australia și Noua Zeelandă. Acest instrument conține informații despre dezvoltarea copilului, interesele și nevoile sale și este transmis de la grădiniță la școală. Studiile arată că această practică facilitează continuitatea educațională și permite cadrelor didactice să adapteze intervenția didactică încă din primele zile de școală (Dockett & Perry, 2014) .

O altă practică eficientă este organizarea de activități comune între grădiniță și școală. În Chile, un studiu recent evidențiază faptul că leadershipul pedagogic și colaborarea între cadrele didactice din cele două niveluri educaționale contribuie la dezvoltarea unor strategii eficiente de tranziție și la creșterea coerenței educaționale . Astfel de activități includ ateliere comune, proiecte tematice și schimburi de experiență între profesori.

De asemenea, implicarea comunității reprezintă o direcție importantă. Programele educaționale care includ parteneriate cu instituții locale, biblioteci, centre educaționale sau organizații non-guvernamentale oferă copiilor experiențe variate și facilitează adaptarea la contexte diferite de învățare. Aceste experiențe contribuie la dezvoltarea flexibilității și a capacității de adaptare.

Rezultatele cercetărilor internaționale converg către ideea că tranziția reușită se bazează pe relații solide, comunicare eficientă și coerență educațională. Strategiile eficiente sunt cele care valorifică rutina, continuitatea și colaborarea între toți actorii implicați. În acest sens, educația timpurie joacă un rol esențial, deoarece oferă cadrul optim pentru dezvoltarea competențelor necesare adaptării.

Implementarea acestor strategii în practica educațională contribuie la reducerea dificultăților de adaptare și la crearea unui parcurs educațional coerent pentru copil. Prin abordări integrate și parteneriate funcționale, tranziția devine un proces natural, care sprijină dezvoltarea armonioasă a copilului și îi asigură succesul în mediile educaționale ulterioare.

Bibliografie

- Dockett, S., & Perry, B. (2014). *Transitions to school: International research, policy and practice*. Springer.
- Peters, S. (2010). *Literature review: Transition from early childhood education to school*. New Zealand Ministry of Education.
- Vogler, P., Crivello, G., & Woodhead, M. (2008). *Early childhood transitions research: A review of concepts, theory, and practice*. Bernard van Leer Foundation.
- OECD. (2017). *Starting Strong V: Transitions from Early Childhood Education and Care to Primary Education*.
- OECD. (2025). *Education Policy Outlook: Early Childhood Education*.
- Dardanou, M., & Brito, R. (2024). *Family involvement in early childhood education and care*.
- Tobin, E. (2022). *Family–school connectivity during transition to primary school*.
- European Commission. (2014). *Study on the effective use of early childhood education and care in preventing early school leaving*.
- Jadue-Roa, D. S. (2025). *Effective actions to support transition in early childhood education*.

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIUL ȘCOLAR: STRATEGII EDUCAȚIONALE ȘI PARTENERIATE PENTRU O TRANZIȚIE REUȘITĂ

Prof. înv. primar, Candrea Ioana
Școala Gimnazială „Mihail Sadoveanu” Fălticeni

Lucrările din domeniul educației contemporane pun un accent deosebit pe caracterul de aplicabilitate practică a demersurilor teoretice, întrucât eficiența actului didactic este dată nu doar de fundamentarea științifică, ci și de capacitatea de a transforma ideile în intervenții concrete la clasă. În acest context, tema tranziției copilului de la grădiniță la școală capătă o relevanță deosebită, deoarece marchează începutul unui parcurs educațional formal, cu implicații pe termen lung asupra dezvoltării cognitive, emoționale și sociale.

Tranziția nu trebuie privită ca un moment punctual, ci ca un proces complex, care presupune adaptare progresivă, continuitate și colaborare între toți factorii implicați. O abordare eficientă presupune utilizarea unor strategii educaționale adecvate și dezvoltarea unor parteneriate solide, care să faciliteze integrarea copilului în mediul școlar. Trecerea de la grădiniță la școală implică o schimbare de paradigmă în ceea ce privește organizarea activităților și modul de raportare la învățare. Copilul trece de la un mediu flexibil, centrat pe joc și explorare, la unul structurat, în care sunt introduse reguli clare, sarcini precise și forme de evaluare.

Această schimbare poate genera dificultăți de adaptare dacă nu este susținută printr-un demers pedagogic coerent. Din punct de vedere cognitiv, copilul este solicitat să își dezvolte capacitatea de concentrare și de rezolvare a sarcinilor. Din punct de vedere emoțional, acesta poate resimți nesiguranță în fața necunoscutului. La nivel social, integrarea într-un colectiv nou presupune formarea unor relații și respectarea unor norme de grup. În acest context, rolul cadrului didactic este de a crea punți între cele două medii educaționale, astfel încât schimbarea să fie percepută ca o evoluție naturală și nu ca o ruptură.

Strategii educaționale

Asigurarea continuității între grădiniță și școală reprezintă una dintre cele mai eficiente direcții de intervenție. În activitatea didactică, acest principiu se poate concretiza prin integrarea unor activități ludice în lecții, utilizarea unor metode interactive și organizarea spațiului într-un mod flexibil, care să permită copilului să se simtă familiarizat cu noul mediu. Aplicabilitatea practică a acestei strategii poate fi observată în introducerea întâlnirii de dimineață ca rutină zilnică, în care elevii sunt încurajați să comunice, să își exprime emoțiile și să participe activ. Această activitate contribuie la dezvoltarea competențelor socio-emoționale și la crearea unui climat pozitiv în clasă.

Un alt exemplu de aplicabilitate îl constituie utilizarea jocului didactic ca metodă de predare. Prin activități de tip joc, elevii învață într-un mod natural, fără a resimți presiunea evaluării, ceea ce facilitează adaptarea la cerințele școlare. De exemplu, exercițiile de tip „învățare prin descoperire” sau sarcinile realizate în echipă contribuie la dezvoltarea gândirii critice și a colaborării. De asemenea, introducerea graduală a cerințelor școlare reprezintă o strategie esențială. În practică, acest lucru se poate realiza prin alternarea activităților structurate cu cele recreative, prin dozarea timpului de lucru și prin adaptarea sarcinilor la nivelul de dezvoltare al fiecărui elev.

De asemenea, integrarea activităților interdisciplinare contribuie la o adaptare mai ușoară, deoarece copilul percepe învățarea ca pe un proces unitar, nu fragmentat. Lecțiile integrate, în care conținuturile sunt corelate și prezentate într-un context apropiat de realitate, stimulează interesul și

facilitează înțelegerea. Un alt element de noutate îl constituie utilizarea resurselor digitale într-un mod echilibrat. Instrumentele interactive, aplicațiile educaționale sau tabla inteligentă pot transforma activitățile în experiențe atractive, contribuind la menținerea atenției și la creșterea motivației. Totuși, utilizarea acestora trebuie să fie atent dozată, astfel încât să completeze, nu să înlocuiască interacțiunea directă.

Familiarizarea anticipată cu mediul școlar constituie o altă modalitate eficientă de sprijin. Activități precum vizitele organizate în cadrul programelor de tip „Ziua porților deschise" sau explorarea virtuală a spațiilor școlare prin intermediul platformelor online permit copilului să se familiarizeze cu structura și organizarea acestora, crescând astfel gradul de confort și încredere.

Parteneriatul educațional și impactul său.

Tranziția copilului este influențată în mod direct de calitatea relațiilor dintre actorii educaționali. Parteneriatul dintre grădiniță și școală asigură continuitatea demersului didactic și permite adaptarea strategiilor în funcție de nevoile reale ale copiilor. În practică, acest parteneriat se concretizează prin schimburi de informații, activități comune și colaborare între cadrele didactice. Organizarea unor întâlniri metodice, schimbul de bune practici și analiza cazurilor concrete pot duce la o mai bună înțelegere a nevoilor și la adaptarea strategiilor didactice.

Familia reprezintă un factor esențial în acest proces. Părinții au rolul de a susține emoțional copilul și de a crea un climat favorabil învățării. Pe lângă formele clasice de colaborare, parteneriatul educațional poate fi consolidat prin dezvoltarea unor mecanisme de comunicare constantă și autentică. Relația dintre cadrul didactic și familie nu trebuie să fie limitată la ședințe formale, ci trebuie să se bazeze pe dialog continuu, în care informațiile despre copil sunt împărtășite în mod constructiv. Un exemplu de bună practică îl reprezintă utilizarea unor instrumente simple de comunicare, precum caietul de corespondență sau grupurile digitale, care permit transmiterea rapidă a informațiilor și menținerea unei legături permanente. În acest mod, părinții devin parteneri reali în procesul educațional și pot interveni prompt atunci când apar dificultăți. Parteneriatul poate fi extins și prin implicarea părinților în activități educative. Prezența acestora în cadrul unor ateliere, activități tematice sau proiecte contribuie la crearea unei punți între mediul familial și cel școlar. Copilul percepe astfel o continuitate între cele două spații și se simte susținut. Pentru a facilita această tranziție, atât cadrele didactice cat si părinții pot utiliza resurse educaționale variate, precum povești, cărți sau materiale animate care ilustrează activitățile specifice vieții școlare. Prin intermediul acestora, copilul își poate forma o imagine clară asupra modului în care se desfășoară o zi de școală, înțelegând că va participa la activități organizate, va avea momente de relaxare în pauze, va fi sprijinit de învățător și va avea oportunitatea de a-și construi relații de prietenie. O astfel de pregătire contribuie la reducerea incertitudinii și la diminuarea emoțiilor negative asociate începutului școlar.

Implicarea comunității în procesul educațional contribuie în mod semnificativ la extinderea cadrului de învățare dincolo de spațiul clasei, oferind copilului experiențe variate și relevante pentru dezvoltarea sa globală. Prin contactul direct cu realitatea socială, copilul înțelege mai bine utilitatea cunoștințelor dobândite și își dezvoltă capacitatea de a aplica ceea ce învață în contexte concrete.

Colaborarea cu instituții locale, precum biblioteci, centre culturale sau muzee, creează oportunități de învățare, în care copilul este implicat activ și motivat să exploreze. În același timp, aceste experiențe contribuie la dezvoltarea competențelor sociale, deoarece copilul interacționează cu persoane din afara mediului școlar și învață să se adapteze unor situații diverse. Se consolidează astfel sentimentul de apartenență la comunitate și se formează o atitudine deschisă față de învățare și colaborare. Participarea la activități comunitare sprijină, de asemenea, dezvoltarea autonomiei și a responsabilității. Copilul devine mai conștient de rolul său în societate și își dezvoltă respectul față

de valorile comunității din care face parte. În acest mod, educația nu mai este percepută ca un proces limitat la spațiul școlii, ci ca o experiență integrată, care se desfășoară în strânsă legătură cu mediul social.

Concluzie

Tranziția de la grădiniță la școală reprezintă un proces complex, care necesită o abordare integrată și atent planificată. Strategiile educaționale bazate pe adaptare treptată și continuitate contribuie la dezvoltarea unei experiențe școlare echilibrate, iar parteneriatul dintre școală, familie și comunitate asigură coerența intervențiilor educaționale. Un debut școlar bine gestionat constituie fundamentul succesului ulterior, influențând atitudinea copilului față de învățare și capacitatea sa de integrare.

Bibliografie

- *Cerghit, Ioan, 2006, Metode de învățământ, Editura Polirom, Iași;*
- *Cucoș, Constantin, 2014, Pedagogie, Editura Polirom, Iași;*
- *Neacșu, Ioan, 2010, Introducere în pedagogie, Editura Didactică și Pedagogică, București;*
- *Stan, Emil, 2001, Managementul clasei de elevi, Editura Aramis, București;*

Webografie

- https://www.salvaticopiii.ro/Afla-mai-multe/Noutati/Tranzitia-de-la-gradinita-la-clasa-0
- https://edict.ro/tranzitia-de-la-gradinita-la-scoala-premise-asteptari-si-practici-educationale-eficiente/

STRATEGII EDUCAȚIONALE ȘI PARTENERIAT EDUCAȚIONAL PENTRU FACILITAREA TRANZIȚIEI COPILULUI ÎNTRE MEDIILE ȘCOLARE

Profesor învățământ preșcolar: Char Virginia – Elena
Liceul Tehnologic ”Vasile Cocea” Moldovița – Grădinița cu Program Normal Argel

Tranziția copilului de la un mediu educațional la altul, cum ar fi trecerea de la familie la grădiniță sau de la grădiniță la școală, reprezintă un moment important în dezvoltarea acestuia, care poate influența adaptarea ulterioară la cerințele școlare. Această etapă presupune schimbări semnificative în plan emoțional, social și cognitiv, motiv pentru care este necesară utilizarea unor strategii educaționale adecvate și dezvoltarea unui parteneriat eficient între familie și instituția de învățământ.

Un proces de adaptare realizat treptat contribuie la reducerea anxietății copilului și la crearea unui sentiment de siguranță, esențial pentru integrarea cu succes în noul mediu educațional.

Adaptarea copilului la un nou mediu educațional nu se realizează instantaneu, ci necesită timp și sprijin din partea adulților implicați în procesul educativ. În această perioadă, copilul se confruntă cu situații noi, precum separarea de părinți, respectarea unor reguli și interacțiunea cu un grup mai mare de copii.

De aceea, este important ca această tranziție să fie realizată gradual, prin activități care să familiarizeze copilul cu noul mediu, cu cadrele didactice și cu rutina zilnică. Un climat educațional pozitiv și securizant contribuie la dezvoltarea încrederii și la reducerea stresului.

Cadrele didactice pot utiliza o serie de strategii educaționale care să sprijine adaptarea copilului, prin crearea unor contexte de învățare plăcute și accesibile.

Strategii eficiente:

- organizarea de activități de acomodare înainte de începerea programului;
- utilizarea jocului ca metodă principală de integrare;
- stabilirea unei rutine zilnice previzibile;
- încurajarea exprimării emoțiilor;
- folosirea materialelor familiare copiilor.

În perioada de început a grădiniței, educatoarea poate organiza „zile deschise”, în care copiii vin împreună cu părinții pentru a explora sala de grupă, jucăriile și spațiile educaționale. Ulterior, programul poate fi extins treptat, începând cu intervale scurte de timp, pentru a facilita adaptarea fără stres.

De asemenea, utilizarea jocurilor de cunoaștere („Spune cum te cheamă și ce îți place”) contribuie la dezvoltarea relațiilor dintre copii și la crearea unui climat prietenos.

Parteneriatul dintre familie și instituția de învățământ reprezintă un factor esențial în reușita adaptării copilului, deoarece asigură continuitatea educației și sprijinul necesar în această perioadă de tranziție.

Comunicarea constantă între educatoare și părinți permite identificarea nevoilor copilului și adaptarea strategiilor educaționale. În același timp, implicarea părinților în activitățile educative contribuie la creșterea încrederii copilului în noul mediu.Cadrele didactice pot organiza întâlniri periodice cu părinții, în care discută despre progresul copilului și oferă recomandări pentru susținerea

acestuia acasă. De asemenea, utilizarea unui „caiet de comunicare” sau a unor aplicații digitale permite transmiterea informațiilor în timp real.

Un alt exemplu îl reprezintă organizarea unor activități comune (ateliere, serbări), în care părinții participă alături de copii, facilitând astfel integrarea acestora.

Trecerea de la grădiniță la școală este o etapă importantă, care necesită pregătirea copilului din punct de vedere emoțional și cognitiv. Pentru a facilita această tranziție, este necesară colaborarea între educatoare și învățători.

Se pot organiza vizite la școală, în cadrul cărora copiii cunosc sala de clasă, învățătorul și viitorii colegi. De asemenea, activitățile comune între preșcolari și elevi contribuie la familiarizarea cu mediul școlar.

În plus, cadrele didactice pot introduce activități care dezvoltă autonomia copilului, precum respectarea regulilor, lucrul în echipă și finalizarea sarcinilor, pregătindu-l astfel pentru cerințele școlare.

Procesul de tranziție poate fi însoțit de dificultăți, precum anxietatea de separare, dificultăți de comunicare sau adaptarea la reguli. În aceste situații, este important ca educatoarea să adopte o atitudine empatică și să ofere sprijin individualizat.

Soluțiile pot include:

- acordarea unui timp suplimentar de adaptare;
- implicarea copilului în activități preferate;
- colaborarea strânsă cu familia;
- utilizarea recompenselor simbolice pentru încurajare.

În concluzie, tranziția copilului între diferitele medii ale școlarității reprezintă un proces complex, care necesită o abordare atentă și adaptată nevoilor fiecărui copil. Utilizarea unor strategii educaționale adecvate și dezvoltarea unui parteneriat eficient între familie și cadrele didactice contribuie la realizarea unei adaptări treptate și armonioase.

Aplicarea practică a acestor strategii demonstrează că, prin colaborare și implicare, procesul de tranziție poate deveni o experiență pozitivă, care susține dezvoltarea emoțională și socială a copilului.

Bibliografie

Cucoș, Constantin, 2014, *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași.

Cerghit, Ioan, 2006, *Metode de învățământ*, Editura Polirom, Iași.

Ionescu, Miron; Radu, Ioan, 2001, *Didactica modernă*, Editura Dacia, Cluj-Napoca.

Vrăsmaș, Ecaterina, 2014, *Educația timpurie*, Editura Aramis, București.

Neacșu, Ioan, 2018, *Strategii de instruire și învățare*, Editura Polirom, Iași.

Webografie

Tranziția copilului de la grădiniță la școală – strategii și bune practici, 2025, disponibil online: https://edict.ro

Parteneriatul școală–familie în educația timpurie, 2024, disponibil online: https://iteach.ro

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI ÎN ADAPTAREA PREȘCOLARULUI LA GRUPA MICĂ

Prof.pentru educație timpurie Chihaia Maria
G.P.P. LITENI/ L.T.I.V.L.

„Fiecare copil învață în ritmul său, dar are nevoie de un mediu sigur pentru a înflori."

Adaptarea copilului la grupa mică reprezintă una dintre cele mai sensibile etape ale educației timpurii. Pentru mulți copii, aceasta este prima experiență de separare de familie și primul contact cu un mediu organizat, cu reguli și cerințe specifice. În acest context, rolul cadrului didactic este esențial în crearea unui climat afectiv securizant și în facilitarea unei tranziții blânde.

În activitatea didactică desfășurată la grupă, se observă frecvent că primele zile sunt marcate de plâns, nesiguranță și refuzul de a participa la activități. Tocmai de aceea, strategiile aplicate trebuie să fie centrate pe copil și adaptate nevoilor acestuia.

Primele experiențe din grădiniță influențează semnificativ atitudinea copilului față de învățare. Un copil care se simte în siguranță va participa activ, va comunica și va explora mediul.

De exemplu, în practica educațională, copiii care au beneficiat de o perioadă de acomodare treptată au manifestat mai puține episoade de plâns și s-au integrat mai rapid în activități.

Copilul de grupă mică are nevoie de stabilitate emoțională, de rutină și de relații sigure. Separarea de părinte poate fi dificilă.

În practică, unii copii se agață de educatoare sau de părinte, iar alții refuză contactul cu ceilalți copii. Aceste reacții sunt normale și trebuie gestionate cu răbdare.

Una dintre cele mai eficiente metode este acomodarea treptată. În activitatea de la grupă, copiii au fost primiți inițial pentru perioade scurte, de una-două ore, crescând treptat durata. Această abordare a redus anxietatea.

Un alt exemplu este implicarea părinților în primele zile. În unele situații, părintele a rămas câteva minute în clasă, oferind copilului siguranță. Ulterior, separarea s-a realizat treptat.

Amenajarea unui colț de liniștire s-a dovedit foarte utilă. În acest spațiu, copiii au avut acces la perne, jucării moi și cărți. De exemplu, un copil care plângea frecvent s-a liniștit atunci când a fost încurajat să stea în acest colț.

Obiectul de atașament este o altă practică eficientă. Un copil a adus o jucărie de acasă, pe care o ținea în primele zile. Treptat, a renunțat la ea pe măsură ce s-a adaptat.

Jocurile de cunoaștere au contribuit la integrarea în grup. De exemplu, jocul „Spune cum te cheamă și ce îți place" a ajutat copiii să se familiarizeze unii cu alții.

Rutinele zilnice au fost stabilite clar. Salutul de dimineață, momentul mesei și activitățile organizate au oferit predictibilitate.

Poveștile terapeutice au fost utilizate pentru gestionarea emoțiilor. Povestirea unor situații similare cu cele trăite de copii i-a ajutat să își înțeleagă trăirile.

Educatoarea trebuie să manifeste empatie, răbdare și flexibilitate. În activitatea zilnică, s-a observat că simpla apropiere fizică, o voce calmă sau o încurajare pot schimba starea copilului.

De exemplu, un copil retras a început să participe la activități după ce educatoarea i-a acordat atenție individuală și l-a implicat treptat în jocuri.

Colaborarea cu părinții este esențială. Comunicarea zilnică, fie și scurtă, ajută la înțelegerea comportamentului copilului.

În practică, părinții au fost sfătuiți să evite despărțirile lungi și emoționale. S-a observat că despărțirile rapide și sigure au avut efecte mai bune asupra copilului.

De asemenea, implicarea părinților în activități (serbări, zile tematice) a contribuit la creșterea încrederii copilului în mediul educațional.

Un mediu prietenos și atractiv stimulează copilul. Decorarea clasei, existența jucăriilor și organizarea spațiului pe centre de interes contribuie la adaptare.

Copiii care se simt în siguranță devin mai activi, comunicativi și interesați de activități.

Adaptarea copilului la grupa mică este un proces complex, care necesită implicare și profesionalism. Exemplele din practică demonstrează că strategiile simple, aplicate cu răbdare și consecvență, pot avea rezultate remarcabile.

Colaborarea dintre educatoare și familie, precum și crearea unui mediu securizant, sunt esențiale pentru succes.

„La început de drum, copilul are nevoie de mâini care să îl susțină și de inimi care să îl înțeleagă.”

Bibliografie

Ministerul Educației – Curriculum pentru educație timpurie Vrășmaș, Ecaterina – Educația timpurie Ionescu, Miron – Didactica modernă Piaget, Jean – Psihologia copilului Vygotsky, Lev – Gândire și limbaj Cucoș, Constantin – Pedagogie Joița, Elena – Management educațional

DE LA JOC LA ÎNVĂȚARE: CONTINUITATE ȘI SPRIJIN ÎN TRANZIȚIA DE LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR LA CEL ȘCOLAR

Cielechi Patricia
G.P.P. „Căsuța Piticilor”, Gura Humorului

Copilul este o ființă aflată în continuă dezvoltare, având un potențial care se formează treptat. Prin educație, acest potențial începe să prindă contur, copilul devenind astfel elementul central al întregului proces educațional (Popescu-Neveanu, 1978).

Dar ce este educația? Educația este o activitate psihosocială orientată spre atingerea unor scopuri pedagogice, având ca obiectiv formarea și dezvoltarea continuă a personalității umane. Aceasta se realizează prin acțiuni educative bazate pe interacțiunea dintre educator și educat, desfășurate într-un mediu pedagogic deschis (Cristea, 1998). În acest sens, educația apare ca un proces esențial în dezvoltarea copilului, prin care acesta își valorifică potențialul și se formează treptat pentru a se adapta la diferitele etape ale vieții.

În mod firesc, acest proces începe încă din primii ani de viață, fiind susținut într-un mod organizat prin intermediul învățământului preșcolar. Învățământul preșcolar constituie prima formă de educație organizată și sistematică, având ca obiectiv principal pregătirea copilului pentru integrarea în mediul școlar (Anghelache et al., 2022). Această etapă nu presupune doar acumularea unor cunoștințe de bază, ci mai ales dezvoltarea capacităților de adaptare, a autonomiei și a competențelor socio-emoționale necesare viitoarei activități școlare.

Procesul de pregătire pentru școală implică o trecere treptată de la mediul familial și cel al grădiniței către cadrul mai structurat al școlii. Experiențele dobândite în familie și în grădiniță, precum și tipurile de achiziții realizate în această perioadă, joacă un rol esențial în facilitarea adaptării la noile cerințe (Anghelache et al., 2022). Astfel, cu cât aceste experiențe sunt mai variate și mai bine susținute, cu atât copilul va reuși să se integreze mai ușor și mai eficient în mediul școlar.

În acest context, trecerea propriu-zisă de la un mediu educațional la altul capătă o importanță deosebită, deoarece valorifică toate achizițiile anterioare ale copilului și le pune în relație cu noile cerințe școlare.

Tranziția copilului de la mediul preșcolar la cel școlar reprezintă un moment deosebit de important în parcursul său educațional, fiind în același timp o provocare atât pentru copil, cât și pentru adulții implicați în formarea sa. Această etapă nu presupune doar schimbarea unui spațiu educațional, ci și adaptarea la noi cerințe, reguli și relații, ceea ce poate genera stări de incertitudine sau anxietate. În acest context, rolul strategiilor educaționale de adaptare treptată și al parteneriatelor dintre familie și instituțiile de învățământ devine esențial pentru asigurarea unei tranziții line și eficiente.

Copilul preșcolar este obișnuit cu un mediu centrat pe joc, explorare și libertate de exprimare, în care activitățile sunt flexibile și adaptate nevoilor sale de dezvoltare. În schimb, mediul școlar introduce o structură mai riguroasă, sarcini academice și așteptări clare privind comportamentul și performanța. Această schimbare poate fi percepută ca o ruptură dacă nu este gestionată corespunzător. De aceea, specialiștii în educație subliniază importanța continuității între cele două niveluri de învățământ, astfel încât copilul să resimtă trecerea ca pe un proces natural, nu ca pe o schimbare bruscă (Cucoș, 2024).Un element central în facilitarea acestei tranziții îl reprezintă utilizarea unor strategii educaționale adaptate nivelului de dezvoltare al copilului. În acest sens, integrarea jocului didactic în activitățile din clasa pregătitoare contribuie la menținerea interesului pentru învățare și la

reducerea stresului asociat cu noile cerințe. Jocul nu este doar o formă de relaxare, ci un instrument pedagogic valoros, prin care copilul învață să coopereze, să respecte reguli și să își dezvolte gândirea logică (Piaget, 1972). Astfel, continuitatea metodelor de predare devine o punte între cele două etape educaționale.

De asemenea, climatul educațional are un impact semnificativ asupra adaptării copilului. Un mediu sigur, prietenos și predictibil contribuie la dezvoltarea încrederii în sine și la reducerea anxietății. Stabilirea unor rutine clare și a unor reguli explicite oferă copilului un sentiment de siguranță, facilitând integrarea în noul colectiv. În același timp, cadrul didactic trebuie să manifeste empatie și flexibilitate, adaptând cerințele în funcție de ritmul individual de dezvoltare al fiecărui elev.

Un alt aspect esențial în acest proces îl constituie parteneriatul educațional. Colaborarea dintre grădiniță și școală asigură continuitatea demersului educativ, prin schimbul de informații relevante despre nivelul de dezvoltare al copilului, stilul său de învățare și eventualele dificultăți întâmpinate. Această comunicare permite cadrelor didactice să adapteze strategiile de predare și să ofere un sprijin adecvat încă din primele zile de școală (Catalano & Albulescu, 2019).

În egală măsură, familia joacă un rol fundamental în susținerea copilului în această etapă. Implicarea părinților în viața școlară, comunicarea constantă cu cadrele didactice și oferirea unui climat emoțional stabil acasă contribuie semnificativ la succesul adaptării. Copilul are nevoie să simtă că există o coerență între mediul familial și cel școlar, iar această coerență se construiește printr-un parteneriat bazat pe încredere și respect reciproc (Catalano & Albulescu, 2019).

Nu trebuie neglijat nici rolul activităților de familiarizare cu mediul școlar, organizate înainte de începerea anului școlar. Vizitele la școală, întâlnirile cu viitorul învățător sau participarea la activități comune contribuie la reducerea necunoscutului și la crearea unei imagini pozitive despre școală (Catalano & Albulescu, 2019). Aceste experiențe facilitează dezvoltarea unei atitudini deschise și încrezătoare față de noul mediu educațional.

În concluzie, tranziția de la grădiniță la școală reprezintă un proces complex, care necesită o abordare atentă și coordonată. Prin utilizarea unor strategii educaționale centrate pe nevoile copilului și prin dezvoltarea unor parteneriate solide între familie și instituțiile de învățământ, această etapă poate deveni o experiență pozitivă, care să susțină dezvoltarea armonioasă a copilului. Adaptarea reușită la mediul școlar nu influențează doar performanța academică, ci și atitudinea față de învățare pe termen lung, constituind fundamentul succesului educațional viitor.

Bibliografie:

1. Anghelache, V., Baroni, M. C., & Gherguţ, A. (2022). *Metodica activităţilor instructiv-educative din grădiniţă: Ghid pentru examenele de definitivat şi grade didactice* (Ediția a II-a, revizuită și adăugită). Editura Didactică și Pedagogică.
2. Catalano, H., & Albulescu, I. (2019). *Sinteze de pedagogia invatamantului prescolar. Ghid pentru pregatirea examenelor de titularizare, definitivat si gradul didactic II*. Didactica Publishing House.
3. Cristea, S. (1998). *Dicţionar de termeni pedagogici*. Editura Didactică şi Pedagogică.
4. Cucoș, C. (2024). *Pedagogie* (Ediția a IV-a). Polirom.
5. Piaget, J. (1972). Development and learning. *Reading in Child Behavior and Development*, 38–46.
6. Popescu-Neveanu, P. (1978). *Dicţionar de psihologie*.

ADAPTAREA COPILULUI ÎN CLASA PREGĂTITOARE ȘI TRANZIȚIA DE LA GRĂDINIȚĂ LA ȘCOALĂ

Profesor învățământ preșcolar Ciobanu Antuanett-Diana
Grădinița cu Program Normal "Voinicelul" - Fălticeni

Clasa pregătitoare a fost gândită ca o verigă de legătură între două etape esențiale din viața copilului, menită să reducă impactul schimbării și să faciliteze trecerea de la mediul familiar al grădiniței la cel mai structurat al școlii. Aceasta nu reprezintă doar un an suplimentar de studiu, ci un cadru psihopedagogic de tranziție, care are rolul de a transforma o posibilă dificultate de adaptare într-un proces firesc și echilibrat. Integrarea în clasa pregătitoare constituie un moment de referință în parcursul educațional, marcând trecerea de la un univers securizant, bazat pe joc și explorare, la unul caracterizat de reguli și obiective de învățare. Această schimbare implică nu doar adaptări la nivel exterior, ci și transformări la nivel emoțional, social și cognitiv.

Adaptarea școlară reprezintă capacitatea copilului de a răspunde adecvat cerințelor mediului educațional. Aceasta influențează în mod direct performanța școlară, motivația pentru învățare și echilibrul emoțional. O adaptare reușită conduce la dezvoltarea autonomiei, a încrederii în sine și a competențelor sociale, în timp ce dificultățile de adaptare pot genera stări de anxietate, comportamente de evitare sau rezultate școlare slabe.

Adaptarea copilului la mediul școlar reprezintă un moment esențial în dezvoltarea sa emoțională, socială și intelectuală. Trecerea de la mediul familial sau preșcolar la școală implică schimbări majore: reguli noi, responsabilități crescute și interacțiuni sociale diferite. De aceea, utilizarea unor strategii educaționale adecvate este esențială pentru a facilita integrarea armonioasă a copilului în viața școlară.

Rolul familiei în procesul de adaptare - Familia reprezintă primul cadru de socializare al copilului și are un rol determinant în pregătirea acestuia pentru integrarea școlară. Sprijinul familiei în clasa pregătitoare este decisiv pentru modul în care copilul percepe școala și pentru felul în care se adaptează la noul rol de elev. La această vârstă, copilul nu are nevoie în primul rând de performanță, ci de siguranță, încredere și susținere constantă. Implicarea părinților trebuie să fie echilibrată: prezentă, dar nu presantă.Copilul trebuie să simtă că este înțeles și acceptat, indiferent de reușite sau dificultăți. Părinții pot încuraja exprimarea emoțiilor prin întrebări simple precum „Cum a fost azi la școală?" sau „Ce ți-a plăcut cel mai mult?". Este important ca eventualele temeri sau frustrări să nu fie minimalizate, ci validate și discutate cu răbdare.

Strategiile educaționale utilizate în mediul familial includ:

- stabilirea unui program zilnic structurat;
- promovarea unei atitudini pozitive față de școală;
- oferirea unui suport emoțional constant.

Crearea unei rutine zilnice stabile ajută copilul să se simtă în siguranță. Programul regulat de somn, masă, teme și joacă contribuie la organizarea internă și la reducerea anxietății. Diminețile fără grabă excesivă și serile liniștite favorizează o stare emoțională echilibrată. Implicarea activă a părinților contribuie semnificativ la reducerea stresului asociat începutului vieții școlare.Timpul de calitate petrecut împreună are un rol major. Jocul, lectura de povești,activitățile creative sau simplele discuții consolidează relația părinte–copil și contribuie la dezvoltarea limbajului și a gândirii.

În esență, cel mai valoros sprijin pe care familia îl poate oferi este echilibrul dintre ghidare și libertate, dintre încurajare și răbdare. Un copil care se simte susținut acasă va merge la școală cu mai multă încredere și va avea o bază solidă pentru succesul său viitor.În acest context, familia este privită ca partener educațional, nu ca factor de presiune.

Rolul educatoarei este esențial în pregătirea copilului pentru această tranziție, prin aplicarea unor strategii educaționale de adaptare treptată și prin dezvoltarea unor parteneriate eficiente cu familia și cu instituțiile școlare. O tranziție reușită contribuie la dezvoltarea armonioasă a copilului, la formarea unei atitudini pozitive față de învățare și la prevenirea dificultăților de adaptare școlară.Cadrul didactic are responsabilitatea de a crea un climat educațional favorabil adaptării copilului. Printre strategiile utilizate se regăsesc:

- organizarea unui mediu securizant;
- utilizarea metodelor interactive;
- adaptarea activităților la particularitățile elevilor;
- observarea nevoilor individuale ale elevilor;
- încurajarea comunicării și cooperării între elevi.

Atitudinea empatică și flexibilitatea profesorului sunt factori esențiali în facilitarea procesului de integrare școlară.

Strategii educaționale de adaptare:

a) Învățarea prin joc - Integrarea elementelor ludice în procesul didactic facilitează asimilarea cunoștințelor și reduce stresul.

b) Activități de socializare - Activitățile de grup contribuie la dezvoltarea relațiilor interpersonale. Educatoarea poate sprijini copilul prin activități de identificare și exprimare a emoțiilor, jocuri de rol care simulează situații școlare,încurajarea comunicării deschise și a exprimării sentimentelor. Un copil care își recunoaște emoțiile și știe să le gestioneze va face față mai ușor schimbărilor specifice mediului școlar.

c) Formarea autonomiei personale - Autonomia este o condiție esențială pentru adaptarea la școală. În grădiniță, educatoarea poate contribui la dezvoltarea acesteia prin implicarea copilului în activități de autoservire, încurajarea luării deciziilor simple,responsabilizarea copilului în îndeplinirea sarcinilor zilnice. Prin aceste activități, copilul capătă încredere în propriile forțe și devine mai sigur pe sine în noul context educațional.

d) Familiarizarea treptată cu cerințele școlare - Adaptarea la școală este facilitată prin introducerea treptată a unor elemente specifice mediului școlar:

- activități structurate cu durată mai mare;
- respectarea unor reguli clare;
- utilizarea materialelor școlare (caiete, fișe, instrumente de scris).

Aceste activități trebuie realizate într-o manieră ludică, pentru a menține motivația și interesul copilului.

e) Individualizarea învățării - Adaptarea ritmului și conținuturilor la nevoile elevului previne dificultățile.

f) Feedback constructiv - Feedback-ul pozitiv stimulează motivația și încrederea în sine.

g) Parteneriatul școală–familie - Colaborarea constantă între profesori și părinți sprijină progresul copilului.

Dificultăți frecvente și soluții

Printre dificultățile întâlnite se numără:

- anxietatea de separare;

- timiditatea;
- dificultăți de concentrare.

Soluții:

- consiliere psihopedagogică;
- activități de relaxare;
- sprijin individualizat.

Parteneriatul grădiniță–familie

Familia joacă un rol esențial în pregătirea copilului pentru școală. Un parteneriat eficient între educatoare și părinți presupune:

- informarea constantă a părinților despre nevoile copilului;
- consilierea părinților privind susținerea emoțională a copilului;
- implicarea părinților în activități comune grădiniță–copil.

Părinții trebuie încurajați să creeze un climat pozitiv față de școală și să evite transmiterea propriilor temeri copilului.

Parteneriatul grădiniță–școală

Colaborarea dintre grădiniță și școală este esențială pentru asigurarea continuității educaționale. Aceasta poate fi realizată prin:

- organizarea de vizite ale copiilor la școală;
- întâlniri între educatoare și învățători;
- activități comune, precum serbări sau ateliere educaționale.

Prin aceste acțiuni, copilul se familiarizează cu mediul școlar și dezvoltă un sentiment de siguranță și apartenență.

Beneficiile unei tranziții educaționale eficiente

O tranziție bine gestionată are efecte pozitive pe termen lung asupra copilului:

- crește motivația pentru învățare;
- reduce anxietatea și stresul;
- favorizează adaptarea rapidă la cerințele școlare;
- contribuie la formarea unei imagini de sine pozitive.

Tranziția de la grădiniță la școală reprezintă un proces complex, care necesită o abordare educațională atentă, bazată pe strategii de adaptare treptată și pe parteneriate eficiente. Prin activități centrate pe copil, dezvoltarea competențelor socio-emoționale și colaborarea strânsă cu familia și școala, educatoarea facilitează integrarea copilului într-un nou mediu educațional.

O tranziție reușită nu înseamnă doar adaptarea copilului la cerințele școlare, ci și formarea unei atitudini pozitive față de învățare, care va influența întregul său parcurs educațional.

Bibliografie

1. Cucoș, Constantin, 2014, *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași.
2. Iucu, Romiță, 2015, Managementul clasei de elevi. Aplicații pentru învățământul preșcolar și primar, Editura Polirom, Iași.
3. Oprea, Crenguța-Lăcrămioara, 2013, Strategii didactice interactive, Editura Didactică și Pedagogică, București.
4. Pânișoară, Ioan-Ovidiu, 2017, Psihologia copilului modern, Editura Polirom, Iași.
5. Piaget, Jean (1970). *Psihologia inteligenței*. Editura Științifică, București.
6. Rădulescu, Simona, 2016, Educația timpurie - Repere teoretice și aplicații practice, Editura Universitară, București.

TRANZIȚIA COPILULUI ÎNTRE MEDIILE EDUCAȚIONALE: STRATEGII ȘI PARTENERIAT

Prof. Ed. Timpurie Ciofu Anastasia
G.P.N. „Voinicelul”, Fălticeni

Tranziția de la grădiniță la școală reprezintă una dintre cele mai importante etape din viața copilului, fiind un moment de schimbare profundă, care influențează evoluția sa ulterioară. Această etapă nu presupune doar schimbarea unui mediu educațional, ci și o transformare complexă la nivel cognitiv, emoțional și comportamental. Continuitatea între grădiniţă şi şcoală constituie o premisă esenţială a succesului şcolar, deoarece asigură trecerea firească de la activităţile specifice vârstei preşcolare la cele caracteristice şcolarităţii mici.

Fără a întrerupe universul specific copilăriei, educatorul are responsabilitatea de a interveni cu tact pedagogic, cu multă răbdare și sensibilitate față de nevoile copilului. Rolul său este de a ghida treptat gândirea, imaginația și modul de acțiune al copilului, astfel încât acesta să fie pregătit pentru cerințele mediului școlar, fără a simți presiune sau disconfort. Această intervenție nu trebuie să fie bruscă sau impusă, ci construită progresiv, prin activități adaptate nivelului de dezvoltare al copilului. Educatorul introduce treptat elemente de organizare, reguli și sarcini mai structurate, menținând în același timp caracterul ludic și atractiv al activităților. În acest mod, copilul învață natural, prin experiență și descoperire, fără a resimți o ruptură între joc și învățare.

Astfel, schimbarea devine una echilibrată și firească, în care copilul își păstrează sentimentul de siguranță și familiaritate. Tranziția de la grădiniță la școală este percepută ca o continuare a propriilor experiențe, nu ca o etapă dificilă sau impusă, ceea ce contribuie semnificativ la o adaptare emoțională și cognitivă reușită.

Intrarea copilului în şcoală presupune o solicitare intensă atât din punct de vedere intelectual, cât şi emoţional. Dacă în grădiniţă activitatea dominantă este jocul, în şcoală învăţarea devine treptat activitatea fundamentală. Activitatea şcolară ajunge să ocupe cea mai mare parte a timpului copilului şi contribuie semnificativ la modelarea personalităţii sale. În acest context, copilul îşi dezvoltă capacitatea de concentrare, memoria, gândirea logică şi limbajul, dar şi capacitatea de a respecta reguli, de a-şi controla comportamentul şi de a-şi asuma responsabilităţi.

Din punct de vedere organizatoric, continuitatea între grădiniţă şi şcoală este susţinută prin instituţionalizarea grupei mari, care are rolul de a pregăti copilul pentru cerinţele şcolare. În cadrul acestei etape, abilităţile deja formate sunt reluate şi consolidate în contexte noi de învăţare. Copiii sunt încurajaţi să stabilească legături între cunoştinţe, să le aplice în situaţii variate şi să devină mai autonomi în activitate. Astfel, se realizează treptat trecerea de la învăţarea spontană, intuitivă, la cea organizată şi conştientă.

Un aspect esenţial în realizarea acestei continuităţi îl constituie cunoaşterea particularităţilor psihologice ale copilului preşcolar. La această vârstă, gândirea are un caracter concret-intuitiv, iar învăţarea se bazează în mare măsură pe experienţe directe și pe manipularea obiectelor. Copilul are nevoie de sprijin constant, de încurajare şi de activităţi atractive pentru a-şi menţine interesul și motivația. Din acest motiv, conţinuturile educaţionale trebuie adaptate nivelului său de dezvoltare şi prezentate într-o manieră accesibilă, progresivă şi stimulativă.

În acelaşi timp, conţinuturile învăţării trebuie abordate cu responsabilitate, deoarece bazele acestora se pun încă din perioada preşcolară. Noţiunile despre mediul înconjurător, limbaj, relaţii

logice sau matematică sunt introduse într-o formă simplificată și reluate ulterior în şcoala primară la un nivel mai complex. Această reluare progresivă contribuie la consolidarea cunoştinţelor şi la dezvoltarea gândirii logice, evitând suprasolicitarea copilului.

Strategia didactică utilizată de cadrele didactice are un rol esenţial în acest proces. Metodele trebuie să fie variate şi adaptate particularităţilor de vârstă, incluzând explicaţia, conversaţia, demonstraţia, exerciţiul şi, mai ales, jocul didactic. Utilizarea materialelor atractive şi a activităţilor interactive facilitează învăţarea şi contribuie la menţinerea interesului copiilor. O abordare flexibilă și creativă creează un climat educațional pozitiv, favorabil adaptării.

Jocul didactic reprezintă elementul central al acestei tranziţii. Fiind activitatea fundamentală a copilului, jocul constituie cea mai naturală formă de învăţare. Prin intermediul său, copilul îşi dezvoltă imaginaţia, creativitatea, gândirea și capacitatea de rezolvare a problemelor. În același timp, jocul facilitează înțelegerea noțiunilor și formarea deprinderilor necesare activității școlare. Mai mult decât atât, jocul contribuie la formarea unei atitudini pozitive faţă de muncă. La vârsta preşcolară, interesul pentru activitate se formează prin îmbinarea jocului cu sarcinile de lucru. Astfel, copilul învață să participe activ, să ducă la bun sfârșit activități și să se implice cu plăcere în procesul de învățare.

Din perspectivă psihologică, învățarea este un proces complex care implică o strânsă interacțiune între componentele cognitive (precum gândirea, memoria, atenția și percepția) și cele afective (emoțiile, motivația și interesele copilului). Această legătură arată că învățarea nu se reduce la acumularea de informații, ci reprezintă o activitate în care dimensiunea emoțională influențează în mod direct modul în care copilul înțelege și reține cunoștințele.

Emoțiile au un impact major asupra eficienței învățării, deoarece pot sprijini sau, dimpotrivă, pot îngreuna procesul de achiziție a cunoștințelor. Un copil care se simte încurajat, protejat și valorizat va participa cu mai multă deschidere la activități, va fi mai atent și mai implicat. În schimb, emoțiile negative, precum teama, nesiguranța sau anxietatea, pot reduce capacitatea de concentrare și pot bloca implicarea activă în sarcinile de învățare.

Motivația reprezintă un element esențial în susținerea procesului educațional, în special la vârstele mici, unde aceasta este în mare parte influențată de factori externi, cum ar fi aprecierea adultului, încurajarea și caracterul atractiv al activităților. Din acest motiv, cadrul didactic are rolul de a stimula interesul copilului prin metode variate și prin organizarea unor activități care să fie cât mai accesibile și captivante.

Interesul copilului influențează în mod direct gradul său de implicare și de înțelegere. Atunci când activitățile sunt atractive și adaptate nivelului său de dezvoltare, copilul participă activ, explorează și își dezvoltă curiozitatea naturală. În schimb, lipsa de atractivitate sau dificultatea excesivă a sarcinilor poate duce la diminuarea interesului și a eficienței învățării.

În consecință, activitățile educaționale trebuie să fie concepute astfel încât să îmbine transmiterea de informații cu stimularea emoțională și cognitivă a copilului. Un mediu educațional echilibrat, care răspunde atât nevoilor intelectuale, cât și celor afective, contribuie la o învățare mai eficientă, mai durabilă și mai plăcută pentru copil.

În această etapă, copilul își formează treptat aptitudinea pentru școlaritate, care presupune dezvoltarea unor capacități precum autocontrolul, capacitatea de concentrare, respectarea regulilor și interiorizarea comenzilor verbale. Aceste achiziții contribuie la evitarea eșecului școlar și la integrarea eficientă în mediul educațional.

Un rol important revine și familiei, care trebuie să susțină copilul emoțional și să îi dezvolte o atitudine pozitivă față de școală. Prin încurajare, răbdare și implicare, părinții contribuie la creșterea încrederii în sine a copilului și la reducerea anxietății legate de schimbare.

Trecerea de la joc la muncă nu trebuie să fie bruscă, ci realizată treptat. Este necesară o etapă de tranziţie în care copilul să înveţe „să se joace în muncă”. Învăţarea trebuie să includă elemente de joc, iar jocul să conţină elemente de învăţare. Această îmbinare face procesul educațional mai accesibil și mai eficient. Succesul tranziţiei depinde în mare măsură de modul în care este valorificat jocul în activitatea didactică. Acesta creează un climat relaxant, în care copilul se simte în siguranță și motivat să învețe.

Pentru a asigura continuitatea între grădiniţă şi şcoală, este necesară o colaborare strânsă între educatoare şi învăţători. Activităţile comune contribuie la familiarizarea copiilor cu mediul şcolar şi la reducerea anxietăţii.

Invitarea învăţătorilor la activităţi din grădiniţă permite cunoaşterea nivelului de dezvoltare al copiilor şi identificarea celor mai eficiente metode de predare. De asemenea, participarea la activităţi comune, precum serbări sau vizite, facilitează interacţiunea dintre preşcolari şi elevi, oferindu-le modele de comportament.

Vizitele preşcolarilor în şcoli au un rol deosebit de important, deoarece le oferă copiilor ocazia de a observa direct activitatea şcolară. Astfel, se reduce teama de necunoscut şi se dezvoltă dorinţa de a deveni elev.

Tranziția de la grădiniță la școală este un proces complex, care implică schimbări importante în dezvoltarea copilului pe mai multe planuri: cognitiv, emoțional și social. Aceasta nu se rezumă doar la schimbarea mediului educațional, ci presupune adaptarea la un nou mod de organizare a activităților, la cerințe mai structurate și la relații diferite cu adulții și colegii.

Pentru ca această trecere să fie reușită, este necesară o abordare atentă, echilibrată și flexibilă din partea cadrelor didactice și a familiei, având în vedere că fiecare copil se dezvoltă și se adaptează în ritm propriu. Unii copii se integrează rapid în mediul școlar, în timp ce alții au nevoie de mai mult timp, sprijin emoțional și activități de acomodare graduală. Din acest motiv, intervențiile educaționale trebuie personalizate, astfel încât adaptarea să se realizeze natural și fără dificultăți majore.

Această etapă nu trebuie privită doar ca o schimbare de spațiu educațional, ci ca un proces de transformare a modului în care copilul înțelege învățarea, regulile și responsabilitățile. Dacă în grădiniță predomină jocul și explorarea liberă, în școală copilul intră într-un cadru mai organizat, cu obiective clare și cerințe mai stricte, ceea ce determină modificări în comportamentul și modul său de gândire.

În același timp, tranziția contribuie la formarea unor abilități esențiale, precum autonomia, concentrarea, responsabilitatea și capacitatea de a colabora cu ceilalți. De asemenea, copilul învață să respecte reguli, să își gestioneze emoțiile și să se adapteze cerințelor mediului școlar.

Continuitatea educaţională joacă un rol fundamental, deoarece asigură legătura dintre experienţele anterioare ale copilului şi noile cerinţe ale şcolii. Atunci când această continuitate este respectată, copilul nu resimte tranziţia ca pe o ruptură, ci ca pe o continuare firească a procesului de învăţare. În acest sens, utilizarea jocului ca instrument didactic devine esenţială, deoarece facilitează trecerea de la activitatea ludică la activitatea de învăţare organizată, menţinând interesul şi motivaţia copilului.

Sprijinul emoţional oferit de familie şi de cadrele didactice este, de asemenea, decisiv. Copilul are nevoie să se simtă în siguranţă, înţeles şi încurajat pentru a putea face faţă noilor provocări. O relaţie bazată pe încredere şi comunicare între copil, părinţi şi cadrele didactice contribuie la reducerea anxietăţii şi la creşterea încrederii în sine. În acelaşi timp, este important ca adaptarea copilului să fie privită ca un proces individual, fiecare copil având propriul ritm de dezvoltare. Unii copii se adaptează mai rapid, în timp ce alţii au nevoie de mai mult timp şi sprijin. Respectarea acestui

ritm individual este esenţială pentru prevenirea apariţiei dificultăţilor de adaptare sau a eşecului şcolar.

Prin urmare, o tranziţie reuşită presupune cooperare, răbdare şi implicare din partea tuturor factorilor educaţionali. Printr-o colaborare eficientă între familie şi cadrele didactice, prin utilizarea unor metode adaptate şi prin crearea unui climat educaţional pozitiv, copilul poate parcurge această etapă cu succes, dezvoltându-se armonios şi formându-şi o atitudine pozitivă faţă de învăţare şi şcoală.

Bibliografie:

Albulescu, I. (2015). *Didactica și instruire educațională*. Cluj-Napoca: Editura Dacia / Eikon.

Crețu, C. (2009). *Psihopedagogie preșcolară și școlară*. Iași: Editura Polirom.

Glava, A. (2002). *Psihopedagogie preșcolară și școlară*. Cluj-Napoca: Editura Risoprint.

Golu, P. (2005). *Psihologia dezvoltării umane*. Iași: Editura Polirom.

Muste, M. (2013). *Didactica educației timpurii*. Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană.

STRATEGII EDUCAȚIONALE ȘI MODELE DE PARTENERIAT ÎN FACILITAREA TRANZIȚIEI COPILULUI DE LA MEDIUL PREȘCOLAR LA REGIMUL ȘCOLAR

Prof. Ciubotariu Elena
G.P.P. „Pinocchio" – structura G.P.P.„Licurici" Fălticeni

Tranziția copilului către diferite medii ale școlarității reprezintă un moment esențial în dezvoltarea sa emoțională, socială și cognitivă. Intrarea în grădiniță este, adesea, primul pas important în desprinderea de mediul familial și integrarea într-un cadru organizat, cu reguli și interacțiuni noi. De aceea, strategiile educaționale bazate pe adaptare treptată și construirea unor parteneriate solide devin fundamentale pentru o experiență pozitivă.

Adaptarea treptată presupune respectarea ritmului individual al fiecărui copil. Activitățile inițiale trebuie să fie flexibile, centrate pe joc și explorare, oferind siguranță și predictibilitate. Rutinele zilnice, ambientul prietenos și prezența constantă a educatoarei contribuie la crearea unui climat afectiv stabil, în care copilul se simte acceptat și valorizat.

Colaborarea dintre grădiniță și familie constituie un alt element esențial. Parteneriatul educațional presupune comunicare deschisă, încredere reciprocă și implicare activă. Părinții devin astfel co-participanți în procesul de adaptare, oferind informații relevante despre nevoile copilului și susținând acasă ceea ce se construiește în mediul educațional.

De asemenea, colaborarea cu alți specialiști (consilieri școlari, psihologi) poate facilita identificarea dificultăților de adaptare și implementarea unor intervenții adecvate. Activitățile de tip „zi deschisă", vizitele prealabile sau întâlnirile informale pot reduce anxietatea și pot crește gradul de familiarizare al copilului cu noul mediu.

Tranziția către grădiniță nu trebuie privită ca o ruptură, ci ca un proces gradual, susținut prin strategii adaptate și relații de parteneriat. Prin empatie, cooperare și profesionalism, educația timpurie poate deveni o experiență plăcută și valoroasă, punând bazele unei dezvoltări armonioase.

Colaborarea dintre grădiniţă-familie-şcoală presupune o comunicare efectivă şi eficientă, o unitate de cerinţe şi o unitate de acţiune când este vorba de interesul copilului.

Conceptul de parteneriat, la momentul actual, include o altă relaţie cu copilul. Acesta devine parte a deciziilor educative care îl privesc; astfel, se realizează participarea activă, conştientă şi responsabilă a copiilor în propria formare.

Împreună cu părinţii, încurajăm copiii să aibă încredere în propriile forţe, îi ajutăm să-şi însuşească cât mai corect şi eficient tehnicile unei bune învăţări, pentru a le folosi drept instrumente de muncă intelectuală în decursul viitorilor ani de şcoală.

După ce copilul intră în grădiniţă, familia devine un partener permanent cu rol important în educaţia sa. Sarcinile educaţiei se divizează între grădiniţă, familie și școală. Astfel, permanent părinţii trebuie să simtă responsabilitatea pentru educaţia copiilor, cerându-li-se aportul nu numai atunci când se ivesc fenomene negative, ci şi în sprijinirea activităţilor de zi cu zi. Îndrumarea părinţilor se realizează nu numai prin şedinţe, ci se poate face şi în mod diferenţiat în funcţie de nivelul de cultură al părinţilor, cât şi de personalitatea şi particularităţile lor.

Relația strânsă dintre grădiniță, familie și școală joacă un rol vital în dezvoltarea copiilor. Colaborarea eficientă între aceste trei entități asigură o experiență educațională holistică pentru

micuți. În acest sens, se pot enumera câteva aspecte practice și exemple care ilustrează această relație și impactul său benefic:

- comunicarea constantă: cadrele didactice din grădiniță/școală trebuie să mențină o comunicare deschisă și constantă cu părinții, întâlnirile individuale și evenimentele pentru părinți fiind doar câteva modalități prin care se poate realiza acest lucru (de exemplu: organizarea ședințelor periodice cu părinții pentru a discuta progresele, preocupările și nevoile specifice ale fiecărui copil);
- implicarea părinților în activitățile instituțiilor de învățământ prin organizarea de evenimente speciale la care părinții să fie invitați să participe, cum ar fi: serbări, ateliere, drumeții, vizite, excursii etc.;
- promovarea obiectivelor educaționale prin comunicarea clară a acestora și a programului educațional pentru a asigura o colaborare eficientă între grădiniță/școală și familie; se organizează întâlniri cu părinții, la început de an școlar în care se prezintă obiectivele educaționale, metodele de evaluare și modul în care părinții pot susține acasă învățarea copiilor;
- crearea unui mediu familiar și sigur; grădinița/școala trebuie să creeze un mediu familiar, confortabil și sigur pentru copii, încurajând astfel o tranziție lină între casă și grădiniță.
- rezolvarea problemelor împreună; grădinița și familia ar trebui să colaboreze pentru a identifica și rezolva problemele de comportament sau de învățare ale copiilor;
- stabilirea unor strategii de gestionare a comportamentului care sunt aplicate consecvent atât în grădiniță, cât și acasă, pentru a asigura coerența în educația copiilor;
- susținerea dezvoltării sociale și emoționale; grădinița, familia și școala pot lucra împreună pentru a dezvolta abilitățile sociale și emoționale ale copiilor, punând accent pe aspecte precum empatia, rezolvarea conflictelor și gestionarea emoțiilor (implementarea unor proiecte comune între acestea care să promoveze dezvoltarea abilităților sociale și emoționale, cum ar fi proiecte artistice sau voluntariat în comunitate).

În cursul anului trecut școlar, am derulat un proiect de parteneriat educațional grădiniță-școală, implicând atât preșcolarii grupei mari pe care o coordonam, cât și familiile acestora, în activitățile propuse.

PROIECT DE PARTENERIAT EDUCAȚIONAL
„CU ÎNCREDERE SPRE ȘCOALĂ”

Argument

Tranziția de la grădiniță la mediul școlar reprezintă o etapă esențială în dezvoltarea copilului, implicând schimbări semnificative la nivel emoțional, social și cognitiv. Adaptarea la cerințele școlare poate genera anxietate sau dificultăți de integrare dacă nu este susținută printr-un demers educațional coerent. În acest context, parteneriatul dintre grădiniță și școală, alături de implicarea familiei, devine un factor determinant în asigurarea unei tranziții line și eficiente.

Scopul proiectului

Facilitarea adaptării copiilor din grupa mare la mediul școlar prin activități comune, strategii educaționale integrate și consolidarea parteneriatului între grădiniță, școală și familie.

Obiective

- Dezvoltarea competențelor socio-emoționale necesare integrării școlare
- Familiarizarea copiilor cu mediul școlar (spații, reguli, cadre didactice)
- Reducerea anxietății față de schimbare

- Consolidarea colaborării între educatori, învățători și părinți
- Asigurarea continuității educaționale între cele două niveluri

Grup țintă

- Copiii din grupa mare (5–6 ani)
- Elevii din clasa pregătitoare
- Cadre didactice (educatoare și învățători)
- Părinți

Durata proiectului

Un an școlar (septembrie – iunie)

Parteneri

- Grădinița
- Școala primară
- Consilierul școlar / psihologul
- Familiile copiilor

Activități propuse

Septembrie – „Ne cunoaștem”

- Întâlnire între educatoare și învățători
- Prezentarea proiectului părinților
- Activități de intercunoaștere între copii

Octombrie – „Vizităm școala”

- Vizită la școală (săli de clasă, bibliotecă)
- Participare la o oră demonstrativă
- Discuții libere cu elevii mai mari

Noiembrie – „Învățăm împreună”

- Activități comune (jocuri didactice, ateliere)
- Mini-lecții interactive susținute de învățători

Decembrie – „Magia sărbătorilor”

- Serbare comună grădiniță–școală
- Activități artistice (colinde, creații plastice)

Ianuarie – „Emoțiile mele”

- Activități de dezvoltare emoțională
- Jocuri de rol privind situații școlare

Februarie – „Sunt pregătit pentru școală”

- Activități de dezvoltare a autonomiei
- Exerciții de respectare a regulilor

Martie – „Parteneriat cu familia”

- Workshop pentru părinți
- Discuții despre adaptarea copilului

Aprilie – „Elev pentru o zi”

- Participarea copiilor la activități în clasa pregătitoare
- Simularea unei zile de școală

Mai – „Prietenii școlii”

- Activități în echipe mixte (preșcolari–elevi)
- Jocuri de cooperare

Iunie – „Suntem pregătiți!”

- Evaluare finală
- Expoziție cu lucrări
- Festivitate de încheiere

Metode și strategii

- Învățarea prin joc
- Observația
- Conversația
- Jocul de rol
- Activități interactive și colaborative

Resurse

- Materiale didactice
- Spațiile educaționale (grădiniță, școală)
- Resurse umane (cadre didactice, consilier)

Evaluare

- Observarea comportamentului copiilor
- Feedback de la părinți și cadre didactice
- Fișe de progres
- Gradul de implicare în activități

Rezultate așteptate

- Adaptare mai ușoară la mediul școlar
- Creșterea încrederii și autonomiei copilului
- Reducerea anxietății de separare
- Consolidarea relației grădiniță–școală–fam

Prin implementarea acestor aspecte practice și exemple, relația dintre grădiniță-familie-școală poate evolua într-un parteneriat constructiv, contribuind astfel la dezvoltarea integrală a copiilor. Coordonarea eforturilor între aceste două entități asigură un suport solid pentru copii în procesul lor de creștere și învățare.

Prin aceste colaborări, grădinița devine un centru educațional ancorat în nevoile și resursele comunității, iar școala devine un partener activ în formarea viitorului său. Această relație îmbunătățește nu doar experiența educațională a copiilor, ci contribuie și la dezvoltarea unei comunități coezive și responsabile.

Implicarea familiei și a școlii în proiecte educaționale, activități extracurriculare și de voluntariat joacă un rol esențial în formarea unei educații complete pentru copii. Această colaborare aduce beneficii semnificative, oferindu-le copiilor preșcolari oportunități de învățare variate și dezvoltând un sentiment de apartenență la comunitate. Participarea părinților și a altor membri ai școlii și ai comunității la proiectele educaționale propuse de grădiniță sporește diversitatea surselor de cunoștințe pentru copii. Familia și școala pot susține activități educative, în afara unității, cum ar fi: drumeții, excursii, vizite la muzee sau la alte instituții din comunitate, participarea la evenimente culturale sau la proiecte de voluntariat care să contribuie la dezvoltarea spiritului civic al copiilor.

În concluzie, triada formată din grădiniță, familie și școală reprezintă o forță fundamentală în educația copiilor. Prin colaborarea strânsă și comunicarea deschisă între aceste trei componente, putem asigura o dezvoltare armonioasă și echilibrată a preșcolarilor, pregătindu-i pentru viitorul lor și contribuind la construirea unei societăți solide și progresiste.

BIBLIOGRAFIE:

- Brotac, Daniela (2023), *Valorificarea parteneriatului Familie – Grădiniță,* Editura Universitară, București
- Basu, Mihaela, Teodorescu, Gabriela (2021), *Rolul parteneriatului scoala-familie in formarea personalitatii copilului. Ghid metodologic,* Editura Ecou Transilvan, Cluj Napoca

STRATEGII DE SPRIJIN ȘI FACTORI CARE POT INFLUENȚA ADAPTAREA ȘCOLARĂ A COPILULUI

Educator pentru educație timpurie: Ciubotariu Georgiana-Bianca
G.P.N. „Voinicelul”-Structură Creșa „Sf. Ana” Fălticeni

Tranziția copilului între diferite medii ale școlarității reprezintă un proces esențial în dezvoltarea sa armonioasă, implicând schimbări semnificative atât la nivel emoțional, cât și cognitiv și social. Intrarea în grădiniță, trecerea la ciclul primar sau adaptarea la cerințele gimnaziului sunt momente care pot genera nesiguranță, anxietate sau dificultăți de integrare. În acest context, rolul adulți-părinți, cadre didactice și specialiști, devine fundamental în sprijinirea copilului pentru a face față acestor provocări. Prin utilizarea unor strategii educaționale adecvate și prin dezvoltarea unor parteneriate eficiente, tranziția poate deveni o experiență pozitivă, care stimulează încrederea și dorința de învățare.

Adaptarea școlară poate fi definită ca procesul prin care copilul își însușește normele, valorile și cerințele mediului educațional, reușind să se integreze și să funcționeze eficient în cadrul acestuia. Această adaptare nu se produce brusc, ci treptat, fiind influențată de factori precum temperamentul copilului, experiențele anterioare, sprijinul familial și climatul educațional. O tranziție bine gestionată contribuie la dezvoltarea autonomiei, la creșterea stimei de sine și la formarea unei atitudini pozitive față de școală. În schimb, lipsa sprijinului adecvat poate conduce la dificultăți de adaptare, manifestate prin refuz școlar, anxietate sau scăderea performanțelor. Un prim pas important în facilitarea adaptării îl reprezintă familiarizarea progresivă a copilului cu noul mediu educațional. Vizitele organizate înainte de începerea anului școlar, întâlnirile cu cadrele didactice sau participarea la activități demonstrative contribuie la reducerea incertitudinii și la crearea unui sentiment de siguranță. Copilul are astfel ocazia să descopere spațiul, regulile și persoanele cu care va interacționa, ceea ce îi diminuează teama de necunoscut. De asemenea, menținerea unor rutine și a unui cadru predictibil, joacă un rol esențial în procesul de adaptare. Copiii se simt în siguranță atunci când activitățile se desfășoară într-o manieră organizată și coerentă. Stabilirea unui program zilnic, a unor reguli clare și consecvente, precum și utilizarea unor metode didactice familiare contribuie la crearea unui climat stabil, favorabil integrării. În etapele timpurii ale dezvoltării, jocul reprezintă principalul instrument de învățare și adaptare, având un rol fundamental în formarea și dezvoltarea copilului. Prin intermediul jocului, copilul explorează lumea înconjurătoare, experimentează situații diverse și își construiește treptat înțelegerea asupra realității. Activitățile ludice facilitează socializarea, reduc tensiunea emoțională și permit copilului să învețe regulile și normele sociale într-un mod natural, lipsit de presiune. Spre deosebire de activitățile formale, jocul creează un mediu relaxant și plăcut, în care copilul se simte liber să acționeze, să greșească și să învețe din propriile experiențe. Jocurile de rol, activitățile de grup și exercițiile creative îi ajută pe copii să își exprime emoțiile, să își dezvolte imaginația și să își exerseze abilitățile de comunicare. Prin asumarea unor roluri diferite, copilul învață să înțeleagă perspectivele celorlalți, să manifeste empatie și să își regleze comportamentul în funcție de context. Activitățile de grup contribuie la dezvoltarea spiritului de cooperare, a respectului față de ceilalți și a capacității de a lucra în echipă, aspecte esențiale pentru integrarea în colectiv. În același timp, exercițiile creative, precum desenul, modelajul sau povestirea, oferă copilului posibilitatea de a-și exterioriza trăirile și de a-și dezvolta gândirea simbolică. Prin joc, copilul învață să respecte reguli, să își aștepte rândul, să negocieze și să rezolve conflicte, dobândind astfel

competențe sociale și emoționale importante. De asemenea, jocul contribuie la dezvoltarea limbajului, a gândirii și a capacității de rezolvare a problemelor, sprijinind procesul de adaptare la cerințele mediului educațional. În acest sens, integrarea activităților ludice în procesul instructiv-educativ nu reprezintă doar o metodă atractivă de învățare, ci și o necesitate pentru asigurarea unei adaptări armonioase a copilului la mediul școlar și la relațiile sociale pe care acesta le presupune.

Un alt aspect important este sprijinul emoțional oferit de cadrele didactice și de familie, care are un rol esențial în procesul de adaptare a copilului la noile medii educaționale. Relația dintre copil și adult trebuie să fie bazată pe încredere, empatie și respect, astfel încât copilul să se simtă în siguranță și acceptat necondiționat. Atunci când adultul manifestă deschidere, răbdare și disponibilitate de a asculta, copilul capătă curajul de a-și exprima trăirile, temerile și neliniștile, fără teama de a fi judecat sau criticat. Un climat afectiv pozitiv contribuie semnificativ la reducerea anxietății și la dezvoltarea echilibrului emoțional, oferindu-i copilului stabilitatea necesară pentru a face față schimbărilor. În același timp, validarea emoțiilor copilului și încurajarea exprimării acestora îl ajută să își dezvolte inteligența emoțională și capacitatea de autoreglare, competențe esențiale pentru adaptarea școlară. Cadrele didactice au responsabilitatea de a crea un mediu educațional cald și incluziv, în care fiecare copil să se simtă valorizat și respectat. Prin atitudini pozitive, prin utilizarea unui limbaj adecvat și prin oferirea de feedback constructiv, acestea pot consolida încrederea copilului în sine și în propriile capacități. De asemenea, este important ca părinții să continue acest tip de sprijin acasă, menținând o comunicare deschisă și oferind un cadru afectiv stabil, în care copilul să se simtă susținut și încurajat. În același timp, relațiile cu colegii trebuie stimulate în mod activ, deoarece acestea contribuie în mod semnificativ la integrarea copilului în colectiv. Activitățile de cooperare, lucrul în echipă și jocurile de grup dezvoltă abilitățile sociale, precum comunicarea, empatia, respectul reciproc și capacitatea de a rezolva conflicte. Prin astfel de experiențe, copilul învață să colaboreze, să împartă responsabilități și să își asume roluri diferite în cadrul grupului, ceea ce îi consolidează sentimentul de apartenență. În plus, interacțiunile pozitive cu colegii contribuie la crearea unui climat relațional armonios și la dezvoltarea spiritului de echipă, facilitând astfel adaptarea copilului la cerințele mediului școlar și la viața de grup.

Totodată, colaborarea între instituțiile educaționale asigură continuitatea procesului instructiv-educativ și reprezintă un element esențial în facilitarea tranziției copilului între diferitele etape ale școlarității. Comunicarea și cooperarea eficientă între grădiniță, școală primară și gimnaziu contribuie la crearea unui parcurs educațional coerent, în care copilul nu resimte schimbările ca pe niște rupturi, ci ca pe o evoluție firească. Schimbul de informații între cadrele didactice din diferite niveluri de învățământ permite o mai bună cunoaștere a nivelului de dezvoltare al copilului, a particularităților sale individuale, a stilului de învățare și a eventualelor dificultăți întâmpinate. Astfel, noii profesori pot adapta strategiile didactice și metodele de lucru în funcție de nevoile reale ale elevului, evitând suprasolicitarea sau, dimpotrivă, subestimarea potențialului acestuia. În același timp, această colaborare contribuie la asigurarea unei continuități curriculare, prin corelarea obiectivelor educaționale și a conținuturilor de învățare între diferitele cicluri. Copilul beneficiază astfel de o progresie logică a cunoștințelor și competențelor, ceea ce îi oferă stabilitate și încredere în propriile capacități. De asemenea, cadrele didactice pot identifica din timp eventualele decalaje și pot interveni preventiv pentru a sprijini dezvoltarea copilului. Activitățile comune, precum vizitele organizate între instituții, „zilele porților deschise”, proiectele educaționale sau parteneriatele tematice, contribuie semnificativ la reducerea diferențelor dintre medii și la familiarizarea copilului cu noile contexte educaționale. Prin participarea la astfel de activități, copilul are ocazia să cunoască spațiile, regulile și persoanele din noul mediu, ceea ce diminuează teama de necunoscut și facilitează

integrarea. În plus, aceste experiențe creează punți de legătură între etapele educaționale și sprijină formarea unei atitudini pozitive față de schimbare. Prin urmare, colaborarea între instituțiile educaționale nu doar că susține adaptarea copilului, ci contribuie și la crearea unui sistem educațional unitar, centrat pe nevoile acestuia, în care fiecare etapă de dezvoltare este valorificată și continuată în mod armonios.

Implicarea comunității reprezintă un alt factor important în sprijinirea copilului, contribuind semnificativ la crearea unui mediu educațional extins, favorabil dezvoltării armonioase. Comunitatea oferă un cadru mai larg decât cel familial și școlar, în care copilul poate beneficia de experiențe variate și de resurse suplimentare care să îi susțină adaptarea și integrarea. Instituțiile locale, organizațiile non-guvernamentale și specialiștii în educație pot pune la dispoziție programe educaționale, activități extracurriculare, servicii de consiliere și intervenție, precum și oportunități de socializare, toate acestea contribuind la dezvoltarea competențelor sociale, emoționale și cognitive ale copilului. Prin implicarea comunității, copilul are posibilitatea de a interacționa cu persoane din medii diferite, de a participa la activități diverse și de a-și descoperi interesele și aptitudinile într-un context mai larg. De asemenea, colaborarea dintre școală și comunitate facilitează accesul la resurse educaționale variate și sprijină incluziunea tuturor copiilor, indiferent de mediul din care provin. Proiectele educaționale derulate în parteneriat cu instituții culturale, sportive sau sociale contribuie la îmbogățirea experienței de învățare și la consolidarea relației dintre copil și mediul înconjurător. În același timp, aceste inițiative pot avea un rol important în prevenirea abandonului școlar și în susținerea copiilor aflați în situații de risc. Consilierul școlar are un rol deosebit în identificarea și gestionarea dificultăților de adaptare, fiind un punct de sprijin atât pentru copil, cât și pentru familie și cadrele didactice. Prin activități de consiliere individuală sau de grup, acesta sprijină dezvoltarea abilităților socio-emoționale, ajută copilul să își înțeleagă și să își gestioneze emoțiile și oferă strategii eficiente pentru depășirea situațiilor dificile. De asemenea, consilierul colaborează cu părinții și profesorii pentru a identifica cauzele eventualelor probleme de adaptare și pentru a stabili intervenții adecvate. Prin această abordare integrată, se asigură un sprijin coerent și eficient, care contribuie la bunăstarea copilului și la succesul său școlar.

În concluzie, adaptarea copilului la diferite medii ale școlarității este un proces complex și dinamic, care presupune eforturi susținute din partea tuturor factorilor implicați în educație. Această etapă nu se rezumă doar la acomodarea copilului cu un nou spațiu sau cu noi cerințe academice, ci implică transformări profunde la nivel emoțional, social și cognitiv. Strategiile educaționale bine alese, adaptate particularităților de vârstă și nevoilor individuale ale copilului, alături de un parteneriat solid între familie, școală și comunitate, pot transforma această perioadă într-o experiență pozitivă și constructivă. Atunci când copilul este susținut emoțional, încurajat și valorizat, el își dezvoltă încrederea în sine și își formează o atitudine deschisă față de învățare și schimbare. Prin urmare, investiția în sprijinirea adaptării copilului nu reprezintă doar o necesitate imediată, ci și o condiție esențială pentru formarea unui adult echilibrat, încrezător și capabil să se integreze activ și responsabil în societate.

Bibliografie:

Bocoș, M. (2017). *Instruirea interactivă: Repere pentru reflecție și acțiune*. Editura Polirom.
Cozma, T. (2013). *Psihologia educației*. Editura Polirom.
Cucoș, C. (2014). *Pedagogie* (ediția a III-a). Editura Polirom.
Ionescu, M., & Radu, I. (2001). *Didactica modernă*. Editura Dacia.

Neacșu, I. (2010). *Instruire și învățare: Teorii, modele, strategii*. Editura Didactică și Pedagogică.
Păun, E. (1999). *Școala – abordare sociopedagogică*. Editura Polirom.
Stan, E. (2016). *Psihologia educației*. Editura Institutul European.
Ulrich, C. (2016). *Învățarea prin cooperare*. Editura Polirom.
Vrășmaș, E. (2014). *Educația timpurie*. Editura Aramis.
Ministerul Educației Naționale. (2019). *Curriculum pentru educația timpurie*. București: Ministerul Educației.
Ministerul Educației. (2021). *Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea curriculumului național*. București: Ministerul Educației.

COLABORAREA FAMILIE – ȘCOALĂ CA PREMISĂ A REUȘITEI TRANZIȚIEI EDUCAȚIONALE

Educatoare pentru educație timpurie, Cojocariu Georgiana-Corina
GPN „Voinicelul”, Structura Creșa „Sfânta Ana”, Fălticeni

„Educația este un proces comun, în care școala și familia își împart responsabilitatea formării copilului.” Epstein, J. L.

Tranziția copilului de la un mediu educațional la altul reprezintă un proces complex și deosebit de important în dezvoltarea sa, având implicații semnificative asupra evoluției emoționale, sociale și cognitive. Această tranziție se realizează în momente cheie ale parcursului educațional, precum intrarea în grădiniță, trecerea de la grădiniță la școală sau schimbarea ciclurilor de învățământ. În toate aceste situații, copilul este pus în fața unor schimbări majore, care implică adaptarea la un nou mediu, la noi reguli, la noi relații și la noi cerințe educaționale.

Tranziția educațională nu trebuie privită ca un moment punctual, ci ca un proces gradual, care se desfășoară pe o perioadă de timp și care implică ajustări continue la nivel emoțional, comportamental și social. În această etapă, copilul își formează primele reprezentări despre școală și despre învățare, iar experiențele trăite influențează semnificativ atitudinea sa față de educație pe termen lung. O tranziție bine gestionată contribuie la dezvoltarea încrederii în sine, la creșterea motivației pentru învățare și la integrarea socială eficientă, în timp ce o tranziție dificilă poate genera anxietate, nesiguranță și dificultăți de adaptare.

În acest context, colaborarea dintre familie și școală devine un factor esențial în asigurarea reușitei procesului de tranziție educațională. Familia și școala reprezintă cei doi piloni fundamentali ai educației copilului, iar relația dintre ele trebuie să fie una de continuitate, coerență și sprijin reciproc. Atunci când aceste două medii acționează în mod unitar, copilul beneficiază de stabilitate emoțională și de un cadru favorabil adaptării.

Familia este primul mediu de socializare al copilului și are un rol decisiv în formarea atitudinilor și comportamentelor acestuia. Primele experiențe de viață, modelele relaționale și valorile educaționale se formează în cadrul familiei, ceea ce face ca influența acesteia asupra copilului să fie fundamentală. Un climat familial stabil, caracterizat prin afecțiune, comunicare deschisă și sprijin emoțional, facilitează adaptarea copilului la mediul școlar. În schimb, un mediu familial tensionat sau lipsit de coerență poate amplifica dificultățile de adaptare și poate genera insecuritate emoțională.

Un aspect esențial al rolului familiei în procesul de tranziție îl constituie dezvoltarea autonomiei personale a copilului. Copiii care sunt încurajați să devină independenți, să își asume responsabilități adecvate vârstei și să respecte reguli simple se adaptează mai ușor la mediul școlar. Autonomia se manifestă prin deprinderi de bază precum igiena personală, organizarea obiectelor, respectarea unui program zilnic și capacitatea de a interacționa cu alți copii. Aceste competențe contribuie semnificativ la integrarea rapidă și eficientă în mediul educațional.

De asemenea, sprijinul emoțional oferit de familie este indispensabil în perioada tranziției. Copilul are nevoie să se simtă înțeles, susținut și încurajat în fața schimbărilor. Comunicarea deschisă despre emoții, validarea trăirilor și pregătirea copilului pentru experiențe noi contribuie la reducerea anxietății și la creșterea încrederii în sine. Atitudinea părinților față de școală influențează direct atitudinea copilului; un părinte care transmite încredere și o percepție pozitivă asupra școlii va facilita o adaptare mai ușoară.

Pe de altă parte, școala are responsabilitatea de a crea un mediu educațional sigur, structurat și prietenos. Cadrul didactic joacă un rol esențial în procesul de adaptare, fiind cel care mediază integrarea copilului în colectiv și îl sprijină în depășirea dificultăților inițiale. Un mediu școlar eficient este caracterizat prin reguli clare, predictibilitate, stabilitate emoțională și activități adaptate nivelului de dezvoltare al copiilor.

Profesorii trebuie să manifeste empatie, răbdare și flexibilitate, mai ales în perioada de început a integrării. Observarea atentă a comportamentului copiilor permite identificarea timpurie a eventualelor dificultăți și intervenția adecvată. În plus, adaptarea strategiilor didactice la nevoile individuale ale copiilor contribuie semnificativ la succesul procesului de tranziție.

Un element central în reușita adaptării îl constituie comunicarea dintre familie și școală. Aceasta trebuie să fie constantă, deschisă și bazată pe încredere reciprocă. Comunicarea eficientă permite schimbul de informații relevante despre evoluția copilului, identificarea rapidă a dificultăților și stabilirea unor strategii comune de intervenție. Aceasta se realizează prin întâlniri periodice, discuții individuale, ședințe cu părinții sau utilizarea mijloacelor moderne de comunicare.

Colaborarea familie–școală se concretizează prin diverse forme de parteneriat educațional, precum activități comune, ateliere pentru părinți și copii, serbări, proiecte educaționale sau „ziua porților deschise”. Aceste activități au rolul de a crea o legătură între cele două medii educaționale și de a familiariza copilul cu mediul școlar înainte de integrarea propriu-zisă.

Un alt aspect important îl constituie strategiile educaționale de adaptare treptată. Acestea includ familiarizarea progresivă cu mediul școlar, vizite înainte de începerea anului școlar, întâlniri cu cadrele didactice și participarea la activități introductive. De asemenea, stabilirea unor rutine clare și predictibile oferă copilului un sentiment de siguranță, reducând anxietatea și incertitudinea.

Învățarea prin joc reprezintă o metodă fundamentală în procesul de adaptare, deoarece facilitează exprimarea emoțiilor, dezvoltarea abilităților sociale și integrarea în grup. Prin activități ludice, jocuri de rol și activități interactive, copilul își dezvoltă comunicarea, creativitatea și încrederea în sine, ceea ce contribuie la o adaptare mai ușoară.

În absența unei colaborări eficiente între familie și școală, pot apărea dificultăți semnificative, precum anxietate de separare, refuz școlar, dificultăți de integrare socială sau lipsa motivației pentru învățare. Inconsecvența mesajelor transmise de cele două medii poate genera confuzie și instabilitate emoțională, afectând dezvoltarea copilului.

Parteneriatul educațional reprezintă astfel o condiție esențială pentru reușita tranziției educaționale. Acesta implică responsabilitate comună, implicare activă și colaborare continuă. Cadrul didactic are rolul de mediator între familie și școală, asigurând coerența procesului educațional și adaptarea strategiilor în funcție de nevoile copilului.

În practica educațională există numeroase exemple de bune practici care sprijină tranziția, precum programele de adaptare graduală, activitățile de familiarizare cu școala, jocurile de rol, proiectele tematice sau implicarea părinților în activități educaționale. Acestea contribuie la reducerea anxietății și la creșterea sentimentului de siguranță al copilului.

De asemenea, tranziția reușită este strâns legată de coerența dintre mediul familial și cel școlar. Atunci când regulile, valorile și așteptările sunt similare în cele două medii, copilul se adaptează mai ușor și dezvoltă o atitudine pozitivă față de învățare.

În concluzie, colaborarea dintre familie și școală reprezintă o premisă fundamentală a reușitei tranziției educaționale. Această relație de parteneriat nu trebuie privită ca o simplă comunicare ocazională, ci ca un proces continuu, bazat pe implicare, responsabilitate comună și încredere

reciprocă. Atunci când cele două medii educaționale acționează coerent și complementar, copilul beneficiază de stabilitate emoțională, siguranță și continuitate în experiențele de învățare.

Tranziția educațională, indiferent de momentul în care se realizează, reprezintă o etapă de vulnerabilitate, dar și o oportunitate de dezvoltare și maturizare. Modul în care aceasta este gestionată influențează direct succesul școlar și integrarea socială a copilului. O colaborare eficientă între familie și școală contribuie la dezvoltarea autonomiei, la creșterea încrederii în sine și la formarea unei atitudini pozitive față de educație.

Bibliografie:

- Epstein, Joyce L. (2011). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools*. Boulder, CO; Westview Press.
- Catalano, Horațiu, & Albulescu, Ion (coord.). (2008). *Sinteze de pedagogie generală: Ghid pentru pregătirea examenelor de titularizare, definitivat și gradul didactic II*. Editura Didactică și Pedagogică; București
- Crețu, Cornelia (2009). *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*. Editura Polirom; Iași
- Vrășmaș, Elena (2014). *Educația timpurie*. Editura Aramis; București.

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE A COPILULUI DE GRĂDINIȚĂ LA VIAȚA DE ȘCOLAR

Prof. Cotos Maria Adriana
Școala Gimnazială „D. Onciul” Straja, G.P.N. nr.3

Tranziția copilului de la grădiniță la școală reprezintă una dintre cele mai importante etape din parcursul său educațional. Această perioadă marchează trecerea de la un mediu preponderent ludic, flexibil și centrat pe joc, la un cadru mai structurat, cu cerințe academice clare, reguli stricte și așteptări crescute în ceea ce privește autonomia și responsabilitatea copilului. Pentru mulți copii, această schimbare poate genera emoții intense, precum anxietate, nesiguranță sau teamă de necunoscut.

Rolul educatoarei este esențial în pregătirea copilului pentru această tranziție, prin aplicarea unor strategii educaționale de adaptare treptată și prin dezvoltarea unor parteneriate eficiente cu familia și cu instituțiile școlare. O tranziție reușită contribuie la dezvoltarea armonioasă a copilului, la formarea unei atitudini pozitive față de învățare și la prevenirea dificultăților de adaptare școlară.

Particularitățile tranziției de la grădiniță la școală

Tranziția grădiniță–școală presupune adaptarea copilului la schimbări semnificative la nivel emoțional, social, cognitiv și comportamental. În grădiniță, copilul beneficiază de un mediu securizant, de activități integrate și de un program flexibil. La școală, acesta se confruntă cu cerințe academice, evaluări, respectarea unor reguli stricte și un ritm de lucru mai alert.

Din punct de vedere emoțional, copilul poate resimți:

- teama de separare față de educatoare;
- anxietatea față de noul cadru și de persoanele necunoscute;
- nesiguranța legată de capacitatea de a face față cerințelor școlare.

La nivel social, copilul trebuie să:

- relaționeze cu un colectiv nou;
- respecte reguli mai stricte de comportament;
- dezvolte relații cu cadrul didactic din învățământul primar.

Aceste aspecte subliniază necesitatea unei pregătiri sistematice și graduale, realizate încă din grădiniță.

Din punct de vedere cognitiv, copilului i se solicită un nivel mai ridicat de concentrare, atenție susținută și capacitate de rezolvare a sarcinilor individuale. Ritmul activităților școlare, evaluările și feedback-ul formal pot reprezenta surse de stres, mai ales pentru copiii care nu au dobândit încă deprinderi de lucru independent. De aceea, este esențial ca tranziția să fie percepută ca un proces gradual, adaptat particularităților de vârstă și nivelului de dezvoltare al fiecărui copil.

Nu în ultimul rând, tranziția grădiniță–școală are o puternică dimensiune identitară. Copilul începe să se perceapă ca „școlar”, statut care implică noi așteptări și responsabilități. Modul în care această etapă este gestionată influențează semnificativ atitudinea copilului față de școală și față de învățare pe termen lung. O abordare empatică, susținută de colaborarea dintre educatoare, familie și cadrele didactice din învățământul primar, contribuie la o adaptare armonioasă și la prevenirea dificultăților de integrare școlară.

Strategii educaționale de adaptare treptată a copilului

Dezvoltarea competențelor socio-emoționale

Una dintre cele mai importante strategii este stimularea competențelor socio-emoționale. Educatoarea poate sprijini copilul prin:

- activități de identificare și exprimare a emoțiilor;
- jocuri de rol care simulează situații școlare;
- încurajarea comunicării deschise și a exprimării sentimentelor.

Un copil care își recunoaște emoțiile și știe să le gestioneze va face față mai ușor schimbărilor specifice mediului școlar.

Formarea autonomiei personale

Autonomia este o condiție esențială pentru adaptarea la școală. În grădiniță, educatoarea poate contribui la dezvoltarea acesteia prin:

- implicarea copilului în activități de autoservire;
- încurajarea luării deciziilor simple;
- responsabilizarea copilului în îndeplinirea sarcinilor zilnice.

Prin aceste activități, copilul capătă încredere în propriile forțe și devine mai sigur pe sine în noul context educațional.

Familiarizarea treptată cu cerințele școlare

Adaptarea la școală este facilitată prin introducerea treptată a unor elemente specifice mediului școlar:

- activități structurate cu durată mai mare;
- respectarea unor reguli clare;
- utilizarea materialelor școlare (caiete, fișe, instrumente de scris).

Aceste activități trebuie realizate într-o manieră ludică, pentru a menține motivația și interesul copilului.

Rolul parteneriatului educațional în facilitarea tranziției

Parteneriatul grădiniță–familie

Familia joacă un rol esențial în pregătirea copilului pentru școală. Un parteneriat eficient între educatoare și părinți presupune:

- informarea constantă a părinților despre nevoile copilului;
- consilierea părinților privind susținerea emoțională a copilului;
- implicarea părinților în activități comune grădiniță–copil.

Părinții trebuie încurajați să creeze un climat pozitiv față de școală și să evite transmiterea propriilor temeri copilului.

Parteneriatul grădiniță–școală

Colaborarea dintre grădiniță și școală este esențială pentru asigurarea continuității educaționale. Aceasta poate fi realizată prin:

- organizarea de vizite ale copiilor la școală;
- întâlniri între educatoare și învățători;
- activități comune, precum serbări sau ateliere educaționale.

Prin aceste acțiuni, copilul se familiarizează cu mediul școlar și dezvoltă un sentiment de siguranță și apartenență.

Beneficiile unei tranziții educaționale eficiente

O tranziție bine gestionată are efecte pozitive pe termen lung asupra copilului:

- crește motivația pentru învățare;
- reduce anxietatea și stresul;

- favorizează adaptarea rapidă la cerințele școlare;
- contribuie la formarea unei imagini de sine pozitive.

Educatoarea, prin rolul său formativ, contribuie decisiv la asigurarea unui start educațional de succes.

Tranziția de la grădiniță la școală reprezintă un proces complex, care necesită o abordare educațională atentă, bazată pe strategii de adaptare treptată și pe parteneriate eficiente. Prin activități centrate pe copil, dezvoltarea competențelor socio-emoționale și colaborarea strânsă cu familia și școala, educatoarea facilitează integrarea copilului într-un nou mediu educațional.

O tranziție reușită nu înseamnă doar adaptarea copilului la cerințele școlare, ci și formarea unei atitudini pozitive față de învățare, care va influența întregul său parcurs educațional.

Bibliografie

1. Cucoș, Constantin, 2014, Pedagogie, Editura Polirom, Iași.
2. Iucu, Romiță, 2015, Managementul clasei de elevi. Aplicații pentru învățământul preșcolar și primar, Editura Polirom, Iași.
3. Oprea, Crenguța-Lăcrămioara, 2013, Strategii didactice interactive, Editura Didactică și Pedagogică, București.
4. Pânișoară, Ioan-Ovidiu, 2017, Psihologia copilului modern, Editura Polirom, Iași.
5. Rădulescu, Simona, 2016, Educația timpurie – repere teoretice și aplicații practice, Editura Universitară, București.
6. Ștefan, Cecilia, 2012, Dezvoltarea socio-emoțională a copilului, Editura ASCR, Cluj-Napoca.

Webografie

1.Ministerul Educației, 2019, Curriculum pentru educație timpurie, www.edu.ro
2. UNICEF România, 2020, Tranziția copilului de la grădiniță la școală, www.unicef.org/romania
3. Centrul Step by Step România, 2021, Practici educaționale pentru tranziția școlară, www.stepbystep.ro

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIUL ȘCOLAR: ROLUL GRĂDINIȚEI, FAMILIEI ȘI ȘCOLII

Profesor educație timpurie Damian Mădălina
Grădinița cu Program Normal ,,Voinicelul" Fălticeni

Tranziția de la grădiniță la școală reprezintă un moment esențial în dezvoltarea copilului, marcând trecerea de la un mediu predominant ludic la unul mai structurat, orientat spre învățare formală. Această etapă poate fi percepută de copil atât ca o oportunitate, cât și ca o sursă de stres, în funcție de modul în care este gestionată de adulții implicați. Din acest motiv, rolul cadrelor didactice și al familiei devine fundamental în asigurarea unei adaptări treptate și armonioase, prin aplicarea unor strategii educaționale adecvate și prin dezvoltarea unui parteneriat solid.

În perioada preșcolară, copilul învață prin joc, explorare și interacțiune socială, iar trecerea către școală presupune schimbări importante în rutină, reguli și cerințe. Adaptarea la noul mediu școlar implică dezvoltarea autonomiei, a capacității de concentrare și a responsabilității față de sarcinile primite. Pentru a facilita această tranziție, este necesar ca educatorii să introducă treptat elemente specifice activității școlare încă din grădiniță, astfel încât copilul să se familiarizeze cu noile cerințe fără a resimți presiune.

Una dintre cele mai eficiente strategii educaționale este organizarea activităților de tip preșcolar-școlar, care îmbină jocul cu sarcini de învățare structurate. Prin activități precum fișele de lucru simple, exercițiile de atenție sau sarcinile de grup, copilul este pregătit pentru ritmul și stilul de lucru din școală. De asemenea, respectarea unui program zilnic stabil contribuie la dezvoltarea unui sentiment de siguranță și predictibilitate, aspect esențial în procesul de adaptare.

Un alt element important îl reprezintă dezvoltarea competențelor socio-emoționale. Copilul trebuie să învețe să își exprime emoțiile, să gestioneze frustrările și să relaționeze eficient cu colegii și adulții. Activitățile de grup, jocurile de rol și discuțiile libere contribuie la formarea acestor abilități, facilitând integrarea copilului în colectivul clasei. În același timp, este important ca educatorii să ofere sprijin emoțional constant, să încurajeze și să valorizeze efortul copilului, nu doar rezultatul.

Parteneriatul dintre grădiniță și familie joacă un rol esențial în această perioadă de tranziție. Părinții trebuie informați și implicați activ în pregătirea copilului pentru școală, prin menținerea unei comunicări constante cu educatorii. Aceștia pot sprijini copilul prin stabilirea unor rutine acasă, încurajarea autonomiei și dezvoltarea unor atitudini pozitive față de școală. De asemenea, este important ca părinții să evite transmiterea anxietăților proprii, deoarece acestea pot influența negativ percepția copilului asupra noii etape.

Colaborarea dintre grădiniță și școală reprezintă o altă componentă importantă a tranziției. Organizarea unor vizite la școală, întâlniri cu învățătorii sau participarea la activități comune contribuie la familiarizarea copilului cu noul mediu. Astfel, necunoscutul devine mai puțin intimidant, iar copilul capătă încredere și curiozitate față de ceea ce urmează. Un rol deosebit îl are și continuitatea curriculară între cele două niveluri de învățământ. Activitățile din grădiniță trebuie să pregătească bazele pentru competențele dezvoltate în școală, fără a forța însă ritmul natural al copilului. Accentul trebuie pus pe dezvoltarea globală, nu doar pe acumularea de cunoștințe, astfel încât copilul să fie pregătit atât din punct de vedere cognitiv, cât și emoțional și social.

De asemenea, este important ca tranziția să fie privită ca un proces, nu ca un moment singular. Adaptarea copilului la școală se realizează treptat, iar sprijinul trebuie să continue și după începerea

clasei pregătitoare. Cadrele didactice din învățământul primar trebuie să manifeste răbdare și flexibilitate, ținând cont de ritmul individual al fiecărui copil.

Pentru a sprijini și mai eficient tranziția copilului de la grădiniță la școală, este esențială organizarea unor activități comune între cele două instituții, care să creeze punți de legătură și să reducă teama de necunoscut. Aceste activități au rolul de a familiariza copiii cu mediul școlar, cu cadrele didactice și cu viitorii colegi, contribuind astfel la o adaptare mai ușoară și mai sigură. Prin implicarea directă a copiilor în astfel de experiențe, școala devine un spațiu cunoscut și prietenos, nu unul rigid sau intimidant.

Un exemplu relevant îl reprezintă organizarea vizitelor la școală, în cadrul cărora preșcolarii participă la activități desfășurate în clasele pregătitoare. În timpul acestor vizite, copiii pot observa modul de lucru al elevilor, pot interacționa cu învățătorii și pot lua parte la jocuri didactice adaptate vârstei lor. Astfel, ei își formează o imagine concretă despre ceea ce înseamnă școala, iar emoțiile legate de această schimbare sunt diminuate. De asemenea, activitățile comune desfășurate sub formă de ateliere tematice reprezintă o metodă eficientă de apropiere între cele două niveluri de învățământ. Atelierele de creație, de lectură sau cele artistice, în care participă atât preșcolari, cât și elevi din clasele primare, favorizează colaborarea, comunicarea și învățarea prin model. Copiii mai mici sunt motivați de exemplul celor mai mari, iar elevii își dezvoltă empatia și spiritul de responsabilitate.

Un alt tip de activitate util este organizarea unor evenimente comune, precum serbări, concursuri sau proiecte educaționale. De exemplu, realizarea unui proiect cu tema „Prima mea zi de școală” poate implica desen, povestire și joc de rol, ajutând copilul să își exprime emoțiile și așteptările. Totodată, participarea la serbări organizate în incinta școlii contribuie la familiarizarea cu spațiul și la crearea unor experiențe pozitive asociate acestuia.

Activitățile de tip „școala altfel” sau „ziua porților deschise” oferă, de asemenea, oportunități valoroase de interacțiune. În cadrul acestor evenimente, preșcolarii pot explora sălile de clasă, pot descoperi materialele didactice și pot participa la jocuri interactive organizate de învățători. Aceste experiențe contribuie la reducerea anxietății și la creșterea interesului pentru activitatea școlară. Un rol important îl au și activitățile de corespondență sau parteneriat între grupe și clase, cum ar fi schimbul de desene, scrisori sau mici proiecte realizate în comun. Acestea creează un sentiment de continuitate și apartenență, ajutând copilul să perceapă școala ca pe o continuare firească a experienței din grădiniță.

În același timp, implicarea cadrelor didactice din ambele instituții în planificarea și desfășurarea acestor activități asigură coerența demersului educațional. Colaborarea dintre educatori și învățători permite adaptarea conținuturilor și a metodelor de lucru la nevoile reale ale copiilor, facilitând astfel o tranziție lină și eficientă. Activitățile comune dintre grădiniță și școală nu sunt doar simple experiențe recreative, ci reprezintă instrumente educaționale valoroase, care contribuie la dezvoltarea încrederii, la reducerea anxietății și la formarea unei atitudini pozitive față de învățare. Integrarea acestor activități în procesul educațional demonstrează importanța colaborării și a continuității în parcursul școlar al copilului.

În concluzie, tranziția de la grădiniță la școală reprezintă o etapă complexă, care necesită implicarea activă a tuturor factorilor educaționali. Prin aplicarea unor strategii adecvate de adaptare treptată și prin dezvoltarea unui parteneriat eficient între grădiniță, familie și școală, copilul poate face această trecere într-un mod natural și echilibrat. O abordare pozitivă, bazată pe susținere și înțelegere, va contribui la formarea unei atitudini favorabile față de învățare și la succesul ulterior al copilului în parcursul său educațional.

Bibliografie:

- Piaget, J. (1972). *Psihologia copilului*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
- Brotac, Daniela (2023), *Valorificarea parteneriatului Familie – Grădiniță,* Editura Universitară, București
- Păun, E. (2002). *Educația și dezvoltarea copilului*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
- Basu, Mihaela, Teodorescu, Gabriela (2021), *Rolul parteneriatului scoala-familie in formarea personalitatii copilului. Ghid metodologic,* Editura Ecou Transilvan, Cluj Napoca

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI MODALITĂȚI DE PARTENERIAT CARE SĂ FACILITEZE TRANZIȚIA UȘOARĂ A COPILULUI LA DIFERITE MEDII ALE ŞCOLARITĂȚII

Profesor pentru educație timpurie, Dimitriu Andreea-Mihaela
Școala Gimnazială Bosanci, Grădinița cu Program Normal „Căsuța din Povești”, Bosanci

Introducere

Tranziția copilului între diferite etape ale școlarității reprezintă un proces complex, care implică schimbări semnificative la nivel cognitiv, emoțional și social. Intrarea într-un nou mediu educațional presupune adaptarea la cerințe academice diferite, la noi reguli și norme, dar și la un alt tip de relaționare cu cadrele didactice și colegii. În lipsa unui sprijin adecvat, aceste schimbări pot genera dificultăți de adaptare, anxietate sau chiar regres școlar. Din această perspectivă, literatura de specialitate subliniază importanța implementării unor strategii educaționale de adaptare treptată și a dezvoltării unor parteneriate eficiente între școală, familie și comunitate. Aceste demersuri au rolul de a facilita integrarea copilului și de a asigura continuitatea procesului educațional.

1. Conceptul de tranziție educațională și adaptare școlară

Tranziția educațională poate fi definită ca procesul de trecere a copilului de la un nivel de învățământ la altul sau de la un mediu educațional la altul. Aceasta implică schimbări multiple: organizatorice, curriculare, relaționale și emoționale. Adaptarea școlară reprezintă capacitatea copilului de a face față acestor schimbări, de a se integra în noul mediu și de a răspunde adecvat cerințelor educaționale. Aceasta depinde de o serie de factori: nivelul de dezvoltare psihică, sprijinul familiei, stilul educațional al cadrului didactic și climatul școlar.

Principalele momente de tranziție sunt: intrarea în educația timpurie (creșă/grădiniță); trecerea de la grădiniță la clasa pregătitoare; trecerea de la ciclul primar la gimnaziu; tranziția către învățământul liceal.

Fiecare dintre aceste etape implică provocări specifice și necesită intervenții adaptate.

2. Strategii educaționale de adaptare treptată

2.1. Organizarea perioadelor de tranziție

Una dintre cele mai eficiente strategii este organizarea unor perioade de acomodare, în care copilul este expus treptat la noul mediu. Acestea pot include: vizite ghidate în școală; participarea la activități demonstrative; întâlniri cu viitorii profesori.

Aceste experiențe reduc incertitudinea și contribuie la formarea unei imagini pozitive asupra mediului școlar.

2.2. Continuitatea și coerența curriculară

Asigurarea unei continuități între nivelurile educaționale este esențială. Aceasta presupune:

- corelarea obiectivelor educaționale;
- utilizarea unor metode didactice similare;
- adaptarea treptată a cerințelor academice.

De exemplu, în clasa pregătitoare se menține caracterul ludic al învățării, specific grădiniței, facilitând astfel tranziția.

2.3. Individualizarea și diferențierea instruirii

Copiii se adaptează diferit la schimbare, în funcție de ritmul propriu de dezvoltare. Cadrele didactice trebuie să utilizeze strategii diferențiate, precum: sarcini adaptate nivelului de dezvoltare; sprijin suplimentar pentru copiii cu dificultăți; activități de consolidare pentru cei avansați.

2.4. Dezvoltarea competențelor socio-emoționale

Un aspect esențial al adaptării este reprezentat de competențele socio-emoționale. Acestea includ: gestionarea emoțiilor; dezvoltarea empatiei; capacitatea de colaborare.

Activitățile de grup, jocurile de rol și discuțiile ghidate contribuie la dezvoltarea acestor abilități.

2.5. Crearea unui climat educațional pozitiv

Un mediu securizant, bazat pe încredere și respect, favorizează adaptarea. Rolul cadrului didactic este de a: încuraja participarea activă; oferi feedback pozitiv; evita etichetarea și compararea negativă.

3. Modalități de parteneriat educațional

3.1. Parteneriatul școală–familie

Familia joacă un rol esențial în procesul de adaptare. Colaborarea eficientă presupune: comunicare constantă între părinți și profesori; implicarea părinților în activități școlare; consilierea parentală.

Părinții trebuie informați cu privire la cerințele școlii și la modalitățile prin care își pot sprijini copilul.

3.2. Parteneriatul între instituțiile educaționale

Colaborarea între grădiniță și școală sau între cicluri educaționale facilitează continuitatea. Aceasta poate include: schimb de informații despre copii; activități comune; proiecte educaționale integrate.

3.3. Implicarea comunității

Comunitatea locală poate susține procesul educațional prin: programe extracurriculare; servicii de consiliere; parteneriate cu instituții culturale.

Aceste resurse contribuie la dezvoltarea holistică a copilului.

3.4. Rolul consilierului școlar și al specialiștilor

Consilierul școlar sprijină adaptarea prin: evaluare psihopedagogică; intervenții individuale sau de grup; consiliere pentru elevi și părinți.

De asemenea, colaborarea cu psihologi sau logopezi poate fi necesară în anumite situații.

4. Exemple de bune practici

În sistemul educațional actual, există numeroase exemple de practici eficiente: organizarea „Zilei porților deschise”; programe de tip „Școala altfel”; activități de mentorat între elevi; utilizarea portofoliului educațional.

Aceste inițiative contribuie la familiarizarea copilului cu mediul școlar și la dezvoltarea unui sentiment de apartenență.

5. Dificultăți în procesul de tranziție și soluții

Printre cele mai frecvente dificultăți se numără: anxietatea de separare; dificultățile de relaționare; adaptarea la cerințe academice crescute.

Pentru a depăși aceste obstacole, se recomandă: sprijin emoțional constant; colaborare între familie și școală; intervenții personalizate; monitorizarea progresului copilului.

Concluzie

Tranziția între diferite medii ale școlarității reprezintă o etapă esențială în dezvoltarea copilului. Implementarea unor strategii educaționale adecvate și dezvoltarea unor parteneriate eficiente contribuie la reducerea dificultăților și la creșterea șanselor de succes școlar. Printr-o abordare centrată pe nevoile copilului și prin colaborarea tuturor actorilor implicați, procesul de adaptare poate deveni o experiență pozitivă și constructivă.

BIBLIOGRAFIE

1. Cucoș, Constantin. *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași, 2006.
2. Ionescu, Miron; Radu, Ioan. *Didactica modernă*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001.
3. Neacșu, Ioan. *Introducere în psihopedagogie*, Editura Polirom, București, 2010.
4. Păun, Emil. *Școala – abordare sociopedagogică*, Editura Polirom, Iași, 1999.
5. Voiculescu, Elena. *Pedagogie preșcolară*, Editura Aramis, București, 2007.

TRANZIȚIA UȘOARĂ ÎN MEDIUL EDUCAȚIONAL

Prof.Educație timpurie: Dobreanu Sabina Maria
Grădinița cu Program Prelungit ”Căsuța Piticilor” Gura Humorului

Delimitări conceptuale: Tranziția ca proces de adaptare psiho-socială

Tranziția de la mediul familial la cel preșcolar reprezintă prima mare provocare socială din viața copilului. Pentru un preșcolar de 2-3 ani, grădinița nu este doar o instituție, ci un univers nou, guvernat de reguli colective. În viziunea pedagogiei moderne, această trecere trebuie să fie „lină”, evitând ruptura brutală de figurile de atașament. Educatoarea devine astfel „baza de siguranță” care permite explorarea.

Importanța stabilității emoționale în învățare

Conform teoriilor atașamentului, un copil nu poate procesa informații cognitive (nu poate învăța poezii sau culori) dacă se află într-o stare de alertă emoțională. Adaptarea nu este un scop în sine, ci o precondiție a actului educațional. Obiectivul nostru este transformarea anxietății de separare în curiozitate.

Obiectivele proiectului

- Minimizarea efectelor anxietății de separare prin strategii de joc.
- Crearea unui parteneriat de încredere cu părinții (triunghiul: Copil - Părinte - Educatoare).
- Amenajarea unui mediu care să stimuleze curiozitatea în detrimentul fricii.

FUNDAMENTE PSIHOLOGICE ALE TRANZIȚIEI

Teoria atașamentului și „Baza de siguranță”

Succesul tranziției este strâns legat de calitatea atașamentului pe care copilul îl are cu părintele. Conform lui John Bowlby, un atașament securizant îi oferă copilului curajul de a explora. În mediul preșcolar, educatoarea trebuie să devină o figură de atașament secundară.

Strategia de reglare: Educatoarea trebuie să fie un „regulator emoțional”. Atunci când copilul plânge, el se află în „modul de supraviețuire”. Rolul nostru este să îi validăm emoția: „Văd că ești trist pentru că a plecat mami. E în regulă să plângi, sunt aici cu tine.”

Reziliența emoțională și adaptarea neurobiologică

Tranziția este primul exercițiu de reziliență. Copilul învață că poate supraviețui unei situații inconfortabile și că stresul separării este temporar. Creierul copilului mic este extrem de plastic. Experiențele pozitive repetate (zâmbetul educatoarei, îmbrățișarea, jocul preferat) creează noi căi neuronale care asociază școala cu plăcerea, nu cu trauma.

STRATEGII DIDACTICE DE ADAPTARE TREPTATĂ

Managementul primei luni: Modelul „pașilor mici”

- **Săptămâna 1 (Acomodarea vizuală):** Program scurt (2 ore). Accentul cade pe interacțiunea non-verbală. Educatoarea folosește un ton cald și oferă jucării senzoriale (nisip kinetic, plastilină).
- **Săptămâna 2 (Integrarea socială):** Introducerea micului dejun și a activităților de grup scurte (5-10 min). Se evită activitățile statice, preferându-se jocurile pe covor.
- **Săptămâna 3 (Stabilizarea):** Introducerea momentului de relaxare. Este etapa critică unde „obiectul de tranziție” (jucăria de acasă) oferă confortul necesar.

Jocul ca instrument principal de mediere

- **Jocuri de cunoaștere:** „Mingea călătoare” – copilul care prinde mingea își spune numele.

- **Jocuri de rol:** „De-a mama și de-a tata” – ajută copilul să proceseze plecarea și revenirea părinților prin simulare.
- **Teatrul de păpuși:** Marioneta grupei le povestește copiilor că și ei i-a fost teamă în prima zi, dar acum are mulți prieteni.

MEDIUL EDUCAȚIONAL ȘI ROLUL RUTINELOR

Designul spațiului – „Al treilea educator”

- **Centrul de relaxare (Colțul liniștit):** Un spațiu cu perne și cărți unde copilul se poate retrage dacă se simte copleșit.
- **Personalizarea spațiului:** Fiecare copil are un dulăpior cu poza sa și un simbol ales de el, dezvoltând sentimentul de apartenență.
- **Afișajul emoțiilor:** Un panou unde copiii își așază poza în dreptul unui simbol (soare – fericit, nor – trist) pentru reglare emoțională.

Rutinele și tranzițiile – reperele de siguranță

Pentru preșcolar, rutina este predictibilitate.

- **Momentul de înviorare:** Un cântec specific care anunță începerea activităților.
- **Tranziția către masă:** Utilizarea versurilor rimate („Mergem ca furnicile”) care fac trecerea de la joacă la igienă fără presiune.
- **Momentul de poveste:** Înainte de plecare, o scurtă sinteză a zilei: „Ce ne-a plăcut azi?”.

PARTENERIATUL CU FAMILIA

Triunghiul educațional: Educatoare - Părinte – Copil

- **Interviul inițial:** Discuție despre obiceiurile alimentare, tabieturi la somn și cuvinte-cheie folosite în familie pentru consolare.
- **Grupul de suport:** Întâlniri sub titlul „Școala Părinților”, unde se discută normalitatea plânsului și gestionarea vinovăției părinților.

Modalități practice de comunicare

- **„Scrisoarea de bun venit”:** Trimisă părinților înainte de prima zi, cu fotografii ale sălii de grupă.
- **Raportul zilnic de stare:** Un mesaj scurt despre un progres specific: „Astăzi Andrei a împărțit cuburile cu un coleg”.
- **Copacul Familiei:** Afișarea fotografiilor de familie în grupă pentru a oferi un reper vizual al casei.

GESTIONAREA CRIZELOR ȘI ETICA RELAȚIEI

Interpretarea plânsului și tactul pedagogic

- Plânsul de protest: Zgomotos, la despărțire. Strategie: Reasigurare fermă și implicare imediată în activități.
- Plânsul de dor: Încet, apatie. Strategie: Contact vizual, îmbrățișare și folosirea obiectului de tranziție.
- Adevărul adaptat: Evităm minciunile („Mami e la ușă”). Spunem adevărul: „Mami se întoarce după ce terminăm de mâncat gustarea”.

Modelul Nordic: Integrarea prin natură

O strategie eficientă este scoaterea activităților în aer liber încă din primele zile. Spațiul deschis reduce sentimentul de „închidere” pe care unii copii îl pot simți într-o sală necunoscută.

ADAPTARE DIFERENȚIATĂ ȘI SITUAȚII SPECIALE

Strategii pentru copiii cu adaptare dificilă (Atipică)

Există copii pentru care procesul de tranziție se prelungește dincolo de cele 4 săptămâni standard. În aceste cazuri, educatoarea trebuie să implementeze strategii personalizate:

- **Analiza ABC a comportamentului:** Identificarea antecedentelor plânsului (ex: intrarea în vestiar), a comportamentului propriu-zis și a consecințelor care îl mențin.
- **Parteneriatul cu consilierul școlar/psihologul:** Realizarea unor ședințe de observare în grupă pentru a identifica dacă există tulburări de procesare senzorială sau anxietate generalizată.
- **Planul individual de adaptare:** Reducerea stimulilor (copilul stă într-un grup mai mic) și creșterea treptată a timpului de expunere la mediul de grupă.

Adaptarea copiilor cu CES (Cerințe Educaționale Speciale)

Pentru copiii cu autism, ADHD sau întârzieri de limbaj, tranziția necesită instrumente specifice:

- **Orarul vizual individualizat:** Folosirea pictogramelor (PECS) pentru a explica vizual succesiunea activităților (ex: Poza cu spălatul pe mâini -> Poza cu masa -> Poza cu joaca).
- **Pregătirea senzorială:** Diminuarea luminii sau folosirea căștilor antifonice în momentele de tranziție zgomotoase (ex: când copiii ies în curte).
- **Povestea socială personalizată:** O cărticică realizată de educatoare cu poze reale ale copilului în grădiniță, pe care părintele o citește acasă în fiecare seară.

PLANUL OPERAȚIONAL AL PROIECTULUI (CALENDARUL ADAPTĂRII)

Acest tabel oferă o viziune de ansamblu asupra managementului grupei în prima lună.

Săptămâna	Tema Activităților	Obiectiv Principal	Strategia cu Părinții
Săpt. 1	„Eu și noul meu univers”	Familiarizarea cu spațiul fizic și cu persoana educatoarei.	Primirea copiilor împreună cu părintele (30 min).
Săpt. 2	„Micii exploratori și prietenii”	Identificarea colegilor și începerea interacțiunilor sociale.	Feedback zilnic prin „Jurnalul de adaptare”.
Săpt. 3	„Magia rutinelor”	Acceptarea momentelor de masă și a ritualurilor de igienă.	Scurt workshop: „Cum gestionăm refuzul alimentar”.
Săpt. 4	„Suntem o echipă!”	Participarea activă la jocurile de grup și acceptarea somnului.	Evaluarea finală a lunii și scrisoare de felicitare.

INSTRUMENTE DE AUTO-EVALUARE PENTRU EDUCATOARE

Reflecția asupra propriului tact pedagogic

Succesul proiectului depinde și de starea de bine a cadrului didactic. Educatoarea trebuie să își monitorizeze:

Tonul vocii: Este calm și cald chiar și în momentele de plâns colectiv?

Limbajul non-verbal: Menține contactul vizual la nivelul ochilor copilului (coborând la înălțimea lui)?

Gestionarea stresului propriu: Identificarea momentelor de oboseală pentru a evita reacțiile rigide.

Sustenabilitatea proiectului

Acest model de adaptare nu este valid doar pentru luna septembrie. Elementele de parteneriat cu familia și rutinele bazate pe atașament trebuie menținute pe tot parcursul ciclului preșcolar pentru a asigura o tranziție ușoară către clasa pregătitoare în viitor.

Model de Chestionar pentru Părinți

1. Ce îl liniștește cel mai repede când este supărat?
2. Are o poreclă preferată?
3. Există alimente refuzate categoric?
4. Ce ritual are înainte de culcare?

Planificarea primei săptămâni

- Luni: „Găsește-ți simbolul" (dulăpiorul).
- Marți: „Prietena mea, marioneta".
- Miercuri: „Pictăm cu degetele".
- Joi: „Explorăm curtea".
- Vineri: „Marea petrecere a prieteniei" (baloane de săpun).

Fișă de monitorizare a adaptării

Indicatori monitorizați: Despărțirea de părinte, Acceptarea hranei, Interacțiunea cu colegii, Participarea la rutine.

Concluzii

Succesul adaptării nu se măsoară în absența plânsului, ci în capacitatea copilului de a se lăsa consolat și de a se implica în joc. O educatoare care prioritizează atașamentul în fața curriculumului în prima lună va asigura o traiectorie școlară sănătoasă.

Bibliografie

1. **Bredekamp, S.** (2022). *Practici adecvate dezvoltării.* Ed. Trei.
2. **Glava, A.** (2002). *Introducere în pedagogia preşcolară.* Ed. Dacia.
3. **Ministerul Educației.** *Curriculum pentru educația timpurie (2019).*
4. **Pânișoară, I. O.** (2017). *Comunicarea eficientă.* Ed. Polirom.
5. **Vrăsmaș, E.** (2002). *Consilierea părinților.* Ed. Aramis.

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI MODALITĂȚI DE PARTENERIAT CARE SĂ FACILITEZE TRANZIȚIA UȘOARĂ A COPILULUI LA DIFERITE MEDII ALE ȘCOLARITĂȚII

Profesor pentru educație timpurie: Drob Camelia
Grădinița cu program prelungit "Căsuța piticilor" -Gura Hmorului

Educația timpurie și școlaritatea mică reprezintă etape esențiale în formarea armonioasă a copilului, marcate de tranziții care pot influența semnificativ adaptarea și dezvoltarea acestuia. În acest context, strategiile educaționale de adaptare treptată capătă o importanță deosebită, facilitând integrarea copilului în noi medii de învățare într-un mod echilibrat și sigur. Totodată, parteneriatul dintre cadrele didactice, familie și comunitate se conturează ca un pilon fundamental în susținerea acestui proces, contribuind la crearea unui climat educațional coerent și stabil. Astfel, abordarea integrată a acestor strategii și colaborări devine o condiție esențială pentru asigurarea unei tranziții line și eficiente în parcursul educațional al copilului.

Tranziția copilului la diferite medii reprezintă un proces complex și cu implicații semnificative în dezvoltarea sa cognitivă, socială și mai ales emoțională.

Prima trecere importantă poate fi de la mediul familiar la cel educațional, respectiv nivelul preșcolar. Modul în care această tranziție este percepută de copil reprezintă o mare responsabilitate, atât a educatorului, cât și a părintelui în a gestiona trăirile emoționale ale copilului preșcolar. Maniera în care copilul își manifestă emoțiile reflectă modul în care el a fost pregătit de acasă spre a întâmpina schimbarea. Pe de o parte, avem copii care întâmpină greutăți în a se adapta noului grup de copii și educatoare. Aceasta din urmă are menirea de a facilita adaptarea la noul mediu folosindu-se de toate metodele și procedeele de predare-învățare-evaluare. Pe de altă parte, alți copii se adaptează relativ ușor, la noul mediu, fără a manifesta episoade de respigere a acestuia.

Un fapt esențial în facilitarea tranziției îl presupune adaptarea treptată, care ține de respectarea ritmului individual de dezvoltare socială, emoțională și cognitivă a copilului. Toate acțiunile care susțin acest demers se includ progresiv. Astfel, avem o rată mai mare de reușită în a reduce starea de anxietate și creșterea sentimentului de siguranță. Câteva sugestii pentru a facilita trecerea la noul mediu pot include la început vizite inițiale la noul spațiu. Așadar, copilul, care la început este sceptic vede ce se întâmplă acolo, cum abordează ceilalți copii situția, o cunoaște progresiv pe doamna educatoare și poate fi atras de jocurile inițiate. Apoi, sporim timpul petrecut la grădiniță, până va ajunge să se adapteze la programul prevăzut.

Activitățile ludice și programul flexibil din primele săptămâni pot fi strategii eficiente, care vor sprijini adaptarea emoțională a copilului.

Un alt pilon fundamental în reprezintă parteneriatul educațional, respectiv buna legătură dintre școală și familie, la orice nivel de învățământ ar fi copilul. Părinții sunt primii educatori ai copilului și au un rol extrem de mare în formarea conduitei copilului în primii ani, de aici și vorba populară:" *Cei șapte ani de acasă*". Comunicarea constantă și colaborativă între cele două părți permite identificarea timpurie a dificultăților și adoptarea imediată de măsuri remediale. Astfel, încrederea fiind dobândită, copilul are numai de câștigat.

Mai mult dect atât, tranziția nu trebuie privită ca un eveniment punctual, ci trebuie tratată ca un proces desfășurat în timp. O astfel de trecere, de la un mediu la altul, se întâmplă și odată cu trecerea de la nivelul preșclar la învățământul primar. Astfel, copilul învățat cu doamna educatoare și cu grupul

obișnuit de copii, trece la o nouă etapă. Aici se întâlnește cu doamna învățătoare, posibil alți copii și în plus are alte rutine, și moduri de învățare. Deși copilul școlar este învățat deja cu trecerea de la acasă -la școală, se poate întâmpla să experimenteze pentru un timp scurt un blocaj emoțional. Dar cu timpul el se obișnuiește, își depășește temerile și susținut, trece la un nou ciclu.

O astfel de trecere se întâmplă și de la ciclul primar la cel gimnazial. Aici trecerea este percepută cu mai multă maturitate. Totuși, copilul are parte de o etapă semnificativă din punct de vedere emoțional. Este o restructurare profundă a modului de învățare, a relațiilor și a cerințelor. Dacă în ciclul primar elevul are parte de un singur învățător, un mediu predictibil, o stabilitate relațională, odată cu intrarea în gimnaziu elevul se confruntă cu diverse schimbări. Aici apar mai mulți profesori, volumul de învățat este mai încărcat, cerințele sunt mai mari și el poate observa și o diversificare a metodelor de evaluare.

Dacă bazele anterioare nu sunt suficient de stabile, aceste serii de schimbări pot veni cu stări de anxietate, nivel scăzut de motivație și posibile dificultăți de adaptare .

Prin urmare, tranziția copilului la diferite medii ale școlarității reprezintă un proces de durată, complex, care necesită o abordare individualizată asupra nevoilor copilului. Prin adoptarea unor strategii educaționale adecvate dar și prin crearea unui parteneriat susținut între familie, comunitate și școală se poate asigura o trecere armonioasă, lină, echilibrată și favorabilă dezvoltării șanselor de reușită ale copilului.

Bibliografie:

1. Gherguț, A. – Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii de educație integrată, Editura Polirom, Iași, 2001.
2. Popovici, D. V. – Elemente de psihopedagogia integrării, Editura Pro Humanitate, București, 1999.
3. Cerghit, I. – Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri și strategii, Editura Aramis, București, 2002.

STRATEGII DIDACTICE MODERNE. INOVAȚIE ȘI ADAPTABILITATE ÎN EDUCAȚIA CONTEMPORANĂ

Prof. educație timpurie Dutcovici Marinela Anca
Grădinița cu Program Prelungit ,,Prichindel" - Suceava

Într-o lume aflată într-o continuă schimbare, cadrele didactice trebuie să se adapteze schimbărilor de mentalitate și de dispoziție pentru a pregăti elevii să facă față provocărilor viitorului. Strategiile didactice moderne reflectă această nevoie de adaptabilitate și inovare, punând accent pe învățarea activă, colaborativă și bazată pe tehnologie. Acest articol explorează principalele strategii didactice moderne, beneficiile lor și impactul pe care acestea îl au asupra procesului educativ.

Învățarea bazată pe proiecte (Project-Based Learning – PBL) este o metodă prin care elevii învață prin realizarea unor proiecte complexe, ce au aplicabilitate practică și implică cercetare, creativitate și colaborare. În PBL, elevii își dezvoltă abilități precum rezolvarea problemelor, gândirea critică și munca în echipă. Un exemplu în acest sens ar fi întocmirea unui proiect de creare a unei grădini comunitare ce îi poate ajuta pe elevi să înțeleagă aspecte legate de biologie, matematică, dar și de implicare socială și responsabilitate. Printre beneficiile pe care le poate aduce un astfel de proiect amintim: dezvoltarea abilităților practice și transferabile, creșterea angajamentului și motivației elevilor, încurajarea colaborării și comunicării.

O altă strategie importantă a învățământului modern este învățarea bazată pe întrebări (Inquiry-Based Learning – IBL). Această metodă pune curiozitatea elevilor în centrul procesului de învățare, încurajându-i să exploreze și să descopere răspunsurile pe cont propriu. Profesorul devine un ghid care facilitează învățarea, iar elevii sunt stimulați să fie curioși și să își dezvolte gândirea critică. De exemplu, într-o lecție de științe, profesorul poate întreba „De ce plantele au nevoie de lumină pentru a supraviețui?" și să îi încurajeze pe elevi să descopere răspunsul prin experimente și cercetare. Dintre beneficiile ce merită menționate amintim: stimularea gândirii critice și creative, încurajarea elevilor să devină autonomi, realizarea unui proces de învățare mai captivant și mai profund. Flipped Classroom – clasa inversată – este o altă modalitate modernă de a atrage atenția elevilor în diverse situații de învățare. În modelul de clasă inversată, elevii parcurg materialul teoretic acasă prin videoclipuri sau lecturi, iar timpul petrecut la clasă este dedicat activităților practice, dezbaterilor și aplicațiilor. Acest model permite elevilor să învețe în ritmul propriu și oferă mai mult timp pen tru activități interactive la clasă. De exemplu, un profesor de matematică poate oferi un videoclip despre ecuațiile liniare pentru ca elevii să-l urmărească acasă. La clasă, ei rezolvă probleme și aplică noțiunile în situații practice. Dintre beneficii amintim și faptul că oferă timp pentru activități aplicate și colaborative. De asemenea, o astfel de abordare a procesului instructiv-educativ permite personalizarea procesului de învățare și crește autonomia elevilor și responsabilitatea pentru propria învățare.

Învățarea colaborativă presupune realizarea de activități în care elevii lucrează împreună pentru a rezolva o problemă sau pentru a realiza un proiect. Grupurile mici de elevi îi ajută să dezvolte abilități sociale, de comunicare și colaborare. Profesorul are rolul de facilitator, ghidând elevii și oferindu-le feedback.De exemplu, într-o lecție de istorie, elevii pot lucra în echipe pentru a cerceta diferite perioade istorice și pentru a prezenta concluziile într-o prezentare comună. Ca beneficii, putem vorbi despre creșterea coeziunii de grup și despre dezvoltarea abilităților sociale. De asemenea, îi motivează pe elevi prin responsabilitate colectivă și îi ajută pe acești să înțeleagă perspective diferite.

Învățarea bazată pe jocuri (Game-Based Learning – GBL) utilizează elemente de joc în cadrul activităților educative pentru a spori implicarea și motivația elevilor. GBL poate varia de la jocuri simple la aplicații și platforme educaționale mai complexe care testează cunoștințele elevilor. De exemplu, un joc de tip quiz sau o platformă interactivă poate fi folosită într-o lecție de geografie, unde elevii concurează pentru a răspunde corect la întrebări despre continente și țări. Beneficiile acestei metode sunt acelea de a crește motivația și implicarea elevilor. Pe de altă parte, încurajează competiția pozitivă și spiritul de echipă și face învățarea mai distractivă și mai plăcută.

Învățarea personalizată adaptează conținutul și metodele de predare la nevoile și stilurile individuale ale elevilor. Profesorii pot folosi platforme digitale și analize de date pentru a oferi resurse adaptate fiecărui elev, astfel încât acesta să poată progresa în ritmul propriu. De exemplu, un profesor poate folosi o platformă educațională care ajustează dificultatea exercițiilor în funcție de performanțele elevului. De aceea, putem considera ca beneficii faptul că sprijină progresul individual și reduce riscul de abandon școlar prin adaptarea ritmului de învățare și creșterea încrederii elevilor prin atingerea obiectivelor proprii.

Învățarea experiențială este o metodă ce promovează învățarea prin experiențe practice și reflectarea asupra lor. Învățarea experiențială include activități de tip hands-on, stagii de practică, excursii sau simulări, care îi ajută pe elevi să aplice cunoștințele în contexte reale. De exemplu, o excursie la un muzeu de știință poate completa o lecție despre electricitate, oferind elevilor ocazia de a experimenta și de a învăța într-un mediu diferit. Ca beneficii, enumerăm conectarea teoriei cu practica, încurajarea și explorarea mediului înconjurător și dezvoltarea curiozității. Astfel, aceasta ajută elevii să dobândească o înțelegere mai profundă prin experiența directă.

În concluzie, strategiile didactice moderne au ca obiectiv central implicarea elevilor în procesul de învățare și dezvoltarea unor competențe esențiale pentru viitor. Adoptarea acestora de către profesori poate transforma învățarea dintr-un proces rigid într-unul dinamic, adaptat nevoilor fiecărui elev. Astfel, elevii nu doar că acumulează cunoștințe, ci devin cetățeni activi, creativi și adaptabili, pregătiți pentru provocările complexe ale societății moderne.

Bibliografie

Oprea, Crenguţa Lăcrămioara, Pedagogie. Alternative metodice interactive, www.unibuc.ro/eBooks/ (online).

Pamfil, Alina, Limba şi literatura română în gimnaziu. Structuri didactice deschise, Bucureşti, Editura Paralela 45, 2003.

Parfene, Constantin, Metodica studierii limbii şi literaturii române, ghid teoretico-aplicativ, Editura Polirom Iaşi, 1999.

STRATEGII EDUCAȚIONALE PENTRU O TRANZIȚIE ARMONIOASĂ ÎN MEDIUL ȘCOLAR

Prof. înv. preșcolar Filipciuc Mădălina
Grădinița Colegiului Național „Mihai Eminescu” Suceava

Tranziția copilului între diferite medii educaționale reprezintă un proces complex, care implică adaptarea la noi cerințe, relații și contexte de învățare. În mediul preșcolar, această tranziție este deosebit de importantă, deoarece marchează trecerea de la mediul familial la cel instituțional, iar ulterior către învățământul primar. O adaptare reușită contribuie la dezvoltarea echilibrată a copilului, la creșterea încrederii în sine și la formarea unei atitudini pozitive față de învățare.

Strategiile educaționale de adaptare treptată sunt esențiale în sprijinirea copilului în acest proces. Una dintre cele mai eficiente abordări este introducerea progresivă în mediul educațional. Aceasta presupune familiarizarea copilului cu spațiul grădiniței, cu cadrele didactice și cu colegii, înainte de începerea propriu-zisă a activităților. Vizitele inițiale, întâlnirile cu educatoarea și participarea la activități deschise contribuie la reducerea anxietății și la crearea unui sentiment de siguranță.

O altă strategie importantă este respectarea ritmului individual al fiecărui copil. Adaptarea nu se realizează uniform, iar cadrele didactice trebuie să manifeste flexibilitate și empatie. Observarea atentă a comportamentului copilului și ajustarea intervențiilor educaționale în funcție de nevoile acestuia sunt esențiale pentru o integrare eficientă. În acest sens, activitățile ludice și interactive joacă un rol central, facilitând exprimarea emoțiilor și dezvoltarea relațiilor sociale.

Parteneriatul cu familia reprezintă un factor determinant în reușita adaptării copilului. Comunicarea constantă între educatoare și părinți permite identificarea dificultăților și stabilirea unor strategii comune de intervenție. Părinții trebuie informați și implicați activ în procesul educațional, fiind încurajați să susțină copilul și să mențină o atitudine pozitivă față de grădiniță și școală. Organizarea de întâlniri, consiliere parentală și activități comune contribuie la consolidarea acestui parteneriat.

De asemenea, colaborarea între instituțiile educaționale facilitează tranziția copilului între niveluri. Legătura dintre grădiniță și școală poate fi realizată prin vizite reciproce, activități comune și schimb de informații între cadrele didactice. Aceste demersuri contribuie la familiarizarea copilului cu noul mediu și la reducerea discontinuităților în procesul educațional.

Un alt aspect relevant îl constituie crearea unui climat educațional securizant și stimulativ. Mediul trebuie să fie adaptat nevoilor copilului, să ofere oportunități de explorare și să încurajeze autonomia. Relațiile pozitive dintre copii și cadrele didactice, bazate pe respect și încredere, sunt fundamentale pentru dezvoltarea emoțională și socială.

În concluzie, tranziția copilului între diferite medii ale școlarității este un proces care necesită o abordare integrată, bazată pe strategii educaționale adaptate și pe un parteneriat eficient între familie și instituțiile de învățământ. Prin aplicarea unor metode adecvate și prin colaborare constantă, se poate asigura o adaptare armonioasă, care să sprijine dezvoltarea globală a copilului și să faciliteze integrarea sa în mediul școlar.

BIBLIOGRAFIE

Cucoș, Constantin, 2014, Pedagogie, Editura Polirom, Iași.
Neacșu, Ioan, 2010, Introducere în pedagogie, Editura Polirom, Iași.
Vrășmaș, Ecaterina, 2008, Educația timpurie, Editura Aramis, București.
Voiculescu, Elvira, 2001, Pedagogie preșcolară, Editura Aramis, București.

Webografie

www.edu.ro
www.unicef.org/romania
www.didactic.ro

INTRAREA ÎN GRĂDINIȚĂ
UN PAS ESENȚIAL ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE

Prof. Gogan Roxana-Elena
GPN. Nr. 1 Mălini, Școala Gimnazială ”Nicolae” Labiș

Intrarea copilului în grădiniță reprezintă primul pas important în procesul de socializare și educație organizată. Această etapă marchează trecerea de la mediul familial, în care copilul este obișnuit cu atenția constantă a părinților, la un mediu nou, în care interacționează cu alți copii și cu educatoarele. Această etapă nu înseamnă doar învățare, ci și formarea unor abilități esențiale pentru viață.

În primul rând, grădinița contribuie la dezvoltarea socială a copilului. Aici, copilul intră în contact cu alți copii de aceeași vârstă, învață să împartă jucăriile, să colaboreze în activități de grup și să își facă prieteni. Aceste experiențe îl ajută să devină mai comunicativ și mai deschis.

În al doilea rând, grădinița are un rol important în dezvoltarea emoțională. Copilul învață să își controleze emoțiile, să își exprime dorințele și să accepte faptul că nu poate primi întotdeauna ceea ce își dorește. De asemenea, învață să se descurce fără prezența permanentă a părinților, ceea ce contribuie la creșterea independenței.

Un alt aspect important este dezvoltarea intelectuală. Prin jocuri educative, povești, cântece și activități creative, copilul își dezvoltă vocabularul, gândirea logică și atenția. Grădinița stimulează curiozitatea naturală a copilului și dorința de a învăța lucruri noi.

De asemenea, grădinița ajută la formarea unor obiceiuri sănătoase și a disciplinei. Copilul învață să respecte un program zilnic, să mănânce la ore fixe, să participe la activități organizate și să respecte reguli simple de comportament.

Nu în ultimul rând, grădinița pregătește copilul pentru etapa școlară. Prin activitățile desfășurate, copilul își dezvoltă capacitatea de concentrare, răbdarea și abilitatea de a lucra în grup, toate acestea fiind esențiale pentru succesul ulterior la școală.

Primul pas al adaptării este cunoașterea mediului de grădiniță. Copilul observă sala de grupă, jucăriile, colegii și educatoarea. La început, totul este nou și poate părea copleșitor, dar treptat devine familiar și sigur.

Un aspect esențial este separarea de părinți, care este adesea cea mai dificilă etapă. Copilul poate simți teamă, nesiguranță sau tristețe atunci când părintele pleacă. Această reacție este normală și apare mai ales la copiii mici sau la cei care nu au mai fost separați anterior de familie pentru perioade mai lungi.

Pe măsură ce copilul revine zilnic la grădiniță, începe să se obișnuiască cu programul fix, care include activități educative, jocuri, mese și odihnă. Această rutină îi oferă stabilitate și îl ajută să înțeleagă mai bine desfășurarea zilei.

Un rol important îl are și adaptarea socială. Copilul învață să relaționeze cu alți copii, să își facă prieteni, să împartă jucării și să participe la activități de grup. Aceste experiențe contribuie la dezvoltarea comunicării și a spiritului de cooperare.

În timp, copilul începe să capete încredere în sine și independență, reușind să participe singur la activități și să respecte regulile grupei. O adaptare reușită se observă atunci când copilul merge cu plăcere la grădiniță și se simte în siguranță în acest mediu.

Grădinița, are un caracter educațional, punând accent pe formarea competențelor cognitive, sociale și de autonomie. Activitățile sunt organizate pe domenii experiențiale și urmăresc obiective educaționale clare.

Adaptarea copilului la grădiniță este un proces complex și gradual, care presupune schimbări importante în viața copilului, atât din punct de vedere emoțional, cât și social și comportamental. Această etapă nu este identică pentru toți copiii, deoarece fiecare are propriul ritm de acomodare.

La început, copilul trece printr-o perioadă de familiarizare cu mediul nou, în care observă spațiul grupei, jucăriile, educatoarea și ceilalți copii. Totul este necunoscut, iar acest lucru poate provoca nesiguranță.

Un aspect foarte important este adaptarea la separarea de părinți. Pentru mulți copii, aceasta este cea mai dificilă parte, deoarece sunt obișnuiți cu prezența constantă a familiei. În această etapă pot apărea plânsul, refuzul de a rămâne la grădiniță sau atașamentul puternic față de părinte la despărțire.

Pe măsură ce timpul trece, copilul începe să se obișnuiască cu programul zilnic: sosirea la grădiniță, activitățile, mesele, jocuri le și somnul. Rutina îi oferă siguranță și îl ajută să înțeleagă ce urmează să se întâmple.

Un alt aspect important este adaptarea socială. Copilul învață să interacționeze cu alți copii, să împartă jucării, să colaboreze și să participe la activități de grup. De asemenea, învață să respecte reguli simple și să asculte indicațiile educatoarei.

În timp, copilul capătă încredere în sine și autonomie, reușind să se descurce mai ușor fără ajutorul permanent al adulților. Adaptarea reușită este vizibilă atunci când copilul merge cu plăcere la grădiniță și participă activ la activități.

În primele zile sau săptămâni de grădiniță, mulți copii se confruntă cu diverse dificultăți, deoarece schimbarea mediului este una majoră.

Una dintre cele mai frecvente probleme este anxietatea de separare, adică teama copilului de a rămâne fără părinți. Aceasta se manifestă prin plâns, agățarea de părinte sau refuzul de a intra în grupă.

O altă dificultate este teama de necunoscut. Copilul se află într-un mediu nou, cu persoane necunoscute, reguli diferite și activități pe care nu le-a mai întâlnit. Acest lucru poate provoca nesiguranță și retragere.

De asemenea, pot apărea probleme de integrare în grup, mai ales la copiii timizi sau retrași. Aceștia pot evita interacțiunea cu ceilalți copii și pot prefera să stea singuri la început.

Unii copii pot manifesta refuzul activităților sau lipsa de interes pentru jocuri și sarcini educative, deoarece încă se adaptează la cerințele noului mediu.

Pe lângă acestea, există și dificultăți de tip fizic sau emoțional, cum ar fi oboseala, iritabilitatea sau schimbările de dispoziție, cauzate de programul diferit față de cel de acasă.

Este important de menționat că aceste dificultăți sunt normale și temporare. Cu răbdare, sprijin din partea părinților și a educatoarelor și cu trecerea timpului, copilul reușește să se adapteze și să se simtă în siguranță în mediul grădiniței.

Părinții și educatoarele au un rol esențial în facilitarea adaptării copilului la grădiniță. Părinții trebuie să manifeste răbdare, înțelegere și încurajare. Este important ca aceștia să vorbească pozitiv despre grădiniță, să nu transmită anxietate și să ofere copilului siguranță emoțională. De asemenea, o rutină stabilă acasă ajută copilul să se simtă mai organizat și mai pregătit.

Educatoarele au rolul de a crea un mediu cald, sigur și prietenos. Ele sprijină copilul în procesul de adaptare prin jocuri, activități atractive și atenție individuală. Totodată, ele îi ajută pe copii să respecte regulile și să se integreze în grup.
Colaborarea dintre părinți și educatoare este foarte importantă pentru succesul adaptării.

Mai jos voi enumera câteva activități pe care ar putea să le facă educatorul pentru a-l sprijini pe copil în această tranziție: *Activități de cunoaștere și socializare* – jocuri de prezentare, jocuri de grup și activități interactive prin care copiii se cunosc între ei și cu educatorul, *Jocuri libere și dirijate* – jocuri de rol, construcții, jocuri simbolice care permit copilului să se exprime liber și să se adapteze treptat mediului, *Activități artistico-plastice* – desen, pictură, modelaj, colaj, care ajută copilul să își exprime emoțiile și să se relaxeze, *Activități muzicale și de mișcare* – cântece, jocuri ritmice, dansuri simple care creează o atmosferă plăcută și reduc stresul, *Stabilirea regulilor simple de gr*up – formularea regulilor împreună cu copiii, explicate pe înțelesul lor, pentru a facilita integrarea în colectiv, *Activități de rutină* – respectarea programului zilnic (salutul de dimineață, masa, somnul, activitățile de tranziție) oferă copilului predictibilitate și siguranță, *Observarea și sprijinul individual* – educatorul urmărește comportamentul fiecărui copil și oferă sprijin personalizat celor care întâmpină dificultăți de adaptare.

Intrarea copilului în grădiniță este o etapă importantă și necesară în dezvoltarea sa. Deși începutul poate fi dificil, cu sprijinul familiei și al educatoarelor, copilul reușește să se adapteze și să își dezvolte armonios personalitatea, pregătindu-se astfel pentru următoarele etape ale vieții.

Bibliografie:

- Cucoș, C. (2008). *Pedagogie*. Iași: Editura Polirom.
- Dunca, G. (2012). *Psihologia dezvoltării copilului*. București: Editura Trei.
- Glava, A., Glava, C. (2014). *Introducere în pedagogia educației timpurii*. Cluj-Napoca: Editura Dacia.
- Ministerul Educației (2019). *Curriculum pentru educația timpurie*.

STRATEGII EDUCAȚIONALE CARE FACILITEAZĂ ADAPTAREA COPILULUI LA DIFERITE MEDII ALE ȘCOLARITĂȚII

Profesor pentru educație timpurie, Gogu Anca- Mihaela
Școala Gimnazială „Nicolae Stoleru”, G.P.N. Nr.1, Baia

Tranziția de la mediul familial la cel al grădiniței și școlii reprezintă un moment semnificativ în dezvoltarea copiilor, influențându-le evoluția într-un mod profund. Această tranziție presupune nu doar o schimbare a mediului fizic, ci și o schimbare substanțială în modul în care copiii își dezvoltă gândirea, învățarea și adaptarea la cerințele școlare și sociale. Pentru a înțelege mai bine acest proces, trebuie să adoptăm o abordare științifică, luând în considerare teoriile dezvoltării cognitive și socioemoționale, precum și rolul intervenției educaționale în facilitarea acestei tranziții cruciale.

Motivul principal pentru a investiga și cerceta adaptarea școlară este acela că prezice disponibilitatea copiilor de a dobândi cunoștințe și de a obține reușite academice pe parcursul școlii. Copiii care reușesc să se adapteze mai bine în primul an de școală, au rezultate academice mai bune, stimă de sine ridicată și relații colegiale pozitive.

Implicarea părinților în tranziția copiilor de la grădiniță la școală este de un real ajutor în a îmbunătăți adaptarea școlară, iar această implicare și susținere a părinților trebuie permanent revizuită și adaptată. Pentru copii tranziția către școală reprezintă un stimul pentru creștere și dezvoltare dar dacă această etapă nu este gestionată corespunzător poate fi un risc în dezvoltare.

Debutul grădiniței este prima etapă din viața copilului care însă trebuie pregătită din timp și cu multă seriozitate. Copilul parcurge pentru început o etapă de tranziție, de adaptare la mediul grădiniței și este normal să existe teamă, plâns, refuzul de a merge la grădiniță, tantrumuri, teama de abandon. De aceea, pregătirea pentru grădiniță trebuie făcută din timp cu multă atenție și prin explicații sau diferite experiențe care însă să nu depășească capacitatea copilului de a înțelege, prelucra și asimila. Copilul are capacitatea naturală de a se adapta la un mediu nou, cum este cel al grădiniței, dar schimbările prea bruște sau ample din viață pot determina confuzie și anxietate. Și pentru părinți începe o nouă etapă odată cu înscrierea copilului la grădiniță și de aceea colaborarea acestora cu personalul grădiniței, în special educatoarea de la grupă este esențială.

Pentru o adaptare mai ușoară la grădiniță, înainte de începerea propriu-zisă a grădiniței părinții ar trebui să discute cu copiii, să le ,,povestească,, acestora despre grădiniță, despre ce anume se întâmpla acolo, ce activități se vor desfășura la grădiniță, să le arate copiilor imagini cu grădinița, să desfășoare diferite jocuri, jocuri de rol în care să fie explicat pe înțelesul lor tot ce se întâmplă la grădiniță, să viziteze înainte grădinița, în măsura în care este posibil acest lucru și foarte important să li se explice faptul că nu vor fi lăsați acolo, părinții vor veni după ei la finalul programului. De mare ajutor ar fi și stabilirea acasă a unor rutine asemănătoare cu cele care se desfășoară la grădiniță, acest lucru asigurând o continuitate și o stabilitate în programul preșcolarului. Aceste rutine se reflectă la momentele de joacă, ieșit afară, somnul de prânz (copilul trebuie să se culce devreme seara, pentru a se putea trezi cu ușurință dimineața, micul dejun și prânzul să fie la ora la care i se vor servi la grădiniță.

Copilul trebuie învățat să își exprime nevoile față de persoanele din jurul lui, să mănânce singur folosind lingura, să se îmbrace singur, să se încalțe. Procesul de adaptare este diferit de la un copil la altul în funcție de personalitatea sa. El depinde de stilul de atașament dezvoltat față de părinți, de vârsta la care începe grădinița și de reacția sa la nou. Un mare beneficiu al frecventării grădiniței este faptul că, este locul potrivit unde talentele și aptitudinile copiilor se dezvoltă și sunt descoperite.

La grădiniță acestea pot fi cultivate și semnalate părinților, un alt beneficiu sunt activitățile care contribuie la dezvoltarea capacității de comunicare și socializare a copiilor, la dezvoltarea socio-emoțională a acestora și toate acestea sunt foarte necesare pentru formarea copiilor

În ansamblul dezvoltării, vârsta școlară apare ca o etapă cu relativă stabilitate și cu posibilități de adaptare mai ușor de realizat. Progresele obținute sunt constante și se manifestă în toate compartimentele dezvoltării psihice și fizice. Transformările treptate ce se produc în gândirea și comportamentul școlarului pun în evidență o nouă structură mintală. Gândirea se desprinde de datele percepției globale intuitive și începe să se manifeste o tendință de decentrare. Tranziția către școală este o etapa majoră în viața unui copil, în care se va confrunta cu un mediu nou, reguli, adulți și copii noi și poate fi o provocare pentru cel mic.

Fiecare etapă are solicitările sale, anxietățile sale – verbalizate sau nu și va fi însoțită de potențiale probleme pentru care cadrele didactice si părinții trebuie să fie atenți. Fiecare copil este unic, iar adaptarea la școală poate fi un proces diferit pentru fiecare. Cadrul didactic trebuie să dea dovadă de sensibilitate la nevoile specifice ale copilului și să ofere sprijinul și încurajarea necesară pentru a face această tranziție cât mai lină și pozitivă posibil.

Adaptarea cu blândețe la școală este un proces crucial pentru toți copiii, indiferent de circumstanțe și este o responsabilitate importantă pentru cadrele didactice. Strategiile pe care un cadru didactic le poate folosi pentru a ajuta la adaptarea copiilor în mediul școlar trebuie să urmărească crearea unui climat în care aceștia să se simtă în siguranță, să răspundă și să învețe fără frică, să organizeze tururi ale școlii și clădirii, pentru a ajuta copiii să se familiarizeze cu spațiul și să se simtă mai confortabil, să încurajeze respectul pentru diferențele dintre elevi, să promoveze înțelegerea și toleranța, să aprecieze eforturile și realizările fiecărui elev, indiferent cât sunt de mici, cu scopul de a crește încrederea în forțele proprii și motivația.

Capacitatea de cunoaștere sporește și datorită memoriei, ale cărei posibilități cresc rapid, acum conturându-se diferitele tipuri de memorie: vizuală, auditivă, kinestezică. Tot acum se manifestă și primele aptitudini cu caracter general ce potențează succesul școlar. Concomitent se produc schimbări, se formează atitudinea față de muncă, ce se relevă prin capacitatea de a duce la bun sfârșit o sarcină începută și de a obține un rezultat. Școlarului îi place acțiunea și totodată dorește să aibă succes.

Așadar, la intrarea în școlaritate, copilului i se vor organiza și dezvolta strategii de învățare, i se va conștientiza rolul atenției și repetiției, și va forma deprinderi de scris-citit și calcul. Învățarea tinde tot mai mult să ocupe un loc major în viața de fiecare zi a școlarului, luând treptat locul jocului ca activitate principală. Școala creează capacități și strategii de învățare care contribuie la structurarea identității și a capacităților proprii, specifice fiecărui individ. Dacă în perioada preșcolară copilul se manifestă spontan, este expansiv, cu o mare dominație a expresiei în toate reacțiile sale, la trecerea în școlaritate el învață că trebuie să se exprime doar atunci când este solicitat. Astfel devine tot mai activă constituirea vorbirii interioare, în universul interior apărând reacții afective legate de răspunsul propriu, lumea interioară devenind foarte bogată. Ținând cont de toate aceste aspecte, trebuie precizat faptul că intrarea în școlaritate reprezintă un prag cu multe și importante aspecte psihologice, care marchează adaptarea școlară și imprima direcția generală a întregii perioade pe care individul o va petrece în școală. Psihologii compară "șocul școlarizării", ca importanță cu cel al nașterii, sau cu cel al pubertății. Tot în acest scop, programele analitice pentru clasa I sunt concepute în așa fel încât să cuprindă foarte multe activități recreative, momente de destindere în cadrul "orei" clasice, tocmai pentru a evita încărcarea informațională a elevilor.

Dacă toate aceste lucruri sunt respectate, se ajunge cu siguranță la o adaptare școlară de succes a copilului, ceea ce duce la creșterea siguranței și încrederii de sine, deci la succes școlar. Nevoia de competiție vine să sprijine acest succes, copilul dorind să fie remarcat ca fiind printre cei mai buni, transformând aceasta într-un perpetuum mobile interior al motivației sale pentru succes. Motivația este deosebit de importantă mai ales în mica școlaritate, când copilul nu este capabil să conștientizeze faptul că a învăța este un lucru folositor mai ales pentru devenirea ulterioară, el având nevoie de ceva care să-l stimuleze pe moment. Acest lucru depinde foarte mult de cadrul și de tactul cu care el știe să folosească resursele copiilor și să le canalizeze în direcția dorită - aceea a obținerii succesului școlar. Cadrul didactic trebuie să fie sensibil la nevoile individuale ale copilului și să se adapteze în funcție de acestea.

Comunicarea strânsă cu părinții este un factor care influențează decisiv adaptarea copilului la mediul școlar de aceea evidențiez câteva strategii/ forme de comunicare școală – familie, prin care cadrul didactic va urmări în relaţia cu familia să stimuleze disponibilitatea părinţilor de a juca noi roluri în viaţa şcolii: ne gândim aici la vizitarea şcolii de către părinţi, sub mai multe forme: • participarea părinților la ședințe comune părinți-elevi; • participarea părinților la lecţii deschise; • participarea părinților la evenimente din viața școlii; • participarea părinților la activități extrașcolare.

Şedinţele comune cu părinţii şi elevii - vizează o vie interacţiune a acestora în activitatea de educare şi autoeducare. Se realizează în scopuri diferite: - pentru organizarea unor activităţi şcolare şi extraşcolare; - pentru a ilustra anumite aspecte privind nivelul de pregătire al elevilor; - pentru a căuta împreună căi de rezolvare a situaţiilor diverse din viaţa clasei.

Susţinerea de lecţii demonstrative cu invitarea părinţilor - pot avea drept scop: - prezentarea unor moduri de interacţiune pozitivă cu copiii; - prezentarea unor procedee didactice pentru consolidarea cunoştinţelor şi deprinderilor elevilor; - exersarea normelor de conduită în interrelaţii sociale; - implicarea părinţilor în managementul clasei.

Sărbătorirea în comun a unor evenimente din viaţa şcolii (festivitatea de deschidere a anului școlar, ziua școlii, încheierea unui ciclu de învăţământ) - constituie momente de cunoaştere reciprocă şi de implicare în actul educativ.

Implicarea părinţilor în organizarea şi realizarea unor activităţi extraşcolare (serbări, şezători literare, excursii, drumeţii, expoziţii, cercuri şi ateliere de lucru, târguri de produse, concursuri) - cu reale beneficii în sudarea colectivului clasei şi parcurgerea unor noi experienţe de învăţare. În aşa fel, copiii vor vedea în proprii lor părinţi nişte aliaţi ai învăţătorului şi tovarăşi de drum pentru ei. Copiii vor căpăta atenţia cuvenită, într-un cadru reunit din partea învăţătorului şi a părinţilor, atenţie atât de necesară pentru a se putea adapta la cerințele școlii.

Ascultarea cu atenție a preocupărilor elevilor, răspunsurile clare și răbdătoare la întrebările acestora, individualizarea instruirii, sprijinirea dezvoltării abilităților sociale, furnizarea de feedback constructiv, promovarea responsabilității și independenței, recunoașterea reușitelor și eforturilor conduc către o adaptare blândă la școală care favorizează un climat propice de desfășurare în bune condiții a procesului instructiv-educativ.

Așadar, la intrarea în școlaritate, copilului i se vor organiza și dezvolta strategii de învățare, i se va conștientiza rolul atenției și repetiției, își va forma deprinderi de scris-citit și calcul. Învățarea tinde tot mai mult să ocupe un loc major în viața de fiecare zi a școlarului, luând treptat locul jocului ca activitate principală. Dacă în perioada preșcolară copilul se manifestă spontan, este expansiv, cu o mare dominație a expresiei în toate reacțiile sale, la trecerea în școlaritate el învață că trebuie să se exprime doar atunci când este solicitat. Astfel devine tot mai activă constituirea vorbirii interioare, în

universul interior apărând reacții afective legate de răspunsul propriu, lumea interioară devenind foarte bogată.

Ținând cont de toate aceste aspecte, trebuie precizat faptul că intrarea în școlaritate reprezintă un prag cu multe și importante aspecte psihologice, care marchează adaptarea școlară și imprima direcția generală a întregii perioade pe care individul o va petrece în școală.

Bibliografie

1. Cucoș, Constantin, 2014, Pedagogie, Editura Polirom, Iași.
2. Iucu, Romiță, 2015, Managementul clasei de elevi. Aplicații pentru învățământul preșcolar și primar, Editura Polirom, Iași.
3. Oprea, Crenguța-Lăcrămioara, 2013, Strategii didactice interactive, Editura Didactică și Pedagogică, București.
4. Pânișoară, Ioan-Ovidiu, 2017, Psihologia copilului modern, Editura Polirom, Iași.
5. Rădulescu, Simona, 2016, Educația timpurie – repere teoretice și aplicații practice, Editura Universitară, București.
6. Ștefan, Cecilia, 2012, Dezvoltarea socio-emoțională a copilului, Editura ASCR, Cluj-Napoca.

Webografie

1. Ministerul Educației, 2019, Curriculum pentru educație timpurie, www.edu.ro
2. UNICEF România, 2020, Tranziția copilului de la grădiniță la școală, www.unicef.org/romania
3. Centrul Step by Step România, 2021, Practici educaționale pentru tranziția școlară, www.stepbystep.ro

UN DEMERS PRIETENOS PENTRU TRANZIȚIA COPILULUI DIN MEDIUL FAMILIAL SPRE UN NOU CONTEXT DE ÎNVĂȚARE ADAPTAREA LA GRĂDINIȚĂ -

Prof.Guligă Loredana- Mihaela
Școala Gimnazială „Ioan Ciurea”-structura
G.P.P.Dumbrava Minunată Fălticeni

Ziua când copilul este adus pentru prima dată la grădinița reprezintă un moment deosebit în viața întregii familii. De aceea, părinții și educatoarele fac eforturi ca integrarea în grădiniță să fie o experiență pozitivă pentru copil. Adaptarea copilului la grădiniță este pentru mulți părinți o provocare emoțională majoră. Frica de necunoscut, întrebările legate de cum va reacționa copilul și dorința de a face această tranziție cât mai ușoară sunt printre cele mai frecvente preocupări. Majoritatea părinților se întreabă: *Va plânge copilul meu? Se va simți singur? Cum pot să-l ajut să se adapteze mai bine?.*

Grădinița reprezintă pentru copil o schimbare majoră în viața sa. Este primul contact cu un mediu social extins și organizat. De aceea, este important ca părinții să înțeleagă cum pot sprijini acest proces de adaptare, utilizând resursele oferite de neuroștiință și strategii practice pentru a crea o tranziție blândă. Pentru ca grădinița să fie pentru copil un loc în care merge cu plăcere, este foarte important ca părintele să înțeleagă rolul pe care grădinița îl are în dezvoltarea optimă a potențialului copilului și să aibă o atitudine realistă față de capacitatea de adaptare a copilului. În plus este foarte important să își stăpânească temerile legate de modul în care copilul va face față separării zilnice de părinți.

Așadar, *DE CE ESTE IMPORTANTĂ GRĂDINIȚA?*

Etapa grădiniței este un moment important în construirea sinelui personal, în dezvoltarea capacității de explorare și adaptare socială, precum și în creșterea autonomiei personale. În plus:

• Prin activităţile didactice specifice din grădiniţă le este stimulată dezvoltarea intelectuală – învaţă să exploreze în mod structurat şi cunosc lumea înconjurătoare.

• Copiii învaţă să se simtă confortabil şi în afara casei: - se integrează într-un grup de copii, îşi face prieteni; - începe să îşi exprime şi să îşi controleze emoţiile – pozitive şi negative.

• Copiii învaţă să înveţe –le sunt stimulate atât explorarea creativă, limbajul şi memoria – sunt realizaţi astfel primii paşi spre stimularea potențialului intelectual și o bună performanţă şcolară.

Durata adaptării la grădiniță variază de la un copil la altul, de la câteva săpămâni la câteva luni, iar traversarea etapelor de adaptare nu este una lineară – unele se desfășoară repede, altele mai lent, iar copilul poate reveni la etape anterioare – o întrerupere în frecventarea grădiniței poate însemna revenirea la plâns și opoziționism.

O primă etapă de adaptare dureaza între 2 și 4 săptămâni. În acest interval copilul învață să se adapteze la mediul fizic al grădiniței (să cunoască sala de grupă, baia, sala de mese), la ritmul rutinei zilnice (masă, toaletă, activități, odihnă, mers acasă) și cunoaște persoanele care au grijă de el (educatoare și îngrijitoare). Pentru unii copii aceasta este o etapă de explorare intensă, pentru alții – una de retragere și explorare reținută – copiii se adaptează în modalități diferite la separarea fizică de părinți. În plus, anticiparea separării zilnice de părinți poate declanșa plânsul la despărțire sau proteste repetate. Este o etapă nu foarte comodă pentru părinți, care au sarcina de a-și gestiona propriile anxietăți, precum și anxietățile firești ale copilului, însoțite de plâns și tergiversări.

O altă etapă este cea în care copilul se adaptează transferând din atașamentul emoțional de la părinți spre educatoare. Copilul se simte în siguranță la grădiniță, are încredere în educatoare și se simte confortabil să exprime cereri și începe să se manifeste mai dezinvolt în sala de grupă.

Următoarea etapă este cea în care copilul își face prieteni stabili, se joacă alături de alți copii și își construiește rolul în grup. Jocul copiilor diferă foarte mult de la 3 la 6 ani – evoluând de la jocul alături de alți copii, umăr lângă umăr, dar fără prea multă interacțiune și jocul inițiat și 2 structurat de adult (educatoare), spre jocul de cooperare și de rol cu alți copii, nemediat de adult, în care interacțiunea e intensă, iar scenariile sunt inventate și adaptate din mers de către copii.

Etapele descrise mai sus pot fi însoțite și de *momente de regres*, declanșate de teama de abandon, de oboseală, întreruperi ale frecventării grădiniței sau dificultăți întâmpinate în socializare (respectarea regulilor, respingere etc.) și manifestate prin plâns, dificultăți de somn, încercări de amânare a mersului la grădiniță sau chiar proteste deschise.

Părinții sprijină și facilitează această adaptare atunci când **păstrează o atitudine pozitivă** față de grădiniță, manifestă **calm și fermitate în gestionarea protestelor** copilului, deschidere față de emoțiile negative și plânsul (firesc) al acestuia, **validând emoția**, dar **fără a negocia** însă venirea la grădiniță**, deschidere în comunicarea** cu educatoarele.

NU SE RECOMANDĂ PĂRINȚILOR:

- Să zăbovească prea mult, să ezite sau chiar să plângă atunci când este lăsat copilul la grădiniță. Copilul va simți nesiguranța părintelui și se va simți și el în nesiguranță la grădiniță.

- Să păcălească copilul că vor veni repede după el. Copilul își va da seama că a fost mințit, va pierde încrederea în ce îi spune părintele și i se va accentua frica de abandon.

- Să dispără fără să a-și lua La revedere atunci când copilul nu este atent. Copilul își va pierde încrederea în părinte și va avea tendința să se agațe de părinte și ”să nu-l mai scape din ochi”.

- Să încerce să convingă copilul să vină la grădiniță. Decizia de a veni copilul la grădiniță este una care implică responsabilitate de adult, iar rolul părintelui este de a facilita adaptarea acestuia, iar nu de a-l convinge că este o decizie bună.

Putem considera că adaptarea la grădiniță s-a încheiat atunci când copilul se simte în siguranță la grădiniță, cunoaște rutina zilnică și acceptă cu ușurință regulile, are parteneri constanți de joacă și se manifestă cu dezinvoltură, spontaneitate și bucurie.

Webografie:

-,,Pedagogie prietenoasă”, Centrul Step by Step, august,2020
-Ladd, G. W., & Price, J. M. (1987). Predicting Children’s Social and School Adjustment Following the Transition from Preschool to Kindergarten. Child Development, 58(5), 1168-1189.
-Margetts, K. (2002). Transition to School: Complexity and Diversity. European Early Childhood Education Research Journal, 10(2), 103-114.
-Peters, S. (2010). Literature Review: Transition from Early Childhood Education to School. Report to the Ministry of Education, New Zealand.

STRATEGII DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI MODELE DE BUNE PRACTICI ÎN PARTENERIATUL EDUCAȚIONAL PENTRU DEBUTUL ȘCOLAR

Prof.pt.educație timpurie : Hemen Tatiana
Unitatea: G.P.P.„Căsuța piticilor”, Gura Humorului

Tranziția copilului de la grădiniță la școală reprezintă un moment esențial al dezvoltării sale, marcat de schimbări în plan cognitiv, emoțional și social. Grădiniţa este prima experienţă a vieţii în societate a copilului. Ea constituie un cadru nou pentru copil, prin dimensiunile şi conţinuturile sale, prin activităţile variate, noi şi interesante. Grădiniţa constituie o etapă fundamentală în dezvoltarea copilului nu doar prin conţinutul ştiinţific al procesului instructiv-educativ, ci şi prin libertatea de acţiune a preşcolarului, care-i stimulează interesele de cunoaştere şi contribuie la lărgirea câmpului de relaţii sociale. Grădiniţa este prima experienţă a vieţii în societate a copilului. Ea constituie un cadru nou pentru copil, prin dimensiunile şi conţinuturile sale, prin activităţile variate, noi şi interesante. Grădinița constituie primul mediu instituționalizat în care copilul învață să relaționeze, să respecte reguli, să colaboreze și să-și dezvolte treptat capacitatea de învățare. Ea pregătește copilul nu doar prin conținuturi, ci și prin experiențe formative care facilitează acomodarea la cerințele școlare.

În grădiniță, copilul este angrenat în activități variate care îi stimulează curiozitatea, îi dezvoltă limbajul, motricitatea fină, atenția și memoria. Jocul, ca principală activitate la vârsta preșcolară, contribuie la formarea structurilor cognitive necesare învățării școlare. Prin jocuri logice, exerciții grafice, activități de comunicare, sarcini de grup și explorări senzoriale, copilul dobândește deprinderile de bază care vor fi consolidate în clasa I.

Exemple practice în grădiniță:

– *Jocul „Ghiozdanul şcolarului”*, în care copiii explorează obiecte specifice școlii, contribuie la familiarizarea cu instrumentele de lucru școlare.

– *„Ora de liniște”*, un moment scurt de concentrare zilnică, dezvoltă autocontrolul și capacitatea de atenție.

– *Activitățile de pre-scriere* - elemente de comunicare scrisă (linii, forme, trasee grafice) întăresc musculatura fină necesară scrierii.

– *Jocurile cu reguli* îi învață pe copii respectarea instrucțiunilor și cooperarea.

Adaptarea la mediul școlar presupune și o maturizare emoțională: gestionarea emoțiilor, înțelegerea regulilor, capacitatea de a aștepta, de a participa la activități structurate și de a duce sarcini la bun sfârșit. Copilul își modifică treptat motivația, trecând de la motivația ludică la una orientată spre învățare, iar acest proces necesită sprijin permanent din partea adulților.

Pentru a facilita o tranziție armonioasă, sunt necesare strategii educaționale specifice. În cadrul grădiniței, educatoarele introduc rutine similare celor școlare, organizează activități structurate, încurajează autonomia personală și dezvoltă abilități de comunicare și cooperare. Exercițiile de pre-scriere, activitățile logico-matematice, jocurile cu reguli și sarcinile individuale contribuie la pregătirea copilului pentru cerințele școlii.

Exemple practice:

– *Exercițiile logico-matematice cu materiale concrete* (cuburi, sortări, clasificări) pregătesc gândirea logică.

– *Rutine precum strângerea materialelor, organizarea spațiului de lucru*, îl ajută pe copil să devină autonom.

Un element esențial în adaptarea treptată îl reprezintă familiarizarea copilului cu mediul școlar. Vizitele la școală, întâlnirile cu viitoarea învățătoare, participarea la activități comune cu elevii și proiectele educaționale de continuitate contribuie la reducerea anxietății și la formarea unei imagini pozitive despre școală. Copilul are astfel ocazia să cunoască spațiul, regulile de bază și atmosfera specifică școlii, ceea ce îi crește încrederea în sine.

Exemple practice de activități grădiniță–școală:

– *Vizite ghidate în școală*, unde preșcolarii intră în clase, biblioteca școlii sau sala de sport.
– *„Ziua porților deschise”*, cu ateliere interactive pentru copii și părinți.
– *Activitatea „Prietenii mei din clasa I”*, unde elevii mai mari lucrează în perechi cu viitorii școlari.
– *Proiecte educaționale de continuitate*, precum „Din lumea grădiniței către universul școlii”, cu schimburi de desene, întâlniri tematice și activități comune.

Tranziția reușită depinde în mare măsură de calitatea parteneriatelor dintre grădiniță, familie și școală. Comunicarea constantă dintre educatoare și părinți este esențială pentru identificarea nevoilor copilului și pentru susținerea dezvoltării sale. Părinții sunt îndrumați să creeze un mediu stabil, să dezvolte rutine acasă, să încurajeze autonomia copilului și să mențină o atitudine pozitivă față de școală.

Exemple practice de colaborare cu familia:

– *Ateliere pentru părinți* cu tema „Cum îmi pregătesc copilul pentru școală”.
– *Jurnalul de comunicare educatoare–părinte*, util pentru monitorizarea progresului și a comportamentului copilului.
– Implicarea părinților în activități tematice, precum „Meseria părinților”.

La fel de important este parteneriatul dintre grădiniță și școală. Învățătoarele și educatoarele colaborează pentru a identifica nivelul real de pregătire al copiilor, pentru a asigura continuitatea curriculară și pentru a preveni eventualele dificultăți de adaptare. Proiectele comune, schimburile de experiență și activitățile integrate contribuie la o tranziție naturală și coerentă.

Comunitatea educațională joacă, de asemenea, un rol important: psihologul școlar, logopedul, bibliotecile și centrele culturale pot oferi sprijin suplimentar copilului, contribuind la dezvoltarea sa globală. Evaluările și intervențiile timpurii ajută la depistarea problemelor de limbaj, comportament sau adaptare, prevenind dificultățile din anii următori

Exemple practice de sprijin specializat:

– *Screening logopedic* pentru identificarea eventualelor dificultăți de vorbire.
– *Grupuri de dezvoltare emoțională* coordonate de psihologul școlar.
– *Biblioterapia*, prin povești despre prima zi de școală sau gestionarea emoțiilor.

Tranziția de la grădiniță la școală trebuie să fie un proces treptat, pozitiv și bine coordonat. Copilul trebuie să simtă că pășește într-un mediu prietenos, în care este susținut, încurajat și valorizat. Rolul adulților este de a păstra entuziasmul natural al copilului față de învățare și de a evita transformarea acestui moment într-o sursă de stres sau nesiguranță. Tranziția de la grădiniță la școală este un proces esențial pentru dezvoltarea copilului, influențând semnificativ succesul său școlar ulterior. O adaptare armonioasă se realizează prin strategii educaționale bine planificate, care să pregătească treptat copilul pentru cerințele școlare, și printr-o colaborare eficientă între grădiniță, familie și școală.

Grădinița are rolul de a forma deprinderi și atitudini pozitive față de învățare, de a stimula dezvoltarea globală a copilului și de a crea premisele succesului în clasa I. Familia și școala, la rândul lor, au responsabilitatea de a susține și continua acest proces, oferind copilului un mediu sigur, stabil și motivant.

Succesul viitorului școlar depinde de modul în care copilul parcurge această tranziție, iar o colaborare eficientă între familie, grădiniță și școală constituie cheia unei adaptări armonioase.

BIBLIOGRAFIE

- Chiș, V., Stan, C., Manea, D., (2013), *Abordări curriculare. Aplicații în învățământul incluziv*, Editura Eikon, Cluj-Napoca.
- Chiș, V., Albulescu, I., Catalano. H.,(2013), *Dimensiuni ale educației și formării în școala contemporană,* Editura Eikon, Cluj-Napoca.
- Cerghit, I., (2015)– *Metode de învățământ*, Editura Didactică și Pedagogică.

PREMISE PEDAGOGICE ALE UNEI TRANZIȚII ECHILIBRATE A COPILULUI CĂTRE NOILE MEDII ALE ÎNVĂȚĂRII

Prof. Ed. Timpurie, Iacob Adela
Școala cu clasele I-VIII „Ion Lovinescu" Rădășeni, G.P.N. Rădășeni

Tranziția copilului către diferite medii ale școlarității reprezintă un proces educațional complex, care implică adaptare cognitivă, afectivă, socială și comportamentală. Fiecare trecere, de la mediul familial la grădiniță, de la grădiniță la școală sau de la un colectiv la altul, presupune contactul cu cerințe noi, reguli diferite, ritmuri de lucru specifice și forme de relaționare care solicită copilului resurse de acomodare progresivă. Din acest motiv, integrarea sa într-un nou context educațional trebuie susținută prin intervenții pedagogice bine gândite, adecvate particularităților de vârstă și nivelului său de dezvoltare.

În literatura de specialitate, adaptarea școlară este înțeleasă ca un proces care se construiește treptat, prin continuitate educațională, climat securizant și sprijin constant din partea adulților implicați în formarea copilului. Constantin Cucoș subliniază faptul că acțiunea educativă trebuie raportată permanent la nevoile reale ale copilului și la contextul în care acesta evoluează, pentru a produce efecte formative autentice (Cucoș, 2014). În aceeași direcție, Ioan Cerghit evidențiază importanța alegerii unor strategii didactice flexibile și adecvate situației concrete de învățare, astfel încât procesul educațional să favorizeze participarea activă și adaptarea firească a elevului (Cerghit, 1997). La rândul său, Maria Montessori atrage atenția asupra valorii mediului educațional pregătit și asupra respectării ritmului propriu de dezvoltare al copilului, considerând că evoluția acestuia este susținută atunci când adultul oferă ordine, echilibru și condiții favorabile de explorare și autonomie (Montessori, 1967).

În plan practic, reușita tranziției depinde în mare măsură de modul în care instituția de învățământ și familia cooperează pentru a crea copilului un parcurs coerent și predictibil. O adaptare ușoară nu se produce spontan, ci printr-un ansamblu de măsuri care includ familiarizarea treptată cu noul mediu, susținerea emoțională, comunicarea eficientă între cadrele didactice și părinți, precum și valorificarea experiențelor anterioare de învățare. În acest sens, parteneriatul educațional devine o condiție importantă pentru prevenirea dificultăților de integrare și pentru consolidarea sentimentului de siguranță al copilului.

Prezenta lucrare își propune să evidențieze principalele strategii educaționale de adaptare treptată și modalitățile de parteneriat care pot facilita tranziția ușoară a copilului la diferite medii ale școlarității. Analiza are în vedere atât repere teoretice oferite de pedagogie, cât și direcții practice de intervenție, utile pentru cadrele didactice și pentru familiile preocupate de construirea unui traseu educațional echilibrat și favorabil dezvoltării copilului.

I. Repere pedagogice privind adaptarea progresivă a copilului la școlaritate

Adaptarea copilului la diferite medii ale școlarității trebuie înțeleasă ca un proces gradual, care presupune timp, continuitate și intervenție educațională adecvată. Intrarea într-un nou context, fie că este vorba despre grădiniță, clasa pregătitoare sau trecerea către alte forme de organizare școlară, aduce schimbări importante în programul zilnic, în relația cu adulții, în modul de desfășurare a activităților și în așteptările formulate față de copil. Din perspectivă pedagogică, această trecere are nevoie de susținere sistematică, pentru ca elevul să își poată construi treptat sentimentul de siguranță și disponibilitatea pentru învățare.

Un prim reper important îl reprezintă respectarea particularităților individuale de dezvoltare. Nu toți copiii răspund în același mod la schimbare. Unii manifestă deschidere și curiozitate, în timp

ce alții pot prezenta reținere, anxietate, dificultăți de separare sau instabilitate emoțională. În acest context, cadrul didactic are rolul de a observa ritmul propriu de acomodare al fiecărui copil și de a adapta intervenția educativă în funcție de nevoile sale concrete. Constantin Cucoș evidențiază faptul că educația autentică presupune raportarea permanentă la particularitățile subiectului educației, deoarece formarea nu poate fi realizată eficient în afara unei cunoașteri reale a copilului și a contextului său de dezvoltare (Cucoș, 2014).

Un alt aspect esențial îl constituie continuitatea experiențelor de învățare. Adaptarea este facilitată atunci când noul mediu educațional valorifică achizițiile anterioare ale copilului și creează punți firești între ceea ce acesta cunoaște deja și ceea ce urmează să învețe. Trecerea către un nou nivel de școlaritate nu trebuie să fie percepută ca o ruptură, ci ca o evoluție firească a experienței sale educaționale. În acest sens, activitățile de familiarizare, rutinele stabile, sarcinile formulate clar și atmosfera predictibilă contribuie la reducerea tensiunii generate de schimbare și la consolidarea încrederii copilului în propriile posibilități.

În plan didactic, strategiile de adaptare treptată includ metode și forme de organizare care sprijină participarea activă a copilului și integrarea sa firească în colectiv. Ioan Cerghit arată că eficiența activității didactice depinde de adecvarea strategiilor la obiectivele urmărite, la conținuturi și la particularitățile de vârstă și individuale ale elevilor (Cerghit, 1997). Aplicat la problematica tranziției școlare, acest principiu presupune utilizarea unor activități accesibile, atractive și bine dozate, care să permită copilului să se acomodeze progresiv cu cerințele mediului educațional. Jocurile de cunoaștere, activitățile de grup, exercițiile de rutină, conversațiile dirijate și sarcinile scurte, formulate clar, au un rol important în această etapă.

De mare importanță este și climatul educațional. Copilul se adaptează mai ușor într-un mediu în care se simte acceptat, înțeles și sprijinit. Siguranța afectivă susține disponibilitatea pentru participare, pentru relaționare și pentru asumarea sarcinilor de învățare. În această privință, perspectiva Mariei Montessori rămâne actuală prin accentul pus pe mediul pregătit, pe ordine, echilibru și respectarea ritmului individual de dezvoltare. Copilul progresează mai bine atunci când adultul organizează contextul educațional astfel încât acesta să poată explora, acționa și învăța într-o manieră coerentă și accesibilă nivelului său de maturizare (Montessori, 1967).

În aceeași logică, adaptarea progresivă presupune și sprijinirea dezvoltării socio-emoționale. Copilul aflat în tranziție are nevoie să își exprime trăirile, să înțeleagă regulile noului mediu și să își construiască relații de încredere cu adulții și cu grupul de colegi. De aceea, activitățile care dezvoltă autonomia, comunicarea, cooperarea și autocontrolul au o valoare formativă deosebită. Liliana Stan subliniază importanța educației timpurii și a experiențelor inițiale de integrare în modelarea ulterioară a traseului școlar, întrucât primele forme de adaptare influențează felul în care copilul va răspunde cerințelor educaționale viitoare (Stan, 2014).

Prin urmare, adaptarea treptată a copilului la școlaritate nu se reduce la simpla prezență într-un nou spațiu educațional. Ea presupune construcția unui proces coerent, în care cadrul didactic organizează experiențe de învățare accesibile, stabilește rutine clare, oferă sprijin afectiv și urmărește ritmul individual de integrare. O astfel de abordare creează premisele unei relații pozitive a copilului cu școala și susține dezvoltarea unei atitudini favorabile față de învățare.

II. Forme și modalități de parteneriat educațional pentru o tranziție școlară echilibrată

Tranziția copilului la diferite medii ale școlarității este mai ușoară atunci când familia și instituția de învățământ colaborează într-un mod real și constant. Copilul are nevoie de stabilitate, de mesaje clare și de sprijin coerent din partea adulților care îl însoțesc în această etapă. Din acest motiv, parteneriatul educațional trebuie privit ca o componentă importantă a procesului de adaptare, deoarece el contribuie la reducerea nesiguranței și la formarea unei relații pozitive cu noul mediu școlar.

Una dintre cele mai importante forme de parteneriat este comunicarea dintre cadrul didactic și familie. Părinții trebuie să cunoască cerințele noului mediu educațional, programul, regulile de bază și modalitățile prin care își pot sprijini copilul. În același timp, cadrul didactic are nevoie de informații utile despre ritmul de acomodare al copilului, despre reacțiile sale emoționale și despre eventualele dificultăți pe care le manifestă. O comunicare clară și echilibrată ajută la identificarea timpurie a problemelor și la alegerea unor măsuri potrivite de sprijin.

Un rol important îl au și activitățile de familiarizare cu noul spațiu educațional. Vizitele, întâlnirile cu cadrul didactic, participarea la activități comune și prezentarea treptată a rutinei zilnice oferă copilului repere concrete și îl ajută să privească schimbarea cu mai multă încredere. Astfel de experiențe reduc tensiunea începutului și fac trecerea mai firească. În educația timpurie se subliniază frecvent ideea că adaptarea reușită este susținută de continuitate și de pregătirea progresivă a copilului pentru noul context (Stan, 2016).

Parteneriatul educațional este valoros și prin faptul că permite construirea unor măsuri comune de sprijin. Atunci când copilul întâmpină dificultăți de integrare, este important ca familia și cadrul didactic să urmărească aceleași obiective și să mențină o abordare unitară. Sprijinul afectiv, încurajarea, răbdarea, respectarea ritmului individual și formularea unor cerințe clare sunt măsuri simple, dar eficiente. În această direcție, literatura pedagogică arată că dezvoltarea copilului este favorizată de un mediu ordonat, securizant și adaptat nevoilor sale de vârstă și de dezvoltare (Montessori, 1967).

Prin urmare, parteneriatul dintre familie și școală are un rol esențial în susținerea unei tranziții școlare echilibrate. Comunicarea constantă, activitățile de familiarizare și intervențiile comune, adaptate fiecărui copil, contribuie la crearea unui climat de siguranță și la o integrare mai ușoară în noul mediu educațional.

III. Concluzii

Adaptarea copilului la diferite medii ale școlarității reprezintă un proces care trebuie înțeles și susținut din perspectivă pedagogică, prin măsuri coerente, progresive și adecvate nivelului său de dezvoltare. Modul în care este organizată această tranziție influențează starea de siguranță a copilului, disponibilitatea sa pentru învățare și felul în care se raportează la noul mediu educațional. De aceea, integrarea școlară nu trebuie tratată ca un simplu moment de trecere, ci ca o etapă importantă în formarea unei relații echilibrate cu școala și cu actul educațional.

Analiza realizată evidențiază faptul că adaptarea reușită este susținută de strategii educaționale centrate pe copil, de respectarea ritmului individual, de organizarea unui climat securizant și de valorificarea continuității dintre experiențele anterioare și cele noi. În același timp, parteneriatul dintre familie și instituția de învățământ are un rol esențial în construirea unui cadru stabil, clar și favorabil dezvoltării. Atunci când adulții comunică eficient, colaborează și urmăresc obiective comune, copilul primește repere coerente și își dezvoltă mai ușor încrederea în propriile capacități.

Prin urmare, tranziția ușoară la diferite medii ale școlarității se construiește prin atenție pedagogică, continuitate educațională și colaborare reală între factorii implicați. O astfel de abordare sprijină integrarea armonioasă a copilului și creează premise importante pentru evoluția sa școlară și personală ulterioară.

Bibliografie

1. Cerghit, Ioan, 1997*, Metode de învățământ*, Editura Polirom, Iași.
2. Cucoș, Constantin, 2014, *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași.
3. Montessori, Maria, 1967, *The Absorbent Mind*, Holt, Rinehart and Winston, New York.
4. Stan, Liliana, 2014, *Pedagogia preșcolarității și școlarității mici*, Editura Polirom, Iași.

5. Stan, Liliana, 2016, *Educația timpurie. Probleme și soluții*, Editura Polirom, Iași.

Webografie

1. Association Montessori Internationale, Maria Montessori and The Absorbent Mind, disponibil online.
2. Editura Polirom, pagini de prezentare pentru volumele lui Constantin Cucoș, Ioan Cerghit și Liliana Stan, disponibile online.

GRĂDINIȚA CA FACTOR DE FACILITARE A TRANZIȚIEI SPRE MEDIUL ȘCOLAR

Prof.pt.educație timpurie: Iacob Mihaela
G.P.P. „Căsuța Piticilor”, Gura Humorului, Suceava

Grădinița: Mediul primei socializări

Grădinița constituie o etapă fundamentală în dezvoltarea copilului, reprezentând prima experienţă a vieţii în societate. Ea oferă un cadru nou prin dimensiunile şi conţinuturile sale, prin activităţile variate care stimulează interesele de cunoaştere şi contribuie la lărgirea câmpului de relaţii sociale. Dincolo de conţinutul instructiv-educativ, grădinița oferă preșcolarului libertatea de acţiune necesară pentru formarea autonomiei personale.

Jocul și învățarea: Mecanisme ale tranziției

Adaptarea treptată a copilului la mediile educaționale reprezintă un proces esențial în dezvoltarea sa armonioasă. Schimbările succesive implică modificări ale rutinei, cerințelor și relațiilor sociale, iar lipsa sprijinului adecvat poate genera anxietate și dificultăți de integrare.

Crearea unui climat educațional securizant este o strategie fundamentală. Un mediu bazat pe empatie, acceptare și respect contribuie la reducerea stresului și la dezvoltarea sentimentului de apartenență. Rutinele clare și regulile consecvente oferă copilului stabilitate și siguranță.

Adaptarea graduală a cerințelor educaționale presupune introducerea progresivă a sarcinilor de învățare. Sarcinile clare, feedback-ul pozitiv și valorizarea progresului individual contribuie la creșterea motivației și a încrederii în sine.Învățarea prin joc este una dintre cele mai eficiente strategii de adaptare, în special în educația timpurie. Jocul facilitează exprimarea emoțiilor, dezvoltarea competențelor sociale și familiarizarea cu mediul școlar. Jocul reprezintă calea principală prin care copilul primeşte şi procesează informaţii. La nivelul grupei mari, învăţarea devine mai structurată atunci când funcțiile psihice permit trecerea din planul acţiunii în cel al vorbirii.

Învăţământul preşcolar are un rol predominant formativ, exersând operaţii cognitive esențiale:

- **Analiza și sinteza** prin mânuirea materialelor didactice;
- **Compararea și abstractizarea** prin descoperirea proprietăților obiectelor;
- **Antrenamentul grafic**, care pregătește musculatura fină și coordonarea oculo-motorie necesară scrierii, formând totodată o atitudine pozitivă față de efortul intelectual.

Dezvoltarea multidimensională a preșcolarului

Pregătirea pentru şcoală nu se limitează la achiziții academice (citit, scris, socotit), ci vizează o stare de disponibilitate generală:

- ***Dezvoltare fizică:*** Coordonarea mişcărilor şi dezvoltarea senzorială prin contactul direct cu mediul înconjurător.
- ***Dezvoltare cognitivă:*** Activizarea gândirii prin problematizare și dezvoltarea planului verbal pentru a facilita trecerea către gândirea logico-operațională.
- ***Dezvoltare socio-emoțională*****:** Tranziția de la motivația ludică (dorința de a se juca) la motivația de tip școlar (dorința de a învăța și de a-și asuma rolul de elev).

Parteneriatul educațional – Cheia unei tranziții ușoare

Parteneriatul școală–familie este esențial în sprijinirea tranziției copilului. Comunicarea constantă și colaborarea eficientă permit o abordare unitară a educației copilului.

Colaborarea dintre instituțiile educaționale asigură continuitatea procesului educațional. Activitățile comune și schimbul de informații facilitează integrarea copilului în noile contexte.

Parteneriatele educaţionale şcoală-familie-comunitate nu se reduc la acele forme tradiţionale prin care şcoala colaborează cu familia şi anume: şedinţe cu părinţii, vizite la domiciliul elevilor, corespondenţa cu părinţii, lectoratele pedagogice, vizite, activități extrașcolare, ci implicarea părinţilor prin activități concrete la nivel de școală. Părinții preferă activități ce utilizează metode

moderne, interactive , au nevoie să colaboreze, să obțină produse imediate, prin activități creative, care să valorifice resursele și experiențele de viață a fiecărui participant.

Nu este suficient ca preșcolarul să știe unde este școala; el trebuie să „simtă" mediul școlar înainte de a deveni elev.Succesul adaptării școlare depinde de echilibrul dintre asimilarea cerinţelor noi şi acomodarea copilului la acestea. Pentru a preveni eșecul școlar sau stresul adaptativ, este necesară o colaborare strânsă între factorii educaționali:

Parteneriatul Grădiniță-Școală: poate fi promovat prin diferite activități organizate între grădiniță și școală. Vizite organizate în sălile de clasă unde preșcolarii de grupă mare ocupă, pentru 15-20 de minute, locurile elevilor, răsfoiesc manuale și interacționează cu învățătoarea.
Elevi din clasa pregătitoare sau clasa I vin la grădiniță pentru a le citi micuților o poveste sau pentru a le prezenta „ghiozdanul cu surprize", explicându-le utilitatea fiecărui obiect școlar.Organizarea unor serbări sau expoziții de desene comune (ex: „Școala prin ochi de copil"), unde lucrările preșcolarilor sunt expuse pe holurile școlii.

Parteneriatul cu familia: Părinții trebuie consiliați pentru a menține entuziasmul copilului față de școală, evitând transformarea „școlii" într-o amenințare sau o sursă de presiune.Părintele este puntea afectivă a copilului. Dacă părintele manifestă anxietate, copilul o va prelua.

Consilierea familiei trebuie să vizeze:

- Workshop-uri pentru părinți: „Sunt părinte de școlar – ce se schimbă?". Discuții despre cum să NU folosească școala ca pedeapsă (evitarea replicilor de tipul: *„Lasă că mergi tu la școală și te învață doamna disciplină!"*).
- Rutina de tranziție: Exemple practice oferite părinților pentru acasă, cum ar fi amenajarea împreună cu copilul a „colțului de învățare" (biroul) cu cel puțin câteva luni înainte de începerea școlii, pentru a crea familiaritate.
- Jocul de rol în familie: Părinții sunt încurajați să se joace cu copilul „De-a școala", inversând rolurile, astfel încât copilul să poată exterioriza eventualele temeri prin joc.
- Portofoliul de progrese: Prezentarea către părinți a evoluției copilului nu prin note, ci prin evidențierea autonomiei câștigate, întărindu-le încrederea că micuțul este „matur" pentru pasul următor.

Concluzii

Pregătirea copilului pentru şcoală nu se referă la a-l învăţa pe acesta să scrie, să citească sau să socotească mai devreme, ci presupune a-l pregăti pentru o nouă modalitate de dobândire a unor cunoştinţe şi experienţe, a-l ajuta să atingă o stare de disponibilitate pentru activitatea de învăţare, stare psihologică pozitivă necesară momentului de debut şcolar.

Primul an din şcoala primară are o semnificaţie deosebită, deoarece introduce treptat copilul în procesul formal al şcolarizării. Un element important al maturităţii şcolare este adaptarea şcolară, ca proces de echilibrare între asimilarea cerinţelor şcolare şi acomodarea la acestea, proces care îl solicită pe copil pe toate direcţiile sale de dezvoltare şi care vizează gradul de concordanţă între nivelul de dezvoltare a copilului şi viitoarele cerinţe şcolare: intelectuală, morală, estetică, fizică şi comportamentală. Ruperea echilibrului poate conduce la eşec; de aceea, stadiul nivelului de adaptare a copilului ne poate dezvălui evoluţia sa viitoare: succesul sau eşecul şcolar.

Intrarea în şcoală este un moment fundamental care marchează separarea timpului de joacă de cel al activităţii sistematice. Obiectivul nostru, ca educatori, este să veghem ca bucuria de a deveni școlar să rămână constantă, oferindu-i copilului instrumentele necesare pentru a face față noilor cerințe cu încredere și plăcere.

Bibliografie

- Bocoș, M., (2017), *Dicționarul de pedagogie*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca.
- Chiș, V., (2014), *Pedagogia învățării eficiente*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca.
- Chiș, V., Stan, C., Manea, D., (2013), *Abordări curriculare. Aplicații în învățământul incluziv*, Editura Eikon, Cluj-Napoca.
- Clipa, O. (coord.), (2023), *Educația timpurie – necesitate, politici educaționale și strategii naționale*, Editura Trei, București.

- Cucos, A., (2014), *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași.
- Ionescu, M., (2005), *Instrucție și educație*, Editura Garamond, Cluj-Napoca.
- Păun, E., (2017), *Pedagogie. Provocări și dileme privind școala și profesia didactică*, Editura Polirom, Iași.
- Stan, L., (2016), *Educația timpurie. Probleme teoretice și practice*, Editura Polirom, Iași. *(Liliana Stan este un autor de referință pentru acest domeniu)*.
- ***** (2019)**, *Curriculum pentru educația timpurie*, Ministerul Educației Naționale.

MODEL PROIECT DE PARTENERIAT EDUCAŢIONAL ŞCOALĂ-GRĂDINIȚĂ Colaborarea, cheia succesului !
ANUL ŞCOLAR 2025-2026

Prof. înv. primar Ichim Mihaela
Școala Gimnazială „M. Sadoveanu” Fălticeni, Suceava

1. Argument :

În contextul unei societăţi care se schimbă apărând modificări de formă şi de fond, la nivelul tuturor subsistemelor sale, învăţământului românesc trebuie să i se asume o nouă perspectivă asupra funcţionării şi evoluţiei sale.

Astfel apare necesitatea educării copilului în spirit active-participativ în vederea integrării sale în această societate dinamică.

Proiectul de parteneriat educativ vine în susţinerea celor amintite contribuind la adâncirea şi completarea procesului de învăţământ, la dezvoltarea înclinaţiilor şi aptitudinilor elevilor, la organizarea raţională şi plăcută a timpului lor liber.

S-au ales teme şi activităţi care să răspundă cerinţelor actuale , precum şi intereselor şi dorinţelor elevilor, să aibă un caracter atractiv, să fie realizate cu însufleţire şi dăruire, să creeze şi să recreeze în acelaşi timp.

O altă justificare a alegerii temei este în funcţie de necesităţile, condiţiile şi presiunile sociale exercitate asupra noului tip de personalitate urmărit a fi realizat în cadrul procesului instructiv-educativ. Astfel am ţinut cont de comanda societăţii contemporane care vizează formarea unor personalităţi receptive, deschise spre nou şi cu evidente înclinaţii creatoare.

Şcolile implicate în această colaborare dispun de resurse materiale şi umane ce se pot adapta la cerinţele derulării unui asemenea parteneriat educative.

Toate activităţile acestui proiect, conceperea lui şi modul de derulare au acceptul direcţiunii şcolilor implicate.

2. Durata :

noiembrie – iunie

3. Coordonatori :

- prof. înv. primar Mihaela Ichim – Şcoala Gimnazială “M. Sadoveanu” Fălticeni , Suceava
- prof. înv. primar Bejenaru Simona Manuela – Şcoala Gimnazială “M. Sadoveanu” Fălticeni, Suceava
- prof. înv. primar Gavrilescu Voica – Şcoala Gimnazială “M. Sadoveanu” Fălticeni, Suceava
- prof. înv. preşcolar Bejenaru Anca – Școala Gimnazială Basarabi , Preuteşti

4. Parteneri :

- Şcoala Gimnazială “M. Sadoveanu” Fălticeni , Suceava
- Şcoala Gimnazială Basarabi, Preuteşti, Suceava

5. Scopul general al proiectului :

- Constituirea unui grup partenerial care să promoveze valori comune la nivelul partenerilor implicaţi în proiect;
- Promovarea dialogului şi a comunicării între elevii celor patru şcoli implicate în acest proiect;

- Programul va reuşi înlăturarea barierelor de comunicare între şcoli şi înscrierea în direcţia de dezvoltare a învăţământului în cadrul reformei;
- Dezvoltarea cooperării şi colaborării între cadrele didactice din unităţi de învăţământ diferite;
- Atragerea efectivă a elevilor în organizarea unor activităţi cu caracter extracurricular, diversificarea acestor activităţi şi mărirea numărului lor în viitor;
- Susţinerea de către autorităţile locale prin demersuri a acestor activităţi, şcoala având rolul de a forma generaţia tânără.

6. Obiective :

Obiective urmărite:

- ✓ Să existe comunicare între elevii şcolilor din cele trei localităţi Fălticeni , Drăguşeni, Preutești;
- ✓ Să se lege anumite prietenii intre elevii celor patru şcoli;
- ✓ Să se desfăşoare diverse activităţi sportive, artistice, literare între elevii celor patru şcoli;
- ✓ Să se desfăşoare activităţi de dobândire de cunoştinţe moral-civice;
- ✓ Să existe un comportament atent, tolerant şi civilizat între elevi.

7. Grupuri ţintă :

- elevii clasei III A ai Şcolii Gimnaziale "M. Sadoveanu" Fălticeni
- elevii clasei a IV-a SBS ai Şcolii Gimnaziale "M. Sadoveanu" Fălticeni
- preșcolari ai Şcolii Gimnaziale Basarabi,Preutești

8. Participanţi la proiect:

- elevii clasei III A ai Şcolii Gimnaziale "M. Sadoveanu" Fălticeni
- elevii clasei a IV-a SBS ai Şcolii Gimnaziale "M. Sadoveanu" Fălticeni
- preșcolari ai Şcolii Gimnaziale Basarabi,Învăţătorii şi directorii şcolilor;
- Părinţii elevilor participanţi;
- Reprezentanţi ai comunităţii locale .

9. Locul derulării proiectului:

- Şcoala Gimnaziala "M. Sadoveanu" Fălticeni
- Şcoala Gimnazială Basarabi, Preutești, Suceava
- Oraşul Fălticeni , Muzeul Apelor Fălticeni, Casa memorială Mihail Sadoveanu, Muzeul Ion Irimescu Fălticeni, comuna Preutești.

10. Modalităţi de realizare a obiectivelor :

- ❖ Confecţionarea de obiecte decorative pentru ziua de Paşte;
- ❖ Efectuarea împreună a unei excursii la Muzeul Apelor Fălticeni, Casa memorială "Mihail Sadoveanu", Muzeul "Ion Irimescu" Fălticeni ;
- ❖ Realizarea de desene educative pe teme educative date, teme reieşite din subiectul activităţilor;
- ❖ Invăţarea de cântece şi poezii;
- ❖ Concurs de recitări, cântece pe teme date;
- ❖ Intreceri sportive între clasele participante;
- ❖ Tema de educaţie moral-civică Să ne comportăm în lume !;
- ❖ Expoziţii la toate şcolile cu imagini din activităţile şi cu produsele activităţilor elevilor.

11. Modalităţi de evaluare :

- ❖ Aprecierea permanentă a activităţii şi rezultatelor muncii elevilor: orale, metoda Galeriei,

- ❖ Materiale afişate la panourile claselor şi ale şcolilor,
- ❖ Realizarea unui PPS in care este prezentat proiectul, derularea lui, cât şi imagini din activităţile susţinute,
- ❖ Participarea cu acest proiect educativ la eventualele concursuri,
- ❖ Postare proiectului pe internet,
- ❖ Realizarea unor CD-uri pentru elevii care au participat la proiect.

12. Resurse umane implicate :

- elevii celor trei clase;
- Învăţătorii şi directorii şcolilor;
- Părinţii elevilor participanţi;
- Reprezentanţi ai comunităţii locale.

13. MICROPROIECTAREA ACTIVITĂŢILOR INSTRUCTIV EDUCATIVE

Tema activităţii	Conţinutul activităţii	Locul activităţii	Participanţi	Peri-oada	Resurse	Evaluare
În lumea cărţilor	Tema educativă: În lumea cărţilor - vizualizarea unor CD- uri cu poveşti ale lui Ion Creangă , Mihail Sadoveanu,Nicu Gane Completarea unor fişe de lucru; ☺Recunoaşte personajul poveştii! ☺Din ce poveste am citit fragmentul? ☺Să coloram personaje din poveste!	Şcoala Gimnazială „M. Sadoveanu” Fălticeni	Elevii celor trei clase	No-iembrie	- calculator videoproiector -fişe de lucru -gustări şi dulciuri -lipici, hârtie glasată -foarfecă	- aprecieri orale -fotografii materiale expuse la panoul claselor
Să ne comportăm în lume !	Tema educativă: Să ne comportăm în lume ! Completarea unor fişe de lucru Realizarea unor pliante care conţin norme de comportament civilizat Concurs de desene pe această temă Concursuri sportive Vizită în imprejurimile localitatii Basarabi	Şcoala Gimnazială „M. Sadoveanu” Fălticeni Şcoala Gimnazială Basarabi	Elevii celor trei clase	Ianua-rie	-calculator -fişe de lucru – -lipici, -hârtie glasată -foarfecă -culori -jocuri sportive	-aprecieri orale fotografii -materiale expuse la panoul claselor

Ouăle de Paşti	Tema educativă: Să decorăm ouă de Paşti ! ☺Audiţie muzicală-muzică bisericească specifică sărbătorilor pascale ☺Semnificaţia sărbătorii Paştelui Vizită în imprejurimile localitatii Preuteşti-picnic	Şcoala Gimnazială Basarabi	Elevii celor trei clase	Aprilie	-calculator -videoproiector -material pps -fişe de lucru	
Excursie la Muzeul Apelor Fălticeni Casa memorială Mihail Sadoveanu Muzeul Ion Irimescu Fălticeni	Vizită la : ➢ Prezentarea unor informatii despre orasul Fălticeni ➢ Muzeul Apelor Fălticeni, ➢ Casa memorială Mihail Sadoveanu, ➢ Muzeul Ion Irimescu Fălticeni Ne relaxăm la cofetărie!	Fălticeni	Elevii celor trei clase	Iunie	Mijloace de transport	fotografii

BIBLIOGRAFIE

- Chiș, Olga, 2022, *Parteneriate de succes. Școala și comunitatea*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca
- Olaru, Cătălina, 2025, *Parteneriate pentru educație*, Ed. Thea, București

ABORDĂRI PEDAGOGICE ȘI COLABORAREA CU FAMILIA

Prof. Ignat Diana-Valentina
Grădinița cu Program Prelungit „1-2-3” Suceava

Tranziția copilului de la mediul familial către cel educațional reprezintă una dintre cele mai sensibile și definitorii etape ale dezvoltării sale. Pentru copilul de vârstă preșcolară, fiecare schimbare de mediu implică nu doar o adaptare cognitivă, ci mai ales una emoțională și socială, care se construiește în timp, prin experiențe repetate și susținute. Intrarea în grădiniță, trecerea de la grupa mică la grupa mare sau apropierea de mediul școlar sunt momente care solicită copilul în mod profund, iar felul în care adulții din jurul său gestionează aceste etape poate influența decisiv parcursul său educațional ulterior.

În acest context, strategiile educaționale de adaptare treptată capătă o importanță majoră, fiind fundamentate pe nevoia copilului de siguranță, predictibilitate și atașament. Un copil nu poate învăța eficient dacă nu se simte în siguranță, iar siguranța se construiește prin relații stabile, prin rutine clare și printr-un climat afectiv pozitiv. Astfel, adaptarea nu trebuie privită ca un proces rapid, impus de necesități instituționale, ci ca o călătorie în care copilul este însoțit cu răbdare, empatie și consecvență.

La nivel preșcolar, una dintre cele mai eficiente strategii este acomodarea graduală. Aceasta presupune ca, în primele zile de grădiniță, copilul să petreacă perioade scurte de timp în colectiv, însoțit eventual de părinte, urmând ca durata ședерii să crească treptat. Această abordare reduce anxietatea de separare și permite copilului să exploreze noul mediu în ritmul propriu. De exemplu, într-o practică educațională de succes, educatorii organizează „zile deschise” înainte de începerea anului școlar, în care copiii și părinții vizitează sala de grupă, cunosc educatoarea și interacționează într-un cadru relaxat. În acest fel, mediul necunoscut devine familiar, iar tranziția este mai lină.

Un alt element esențial în procesul de adaptare îl constituie rutina zilnică. Copiii mici au nevoie de repere stabile pentru a înțelege și anticipa ceea ce urmează să se întâmple. Programul zilnic structurat, în care activitățile se desfășoară într-o ordine relativ constantă, contribuie la reducerea incertitudinii și la creșterea sentimentului de control. Spre exemplu, momentul întâlnirii de dimineață, desfășurat zilnic după un ritual similar, îi ajută pe copii să se conecteze emoțional cu grupul și cu cadrul didactic, facilitând integrarea în colectiv.

Limbajul pedagogic utilizat de educator joacă, de asemenea, un rol determinant. Comunicarea trebuie să fie caldă, clară și adaptată nivelului de înțelegere al copilului. Mesajele de încurajare, validarea emoțiilor și evitarea etichetărilor contribuie la construirea unei imagini de sine pozitive. De exemplu, în locul unei corectări directe și autoritare, cadrul didactic poate formula observația într-un mod constructiv, spunând „Hai să încercăm împreună” sau „Știu că îți este greu acum, dar sunt aici să te ajut”. Acest tip de discurs susține dezvoltarea încrederii și a autonomiei.

În procesul de adaptare, jocul ocupă un loc central, fiind principalul mod prin care copilul învață și își exprimă trăirile. Prin joc, copilul explorează mediul, relaționează cu ceilalți și își gestionează emoțiile. Activitățile ludice de grup, jocurile de rol sau cele de cooperare facilitează integrarea socială și reduc tensiunile generate de situațiile noi. O bună practică întâlnită frecvent în grădinițe constă în utilizarea poveștilor terapeutice sau a marionetelor pentru a aborda temeri legate de separare sau de necunoscut. Personajele devin intermediari prin care copilul își proiectează propriile emoții și găsește soluții într-un mod simbolic.

De asemenea, dezvoltarea competențelor socio-emoționale reprezintă o dimensiune centrală a adaptării. Copilul trebuie să învețe să își recunoască emoțiile, să le exprime adecvat și să dezvolte

comportamente prosociale. Acest lucru se realizează prin activități intenționate, precum jocuri de identificare a emoțiilor, discuții ghidate sau dramatizări. De exemplu, utilizarea unor imagini cu expresii faciale sau a unor povești în care personajele trec prin diferite stări emoționale ajută copilul să facă legătura între trăiri și comportamente.

Un rol deosebit de important îl constituie și modul în care educatorul observă și evaluează progresul copilului, nu din perspectiva performanței, ci din cea a evoluției individuale. Observația sistematică, realizată în contexte naturale de joc și interacțiune, oferă informații valoroase despre nivelul de integrare al copilului, despre relațiile pe care acesta le stabilește și despre modul în care își gestionează emoțiile. În educația timpurie, evaluarea are un caracter formativ, fiind orientată spre sprijin și ajustare continuă a demersului didactic. Astfel, cadrul didactic poate interveni prompt atunci când identifică dificultăți de adaptare, propunând activități personalizate sau strategii de susținere adecvate.

Un alt aspect important în facilitarea tranziției îl reprezintă amenajarea mediului educațional într-un mod care să răspundă nevoilor de dezvoltare ale copiilor. Spațiul clasei nu este doar un cadru fizic, ci un veritabil instrument pedagogic. Organizarea pe centre de interes, accesibilitatea materialelor și estetica mediului contribuie la crearea unui climat stimulativ și securizant. De exemplu, un colț dedicat lecturii, amenajat cu perne și cărți ilustrate, poate deveni un refugiu pentru copilul care simte nevoia de liniște, în timp ce un spațiu destinat jocului de rol facilitează exprimarea experiențelor personale și integrarea socială.

Integrarea activităților artistice în rutina zilnică reprezintă, de asemenea, o strategie eficientă de susținere a adaptării. Desenul, modelajul, muzica și mișcarea permit copilului să își exprime trăirile într-un mod nonverbal, reducând tensiunile și favorizând starea de bine. În cadrul acestor activități, accentul nu cade pe produsul final, ci pe procesul creativ, pe libertatea de exprimare și pe explorare. De exemplu, o activitate de desen liber după o zi de grădiniță poate oferi indicii importante despre modul în care copilul percepe mediul educațional și relațiile din cadrul grupului.

Parteneriatul educațional între grădiniță și familie reprezintă un pilon fundamental al adaptării reușite. Relația dintre educator și părinte trebuie să fie una bazată pe încredere, comunicare deschisă și respect reciproc. Părintele este primul educator al copilului, iar continuitatea dintre mediul de acasă și cel instituțional asigură coerență în dezvoltarea acestuia. Comunicarea constantă, fie prin întâlniri periodice, fie prin discuții informale, permite identificarea nevoilor copilului și adaptarea strategiilor educaționale.

Un exemplu de bună practică în acest sens îl reprezintă implicarea părinților în activități comune, precum ateliere tematice sau zile dedicate familiei. În aceste contexte, copilul își vede părintele integrat în mediul educațional, ceea ce îi conferă un sentiment de siguranță și apartenență. De asemenea, educatorii pot oferi părinților ghidaj privind gestionarea emoțiilor copilului în perioada de adaptare, sugerând rutine de despărțire scurte și constante sau evitarea prelungirii momentului de plecare.

Nu în ultimul rând, trebuie subliniată importanța colaborării cu alți specialiști, precum consilierul școlar sau psihologul. În situațiile în care adaptarea copilului întâmpină dificultăți semnificative, intervenția interdisciplinară poate oferi soluții eficiente și personalizate. Sprijinul specializat contribuie la identificarea cauzelor profunde ale dificultăților și la elaborarea unor planuri de intervenție adecvate.

Toate aceste demersuri evidențiază faptul că adaptarea copilului la mediile educaționale nu este un proces izolat, ci unul integrat, care implică multiple dimensiuni ale dezvoltării și colaborarea

constantă între toți factorii educaționali. Printr-o abordare coerentă, empatică și flexibilă, se poate asigura nu doar o tranziție ușoară, ci și o bază solidă pentru dezvoltarea armonioasă a copilului.

Pe măsură ce copilul se apropie de vârsta școlară, strategiile de adaptare vizează pregătirea pentru un nou tip de mediu educațional, caracterizat prin cerințe mai structurate și un grad mai ridicat de autonomie. În această etapă, accentul cade pe dezvoltarea competențelor socio-emoționale și a celor de autoorganizare. Activitățile care stimulează responsabilitatea, precum îndeplinirea unor sarcini simple sau participarea la stabilirea regulilor de grup, contribuie la consolidarea încrederii în sine și la pregătirea pentru școală.

Colaborarea între grădiniță și școală este, de asemenea, esențială pentru asigurarea unei tranziții coerente. Vizitele la școală, întâlnirile cu învățătorii sau participarea la activități comune reprezintă modalități eficiente de familiarizare a copilului cu noul mediu. Astfel, necunoscutul este redus, iar copilul poate construi așteptări realiste și pozitive.

În concluzie, adaptarea copilului la diferitele medii ale școlarității nu este un proces spontan, ci unul construit cu grijă, prin strategii educaționale bine fundamentate și printr-un parteneriat autentic între familie și instituția de învățământ. Fiecare copil are propriul ritm de dezvoltare, iar respectarea acestuia reprezintă cheia unei integrări armonioase. Atunci când copilul este susținut emoțional, înțeles și încurajat, el dobândește nu doar capacitatea de a se adapta, ci și plăcerea de a învăța și de a descoperi lumea din jurul său.

Bibliografie:

1. Cucoș, Constantin, „Pedagogie”, Editura Polirom, Iași, 2014;
2. Neacșu, Ioan, „Instruire și învățare”, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2015;
3. Stan, Emil, „Psihopedagogia copilului mic”, Editura Aramis, București, 2010

EDUCAȚIA TIMPURIE ȘI CONTINUITATEA ȘCOLARĂ

Profesor pentru educație timpurie: Iurea Elena-Magda
Grădinița cu Program Normal „Voinicelul” – Fălticeni

„Educația nu este pregătirea pentru viață; educația este însăți viața.” – John Dewey

Educația timpurie reprezintă o etapă esențială în formarea copilului, reflectată în politicile educaționale moderne, care subliniază importanța intervențiilor timpurii în dezvoltarea armonioasă a acestuia. În acord cu perspectiva lui John Dewey, care considera că educația este însăși viața, tranziția copilului între diferite medii educaționale capătă o importanță deosebită, întrucât constituie un moment esențial în dezvoltarea sa globală, având implicații majore asupra evoluției emoționale, sociale și cognitive. Această etapă nu presupune doar schimbarea unui cadru educațional, ci și adaptarea la cerințe noi, la un mediu mai structurat și la relații diferite cu adulții și cu ceilalți copii. Din acest motiv, modul în care este gestionată această tranziție poate influența semnificativ atitudinea copilului față de învățare și integrarea sa ulterioară în mediul școlar. În primii ani de viață, copilul se dezvoltă într-un mediu predominant ludic, centrat pe explorare și interacțiune liberă, în timp ce școala introduce reguli mai stricte, sarcini organizate și responsabilități crescute. Această schimbare poate genera, în unele cazuri, stări de anxietate, nesiguranță sau dificultăți de adaptare. De aceea, este necesară o abordare graduală, bazată pe strategii educaționale adecvate vârstei și nevoilor individuale ale copilului. Un rol fundamental în facilitarea acestei tranziții îl are parteneriatul educațional, care implică o colaborare eficientă între familie, cadrele didactice și instituțiile de învățământ. Comunicarea deschisă, sprijinul emoțional și implicarea activă a tuturor factorilor educaționali contribuie la crearea unui climat de siguranță și încredere pentru copil, favorizând astfel adaptarea sa progresivă la noile cerințe. În acest context, lucrarea de față își propune să evidențieze principalele strategii educaționale de adaptare treptată și modalitățile de parteneriat care pot sprijini o tranziție armonioasă a copilului între diferitele etape ale școlarității.

Colaborarea dintre grădiniță și familie se bazează pe recunoașterea reciprocă a rolurilor educaționale, pe comunicare permanentă și pe implicarea activă a părinților în viața educațională a copilului. Pregătirea pentru școală nu reprezintă doar responsabilitatea cadrului didactic, ci o misiune comună, care presupune sprijin afectiv, motivațional, social și intelectual, oferit în mod complementar de educatoare și părinți. Parteneriatul educațional constituie o formă de colaborare între instituția de învățământ și familie, centrată pe dezvoltarea armonioasă a copilului. Potrivit principiilor pedagogiei moderne, implicarea părinților în procesul educațional consolidează încrederea copilului în sine, crește motivația pentru învățare și sprijină dezvoltarea competențelor sociale și emoționale. Studiile realizate de Urie Bronfenbrenner asupra ecologiei dezvoltării copilului evidențiază rolul contextului familial și al comunității în care copilul trăiește. Grădinița și familia reprezintă două microsisteme esențiale în viața copilului, iar interacțiunea pozitivă dintre acestea, denumită mezosistem, favorizează o adaptare mai ușoară la școală și susține dezvoltarea holistică a personalității sale. În vederea facilitării tranziției copilului către mediul școlar, colaborarea dintre grădiniță și familie se poate concretiza prin diverse activități și strategii practice, menite să ofere copilului siguranță emoțională și încredere în propriile capacități precum: ședințe tematice cu părinții: organizarea unor întâlniri dedicate pregătirii pentru școală, în cadrul cărora părinții sunt informați despre schimbările specifice acestei etape și despre modalitățile prin care își pot sprijini copilul; ateliere comune părinte-copil; vizite la școală; portofoliul copilului; consiliere individuală a părinților. În cadrul grupei mari pe care am coordonat-o în anul școlar anterior, organizarea unei vizite la școala

din comunitate a contribuit la diminuarea anxietății copiilor față de noul mediu și la creșterea interesului față de statutul de viitor elev. Exemplele prezentate evidențiază faptul că reușita tranziției copilului către mediul școlar depinde de existența unei colaborări reale între familie și instituțiile educaționale. Totodată, pe lângă parteneriatul educațional, un rol esențial îl au strategiile didactice aplicate în mod gradual, adaptate nivelului de dezvoltare și particularităților individuale ale fiecărui copil. Prin intermediul acestora, copilul este sprijinit să dobândească încredere în sine, autonomie și disponibilitate pentru învățare.

Principalele dimensiuni ale parteneriatului educațional pot fi evidențiate astfel:

- Dimensiunea comunicativă – vizează transmiterea constantă de informații între familie și grădiniță referitoare la progresul, comportamentul și nevoile copilului;
- Dimensiunea participativă – presupune implicarea părinților în activități educative, evenimente și proiecte desfășurate în cadrul instituției;
- Dimensiunea decizională – se referă la participarea familiei în adoptarea unor decizii privind demersurile și strategiile educaționale aplicate copilului;
- Dimensiunea suportivă – constă în acordarea sprijinului afectiv, moral sau material, atât din partea familiei, cât și a instituției de învățământ.

Pregătirea copilului pentru integrarea școlară reprezintă un proces complex, ce presupune formarea competențelor cognitive, dezvoltarea deprinderilor de muncă independentă, a capacității de autocontrol și a încrederii în propriile posibilități. În absența unui sprijin constant din partea familiei și a unei colaborări eficiente cu educatoarea, copilul poate întâmpina dificultăți de adaptare, manifestate prin stres, nesiguranță sau anxietate.

În acest context, parteneriatul educațional îndeplinește mai multe funcții esențiale:

- Funcția informativă – părinții primesc date relevante privind nivelul de dezvoltare al copilului, particularitățile sale și modalitățile adecvate de sprijin;
- Funcția preventivă – cooperarea dintre familie și grădiniță facilitează depistarea timpurie a eventualelor dificultăți emoționale, sociale sau cognitive;
- Funcția intervențională – atunci când apar nevoi specifice, părinții și cadrele didactice pot stabili împreună măsuri personalizate de susținere;
- Funcția motivațională – copilul beneficiază de încurajare atât din partea familiei, cât și a educatorilor, fapt ce consolidează încrederea în sine și interesul pentru învățare.

Educația timpurie include totalitatea influențelor educative exercitate asupra copilului de la naștere până la intrarea în școală. Această perioadă este considerată una dintre cele mai importante etape ale dezvoltării umane, întrucât acum se formează deprinderi esențiale, atitudini, comportamente și structuri cognitive de bază. În mediul familial și preșcolar, copilul învață prin joc, explorare, imitare și interacțiune directă cu cei din jur. El își dezvoltă limbajul, motricitatea, capacitatea de relaționare și autonomia personală. Totodată, educația timpurie contribuie la formarea încrederii în sine, a curiozității și a dorinței de a descoperi lumea înconjurătoare. Un copil care beneficiază de experiențe educaționale pozitive în primii ani de viață va manifesta o mai bună capacitate de adaptare la cerințele școlare ulterioare și o disponibilitate crescută pentru învățare. Trecerea de la grădiniță la școală reprezintă unul dintre cele mai importante momente din parcursul educațional al copilului. Aceasta presupune schimbări semnificative privind organizarea activităților, tipul relațiilor sociale, nivelul de autonomie solicitat și responsabilitățile asumate. Dacă în grădiniță activitățile sunt centrate în principal pe joc și experiențe flexibile, în școală copilul se confruntă cu un program mai riguros, cu sarcini de lucru mai bine structurate și cu cerințe explicite de performanță. Pentru unii copii, această

schimbare poate fi resimțită ca o provocare majoră. Dificultățile de adaptare pot lua forme diferite: teamă de separare față de familie, timiditate, refuz școlar, scăderea încrederii în sine, dificultăți de relaționare sau lipsa concentrării. Din acest motiv, tranziția trebuie privită ca un proces și nu ca un simplu eveniment punctual. Rezultatele unor cercetări internaționale confirmă importanța evaluării nivelului de pregătire școlară înainte de debutul învățământului formal. De exemplu, investigația *Diagnoza condițiilor de adaptare a copiilor din Israel la școala primară* evidențiază rolul vârstei ca factor esențial al succesului școlar. În cazul copiilor de vârstă mai mică, nivelul de maturitate cognitivă, emoțională și socială poate influența semnificativ procesul de adaptare. Totodată, studiul subliniază faptul că importanța vârstei nu exclude rolul mediului familial, al interacțiunilor sociale și al sprijinului educațional oferit copilului.

Pentru a facilita integrarea copilului în noul mediu educațional, se pot aplica o serie de strategii adaptate particularităților de vârstă, cum ar fi: familiarizarea cu mediul școlar: vizitele organizate la școală, participarea la activități comune cu elevii din clasele primare; continuitatea metodelor de învățare: integrarea jocului didactic, a activităților interactive și a învățării prin descoperire în primele luni de școală facilitează trecerea de la mediul preșcolar la cel școlar; respectarea ritmului individual de adaptare: fiecare copil reacționează diferit la schimbare. Unii se adaptează rapid, în timp ce alții au nevoie de timp suplimentar, încurajare și sprijin constant. Este necesară o abordare diferențiată și empatică; crearea unui climat afectiv pozitiv: copilul are nevoie să se simtă acceptat, valorizat și susținut. O relație caldă cu cadrul didactic și o atmosferă securizantă în clasă favorizează integrarea armonioasă; dezvoltarea autonomiei personale: implicarea copilului în activități care presupun responsabilitate, organizare și luarea unor decizii simple contribuie la pregătirea sa pentru cerințele școlare.

Concluzionând cele menționate, educația timpurie și continuitatea școlară reprezintă elemente fundamentale în dezvoltarea armonioasă a copilului, având un impact semnificativ asupra integrării sale în mediul educațional formal. Tranziția de la grădiniță la școală trebuie înțeleasă ca un proces complex, care implică atât dimensiuni cognitive, cât și emoționale și sociale, și care necesită o abordare graduală și bine structurată. Studiile evidențiază faptul că succesul tranziției depinde în mod direct de calitatea parteneriatului educațional dintre familie și instituțiile de învățământ, precum și de aplicarea unor strategii didactice adaptate nevoilor individuale ale copiilor. Comunicarea eficientă, sprijinul emoțional constant și colaborarea autentică între toți factorii educaționali contribuie la crearea unui mediu sigur, stabil și favorabil învățării. Totodată, activitățile de familiarizare cu mediul școlar, continuitatea metodelor educaționale, respectarea ritmului individual și dezvoltarea autonomiei personale reprezintă premise esențiale pentru diminuarea dificultăților de adaptare și pentru formarea unei atitudini pozitive față de școală. În final, se poate afirma că o tranziție reușită între etapele școlarității nu este un proces întâmplător, ci rezultatul unei colaborări constante, al unei planificări educaționale coerente și al unei implicări active din partea tuturor actorilor educaționali, având ca obiectiv central binele și dezvoltarea integrală a copilului.

Bibliografie:

- Vrășmaș, Ecaterina, 2002, Educația timpurie. Teorie și practică, Editura Aramis, București
- Bocoș, Mușata-Dacia, 2013, Instruire interactivă. Repere pentru proiectarea și organizarea procesului de învățământ, Editura Polirom, Iași
- Breben, Silvia, 2018, Învățământul preșcolar în mileniul III, Editura Reprograph, Craiova.

- Ștefan, Catrinel, Kallay, Eva, Cosma, Alina, Vaida, Sebastian, 2015, Managementul comportamentelor și optimizarea motivației pentru învățare, Editura Asociației de Științe Cognitive din România – ASCR, Cluj-Napoca.
- Tătaru, Glava, Chiș, 2014, Piramida cunoașterii, Editura Diamant, Pitești.

Webografie:

- BOTEA, O. Managementul parteneriatului grădiniță-familie în pregătirea copiilor pentru școală.
- Zada, B., & Carolina, P. (2015). Diagnoza condiţiilor de adaptare a copiilor din Israel la şcoala primară. Studia Universitatis Moldaviae (Seria Ştiinţe ale Educației), 89(9), 132-137.
- Curriculum pentru educație timpurie.
- Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani.
- Stoica, A. (coord.) (2001). Psihopedagogie preșcolară și școlară mică. București: Editura Didactică și Pedagogică.

STRATEGII EDUCAȚIONALE CARE FACILITEAZĂ TRANZIȚIA COPILULUI SPRE MEDIUL ȘCOLAR

Profesor educație timpurie Lateș Mihaela
G.P.N. "Voinicelul" Fălticeni, Structura G.P.N. "Scufița Roșie" Fălticeni

Tranziția copilului între diferite medii ale școlarității reprezintă un proces complex, cu implicații majore asupra dezvoltării sale emoționale, sociale și cognitive. Intrarea în colectivitate, fie că este vorba despre debutul în grădiniță sau trecerea către ciclul primar, presupune o serie de schimbări semnificative pentru copil: separarea de familie, adaptarea la un program structurat, relaționarea cu persoane noi și asumarea unor reguli și responsabilități. În acest context, rolul cadrului didactic și al familiei devine esențial în sprijinirea unei adaptări treptate și echilibrate.

O tranziție realizată în mod armonios contribuie la dezvoltarea unei atitudini pozitive față de învățare și la formarea unei imagini de sine sănătoase. În schimb, o adaptare dificilă poate genera anxietate, refuz școlar sau dificultăți de integrare. De aceea, este necesară utilizarea unor strategii educaționale adecvate și construirea unui parteneriat eficient între toți factorii implicați în educația copilului.

Adaptarea treptată a copilului la mediul educațional presupune respectarea ritmului individual de dezvoltare și oferirea unui cadru securizant, care să faciliteze integrarea progresivă. La vârsta preșcolară, copilul are nevoie de stabilitate, predictibilitate și suport emoțional constant. Astfel, unul dintre primii pași în procesul de adaptare este crearea unui mediu educațional prietenos, cald și stimulativ. Sala de grupă trebuie organizată astfel încât să ofere siguranță și confort, dar și oportunități variate de explorare și învățare. Prezența unor materiale familiare, culorile vii, delimitarea clară a centrelor de interes și accesibilitatea resurselor contribuie la creșterea sentimentului de apartenență și reducerea anxietății.

Un alt aspect important îl reprezintă organizarea unui program zilnic coerent și previzibil. Rutinele oferă copilului un sentiment de control și siguranță, ajutându-l să anticipeze desfășurarea activităților. În primele zile de grădiniță sau școală, este recomandată o integrare progresivă, prin reducerea timpului petrecut în instituție și creșterea treptată a duratei, în funcție de nivelul de adaptare al copilului. Jocul are un rol central în această etapă, fiind principalul mijloc prin care copilul își exprimă emoțiile, interacționează cu ceilalți și învață. Activitățile ludice facilitează apropierea de colegi și de cadrul didactic, contribuind la crearea unui climat pozitiv.

Sprijinul emoțional oferit de educatoare este esențial în procesul de adaptare. O atitudine empatică, calmă și încurajatoare ajută copilul să depășească temerile și să capete încredere în sine. Este important ca adultul să observe comportamentul copilului, să identifice eventualele dificultăți și să intervină cu tact și răbdare. Comunicarea pozitivă, valorizarea eforturilor și oferirea de feedback constructiv contribuie la dezvoltarea unei relații bazate pe încredere și respect reciproc.

De asemenea, individualizarea intervenției educaționale reprezintă o condiție importantă pentru o adaptare eficientă. Fiecare copil are propriul ritm de dezvoltare, propriile nevoi și experiențe anterioare, iar strategiile didactice trebuie ajustate în funcție de aceste particularități. Unii copii se adaptează rapid, în timp ce alții au nevoie de mai mult timp și suport pentru a se integra. În acest sens, flexibilitatea cadrului didactic și capacitatea de a răspunde diferențiat nevoilor copiilor sunt esențiale.

Un rol deosebit în facilitarea tranziției îl are parteneriatul educațional, în special colaborarea dintre grădiniță și familie. Familia reprezintă primul mediu educațional al copilului, iar implicarea

părinților în procesul de adaptare contribuie semnificativ la succesul acestuia. O comunicare deschisă și constantă între educatoare și părinți permite identificarea nevoilor copilului și stabilirea unor strategii comune de intervenție. Părinții pot fi sprijiniți prin consiliere și informare, pentru a înțelege importanța unei atitudini pozitive și a unei pregătiri adecvate pentru intrarea în colectivitate.

Implicarea părinților în activități desfășurate în grădiniță, cum ar fi atelierele creative sau proiectele tematice, contribuie la consolidarea relației copil–familie–instituție și la crearea unui climat de încredere. De asemenea, organizarea unor întâlniri periodice sau a unor activități de tip „Ziua porților deschise" facilitează familiarizarea copilului cu mediul educațional înainte de integrarea propriu-zisă.

În ceea ce privește tranziția de la grădiniță la școală, parteneriatul între cele două instituții devine esențial. Vizitele la școală, activitățile comune între preșcolari și elevi sau întâlnirile cu cadrele didactice din învățământul primar contribuie la reducerea anxietății și la crearea unei imagini pozitive despre școală. Copilul are astfel ocazia să cunoască spațiul, regulile și cerințele specifice, ceea ce facilitează adaptarea ulterioară.

Un alt aspect important îl reprezintă implicarea comunității în susținerea procesului educațional. Activitățile extracurriculare, evenimentele tematice sau parteneriatele cu diverse instituții contribuie la dezvoltarea socială a copilului și la integrarea acestuia într-un context mai larg. Comunitatea devine astfel un factor de sprijin în procesul de adaptare și dezvoltare.

În practică, există numeroase exemple de activități care facilitează tranziția copilului, precum utilizarea poveștilor terapeutice pentru gestionarea emoțiilor, crearea unor rutine atractive, amenajarea unor spații dedicate exprimării emoțiilor sau desfășurarea unor jocuri de rol care simulează situații din viața școlară. Toate aceste demersuri contribuie la dezvoltarea încrederii în sine și la reducerea stresului asociat schimbării.

Exemple de bune practici pentru facilitarea tranziției către școală:

- Vizite la școală („Prima mea zi la școală")

Preșcolarii vizitează școala din apropiere, intră într-o sală de clasă, văd băncile, tabla și interacționează cu elevii și învățătoarea. Copiii pot sta în bănci, pot răspunde la întrebări simple sau pot participa la o scurtă activitate demonstrativă. Această experiență reduce teama de necunoscut.

- Activități comune preșcolari–elevi

Se organizează activități mixte, în care copiii de grădiniță lucrează împreună cu elevii din clasa pregătitoare sau clasa I. Elevii mai mari devin modele pentru cei mici, facilitând integrarea.

- „Ziua porților deschise" la școală

Copiii și părinții sunt invitați să viziteze școala, să cunoască cadrele didactice și să observe activitățile desfășurate. Se pot organiza ateliere interactive sau mini-lecții, adaptate nivelului preșcolarilor.

- Jocuri de rol „De-a școala"

În grădiniță, copiii participă la jocuri simbolice în care simulează activități școlare: stau în „bănci", ridică mâna, primesc „teme", ascultă „lecții". Aceste jocuri îi ajută să înțeleagă regulile și rutina școlară într-un mod relaxat și plăcut.

- Activități tematice comune (proiecte educaționale)

Aceste activități dezvoltă relații sociale și spirit de colaborare

Exemple: „Prietenii naturii" (activități de ecologizare), „Săptămâna poveștilor" (lectură în perechi preșcolar–elev), „Ateliere de creație" (confecționare de obiecte).

- Lecturi realizate de elevi pentru preșcolari

Elevii din clasele mici citesc povești copiilor de grădiniță. Activitatea creează un mediu relaxant și familiar, iar preșcolarii asociază școala cu experiențe plăcute.

- Realizarea unui „ghid al școlarului”

Împreună cu elevii și cadrele didactice, se poate crea un mic ghid ilustrat (desene, reguli simple, imagini) care să prezinte viața de școlar. Acesta este oferit preșcolarilor pentru a-i ajuta să înțeleagă ce îi așteaptă.

- Întâlniri între educatoare și învățători

Cadrele didactice discută despre nivelul de dezvoltare al copiilor, nevoile acestora și modalitățile de sprijin. Această continuitate educațională ajută la o mai bună integrare în școală.

- Activități cu participarea părinților

Exemplu: „Eu devin școlar” – părinții, copiii și cadrele didactice participă împreună la activități demonstrative. Părinții primesc informații despre cerințele școlii și despre cum își pot sprijini copiii.

- Amenajarea unui „colț al școlii” în grădiniță

Se creează un spațiu simbolic cu bănci, caiete, ghiozdane, unde copiii pot exersa comportamente specifice școlarului, familiarizându-se treptat cu noul rol.

Adaptarea copilului la diferite medii ale școlarității este un proces esențial, care influențează parcursul său educațional și dezvoltarea personală. Prin utilizarea unor strategii educaționale adecvate, centrate pe nevoile copilului, și prin dezvoltarea unui parteneriat solid între familie, grădiniță și școală, se poate asigura o tranziție lină și eficientă.

Un copil care beneficiază de sprijin emoțional, de un mediu sigur și de o abordare educațională adaptată va dezvolta o atitudine pozitivă față de învățare, va manifesta încredere în sine și va face față mai ușor provocărilor viitoare.

Facilitarea tranziției copilului către mediul școlar reprezintă o responsabilitate comună a tuturor factorilor implicați în educație – familie, grădiniță, școală și comunitate. Această etapă, deosebit de importantă în viața copilului, necesită o abordare atentă, bazată pe înțelegerea nevoilor individuale, pe oferirea unui suport emoțional adecvat și pe crearea unor contexte de învățare sigure și stimulative.

Strategiile educaționale prezentate evidențiază importanța unei adaptări progresive, a colaborării eficiente și a continuității între nivelurile de învățământ. Prin aplicarea acestor demersuri, copilul este sprijinit să depășească temerile legate de schimbare și să dezvolte competențe esențiale pentru integrarea școlară și socială.

Astfel, o tranziție bine gestionată nu doar că previne dificultățile de adaptare, ci contribuie semnificativ la formarea unei baze solide pentru succesul educațional ulterior. Investiția în această etapă timpurie a educației este, de fapt, o investiție în dezvoltarea armonioasă și echilibrată a viitorului adult.

Bibliografie:

- Cucoș, Constantin, 2006, *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași.
- Ionescu, Miron, 2010, *Didactica modernă*, Editura Dacia, Cluj-Napoca.
- Oprea, Constantin Laurențiu, 2009, *Strategii didactice interactive*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
- Vrasmaș, Ecaterina, 2014, *Educația incluzivă în grădiniță*, Editura Universitară, București.
- Ministerul Educației, 2019, *Curriculum pentru educație timpurie*, Ministerul Educației Naționale, București.

Webografie

- Ministerul Educației, *Curriculum pentru educație timpurie*, disponibil online la: https://www.edu.ro
- UNICEF România, *Tranziția de la educația timpurie la școală*, disponibil online la: https://www.unicef.org/romania

ROLUL COLABORĂRII FAMILIE–GRĂDINIȚĂ ÎN ADAPTAREA EMOȚIONALĂ A COPILULUI LA ÎNCEPUTUL ȘCOLARITĂȚII

Profesor învățământ preșcolar: Loba Marcela - Andreea
Liceul Tehnologic ”Vasile Cocea” Moldovița – Grădinița cu Program Normal Argel

Integrarea copilului într-un nou mediu educațional reprezintă o etapă sensibilă, care implică schimbări importante la nivel emoțional și comportamental. În special în perioada de început a frecventării grădiniței sau a școlii, copilul poate manifesta nesiguranță, anxietate sau dificultăți de adaptare, determinate de separarea de familie și de confruntarea cu un mediu necunoscut.

În acest context, colaborarea dintre familie și instituția de învățământ devine esențială, deoarece asigură continuitatea educației și creează un cadru securizant pentru copil. Adaptarea treptată este facilitată atunci când părinții și cadrele didactice acționează împreună, utilizând strategii comune și oferind sprijin constant.

Tranziția copilului către grădiniță sau școală nu presupune doar acomodarea cu un nou spațiu, ci și gestionarea emoțiilor generate de această schimbare. Copilul trebuie să învețe să facă față separării de părinți, să relaționeze cu alte persoane și să respecte reguli noi.

În această etapă, sprijinul emoțional oferit de adulți joacă un rol decisiv, deoarece contribuie la dezvoltarea sentimentului de siguranță și încredere. Comunicarea empatică, răbdarea și încurajarea sunt elemente esențiale în procesul de adaptare.

Pentru a facilita adaptarea copilului, cadrul didactic poate utiliza strategii centrate pe nevoile emoționale ale acestuia, creând un mediu cald și prietenos.

Strategii utilizate:

- primirea individualizată a copilului la sosire;
- utilizarea jocurilor de relaxare și socializare;
- stabilirea unei rutine zilnice previzibile;
- folosirea poveștilor terapeutice;
- încurajarea exprimării emoțiilor.

În primele zile de grădiniță, educatoarea poate organiza un moment de „bun venit”, în care fiecare copil este întâmpinat individual și încurajat să aducă un obiect familiar de acasă (jucărie preferată), ceea ce contribuie la crearea unui sentiment de siguranță. Ulterior, activitățile de grup pot include jocuri simple de cunoaștere, care facilitează relaționarea între copii.

Din experiența activităților desfășurate, se observă că acei copii care beneficiază de astfel de strategii se adaptează mai ușor și participă mai activ la activități.

Colaborarea dintre familie și cadrele didactice reprezintă un element-cheie în procesul de adaptare, deoarece permite o abordare unitară a nevoilor copilului. Comunicarea constantă între cele două părți contribuie la identificarea eventualelor dificultăți și la găsirea unor soluții adecvate.

Modalități de parteneriat:

- întâlniri periodice cu părinții;
- consiliere parentală;
- implicarea părinților în activități;
- utilizarea unor instrumente de comunicare (caiet, aplicații).

Cadrele didactice pot realiza un „jurnal de adaptare”, în care sunt notate reacțiile copilului în primele săptămâni, iar aceste informații sunt discutate cu părinții. De asemenea, părinții pot primi recomandări privind rutina de acasă, pentru a asigura coerența între mediul familial și cel educațional.

Participarea părinților la activități tematice sau ateliere contribuie la creșterea încrederii copilului și la consolidarea relației dintre familie și grădiniță.

Activitățile desfășurate în parteneriat au un rol important în reducerea anxietății și în crearea unui climat de siguranță pentru copil.

Organizarea unei „zile a familiei" în grădiniță, în cadrul căreia părinții participă la activități alături de copii, contribuie la familiarizarea acestora cu mediul educațional. De asemenea, realizarea unor ateliere creative (desen, colaj) în echipă părinte–copil facilitează integrarea și dezvoltă relațiile sociale.

În cazul tranziției către școală, vizitele comune la unitatea școlară și întâlnirile cu învățătorii contribuie la reducerea temerilor și la crearea unei imagini pozitive asupra noului mediu.

În procesul de adaptare pot apărea dificultăți, precum plânsul la despărțire, refuzul de a participa la activități sau dificultăți de relaționare. În aceste situații, este necesară intervenția promptă și colaborarea cu familia.

Soluțiile pot include:

- adaptarea programului în mod gradual;
- acordarea unei atenții individualizate;
- implicarea copilului în activități preferate;
- menținerea unei comunicări constante cu părinții.

În concluzie, adaptarea copilului la diferite medii ale școlarității este un proces complex, în care componenta emoțională joacă un rol esențial. Utilizarea unor strategii educaționale adecvate și dezvoltarea unui parteneriat eficient între familie și grădiniță contribuie la realizarea unei tranziții ușoare și echilibrate.

Aplicarea practică a acestor strategii demonstrează că implicarea activă a tuturor factorilor educaționali conduce la crearea unui mediu sigur și favorabil dezvoltării copilului, facilitând integrarea acestuia în noul context educațional.

Bibliografie

Vrăsmaș, Ecaterina, 2014, *Educația timpurie*, Editura Aramis, București.

Neacșu, Ioan, 2018, *Strategii de instruire și învățare*, Editura Polirom, Iași.

Cucoș, Constantin, 2014, *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași.

Webografie

Adaptarea copilului la grădiniță – rolul familiei și al educatoarei, 2025, disponibil online: https://edict.ro/adaptarea-copilului-la-gradinita

Parteneriatul familie–școală în educația timpurie, 2024, disponibil online: https://iteach.ro/experientedidactice/parteneriatul-familie-scoala

ADAPTAREA TREPTATĂ ȘI TRANZIȚIA UȘOARĂ A COPILULUI LA DIFERITE MEDII ALE ȘCOLARITĂȚII

Educator pentru educatie timpurie, Lupu Elena Medeea
GPN Voinicelul structura Cresa Sfanta Ana

Tranziția copilului între diferite etape ale școlarității reprezintă un proces complex, care implică schimbări semnificative la nivel emoțional, social și cognitiv. Trecerea de la un mediu familiar, precum grădinița, la unul mai structurat, cum este școala primară, sau ulterior la ciclul gimnazial, poate genera nesiguranță și dificultăți de adaptare. Din acest motiv, este necesară aplicarea unor strategii educaționale adecvate, precum și dezvoltarea unor relații de parteneriat eficiente între toți factorii implicați în educația copilului, pentru a asigura o tranziție lină și echilibrată.Adaptarea treptată constituie un element esențial în integrarea copilului în noile contexte educaționale. O schimbare bruscă poate produce anxietate și poate afecta negativ performanțele școlare, în timp ce o acomodare progresivă permite copilului să se familiarizeze cu cerințele și regulile noului mediu. În acest fel, copilul își dezvoltă încrederea în sine și capacitatea de a face față provocărilor, ceea ce contribuie la crearea unei atitudini pozitive față de învățare și la stabilirea unor relații armonioase cu cei din jur.

În vederea facilitării procesului de adaptare, cadrele didactice trebuie să utilizeze metode și tehnici care să răspundă nevoilor individuale ale copiilor. Familiarizarea treptată cu mediul școlar, prin vizite sau activități introductive, contribuie la reducerea sentimentului de necunoscut. De asemenea, integrarea jocului în procesul de învățare, mai ales în etapele timpurii, permite copilului să înțeleagă mai ușor cerințele educaționale și să participe activ la activități.Un alt aspect important îl reprezintă crearea unui cadru organizat și predictibil, care oferă siguranță și stabilitate. Rutinele zilnice ajută copilul să anticipeze activitățile și să se adapteze mai ușor la programul școlar. În același timp, sprijinul emoțional oferit de cadrele didactice, prin încurajare și empatie, contribuie la reducerea stresului și la creșterea motivației. Adaptarea activităților în funcție de ritmul și nivelul de dezvoltare al fiecărui copil este, de asemenea, esențială pentru a preveni apariția dificultăților de integrare.Parteneriatul educațional joacă un rol fundamental în susținerea copilului pe parcursul acestor tranziții. Relația dintre școală și familie trebuie să se bazeze pe comunicare deschisă și colaborare constantă, astfel încât părinții să fie implicați activ în procesul educațional. Prin schimbul de informații, se pot identifica mai ușor nevoile copilului și se pot găsi soluții adecvate pentru sprijinirea acestuia.Colaborarea între cadrele didactice din diferite cicluri de învățământ asigură continuitatea procesului educativ și facilitează adaptarea elevilor la noile cerințe. În același timp, implicarea comunității, prin diverse instituții și servicii educaționale sau de consiliere, poate oferi un suport suplimentar atât copiilor, cât și familiilor acestora.Facilitarea tranziției poate fi realizată prin diverse activități care apropie copilul de noul mediu educațional și îl ajută să se simtă în siguranță. Organizarea unor întâlniri între copii și viitorii profesori, desfășurarea de activități comune între diferite grupe sau clase, precum și oferirea de consiliere psihopedagogică sunt doar câteva exemple de practici eficiente. Crearea unui climat educațional pozitiv, bazat pe acceptare și încurajare, contribuie semnificativ la succesul procesului de adaptare

În concluzie, tranziția copilului între diferite medii ale școlarității trebuie privită ca un proces care necesită atenție, răbdare și implicare din partea tuturor celor responsabili de educația sa.

Aplicarea unor strategii educaționale adecvate și dezvoltarea unui parteneriat solid între școală, familie și comunitate contribuie la crearea unui parcurs educațional echilibrat și la formarea unei personalități armonioase. O adaptare reușită nu doar că facilitează integrarea copilului, ci îi oferă și baza necesară pentru succesul său viitor.

Bibliografie

Cucoș, C. – *Pedagogie*, Editura Polirom
Iucu, R. – *Managementul clasei de elevi*, Editura Polirom
Neacșu, I. – *Instruire și învățare*, Editura Didactică și Pedagogică
Ministerul Educației – *Curriculum pentru învățământul primar*
Vrasmaș, T. – *Educația incluzivă*, Editura Aramis

STRATEGII EDUCAȚIONALE PENTRU ADAPTAREA TREPTATĂ ȘI TRANZIȚIA UȘOARĂ DE LA GRĂDINIȚĂ LA ȘCOALĂ

Profesor înv. primar Maria Lupu
Școala Gimnazială ”Mihail Sadoveanu” Fălticeni

Continuitatea între diferite medii ale școlarității se realizează prin corelarea metodelor de predare, a conținuturilor și a cerințelor educaționale. Activitățile comune între grădiniță și școală, vizitele copiilor în mediul școlar sau utilizarea unor rutine familiare contribuie la reducerea sentimentului de necunoscut.

În primele etape ale școlarității, este recomandată menținerea unor elemente familiare din grădiniță, precum activitățile ludice, lucrul în grup sau pauzele active.

Adaptarea progresivă la cerințele școlare reprezintă o condiție esențială pentru realizarea unei tranziții ușoare și eficiente a copilului de la grădiniță la școală. Această etapă presupune introducerea treptată a activităților de tip academic, astfel încât copilul să poată face față noilor solicitări fără a resimți presiune excesivă sau stres. Ritmul de lucru, durata activităților și nivelul de dificultate trebuie adaptate particularităților de vârstă și nivelului individual de dezvoltare al fiecărui copil.

În primele etape ale școlarității, copilul are nevoie de sprijin constant pentru a se obișnui cu programul școlar, cu respectarea regulilor și cu asumarea responsabilităților specifice mediului educațional formal. Cadrele didactice trebuie să organizeze activitățile într-un mod flexibil, alternând sarcinile intelectuale cu activități interactive și momente de relaxare, pentru a menține interesul și motivația copilului pentru învățare.

Evaluarea are un rol important în procesul de adaptare și trebuie să fie predominant formativă, centrată pe progresul individual și pe încurajarea efortului depus de copil. Feedback-ul pozitiv, aprecierea realizărilor și corectarea blândă a greșelilor contribuie la consolidarea încrederii în sine și la formarea unei atitudini pozitive față de activitatea școlară. Evitarea comparațiilor între copii și accentul pus pe evoluția personală sunt esențiale pentru prevenirea anxietății și a sentimentului de eșec.

Respectarea ritmului individual de învățare constituie un principiu fundamental al adaptării progresive. Fiecare copil are un mod propriu de a învăța și de a se adapta la cerințele școlare, iar suprasolicitarea poate conduce la frustrare, demotivare sau refuz școlar. Prin diferențierea activităților, oferirea de sprijin personalizat și crearea unui climat educațional securizant, copilul este încurajat să își dezvolte autonomia și să își construiască treptat competențele necesare pentru succesul școlar.

Jocul reprezintă un instrument important de adaptare nu doar în grădiniță, ci și în primele clase de școală. Prin joc, copilul învață să respecte reguli, să coopereze și să își gestioneze emoțiile. Integrarea jocului didactic facilitează tranziția către învățarea formală și reduce stresul asociat mediului școlar.

Deși este asociat în mod tradițional cu educația preșcolară, jocul își păstrează valoarea educativă și în primele clase de școală, având un rol important în facilitarea tranziției de la activitățile ludice la învățarea formală. Prin intermediul jocului, copilul explorează mediul, își dezvoltă creativitatea și își formează treptat competențele cognitive, sociale și emoționale.

În diferite medii ale școlarității, jocul contribuie la adaptarea copilului prin faptul că oferă un cadru familiar și securizant, reducând sentimentul de anxietate asociat noilor cerințe educaționale. Jocurile didactice, jocurile de rol și activitățile interactive permit copilului să învețe într-un mod plăcut, menținându-i interesul și motivația pentru activitatea școlară. În același timp, acestea facilitează înțelegerea conținuturilor și dezvoltarea gândirii logice, fără a crea presiune asupra performanței.

Prin joc, copilul învață să respecte reguli, să coopereze cu ceilalți și să își asume roluri diferite în cadrul grupului. Aceste experiențe contribuie la dezvoltarea competențelor sociale și la integrarea armonioasă în colectivul clasei. Jocul oferă, de asemenea, contexte favorabile pentru exprimarea și gestionarea emoțiilor, ajutând copilul să facă față situațiilor de stres sau conflict apărute în mediul școlar.

Integrarea jocului în activitatea didactică facilitează tranziția către învățarea formală, deoarece creează o punte între experiențele din grădiniță și cerințele școlii. Prin îmbinarea jocului cu sarcinile de învățare, copilul este sprijinit să își dezvolte autonomia, atenția și capacitatea de concentrare. Astfel, jocul nu reprezintă doar o activitate recreativă, ci o strategie educațională eficientă, care contribuie la reducerea stresului și la formarea unei atitudini pozitive față de școală și procesul de învățare.

Un climat educațional pozitiv este fundamentul unei tranziții reușite. Relația copil–cadru didactic trebuie să fie bazată pe empatie, acceptare și respect. Copilul are nevoie să se simtă ascultat, înțeles și susținut în fața noilor provocări.

Stabilirea unor reguli clare, explicate și aplicate consecvent, oferă predictibilitate și siguranță în fiecare nou mediu educațional.

Familia are un rol esențial în adaptarea copilului la diferite medii ale școlarității. Părinții trebuie să susțină copilul emoțional, să creeze rutine stabile și să mențină o comunicare deschisă cu cadrele didactice. O atitudine pozitivă față de școală contribuie la formarea unei percepții favorabile asupra învățării.

Tranziția ușoară este strâns legată de dezvoltarea competențelor socio-emoționale. Activitățile care vizează recunoașterea și exprimarea emoțiilor, cooperarea și rezolvarea conflictelor ajută copilul să se adapteze mai ușor la schimbările de mediu școlar.

Adaptarea treptată a copilului și asigurarea unei tranziții ușoare între diferite medii ale școlarității reprezintă condiții esențiale pentru succesul educațional pe termen lung. Prin aplicarea unor strategii educaționale centrate pe copil, prin colaborarea dintre instituțiile educaționale și familie și prin crearea unui climat emoțional securizant, tranzițiile devin experiențe pozitive de dezvoltare. O tranziție reușită contribuie la formarea unei atitudini pozitive față de școală și la integrarea armonioasă a copilului în mediul educațional.

Bibliografie

Cucoș, C.,2014, Pedagogie, Polirom, Iași
Iucu, R., 2015, Managementul clasei de elevi, Polirom, București
Păun, E., 2017, Psihopedagogia copilului, Editura Didactică și Pedagogică.

STRATEGII ȘI MODALITĂȚI DE ADAPTARE A COPILULUI PREȘCOLAR LA DIFERITE MEDII ALE ȘCOLARITĂȚII

prof. educație timpurie Maierean Magdalena
G.P.N. ”Stejărelul” Cajvana

Adaptarea copilului preșcolar la mediile școlarității reprezintă un proces complex, de durată, care implică modificări semnificative la nivel emoțional, cognitiv și comportamental. Această etapă marchează trecerea de la un mediu familiar, caracterizat prin siguranță afectivă, flexibilitate și protecție parentală, la un mediu instituțional organizat, în care copilul trebuie să respecte reguli, să se integreze într-un grup și să răspundă unor cerințe educaționale specifice. Pentru copilul preșcolar, această tranziție poate fi percepută ca o schimbare majoră, care generează atât curiozitate și entuziasm, cât și anxietate, teamă sau nesiguranță. Din acest motiv, adaptarea nu trebuie lăsată la voia întâmplării, ci trebuie susținută prin strategii bine gândite, aplicate în mod consecvent de către familie și cadrele didactice.

În primii ani de viață, copilul dezvoltă un atașament puternic față de părinți sau persoanele de îngrijire, iar separarea de aceștia, chiar și pentru câteva ore, poate reprezenta o experiență dificilă. De exemplu, un copil care a stat permanent acasă cu mama poate reacționa intens în momentul în care este dus pentru prima dată la grădiniță, manifestând plâns, refuz sau chiar comportamente de opoziție. Într-o astfel de situație, este important ca părintele să nu plece brusc sau pe ascuns, deoarece acest lucru poate genera neîncredere și insecuritate. O abordare eficientă constă în stabilirea unui ritual de despărțire clar și constant, cum ar fi o îmbrățișare, un salut special și promisiunea revenirii la o anumită oră. De exemplu, mama îi poate spune copilului: „Te las la grădiniță, te joci puțin și vin să te iau după ce mănânci și tejoci puțin.”, oferindu-i astfel un reper temporal care îi conferă siguranță.

Un alt factor important în adaptare îl constituie modul în care copilul este pregătit din timp pentru această schimbare. Familiarizarea cu mediul școlar înainte de începerea efectivă a frecventării acestuia reduce semnificativ anxietatea. De exemplu, părinții pot merge împreună cu copilul în curtea grădiniței, pot observa copiii care se joacă, pot intra în clasă și pot discuta cu educatoarea. În acest fel, copilul își formează o imagine pozitivă și realistă despre noul mediu. Există situații în care copiii participă la activități de tip „zi deschisă”, unde pot experimenta pentru scurt timp rutina zilnică, ceea ce contribuie la creșterea confortului psihologic.

Rutina zilnică joacă, de asemenea, un rol esențial în procesul de adaptare. Copiii au nevoie de predictibilitate pentru a se simți în siguranță, iar respectarea unui program stabil le oferă acest sentiment.

Dezvoltarea autonomiei reprezintă o altă condiție importantă pentru adaptare. Copiii care sunt încurajați să își dezvolte independența se adaptează mai ușor, deoarece se simt capabili să facă față cerințelor mediului școlar. De exemplu, un copil care știe să își pună singur haina, să mănânce fără ajutor sau să își strângă jucăriile va avea mai multă încredere în sine și va resimți mai puțin stres în situații noi. În practică, părinții pot transforma aceste activități în jocuri, astfel încât copilul să le perceapă ca pe experiențe plăcute și nu ca pe obligații.

În mediul educațional, rolul cadrului didactic este esențial în facilitarea adaptării copilului. Educatoarea trebuie să creeze un climat afectiv pozitiv, bazat pe încredere, acceptare și sprijin. În primele zile de grădiniță, este frecvent ca unii copii să plângă sau să refuze participarea la activități. Într-o astfel de situație, intervenția cadrului didactic trebuie să fie calmă și empatică. De exemplu, educatoarea poate lua copilul în brațe, îi poate vorbi cu blândețe și îl poate implica treptat într-o

activitate care îi face plăcere, cum ar fi modelajul sau desenul. Prin această abordare, copilul începe să asocieze mediul școlar cu experiențe pozitive. Un exemplu concret este cazul unui copil care refuză să intre în clasă și rămâne agățat de părinte. În loc să forțeze separarea, educatoarea poate propune părintelui să rămână câteva minute în clasă, participând împreună la o activitate. Ulterior, părintele se retrage treptat, iar copilul rămâne implicat în activitate. Această strategie de adaptare graduală reduce anxietatea și facilitează tranziția.

Jocul constituie principalul instrument prin care copilul preșcolar învață și se adaptează la mediul școlar. Prin intermediul jocului, copilul explorează, experimentează și își dezvoltă competențele sociale. De exemplu, în jocurile de rol, copiii își asumă diferite personaje și reproduc situații din viața reală. Un copil care joacă rolul educatoarei înțelege mai bine regulile și responsabilitățile asociate acestui rol. În același timp, jocul facilitează interacțiunea dintre copii, contribuind la formarea relațiilor de prietenie. Un exemplu relevant îl reprezintă integrarea unui copil retras într-un grup de copii activi. Educatoarea poate organiza un joc de construcție în echipă, în care fiecare copil are un rol specific. Copilul timid poate primi o sarcină simplă, cum ar fi aducerea pieselor sau aranjarea lor. Pe măsură ce participă, copilul își dezvoltă încrederea și devine mai deschis la interacțiune.

Un alt aspect important în adaptare îl constituie dezvoltarea competențelor emoționale. Copiii trebuie învățați să își recunoască și să își exprime emoțiile într-un mod adecvat. De exemplu, un copil care se simte trist sau speriat poate fi încurajat să spună „Mi-e dor de mama” în loc să plângă sau să se izoleze. Educatoarea poate utiliza diverse instrumente, cum ar fi imagini cu expresii faciale sau jocuri care implică identificarea emoțiilor, pentru a ajuta copiii să își dezvolte această abilitate.

Utilizarea poveștilor terapeutice reprezintă o metodă eficientă de sprijin emoțional. De exemplu, o poveste despre un iepuraș care merge pentru prima dată la grădiniță și își face prieteni poate ajuta copilul să se identifice cu personajul și să își depășească temerile. Prin intermediul poveștii, copilul învață că emoțiile sale sunt normale și că pot fi depășite.

Mediul fizic al grădiniței joacă, de asemenea, un rol important în adaptare. Un spațiu organizat, atractiv și prietenos stimulează interesul copilului și îl face să se simtă în siguranță. De exemplu, existența unor zone dedicate diferitelor activități, cum ar fi colțul lecturii, colțul construcțiilor sau colțul artei, oferă copilului posibilitatea de a alege activitatea preferată și de a se implica activ. Această libertate de alegere contribuie la creșterea motivației și la reducerea stresului. Un alt exemplu de strategie eficientă este utilizarea obiectelor de tranziție. Un copil care întâmpină dificultăți în separarea de părinți poate aduce de acasă un obiect familiar, cum ar fi o jucărie sau o păturică. Acest obiect îi oferă confort emoțional și îl ajută să se adapteze mai ușor. De exemplu, în momentele de neliniște, copilul poate ține jucăria în brațe, ceea ce îi reduce anxietatea și îl ajută să se liniștească.

Adaptarea copilului preșcolar nu se limitează doar la grădiniță, ci continuă și în etapa trecerii către mediul școlar formal. În această etapă, copilul trebuie să se obișnuiască cu activități mai structurate, cu reguli mai stricte și cu cerințe cognitive mai ridicate. Pentru a facilita această tranziție, este important ca activitățile să fie introduse treptat și într-un mod atractiv. De exemplu, învățarea literelor și cifrelor poate fi realizată prin jocuri, cântece și activități interactive, astfel încât copilul să perceapă învățarea ca pe o experiență plăcută.

Colaborarea dintre familie și școală este esențială în procesul de adaptare. Comunicarea constantă între părinți și cadrele didactice permite identificarea eventualelor dificultăți și intervenția promptă. De exemplu, dacă un copil manifestă comportamente de retragere sau agresivitate, părinții

și educatoarea pot discuta și pot stabili împreună strategii de intervenție. Această colaborare contribuie la crearea unui mediu coerent și predictibil pentru copil.

Adaptarea copilului preșcolar la diferitele medii ale școlarității este un proces complex, care necesită implicarea activă a tuturor factorilor educaționali. Prin utilizarea unor strategii adecvate, bazate pe empatie, joc, rutină și colaborare, copilul poate depăși dificultățile inițiale și poate dezvolta o atitudine pozitivă față de mediul educațional. Exemplele concrete prezentate evidențiază faptul că adaptarea nu este un proces uniform, ci unul individual, care trebuie susținut în funcție de nevoile fiecărui copil. Un mediu educațional sigur, stimulativ și adaptat contribuie la dezvoltarea armonioasă a copilului și la succesul său școlar pe termen lung.

Bibliografie

Bocoș, M. (2017). *Didactica învățământului preșcolar*. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
Crețu, T. (2009). *Psihologia vârstelor*. Editura Polirom, Iași:
Ionescu, M., Radu, I. (2001). *Didactica modernă*. Editura Dacia Cluj-Napoca:
Neacșu, I. (2010). *Psihologie educațională*. Editura Polirom, București:
Vrasmaș, E. (2014). *Educația timpurie*. Editura Aramis, București:
Ministerul Educației (2019). *Curriculum pentru educația timpurie*. București.

ADAPTAREA TREPTATĂ A COPILULUI LA DIFERITE MEDII ALE ȘCOLARITĂȚII

Prof. ed. Timpurie Mazureac Laura-Simona
Grădinița Colegiului Național „Mihai Eminescu” Suceava

Tranziția copilului între diferite medii educaționale – familie, grădiniță, școală primară și ulterior gimnaziu – reprezintă o etapă esențială în dezvoltarea sa globală. Acest proces implică schimbări majore de natură emoțională, cognitivă și socială. Intrarea într-un mediu educațional nou presupune adaptarea la reguli, ritmuri și relații diferite, ceea ce poate genera insecuritate și anxietate.

Literatura de specialitate subliniază faptul că o tranziție reușită este dependentă de existența unor strategii educaționale coerente și de colaborarea eficientă între familie și instituția de învățământ. Astfel, este necesară o abordare sistemică, centrată pe copil, care să valorifice parteneriatul educațional și să asigure continuitatea experiențelor de învățare.

Adaptarea școlară este definită ca procesul prin care copilul își ajustează comportamentele și reacțiile în funcție de cerințele mediului educațional. Aceasta include adaptarea emoțională (gestionarea anxietății), socială (relaționarea cu colegii) și cognitivă (asimilarea conținuturilor).

Conform Institutului de Științe ale Educației, succesul adaptării depinde de reducerea discrepanței dintre mediul familial și cel școlar. Continuitatea și predictibilitatea reprezintă factori esențiali în asigurarea confortului psihologic al copilului.

Strategii educaționale de adaptare treptată

- Adaptarea gradual. Introducerea progresivă a copilului în mediul educațional reduce stresul și facilitează acomodarea. De exemplu, în grădinițe se practică prezența limitată inițial, urmată de creșterea treptată a timpului petrecut în colectiv.
- Continuitatea între medii. Menținerea unor rutine similare între familie și școală contribuie la stabilitate emoțională. De exemplu, folosirea acelorași ritualuri zilnice (mese, odihnă) sau permiterea obiectelor de atașament.
- Dezvoltarea socio-emoțională. Activitățile de joc de rol, poveștile terapeutice și discuțiile despre emoții ajută copilul să înțeleagă și să gestioneze experiențele noi.
- Individualizarea procesului. Fiecare copil are ritm propriu de adaptare. Educatorul trebuie să observe și să ajusteze cerințele în funcție de nevoile individuale.
- Strategii modern. Utilizarea tehnologiei (platforme educaționale, tururi virtuale) și programe de mentorat între copii contribuie la o adaptare mai ușoară.

Parteneriatul între școală și familie este esențial pentru succesul adaptării. Comunicarea constantă și implicarea activă a părinților contribuie la crearea unui mediu educațional coerent.

Forme de colaborare: ședințe cu părinții, întâlniri individuale, activități comune părinte–copil, consiliere parentală.

De asemenea, implicarea comunității prin programe educaționale și servicii de sprijin extinde resursele disponibile pentru copil.

Exemple de bune practice

În prezent, numeroase instituții educaționale implementează programe de acomodare treptată, zile ale porților deschise și activități de integrare. De asemenea, aplicațiile digitale facilitează

comunicarea rapidă între educatori și părinți. Un exemplu concret este utilizarea „colțului de liniște” în clasă, unde copilul se poate retrage temporar pentru reglare emoțională.

Adaptarea copilului la mediile școlare este un proces complex care necesită intervenții educaționale bine structurate și colaborare între toți factorii implicați. Strategiile de adaptare treptată și parteneriatul educațional contribuie la dezvoltarea armonioasă a copilului și la succesul său școlar.Respectarea ritmului individual și susținerea emoțională sunt condiții esențiale pentru o tranziție eficientă și echilibrată.

Bibliografie

Curriculum pentru educație timpurie, aprobat prim OMEN nr. 4694/02.08.2019

CLIPA, Otilia, (2023)„Educaţia timpurie: resurse pentru dezvoltarea practicienilor”, Ed. Trei, București.

CUCOȘ, C., (2006) „Pedagogie”. Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Polirom, Iași.

NICOLA, Ioan (2003) „Tratat de pedagogie școlară”, Editura Aramis, București.

STAN, Liliana, (2016) „Educaţia timpurie: probleme şi soluţii”, Ed. Polirom, Iași.

TOMȘA, Gheorghe, (2005) „Psihopedagogie preșcolară și școlară - volumapărut supliment al revistei învățământului preșcolar”, București.

VOICULESCU, Elisabeta „Pedagogie preșcolară”, Ediția a II-a revizuită, EdituraAramis, București.

STRATEGII EDUCAŢIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ ŞI MODALITĂŢI DE PARTENERIAT CARE SĂ FACILITEZE TRANZIŢIA UŞOARĂ A COPILULUI LA DIFERITE MEDII ALE ŞCOLARITĂŢII

Prof.educ.timpurie:Măcărescu Loredana-Maria
G.P.P. "Căsuţa piticilor" Gura-Humorului

Tranziția copilului de la grădiniță la școală reprezintă una dintre cele mai importante etape din parcursul său educațional. Această perioadă marchează trecerea de la un mediu preponderent ludic, flexibil și centrat pe joc, la un cadru mai structurat, cu cerințe academice clare, reguli stricte și așteptări crescute în ceea ce privește autonomia și responsabilitatea copilului. Pentru mulți copii, această schimbare poate genera emoții intense, precum anxietate, nesiguranță sau teamă de necunoscut.

Rolul educatoarei este esențial în pregătirea copilului pentru această tranziție, prin aplicarea unor strategii educaționale de adaptare treptată și prin dezvoltarea unor parteneriate eficiente cu familia și cu instituțiile școlare. O tranziție reușită contribuie la dezvoltarea armonioasă a copilului, la formarea unei atitudini pozitive față de învățare și la prevenirea dificultăților de adaptare școlară.

Particularitățile tranziției de la grădiniță la școală

Tranziția grădiniță–școală presupune adaptarea copilului la schimbări semnificative la nivel emoțional, social, cognitiv și comportamental. În grădiniță, copilul beneficiază de un mediu securizant, de activități integrate și de un program flexibil. La școală, acesta se confruntă cu cerințe academice, evaluări, respectarea unor reguli stricte și un ritm de lucru mai alert.

Din punct de vedere emoțional, copilul poate resimți:

- teama de separare față de educatoare;
- anxietatea față de noul cadru și de persoanele necunoscute;
- nesiguranța legată de capacitatea de a face față cerințelor școlare.

La nivel social, copilul trebuie să:

- relaționeze cu un colectiv nou;
- respecte reguli mai stricte de comportament;
- dezvolte relații cu cadrul didactic din învățământul primar.

Aceste aspecte subliniază necesitatea unei pregătiri sistematice și graduale, realizate încă din grădiniță.

Din punct de vedere cognitiv, copilului i se solicită un nivel mai ridicat de concentrare, atenție susținută și capacitate de rezolvare a sarcinilor individuale. Ritmul activităților școlare, evaluările și feedback-ul formal pot reprezenta surse de stres, mai ales pentru copiii care nu au dobândit încă deprinderi de lucru independent. De aceea, este esențial ca tranziția să fie percepută ca un proces gradual, adaptat particularităților de vârstă și nivelului de dezvoltare al fiecărui copil.

Nu în ultimul rând, tranziția grădiniță–școală are o puternică dimensiune identitară. Copilul începe să se perceapă ca „școlar", statut care implică noi așteptări și responsabilități. Modul în care această etapă este gestionată influențează semnificativ atitudinea copilului față de școală și față de învățare pe termen lung. O abordare empatică, susținută de colaborarea dintre educatoare, familie și cadrele didactice din învățământul primar, contribuie la o adaptare armonioasă și la prevenirea dificultăților de integrare școlară.

Strategii educaționale de adaptare treptată a copilului

1.Dezvoltarea competențelor socio-emoționale

Una dintre cele mai importante strategii este stimularea competențelor socio-emoționale. Educatoarea poate sprijini copilul prin:

- activități de identificare și exprimare a emoțiilor;
- jocuri de rol care simulează situații școlare;
- încurajarea comunicării deschise și a exprimării sentimentelor.

Un copil care își recunoaște emoțiile și știe să le gestioneze va face față mai ușor schimbărilor specifice mediului școlar.

2.Formarea autonomiei personale

Autonomia este o condiție esențială pentru adaptarea la școală. În grădiniță, educatoarea poate contribui la dezvoltarea acesteia prin:

- implicarea copilului în activități de autoservire;
- încurajarea luării deciziilor simple;
- responsabilizarea copilului în îndeplinirea sarcinilor zilnice.

Prin aceste activități, copilul capătă încredere în propriile forțe și devine mai sigur pe sine în noul context educațional.

Familiarizarea treptată cu cerințele școlare

Adaptarea la școală este facilitată prin introducerea treptată a unor elemente specifice mediului școlar:

- activități structurate cu durată mai mare;
- respectarea unor reguli clare;
- utilizarea materialelor școlare (caiete, fișe, instrumente de scris).

Aceste activități trebuie realizate într-o manieră ludică, pentru a menține motivația și interesul copilului.

Rolul parteneriatului educațional în facilitarea tranziției

Parteneriatul grădiniță–familie

Familia joacă un rol esențial în pregătirea copilului pentru școală. Un parteneriat eficient între educatoare și părinți presupune:

- informarea constantă a părinților despre nevoile copilului;
- consilierea părinților privind susținerea emoțională a copilului;
- implicarea părinților în activități comune grădiniță–copil.

Părinții trebuie încurajați să creeze un climat pozitiv față de școală și să evite transmiterea propriilor temeri copilului.

Parteneriatul grădiniță–școală

Colaborarea dintre grădiniță și școală este esențială pentru asigurarea continuității educaționale. Aceasta poate fi realizată prin:

- organizarea de vizite ale copiilor la școală;
- întâlniri între educatoare și învățători;
- activități comune, precum serbări sau ateliere educaționale.

Prin aceste acțiuni, copilul se familiarizează cu mediul școlar și dezvoltă un sentiment de siguranță și apartenență.

Beneficiile unei tranziții educaționale eficiente

O tranziție bine gestionată are efecte pozitive pe termen lung asupra copilului:

- crește motivația pentru învățare;
- reduce anxietatea și stresul;

- favorizează adaptarea rapidă la cerințele școlare;
- contribuie la formarea unei imagini de sine pozitive.

Educatoarea, prin rolul său formativ, contribuie decisiv la asigurarea unui start educațional de succes.

Tranziția de la grădiniță la școală reprezintă un proces complex, care necesită o abordare educațională atentă, bazată pe strategii de adaptare treptată și pe parteneriate eficiente. Prin activități centrate pe copil, dezvoltarea competențelor socio-emoționale și colaborarea strânsă cu familia și școala, educatoarea facilitează integrarea copilului într-un nou mediu educațional.

O tranziție reușită nu înseamnă doar adaptarea copilului la cerințele școlare, ci și formarea unei atitudini pozitive față de învățare, care va influența întregul său parcurs educațional.

Bibliografie

1. Cucoș, Constantin, 2014, Pedagogie, Editura Polirom, Iași.
2. Iucu, Romiță, 2015, Managementul clasei de elevi. Aplicații pentru învățământul preșcolar și primar, Editura Polirom, Iași.
3. Oprea, Crenguța-Lăcrămioara, 2013, Strategii didactice interactive, Editura Didactică și Pedagogică, București.
4. Pânișoară, Ioan-Ovidiu, 2017, Psihologia copilului modern, Editura Polirom, Iași.
5. Rădulescu, Simona, 2016, Educația timpurie – repere teoretice și aplicații practice, Editura Universitară, București.
6. Ștefan, Cecilia, 2012, Dezvoltarea socio-emoțională a copilului, Editura ASCR, Cluj-Napoca.

Webografie

1. Ministerul Educației, 2019, Curriculum pentru educație timpurie, www.edu.ro
2. UNICEF România, 2020, Tranziția copilului de la grădiniță la școală, www.unicef.org/romania
3. Centrul Step by Step România, 2021, Practici educaționale pentru tranziția școlară, www.stepbystep.ro

TRANZIȚIA EDUCAȚIONALĂ A COPILULUI- STRATEGII DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI ROLUL PARTENERIATULUI CU FAMILIA

Educator, Măria Mihaela
Grădinița cu program normal „Voinicelul” Fălticeni, structura Creșa„Sfânta Ana”

Tranziția educațională reprezintă procesul prin care copilul trece de la un mediu sau nivel educațional la altul, precum de la familie la creșă, de la creșă la grădiniță, de la grădiniță la școală sau de la ciclul primar la gilmnaziu, adaptându-se noilor cerințe, relațiilor noi și diferitor contexte de învățare. Schimările implică nu doar adaptarea la noile cerințe academice, ci și la noi relații sociale sau emoționale, fiind extrem de important modul în care este gestionată tranziția, influențând semnificativ integrarea copilului și succesul său școlar. În acest context, strategiile educaționale de adaptare treptată și parteneriatul dintre familie și școală devin factori esențiali în facilitarea tranziției.

Tranziția educațională este resimțită de către copil ca o schimbare majoră care poate genera emoții diverse, de la entuziasm la anxietate sau nesiguranță. Nevoia de stabilitate și siguranță este esențială în această perioadă, iar lipsa sprijinului adecvat poate duce la dificultăți de adaptare, precum refuzul școlar sau probleme de socializare. Fiecare copil reacționează diferit la schimbare, în funcție de temperament, experiențe anterioare și mediul familial, ceea ce impune o abordare individualizată a procesului de integrare.

Un rol important în facilitarea tranziției îl au strategiile educaționale de adaptare treptată. Acestea presupun introducerea progresivă a copilului în noul mediu educațional, evitând introducerea unor schimbări bruște în viața copiilor, care pot accentua starea de anxietate. Grădinițele sau școlile pot organiza o zi a porților deschise sau activități în instituții, la care părinții împreună cu copiii pot participa, pentru a familiariza copilul cu noul context (cadre didactice, mediul). De asemenea, menținerea unor rutine similare cu cele din mediul anterior, oferă continuitate și sentimentul de cunoscut și siguranță. Jocul de rol, poveștile despre începuturi noi și activitățile interactive reprezintă alte metode eficiente prin care copilul este ajutat să înțeleagă și să accepte schimvarea.

Pe lângă aceste strategii, sprijinul emoțional este de asemenea extrem de important în procesul de tranziție. Comunicarea deschisă cu copilul, încurajarea exprimării sentimentelor și validarea emoțiilor contribuie la dezvoltarea încrederii în sine și la reducerea temerilor. Cadrele didactice au responsabilitatea de a crea un climat educațional sigur și prietenos, în care copilul să se simtă acceptat și sprijinit.

Un alt factor determinant al succesului tranziției educaționale îl reprezintă parteneriatul educațional. Colaborarea între familie și cadrele didactice asigură coerență în abordarea nevoilor copilului și facilitează adaptarea acestuia. Comunicarea constantă între părinți și cadre didactice permite identificarea timpurie a dificultăților pe care le întâmpină copilul și descoperirea unui plan de intervenție adecvat. Implicarea părinților în activitățile școlare și informarea acestora cu privire la etapele de dezvoltare ale copilului contribuie la crearea unui mediu stabil și predictibil.

Un alt parteneriat esențial în perioada de tranziție este reprezentat de colaborarea dintre cadrele didactice. Schimbul de informații despre copil, continuitatea metodelor educaționale și organizarea unor activități comune sprijină procesul de tranziție. Implicarea consișierilor școlari și a întregii comunități educaționale oferă un suport suplimentar, contribuind activ la integrarea eficientă a copiilor.

Tranziția către creșă reprezintă primul contact al copilului cu mediul educațional instituționalizat și presupune procese complexe de adaptare emoțională, în care atașamentul față de

familie este extins treptat către noile figuri educaționale. Tranziția către creșă constituie o etapă delicată pentru copii, marcată de separarea de familie și adaptarea la persoane, reguli și rutine noi. La vârsta timpurie, copilul este puternic atașat de părinți, iar despărțirea poate genera anxietate, manifestată prin plâns, agitație și dificultatea de adaptare la programul zilnic. Procesul de integrare al copilului trebuie realizat treptat, prin introducerea progresivă în colectivitate, menținerea unor rutine și oferirea unui climat sfectiv securizant. Un rol esențial îl au părinții care trebuie să transmită încredere și siguranță, dar și cadrepe didactice care sprijină copilul în formarea unor noi relații de atașament. Prin colaborarea eficientă între familie și creșă, tranziția devine mai ușoară, facilitând adaptarea armonioasă a copilului la noul mediu.

Tranziția către grădiniță reprezintă un moment important în dezvoltarea copilului, marcând trecerea de la creșă sau de la mediul familial, la un cadru educațional organizat. Această etapă implică adaptarea la noi cerințe, relații sociale și rutibe zilnice, ceea ce poate genera entuziasm, dar și anxietate. Copilul trebuie să învețe să interacționeze cu alți copii, să respecte reguli și să devină autonom, ceea ce necesită sprijin adecvat și timp. Pentru a facilita această tranziție, este esențială aplicarea unor strategii de adaptare treptată precum familiarizarea cu mediul, menținerea rutinelor și oferirea climatului afectiv securizant. Parteneriatul grădiniță- familie asigură continuitate și susținerea emoțională, elemente esențiale pentru integrarea armonioasă a copilului.

Adaptarea treptată reprezintă, în definitiv, procesul prin care copilul se acomodează progresiv la mediul școlar, în funcție de ritmul și nevoile sale individuale. La această vârstă, învățarea se realizează prin joc și experiențe directe, de aceea activitățile din mediul educațional trebuie să fie flexibile și centrate pe emoțiile copilului. Relația de atașament dintre copil și educatoare, care oferă siguranță și sprijin, reprezintă o necesitate pentru tranziția eficientă, precum declară specialiștii în educație timpurie.

O strategie eficientă pentru adaptarea treptată la creșă și grădiniță constă în integrarea progresivă a copilului în programul și mediul grădiniței. În primele săptămâni, copilul are nevoie de timp pentru a se obișnui cu sala de grupă, materiale, colegi și educatoare. Participarea graduală la activități, respectarea ritmului propriu și evitarea presiunii contribuie la reducerea anxietății de separare și la dezvoltarea unui sentiment de siguranță. Prin emppatie, deschidere și suținere, educatoarea devine o figură de încredere pentru copil.

Rutina îi oferă copilului stabilitate în perioada de adaptare. Respectarea unui program constant și repetarea activităților îl ajută să anticipeze ce urmează, să se simtă în siguranță, să devină autonom și să reducă stările de nesiguranță.

La vărsta preșcolară și antepreșcolară, jocul este principala metodă de exprimare. Activitățile ludice sprijină integrarea socială, dezvoltarea limbajului și exprimarea emoțiilor, iar jocurile de cunoaștere, de rol și de cooperare îi ajută pe copii să își formeze relații și să se adapteze la regulile grupei. Întegrarea în colectiv dezvoltă abilități sociale precum cooperarea și comunicarea. Activitățile de grup îi ajută pe copii să interacționeze și să creeze relații, favorizând sentimentul de apartenență.

Familia influențează puternic adaptarea copilului în mediul educațional prin valorile și comportamentele transmise. Un parteneriat eficient între familie și grădiniță este bazat pe comunicare și colaborare, ajutând la cunoașterea copilului și asigurarea coerenței educaționale, facilitând o bună integrare a copilului.

Adaptarea treptată la grădiniță este esențială pentru dezvoltarea copilului. Strategiile centrate pe copil și colaborarea cu familia facilitează integrarea, iar implicarea părinților contribuie semnificativ la succesul adaptării.

Bibliografie

- Băișteanu, Rodica & colab, 2020, Step by Step România. Parteneriatul cu părinții. Tranziția copilului în educația timpurie.
- Ministerul Educației, 2017,1 Ghid de bune practici pentru educația timpurie a copiilor de 3–6/7 ani.
- Ministerul Educației, 2024, Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie. București: MEN.
- Munteanu, Eusebiu Neculai, 2025, Preșcolarul în familie și la grădiniță: Ghid practic pentru părinți și profesori, Editura Polirom, Iași.
- Petcu, Irina & colab., 2024, Adaptare blândă la grădiniță și la școală / Gentle Adaptation to Kindergarten and School, Asociația Europeană a Profesioniștilor în Educație EDUMI, București.
- Stan, Liliana, 2016, Educația timpurie. Probleme și soluții, Editura Polirom, Iași.

Webografie

- https://revistaprofesorului.ro/tranzitia-de-la-familie-la-gradinita-la-grupa-mica-colaborare-autentica-educatoare-parinte/

DRUMUL LIN SPRE ȘCOALĂ: ADAPTARE TREPTATĂ ȘI PARTENERIAT EDUCAȚIONAL PENTRU REUȘITA COPILULUI

Prof. educație timpurie: Măria Paula
G.P.N. „Voinicelul”, structura „Scufița Roșie” Fălticeni

Intrarea copilului în colectivitate, fie că este vorba despre creșă, grădiniță sau școală, reprezintă un moment deosebit de important în dezvoltarea sa. Această etapă presupune schimbări semnificative la nivel emoțional, social și comportamental, deoarece copilul părăsește mediul familiar al familiei și se integrează într-un context nou, organizat după reguli și rutine specifice. Modul în care este gestionată această tranziție influențează adaptarea ulterioară și atitudinea față de învățare, motiv pentru care strategiile educaționale și colaborarea cu familia devin esențiale.

Adaptarea treptată a copilului la mediul educațional contribuie la reducerea anxietății și la dezvoltarea unui sentiment de siguranță. Un prim pas important îl constituie familiarizarea copilului cu noul spațiu și cu persoanele implicate în procesul educațional. Vizitele înainte de începerea activității, interacțiunile cu cadrul didactic și explorarea mediului contribuie la diminuarea temerilor și la crearea unei relații de încredere. Copilul începe astfel să perceapă instituția nu ca pe un spațiu necunoscut, ci ca pe unul prietenos și sigur.

Integrarea progresivă în programul zilnic reprezintă o altă modalitate eficientă de adaptare. În primele zile, copilul poate petrece un timp limitat în colectivitate, urmând ca durata să crească treptat, în funcție de ritmul său de acomodare. Această abordare permite o tranziție lină, fără presiuni inutile, oferindu-i copilului timpul necesar pentru a se obișnui cu noul cadru.

Rutina zilnică bine structurată oferă stabilitate și predictibilitate, aspecte esențiale pentru echilibrul emoțional al copilului. Succesiunea constantă a activităților, ritualurile de întâmpinare și cele de despărțire contribuie la crearea unui climat securizant, în care copilul se poate adapta mai ușor. În același timp, sprijinul emoțional oferit de cadrul didactic, prin empatie, răbdare și încurajare, are un rol decisiv în această perioadă. Activitățile ludice și interacțiunile pozitive facilitează integrarea și dezvoltarea relațiilor sociale.

Fiecare copil are un ritm propriu de adaptare, motiv pentru care este necesară o abordare individualizată. Respectarea particularităților fiecărui copil și ajustarea strategiilor în funcție de nevoile acestuia contribuie la o integrare mai eficientă și la evitarea situațiilor de stres.

Un rol esențial în facilitarea acestei tranziții îl are parteneriatul educațional dintre familie și instituția de învățământ. Comunicarea deschisă și constantă între părinți și cadrele didactice permite o mai bună cunoaștere a copilului și identificarea rapidă a eventualelor dificultăți. Schimbul de informații despre comportamentul copilului, emoțiile sale și modul în care reacționează în diferite situații ajută la stabilirea unor strategii comune.

Implicarea părinților în activitățile instituției contribuie la consolidarea relației dintre copil, familie și mediul educațional. Participarea la evenimente, ateliere sau proiecte educaționale creează un climat de încredere și sprijină adaptarea copilului. În același timp, consilierea părinților îi ajută pe aceștia să înțeleagă mai bine nevoile copilului și să adopte atitudini și comportamente care să susțină procesul de integrare.

Colaborarea dintre familie și cadrele didactice trebuie să fie una bazată pe respect reciproc, încredere și responsabilitate comună. Prin acțiuni coordonate și printr-o comunicare eficientă, se asigură continuitatea între mediul de acasă și cel educațional, ceea ce facilitează adaptarea copilului.

Cadrul didactic are un rol central în acest proces, fiind cel care creează mediul educațional și influențează direct starea emoțională a copilului. Printr-o atitudine caldă, deschisă și încurajatoare, acesta poate reduce anxietatea și poate stimula participarea activă. Observarea atentă a comportamentului copiilor și intervenția promptă în situațiile dificile contribuie la menținerea unui climat pozitiv și incluziv.

Tranziția copilului către diferitele medii ale școlarității este un proces complex, dar esențial pentru dezvoltarea sa armonioasă. Prin utilizarea strategiilor de adaptare treptată și prin construirea unui parteneriat solid între familie și instituția educațională, se creează condițiile necesare pentru o integrare reușită. Astfel, copilul dobândește încredere, siguranță și deschidere către învățare, elemente fundamentale pentru parcursul său educațional.

Bibliografie:

- Ministerul Educației (2019), *Curriculum pentru educație timpurie*, București
- Iucu, Romiță B. (2008), *Managementul clasei de elevi*, Editura Polirom, Iași
- Joița, Elena (2006), *Pedagogie și elemente de psihologia educației*, Editura Arves, Craiova
- Păun, Emil (1999), *Școala – abordare sociopedagogică*, Editura Polirom, Iași
- Stan, Emil (2013), *Psihopedagogia copilului*, Editura Institutul European, Iași

Webografie:

- Ministerul Educației – *Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie*, disponibil la: https://www.edu.ro
- Ministerul Educației – *Curriculum pentru educație timpurie (2019)*, disponibil la: https://www.edu.ro
- Institutul de Științe ale Educației – *Resurse educaționale*, disponibil la: https://www.ise.ro
- Salvați Copiii România – *Educație și dezvoltare timpurie*, disponibil la: https://www.salvaticopiii.ro

PREȘCOLARII DE AZI, ȘCOLARII DE MÂINE” - PROIECT DE PARTENERIAT EDUCAȚIONAL GRĂDINIȚĂ - ȘCOALĂ

Prof. ed. timpurie Mezdrea Mirela- Ioana
Șc. Gimnazială Neagra Șarului / G.P.N. „Curcubeu” Șaru Dornei

Vârsta preșcolară reprezintă o etapă esențială în dezvoltarea copilului, caracterizată printr-un ritm intens de creștere și formare a unor abilități fundamentale. În această perioadă, copiii își dezvoltă limbajul, gândirea, capacitatea de relaționare și își conturează primele atitudini față de învățare.

Un rol deosebit de important în acest proces îl are colaborarea dintre grădiniță și școală, care asigură continuitatea actului educațional și sprijină adaptarea copilului la cerințele mediului școlar. O relație bazată pe comunicare, cooperare și încredere între cadrele didactice din cele două instituții contribuie la crearea unui parcurs educațional coerent și echilibrat.

Astfel, printr-o bună colaborare, se facilitează integrarea armonioasă a copiilor în clasa pregătitoare, oferindu-le sprijinul necesar pentru a face față noilor provocări și pentru a-și dezvolta încrederea în propriile capacități.

ARGUMENT:

„A educa un copil înseamnă a-i lua sufletul în mâini și a merge împreună pe cărarea cunoașterii. Înseamnă a-i ține destinul în mâini, cu conștiința că poți determina, în mare măsură, reușita sau eșecul în viață”. A educa un copil înseamnă a-i ține destinul în mâini cu conștiința că poți determina, în mare măsură, reușita sau eșecul în viață, dar mai cu seamă a-i lua sufletul în mâini și a merge împreună pe cărarea cunoașterii.

Pasul către școlaritate reprezintă un prag ce implică o serie de aspecte psihologice specifice adaptării școlare, iar acest lucru imprimă o direcție generală a întregii perioade pe care copilul o va petrece în școală.

Frecventarea grădiniței de către copil alături de crearea unei imagini pozitive a școlii în ochii micului om, au un rol important în adaptarea cu succes a copilului în școală. Copilul trebuie învățat că școala nu este o modalitate de constrângere, de încetare a jocului, de îngrădire a activităților libere din cadrul grădiniței ci reprezintă o continuare absolut normală a activității copilului, care este în continuă evoluție, fiind capabil să realizeze jocuri mult mai complexe decât cele din grădiniță.

Pentru a înlesni cu mai multă ușurință adaptarea optimă a copilului în școală, se dorește să se mențină o strânsă legătură între școală și grădiniță, două instituții asemănătoare și deosebite, în același timp, scop operaționalizat prin efectuarea de vizite, de colaborări, de schimburi de experiență, ce pun preșcolarii în legătură directă atât cu școlarii, cât mai ales cu învățătorul.

Parteneriatul dintre grădiniță și școală l-am inițiat în ideea de a crea o punte de legătură între cele două trepte de învățământ, pe care le urmează copilul, astfel încât pragul dintre aceste două trepte să fie complet diminuat.

SCOPUL PROIECTULUI:

- Asigurarea continuității procesului de instruire și educație de la grădiniță la școală prin familiarizarea preșcolarilor cu sala de clasă, cu ambientul, cu învățătoarea în scopul integrării lor cu succes în viața de școlar.

OBIECTIVELE PROIECTULUI:

- Cooperarea dintre educatoare și învățătoare, susținând o pedagogie bazată pe valori, relații, competență, asumarea rolurilor, negociere și acceptarea diversității stilurilor didactice.
- Sprijinirea optimă a viitorilor școlari în procesul de adaptare la viața școlară;
- Informarea obiectivă a părinților cu privire la pregătirea psihologică a preșcolarilor pentru viața de școlar;
- Promovarea cooperării între copiii celor două unități prin activități demonstrative online, schimburi de lucrări, impresii;
- Realizarea unui regim de parteneriat benefic și propice obiectivelor concepute în comun de către cei doi parteneri;
- Implicarea părinților, ca beneficiari ai instituțiilor furnizoare de educație, grădiniță și școală, în activitatea acestora;
- Promovarea imaginii instituționale a fiecărei unități școlare și realizarea ofertei educaționale.

RESURSELE PROIECTULUI:

UMANE:

- copiii grupei mari;
- educatoarele grupei;
- școlari;
- învățători;
- părinții copiilor.

MATERIALE:

- planșe didactice
- fișe de lucru
- hârtie creponată
- hârtie colorată
- carton
- puzzle
- măști și accesorii
- CD-uri cu povești
- creioane colorate
- acuarele
- imagini din povești
- radiocasetofon
- calculator
- cărți cu povești

PERIOADA DE DESFĂȘURARE: anul școlar 2024-2025

Nr. crt.	Activitatea	Locul desfășurării	Data desfășurării
1	„Preșcolarii de azi, școlarii de mâine!” - lansarea proiectului	Sala de grupă	Octombrie
2	„Doamna învățătoare!” - cunoașterea învățătoarei	Sala de grupă	Noiembrie

3	„Luna cadourilor!” - crearea unor daruri și oferirea lor elevilor	Școala Șaru Dornei	Decembrie
4	„Ziua îmbrățișărilor!” - oferirea de îmbrățișări învățătorilor și școlarilor	Școala Șaru Dornei	Ianuarie
5	„Ne împrietenim cu școlarii!” - vizită la școală	Școala Șaru Dornei	Februarie
6	„Mărțișoare, mărțișoare!” - confecționare de mărțișoare și oferirea lor elevilor	Sala de grupă și Școala Șaru Dornei	Martie
7	„Desene pe asfalt” - crearea de desene pe asfalt	Curtea școlii	Aprilie
8	„Ziua porților deschise!” - activitate cu viitoarea învățătoare	Școala Șaru Dornei	Mai
9	„În curând voi fi școlar!” - evaluarea parteneriatului	Sala de grupă	Iunie

CALENDARUL ACTIVITĂȚILOR PROPUSE

BENEFICIARI:

- DIRECȚI: preșcolarii grupei mari
- INDIRECȚI: elevii școlii, comunitatea

REZULTATE AȘTEPTATE:

- Dezvoltarea unor relații de prietenie între preșcolari și elevi;
- Dezvoltarea abilităților de comunicare;
- Promovarea, în comunitate, a unei imagini favorabile a celor două instituții implicate.
- Promovarea, în comunitate, a unei imagini pozitive a celor două instituții implicate;
- Expoziție cu materialele realizat/ Panou tematic/ Album foto;
- Postarea pe site-ul școlii;
- Produse ale activităților comune ale preșcolarilor și școlarilor;

MODALITATEA DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE

- discuții;
- cd-uri-album cu imagini;
- postarea desfășurării proiectului precum și a rezultatelor obținute în presa locală.

SUSTENABILITATEA PROIECTULUI:

- continuarea proiectelor ce pot duce la îmbunătățirea actului educațional;
- includerea bunelor practici în strategiile grădiniței;
- continuarea anuală a activităților de colaborare;
- menținerea și dezvoltarea parteneriatelor încheiate în cadrul proiectului;

BIBLIOGRAFIE:

1. Ministerul Educației Naționale, 2019, *Curriculum pentru educație timpurie*, București;
2. Ministerul Educației Naționale, 2011, *Legea educației naționale nr. 1/2011*, cu modificările și completările ulterioare;
3. Ministerul Educației Naționale, 2022, *Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani*, București;
4. Cucoș, Constantin, 2006, *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași;
5. Neacșu, Ioan, 2010, *Introducere în psihologia educației și a dezvoltării*, Editura Polirom, Iași.

DE LA JOC LA ÎNVĂȚARE: ADAPTAREA COPILULUI LA ȘCOALĂ

Prof. Mîrzan Manuela-Magdalena
G.P.P. ”Pinocchio” Fălticeni

Adaptarea copilului la școală reprezintă un proces important în dezvoltarea sa emoțională, socială și intelectuală. Trecerea de la mediul familial sau de la grădiniță la școală aduce schimbări semnificative, iar modul în care copilul se acomodează influențează performanțele sale școlare și starea de bine.

Tranziția copilului de la grădiniță la școală reprezintă un moment esențial în parcursul educațional al acestuia. Trecerea de la mediul ludic și flexibil al grădiniței la cel formal și structurat al școlii presupune schimbări majore la nivel emoțional, social și cognitiv. Modul în care copilul este sprijinit în această etapă influențează adaptarea sa școlară și motivația pentru învățare.

Adaptarea școlară este procesul prin care copilul învață să se integreze într-un mediu nou, cu reguli, responsabilități și cerințe diferite. Adaptarea presupune mai multe aspecte importante:

- **Adaptarea la mediul fizic**- Copilul trebuie să se obișnuiască cu spațiul școlii: sala de clasă, curtea, holurile, mobilierul și materialele didactice. La început, acest mediu poate părea străin sau chiar copleșitor, dar în timp devine familiar și sigur.
- **Adaptarea la program și rutină**- Școala presupune un program fix, cu ore de curs, pauze și activități structurate. Copilul învață să respecte orarul, să ajungă la timp și să își organizeze ziua într-un mod disciplinat.
- **Adaptarea la reguli și disciplină**- În mediul școlar există reguli clare: ridicarea mâinii pentru a vorbi, ascultarea profesorului, respectarea colegilor și păstrarea liniștii în clasă. Copilul trebuie să înțeleagă și să accepte aceste reguli pentru a se integra.
- **Adaptarea la cerințele de învățare**- Copilul începe să lucreze cu sarcini școlare mai complexe decât în grădiniță. El trebuie să își dezvolte atenția, memoria, capacitatea de concentrare și să învețe să își facă temele.
- **Adaptarea socială**- Un aspect foarte important este relaționarea cu alți copii și cu învățătorii. Copilul își formează prietenii, învață să colaboreze, să împartă și să rezolve conflicte.
- **Adaptarea emoțională**- Intrarea la școală poate aduce emoții noi: entuziasm, curiozitate, dar și teamă sau nesiguranță. Copilul învață să își controleze emoțiile și să devină mai independent.

Grădinița are un caracter preponderent ludic, centrat pe joc și activități integrate, în timp ce școala presupune un proces de învățare sistematic și evaluat.

Principalele diferențe sunt:

- program mai strict și orar fix;
- activități de învățare formală (citit, scris, matematică);
- evaluarea performanțelor școlare;
- reguli mai clare și responsabilități individuale;
- relație diferită copil–cadru didactic.

Aceste schimbări pot genera stres dacă tranziția nu este pregătită corespunzător.

Tranziția de la grădiniță la școală poate fi însoțită de o serie de dificultăți, determinate de schimbările majore din mediul educațional și de noile cerințe școlare. Printre cele mai frecvente dificultăți se numără:

- anxietatea și teama de eșec, cauzate de evaluare, note sau așteptările ridicate;
- dificultăți de concentrare și atenție, copilul nefiind încă obișnuit cu activități de durată mai mare;
- oboseala fizică și psihică, datorată programului mai strict și efortului intelectual;
- dificultăți de relaționare, în special cu colegi noi sau cu cadrul didactic;
- comportamente de opoziție sau retragere, refuzul de a participa la activități;
- scăderea încrederii în sine, în situațiile în care copilul se compară cu alți colegi.

Aceste dificultăți sunt normale în perioada de început și pot fi depășite printr-un sprijin constant din partea familiei și a școlii.

Familia are un rol esențial în susținerea copilului pe parcursul tranziției către școală, oferindu-i siguranță emoțională și stabilitate.

Modalități prin care familia poate sprijini copilul:

- crearea unei atitudini pozitive față de școală, prin discuții încurajatoare și evitarea presiunii excesive;
- organizarea unui program zilnic echilibrat, care să includă timp pentru odihnă, teme și joacă;
- încurajarea autonomiei și responsabilității, copilul fiind stimulat să își pregătească ghiozdanul și materialele;
- oferirea sprijinului emoțional, prin ascultarea copilului și validarea emoțiilor sale;
- monitorizarea progresului școlar, fără comparații cu alți copii;
- colaborarea constantă cu cadrul didactic, pentru a urmări evoluția copilului.

Prin implicarea activă a familiei, copilul capătă încredere și motivație pentru învățare. Cadrul didactic are responsabilitatea de a crea un mediu educațional favorabil adaptării copilului la cerințele școlare. Învățătorul are responsabilitatea de a crea un mediu educațional sigur și stimulativ. Printre activitățile realizate se numără: activități de acomodare și cunoaștere; jocuri educative și activități interactive; stabilirea regulilor clasei; activități de lucru diferențiat; încurajarea progresului individual.

Prin aceste demersuri, copilul dobândește încredere și motivație pentru învățare. Activități realizate de cadrul didactic:

Activități de acomodare și cunoaștere – jocuri de prezentare, discuții libere despre școală, turul clasei și al școlii;

Jocuri educative – jocuri de atenție, memorie, asociere, utilizate pentru a face trecerea de la joc la învățare;

Activități de tip „prima zi de școală” – desenarea emoțiilor, povestirea așteptărilor, realizarea unui colaj despre școală;

Stabilirea regulilor clasei – formularea regulilor împreună cu elevii, afișarea lor în clasă;

Activități de lucru diferențiat – fișe adaptate nivelului fiecărui copil;

Activități de încurajare și motivare – aprecieri verbale, recompense simbolice, evidențierea progresului;

Activități de grup – lucrul în echipă, jocuri de cooperare, care dezvoltă relațiile sociale;

Rutine zilnice clare – salutul de dimineață, pauze active, momente de reflecție.

Prin aceste activități, cadrul didactic sprijină integrarea copilului și formarea unei atitudini pozitive față de școală.

Tranziția copilului de la grădiniță la școală reprezintă una dintre cele mai importante etape ale dezvoltării sale educaționale și emoționale. Această schimbare marchează începutul învățării formale și presupune adaptarea la un nou cadru educațional, caracterizat prin reguli clare, cerințe academice, evaluare și responsabilități sporite. Pentru copil, acest proces poate fi însoțit de emoții diverse, precum entuziasm, curiozitate, dar și teamă, nesiguranță sau anxietate.

Reușita adaptării școlare depinde în mare măsură de sprijinul oferit de adulții semnificativi din viața copilului. Familia are rolul de a crea un climat emoțional securizant, de a transmite o atitudine pozitivă față de școală și de a susține copilul în depășirea dificultăților întâmpinate. În același timp, cadrul didactic contribuie decisiv la integrarea copilului prin crearea unui mediu educațional prietenos, prin utilizarea metodelor interactive și prin valorizarea progresului individual al fiecărui elev.

O tranziție bine gestionată favorizează dezvoltarea autonomiei, a competențelor sociale și cognitive, precum și formarea unei motivații pozitive pentru învățare. Copilul care se simte acceptat, înțeles și încurajat va percepe școala ca pe un spațiu sigur, în care poate evolua armonios și își poate valorifica potențialul.

În concluzie, tranziția de la grădiniță la școală nu trebuie privită ca un moment punctual, ci ca un proces complex și gradual, care necesită colaborare, răbdare și consecvență din partea familiei și a școlii. Gestionată corespunzător, această etapă devine baza unui parcurs educațional de succes și a unei dezvoltări echilibrate a copilului pe termen lung.

Bibliografie:

- Cucoș, C. (2008). Pedagogie. Iași: Editura Polirom.
- Glava, A., Glava, C. (2014). Introducere în pedagogia educației timpurii. Cluj-Napoca: Editura Dacia.
- Ministerul Educației (2019). Curriculum pentru educația timpurie.
- Vygotski, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press.

DE LA GRĂDINIŢĂ LA ŞCOALĂ – BUCURIE SAU TEAMĂ?

Prof. Ed. Tipurie Mîrzan Mihaela Olguţa
Şc. Gim "Ioan Ciurea"/ G.P.P. "Dumbrava Minunată" Fălticeni

Trecerea de la grădiniţă la şcoală este o experienţă mixtă care combină bucuria unui nou început cu teama de necunoscut. Această tranziţie nu este doar o schimbare de clădire, ci o etapă cu o încărcătură emoţională puternică. Schimbarea de spaţiu, colegi, profesori, rutine, reguli şi ieşirea din confort sunt elementele ce pot provoca fie bucurie, fie teamă, atât pentru copil cât şi pentru părinte.

De ce apare teama? Teama poate să apară din cauta pierderii mediului familia, ficii de eşec sau anxietăţii de separare. Copilul părăseşte un loc unde se simte în siguranţă şi păşeşte într-un mediu cu reguli noi, mai stricte. Spre deosebire de grădiniţă, şcoala introduce conceptul de evaluare şi performanţă, ceea ce poate genera anxietate. Deşi mai maturi, copiii pot resimţi încă teama de a se separa de părinţi într-un context nou.

De ce apare bucuria? Bucuria se resimte datorită sentimentului de „copil mare", curiozitate şi socializare. Trecerea la şcoală este adesea prezentată ca un rit de trecere, oferindu-i copilului un sentiment de mândrie şi autonomie. Dorinţa naturală de a descoperi lucruri noi, de a învăţa să citească şi să scrie este un motor puternic de entuziasm. Oportunitatea de a-şi face prieteni noi şi de a interacţiona într-un grup mai mare de asemenea provoacă sentimentul de bucurie.

Pentru ca trecerea de la grădiniţă la şcoală să fie una lină, uşoară este important să-i vorbim copilului despre şcoală cu încredere şi speranţă. Important este ca preşcolarul să viziteze clădirea şi să-şi cunoască chiar noua învăţătoare. De asemenea părintele sau educatoarea îi poate explica copilului nou program şi să-i valideze emoţiile, indiferent care sunt acestea.

Educatoarea ar putea face ca această trecere să fie una reuşită printr-o serie de activităţi, cum ar fi:

-Joc de rol „De-a şcoala";
-Vânătoarea de rechizite pentru pregătirea ghiozanului;
- Lecturarea de poveşti despre şcoală;
-Povestirea despre propriile „aventuri" trăite la şcoală;
-Trasee aplicative „Drumul către şcoală";
-Desene/ colaje/ picturi cu şcoala şi elemente sepecifice;
-Vizite la şcoală;
-Convorbiri despre ce înseamnă şcoală, care sunt regulile şcolii, rutinele specifice;
-Invitarea unor şcolari care să le povestească despre experienţa lor la şcoală;
- Evitarea unor ameninţări precum: „O să mergi la şcoală şi o să vezi tu…"
-Suport teoretic şi emoţional pentru părinţii preşcolarilor;

Părintele poate contribui, şi el la adaptarea copilului printr-o serie de activităţi:

-Alegerea ghiozdanului şi a rechizitelor împreună;
-Vizite la şcoală sau prin preajma şcolii;
-Realizarea traseului de acasă la şcoală într-un mod relaxant, plăcut;
-Povestiri scurte despre experienţele lui la şcoală;
-Identificarea unor colegi şi împrietenirea cu aceştia;
-Convorbiri despre ce înseamnă şcoală, ce va face acolo, ce lucruri interesante va descoperi şi învăţa;

Pentru ca tranziţia de la grădiniţă la şcoală să fie una reuşită colaborarea dintre educatoare – părinte trebuie să fie una eficientă, colaborarea educatoare – învăţătoare să fie una strânsă, şi

colaborarea părinte – şcoală să fie una de succes. Cei trei factori importanţi din viaţa copilului au rolul ca adaptarea acestuia să se realizeze în cele mai bune condiţii.

Pentru a fi sigur că adaptarea se va realiza în cele mai bune condiţii,educatoarea şi părintele tebuie să urmărească câteva „semne" specifice, care ne indică că micuţul poate face cu brio trecerea de la preşcolar la viitor elev. Acestea fac referire la:

-Autonomie personală (se descurcă singur la toaletă, se îmbracă/ descalţă singur, îşi strânge jucăriile/ lucrurile);

-Controlul impulsurilor şi a atenţiei (poate să-şi menţină concentrată atenţia 15-20 de minute, respectă regulile de grup şi acceptă o amânare);

-Dezvoltarea motricităţii fine (ţine corect creionul în mână, foloseşte foarfeca, poate desena forme simple);

-Abilităţi de comunicare (exprimă nevoile clar, urmează instrucţiuni, povesteşte evenimente);

-Curiozitate cognitivă (pune întrebări de tipul „De ce?");

-Maturitate emoţională (se poate despărţi de părinţi, are dorinţa de a fi „mare");

Dacă preşcolarul încă se chinui cu anumite aspecte, nu este cazul să ne îngrijorăm. Fiecare copil are propriul ritm, iar clasa pregătitoare are tocmai acest rol: dea face trecerea uşoară, nu dea cere perfecţiune din prima zi.

Bibliografie:

- Cucoș C., 2014, Pedagogie, Editura Poliom, 2014, București
- Nicola, I., (1988) , Pedagogie, E. D.P. Bucureşti.
- Şchiopu, U., Verza E. (1997), Psihologia vârstelor. Ciclurile vieţii, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti

ABORDĂRI EDUCAȚIONALE ȘI PARTENERIAT INSTITUȚIONAL ÎN FACILITAREA TRANZIȚIEI COPILULUI ÎNTRE MEDIILE ȘCOLARITĂȚII

Educatoare: Movileanu Ionela Alexandra
Grădinița cu Program Normal „Voinicelul” – Fălticeni

Tranziția copilului între diferite medii ale școlarității reprezintă un proces complex și dinamic, care implică adaptări semnificative la nivel emoțional, social și cognitiv. Trecerea de la mediul familial la grădiniță, respectiv de la grădiniță la școală, constituie momente esențiale în dezvoltarea copilului, influențând parcursul său educațional ulterior. Această tranziție nu trebuie percepută ca un moment punctual, ci ca un proces gradual, care necesită sprijin constant, strategii educaționale adecvate și implicarea activă a tuturor factorilor educaționali.

În literatura de specialitate și în practica educațională actuală se subliniază importanța abordării integrate a acestui proces, prin corelarea strategiilor didactice cu dezvoltarea unui parteneriat autentic între instituțiile educaționale și familie. Astfel, adaptarea copilului devine un obiectiv comun, realizat prin colaborare, continuitate și coerență educațională.

Particularitățile tranziției copilului între mediile educaționale

Tranziția între mediile educaționale presupune schimbări majore pentru copil, atât în ceea ce privește organizarea activităților, cât și relațiile sociale și cerințele academice. Dacă în grădiniță accentul cade pe joc și explorare, în mediul școlar apar sarcini structurate, reguli mai rigide și așteptări crescute.

Conform studiilor publicate pe platforma EDICT, această etapă poate genera stări de anxietate, nesiguranță sau teamă de necunoscut, în special în absența unei pregătiri adecvate. Copilul este nevoit să își dezvolte noi comportamente de adaptare, să accepte reguli diferite și să își gestioneze emoțiile într-un context mai formal.

De asemenea, tranziția este influențată de factori precum nivelul de dezvoltare al copilului, stilul educațional al familiei, experiențele anterioare și modul în care instituțiile implicate colaborează. Lipsa unei continuități educaționale poate conduce la dificultăți de integrare și la scăderea încrederii în sine, în timp ce o abordare coerentă facilitează adaptarea și succesul școlar.

Strategii educaționale de adaptare treptată

Strategiile educaționale de adaptare au rolul de a sprijini copilul în procesul de integrare, prin crearea unui mediu securizant și predictibil. Acestea trebuie să fie centrate pe nevoile individuale ale copilului și să vizeze dezvoltarea competențelor socio-emoționale, a autonomiei și a capacității de relaționare.

Un prim exemplu relevant îl constituie **acomodarea progresivă**, utilizată frecvent în grădiniță. În cadrul activităților desfășurate la grupă, copilul este integrat treptat în programul zilnic, inițial pentru perioade scurte, care cresc gradual. În primele zile, prezența părintelui poate contribui la reducerea anxietății de separare, facilitând ulterior desprinderea și integrarea în colectiv.

Un alt demers eficient este utilizarea **jocului de rol**, ca metodă de familiarizare cu cerințele mediului școlar. Activități precum „De-a școala” permit copiilor să experimenteze situații specifice: salutul, respectarea regulilor, rezolvarea unor sarcini simple. Prin intermediul jocului, copilul își reduce temerile și își dezvoltă încrederea în sine.

De asemenea, literatura de specialitate evidențiază importanța menținerii unui **climat afectiv pozitiv** și a unor **rutine zilnice stabile**, care oferă copilului siguranță și predictibilitate. Strategiile

educaționale trebuie să includă și activități de socializare, exerciții de autonomie și metode interactive, care să încurajeze implicarea activă.

Un exemplu concret de activitate este „**Prima mea zi la școală**”, desfășurată sub forma unui joc de rol. Copiii sunt implicați în simularea unor situații reale din mediul școlar, fiind ghidați de cadrul didactic. Activitatea contribuie la reducerea anxietății, la dezvoltarea comportamentelor adecvate și la creșterea sentimentului de siguranță.

Parteneriatul educațional – factor esențial al adaptării

Un rol fundamental în facilitarea tranziției copilului îl are parteneriatul educațional, care implică colaborarea dintre familie, grădiniță, școală și comunitate. Studiile arată că adaptarea copilului este mult mai eficientă atunci când există o comunicare constantă și o abordare unitară între acești factori.

Articolele publicate pe platforma EDICT subliniază că implicarea părinților în activitățile educaționale contribuie semnificativ la reducerea anxietății copilului și la creșterea încrederii în sine. Organizarea de întâlniri periodice, consilierea părinților și implicarea acestora în activități comune sunt metode eficiente de consolidare a parteneriatului.

Un exemplu practic îl reprezintă organizarea unor **activități comune părinți–copii**, precum ateliere tematice sau „Ziua ușilor deschise”. Acestea oferă copilului oportunitatea de a explora mediul educațional în prezența familiei, facilitând astfel adaptarea.

De asemenea, colaborarea între cadrele didactice din grădiniță și învățători contribuie la asigurarea continuității educaționale. Schimbul de informații privind nivelul de dezvoltare al copiilor, stilul de învățare și eventualele dificultăți permite adaptarea strategiilor didactice la nevoile reale ale acestora.

Un alt exemplu relevant este organizarea **întâlnirilor periodice cu părinții**, în cadrul cărora sunt discutate dificultățile de adaptare și sunt identificate soluții comune. Această abordare contribuie la crearea unui climat de încredere și la susținerea dezvoltării armonioase a copilului.

Tranziția copilului între mediile școlarității reprezintă un proces esențial, care influențează adaptarea și succesul educațional ulterior. Aceasta nu se realizează spontan, ci este rezultatul aplicării unor strategii educaționale adecvate și al dezvoltării unui parteneriat eficient între toți factorii implicați.

Strategiile de adaptare treptată, centrate pe nevoile copilului, contribuie la crearea unui mediu securizant și la dezvoltarea competențelor necesare integrării. În același timp, parteneriatul educațional asigură coerența și continuitatea procesului, facilitând colaborarea și sprijinul reciproc.
Prin urmare, o tranziție educațională reușită presupune o abordare integrată, în care copilul este sprijinit constant, iar educația devine un demers comun al familiei, școlii și comunității.

Bibliografie:

- Gheață, P., Strategii educaționale de adaptare a copilului de grădiniță la viața de școlar, EDICT.
- Robu, M., Împreună pentru cei mici: Strategii educaționale și parteneriat cu familia în adaptarea copilului la grădiniță, EDICT.
- Tranziția de la grădiniță la școală – premise, așteptări și practici educaționale eficiente, EDICT.
- Cucoș, C., Pedagogie, Editura Polirom, Iași, 2014.
- Iucu, R., Managementul clasei de elevi, Editura Polirom, 2015.

MODALITĂȚI DE SPRIJIN EDUCAȚIONAL PENTRU O TRANZIȚIE ARMONIOASĂ A COPILULUI ÎNTRE ETAPELE ȘCOLARITĂȚII

Educator pentru educație timpurie: Musteață Iulia
G.P.N. "Voinicelul" – structura Creșa "Sfânta Ana" Fălticeni

Tranziția copilului între diferite medii ale școlarității reprezintă un process complex, care implică adaptări la nivel emoțional, social și cognitiv. Trecerea de la mediul familial la cel instituțional, de la grădiniță la școală sau între diferite cicluri de învățământ poate constitui o provocare semnificativă pentru copil, fiind adesea însoțită de emoții precum anxietatea, nesiguranța sau teama de necunoscut.

O tranziție reușită nu se produce spontan, ci este rezultatul unei intervenții educaționale bine planificate, bazate pe strategii de adaptare treptată și pe colaborarea eficientă între toți factorii implicați: familie, cadre didactice și comunitate. Prin aplicarea unor practice adecvate, copilul poate fi sprijinit să se integreze armonios în noul mediu, dezvoltându-și încrederea și motivația pentru învățare.

În context educational, transiția desemnează procesul prin care copilul trece de la un mediu de învățare la altul, implicand schimbări în ceea ce privește rutina zilnică, relațiile sociale, cerințele și așteptările. Aceasta poate fi clasificată în două tipuri principale:

1. Tranziția orizontală, care presupune trecerea între diferite contexte.
2. Tranziția vertical, care vizează trecerea între niveluri de învățământ.

Această perioadă este deosebir de sensibilă, deoarece copilul trebuie să se adapteze la reguli noi, la persoane necunoscute și la un ritm diferit de activitate. În lipsa unui sprijin adecvat, pot apărea dificultăți de adaptare, manifestate prin comportamente de retragere, refuz sau agitație.

Pentru a facilita tranziția copilului, cadrele didactice trebuie să utilizeze strategii care respect ritmul individual de dezvoltare și nevoile emoționale ale acestuia.

Adaptarea treptată presupune familiarizarea copilului cu noul mediu într-un mod gradual. În primele zile, programul poate fi redus, urmând ca durata să crească progresiv. În cazul copiilor mici, prezența temporară a părintelui poate contribui la reducerea anxietății de separare. Această abordare permite copilului să se acomodeze în ritm propriu.

Un mediu sigur și predictibil este esențial pentru dezvoltarea sentimentului de încredere. Stabilirea unor rutine zilnice clare, utilizate unui ton calm și încurajator și manifestarea empatiei din partea cadrului didactic contribuie la crearea unui climat pozitiv în grup. Prin joc, copilul explorează mediul șu exprimă emoțiile într-un mod natural.

Pentru a evita discontinuitățile între etapele educaționale, este important ca experiențele de învățare să fie corelate. Metodele utilizate în grădiniță, precum învățarea prin joc, ar trebui valorificate și în școală, adaptate nivelului de vârstă. Continuitatea oferă copilului un sentiment de familiaritate și siguranță.

Fiecare copil reacționează diferit la schimbare. De aceea, cadrul didactic trebuie să observe atent comportamentele și să ofere sprijin personalizat. Încurajarea exprimării emoțiilor, validarea trăirilor copilului și oferirea de feedback pozitiv sunt esențiale pentru o adaptare eficientă.

Un rol fundamental în facilitarea tranziției îl au relațiile de colaborare între actorii educaționali.

Familia este primul mediu educational al copilului și are o influență majoră asupra modului în care acesta percepe schimbarea. Comunicarea constantă între părinți și cadrele didactice este

esențială. Organizarea de întâlniri, ședințe sau actitivități comune permite schimbul de informații și stabilirea unor strategii comune de sprijin. De asemenea, părinții trebuie consiliați pentru a înțelege importanța susținerii emoționale a copilului și pentru a evita transmiterea propriilor temeri.

Pentru a asigura continuitatea educațională, este necesară colaborarea între educatori și învățători. Schimbul de informații privind nivelul de dezvoltare al copiilor, stilul de învățare și nevoile acestora contribuie la adaptarea strategiilor didactice.

Activitățile comune, precum vizitele copiilor la școală sau întâlnirile între cadre didactice, facilitează o tranziție mai ușoară.

Comunitatea locală poate sprijini procesul de adaptare prin implicarea diferitelor instituții: centre educaționale, biblioteci, cabinet de consiliere. Activitățile extracurriculare și proiectele comunitare contribuie la dezvoltarea social a copilului și integrarea acestuia în mediul educational.

Organizarea unor activități dedicate tranziției este extrem de benefică. Printre acestea se numără:

- Vizite ale copiilor la noua insituție;
- "Ziua porților deschise";
- Întâlniri între copii din diferite grupe sau clase;
- Activități comune de joc și învățare.

Aceste experiențe reduc teama de necunoscut și cresc nivelul de confort al copilului.

Cadrul didactic are un rol central în acest proces, fiind principalul mediator între copil și noul mediu educational. Acesta trebuie să demonstreze competențele socio-emoționale dezvoltate, să manifeste empatie și să creeze relații bazate pe încredere. De asemenea, cadrul didactic trebuie să fie flexibil , să adapteze strategiile în funcție de nevoile copiilor și să colaboreze eficient cu familia și ceilalți specialiști. Un educator implicat poate transforma tranziția într-o experientă pozitivă și constructivă.

O tranziție bine gestionată are efecte pozitive pe termen lung asupra dezvoltării copilului. Printre beneficiile principale se numără:

- Adaptarea rapidă la mediul educational;
- Reducerea stresului și a anxietății;
- Dezvoltarea competențelor sociale;
- Creșterea încrederii în sine;
- Îmbunătățirea performanțelor școlare.

Copiii care beneficiază de sprijin adecvat în această etapă manifestă o atitudie Pozitivă față de școală și de învațare.

În procesul de tranziție între diferite medii educaționale, pot apărea diverse dificultăți care influențează adaptarea copilului. Acestea sunt determinate atât de particularitățile individuale ale copilului, cât și de modul în care este organizat procesul educațional.

Una dintre cele mai frecvente dificultăți este anxietatea de separare, întâlnită mai ales la vârstele mici. Copilul poate manifesta teamă față de despărțirea de părinți, refuzul de a rămâne la insituție sau plâns frecvent. Aceste reacții sunt normale, dar necesită o gestionare adecvată. O altă dificultate o reprezintă adaptarea la reguli și rutine noi. Trecerea de la un mediu flexibil (familia sau grădinița) la unul mai structurat poate genera frustrare sau comportamente de opoziție. De asemenea, pot apărea dificultăți de relaționare cu ceilalți copii sau cu cadrul didactic, în special în cazul copiilor timizi sau cu experiențe sociale limitate, Lipsa abilităților de comunicare poate îngreuna integrarea în grup.

Nu în ultimul rând, există și diferențe în ritmul de dezvoltare, care pot influența modul în care copilul face față cerințelor școlare. Unii copii pot avea nevoie de mai mult timp pentru a se adapta la activitățile formale.

Pentru a răspunde acestor dificultăți, cadrele didactice pot aplica o serie de strategii concrete, adaptate nivelului de vârstă și nevoile copiilor. În primul rând, este important organizarea unor activități de acomodare în primele săptămâni de școală. Acestea pot include jocuri de cunoaștere, activități interactive și exerciții de familiarizare cu spațiul clasei.

Un alt aspect esențial este stabilirea unei rutine clare și predictibile. Copiii se simt mai în siguranță atunci când știu ce urmează să se întâmple. Rutina zilnică trebuie prezentată într-un mod accesibil și repetată constant. De asemenea, este recomandată integrarea activităților ludice chiar și în mediul școlar, pentru a facilita trecerea de la învățarea prin joc la cea formală.

Un rol important îl are și comunicarea individual cu copilul, prin care acesta se simte ascultat și înțeles. Întrebările simple, discuțiile informale și interesul autentic pentru starea copilului contribuie la crearea unei relații de încredere.

Abordările moderne în educație pun accent pe conceptul de tranziție centrată pe copil, care presupune respectarea ritmului individual și adaptarea mediului educațional la nevoile acestuia. Se promovează ideea de continuitate educațională, în care diferențele dintre etape sunt diminuate prin metode și strategii comune. De asemenea, se acordă o importanță tot mai mare dezvoltării competențelor socio-emoționale, considerate esențiale pentru adaptare. Educația modernă încurajează colaborarea interdisciplinară și implicarea activă a familiei, transformând tranziția într-un proces natural și pozitiv.

Tranziția copilului între diferite medii ale școlarității reprezintă un moment esențial în dezvoltarea sa, care necesită sprijin, înțelegere și colaborare. Strategiile educaționale de adaptare treptată, alături de parteneriatele eficiente între familie, școală și comunitate, contribuie la crearea unui parcurs educațional echilibrat.

Gestionarea adecvată a acestui proces reduce riscurile de adaptare dificilă și favorizează dezvoltarea armonioasă a copilului. Prin o abordare centrată pe nevoile individuale, tranziția poate deveni o experiență pozitivă, care stimulează curiozitatea, încrederea și dorința de învățare.

În concluzie, succesul tranziției depinde de implicarea tuturor actorilor educaționali și de capacitatea acestora de a crea un mediu sigur, stimulativ și adaptat copilului.

BIBLIOGRAFIE

Cucoș, Constantin, 2014, *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași

Vrășmaș, Ecaterina, 2012, *Educația timpurie*, Editura Aramis, București

Oprea, Crenguța-Lăcrămioara, 2009, *Strategii didactice interactive*, Editura Didactică și Pedagogică, București

Stan, Emil, 2010, *Managementul clasei de elevi*, Editura Institutul European, Iași

Neacșu, Ioan, 2015, *Metode și tehnici de învățare eficientă*, Editura Polirom, Iași

Ministerul Educației, 2019, *Curriculum pentru educația timpurie*, Editura Didactică și Pedagogică, București

UNICEF, 2012, *Tranziția de la grădiniță la școală*, UNICEF, București

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIILE EDUCAȚIONALE: STRATEGII ȘI PARTENERIATE PENTRU O TRANZIȚIE REUȘITĂ

Prof. Nichifor Corina-Lordedana
Școala Gimnazială Ioan Ciurea, structura G.P.P. Dumbrava Minunată

Tranziția copilului între diferite medii ale școlarității – de la familie la creșă sau grădiniță, apoi către școala primară – reprezintă un proces complex, multidimensional, care implică adaptări la nivel emoțional, social și cognitiv. Această etapă este esențială pentru parcursul educațional ulterior, deoarece experiențele timpurii influențează atitudinea copilului față de învățare, relațiile cu ceilalți și încrederea în sine (Ministerul Educației, 2017). În acest context, utilizarea unor strategii educaționale de adaptare treptată, alături de dezvoltarea unor parteneriate autentice între familie și instituția de învățământ, devine fundamentală pentru facilitarea unei tranziții echilibrate și pozitive.

Un prim element central în acest proces îl constituie adaptarea treptată a copilului la noul mediu educațional. Schimbarea mediului presupune, pentru copil, confruntarea cu spații necunoscute, reguli diferite și persoane noi, ceea ce poate genera anxietate și insecuritate. De aceea, este recomandată o familiarizare progresivă, prin vizite prealabile în instituția de învățământ, întâlniri cu cadrul didactic și participarea la activități demonstrative. Aceste experiențe reduc caracterul de noutate și contribuie la crearea unui sentiment de siguranță (Institutul de Științe ale Educației, 2022). De asemenea, introducerea graduală în programul zilnic – de exemplu, participarea inițială pentru perioade mai scurte de timp – permite copilului să se adapteze în ritmul propriu, fără a resimți presiune excesivă.

În completarea acestor strategii, literatura de specialitate evidențiază importanța „programelor de tranziție", care includ activități structurate înainte de debutul anului școlar, precum întâlniri de tip „prima zi simulată" sau ateliere comune pentru copii și părinți. Aceste intervenții contribuie la reducerea stresului și la creșterea gradului de implicare a copilului în noul context educațional (Dockett & Perry, 2007).

Un alt aspect important este continuitatea dintre mediul familial și cel educațional. Copiii mici au nevoie de stabilitate și predictibilitate, iar menținerea unor rutine similare în cele două medii facilitează adaptarea. Ritualurile zilnice, precum salutul de dimineață, activitățile de început sau momentele de relaxare, contribuie la crearea unui cadru securizant. Rutina oferă copilului repere clare și îl ajută să înțeleagă structura zilei, reducând astfel anxietatea generată de schimbare (Ionescu, 2024). În plus, obiectele de tranziție (de exemplu, o jucărie preferată adusă de acasă) pot avea un rol important în asigurarea confortului emoțional.

De asemenea, este importantă corelarea așteptărilor între familie și instituția de învățământ. Atunci când regulile și valorile promovate sunt coerente, copilul se adaptează mai ușor, deoarece nu resimte discrepanțe între cele două medii. Comunicarea clară a așteptărilor educaționale și a regulilor contribuie la dezvoltarea sentimentului de siguranță și la interiorizarea normelor sociale (Epstein, 2011).

Adaptarea emoțională reprezintă o dimensiune esențială a procesului de tranziție. Separarea de familie, în special de figura de atașament principală, poate genera reacții de protest, teamă sau retragere. În acest context, atât părinții, cât și cadrele didactice au responsabilitatea de a susține copilul prin validarea emoțiilor și oferirea unui climat afectiv pozitiv. Atitudinea adultului este determinantă: un comportament calm, empatic și consecvent transmite copilului siguranță și încredere (Niculescu,

2025). Este important ca despărțirea de dimineață să fie realizată într-un mod ferm, dar afectuos, evitând prelungirea momentului, care poate amplifica anxietatea copilului.

În plus, cercetările din domeniul psihologiei atașamentului subliniază faptul că relațiile securizante cu adulții din mediul educațional pot compensa parțial stresul separării și pot facilita integrarea copilului în colectiv (Bowlby, 1988). Astfel, construirea unei relații de încredere între copil și cadrul didactic devine un obiectiv prioritar în perioada de adaptare.

În același timp, dezvoltarea competențelor sociale joacă un rol major în facilitarea tranziției. Copilul trebuie să învețe să interacționeze cu ceilalți copii, să respecte reguli și să participe la activități de grup. Strategiile educaționale bazate pe joc și cooperare sunt deosebit de eficiente în acest sens. Jocurile de rol, activitățile de grup și situațiile de învățare colaborativă oferă copilului oportunitatea de a exersa comportamente sociale într-un cadru sigur și plăcut. Prin intermediul jocului, copilul explorează realitatea, își exprimă emoțiile și își dezvoltă capacitatea de adaptare (Vygotsky, 1978).

Totodată, integrarea activităților de tip „învățare socio-emoțională" (SEL) contribuie la dezvoltarea abilităților de autoreglare, empatie și rezolvare a conflictelor. Aceste competențe sunt esențiale pentru adaptarea la mediul școlar și pentru construirea relațiilor pozitive cu ceilalți (CASEL, 2020).

Un alt principiu important este individualizarea procesului de adaptare. Fiecare copil reacționează diferit la schimbare, în funcție de temperament, experiențe anterioare și nivelul de dezvoltare. De aceea, cadrele didactice trebuie să observe atent comportamentele copilului și să adapteze strategiile educaționale în funcție de nevoile acestuia. Unii copii se adaptează rapid, în timp ce alții au nevoie de mai mult timp și sprijin. Respectarea ritmului individual contribuie la prevenirea apariției stresului și la construirea unei experiențe educaționale pozitive (Institutul de Științe ale Educației, 2022).

În completare, utilizarea evaluării inițiale (diagnostice) poate oferi informații relevante despre nivelul de dezvoltare al copilului și despre nevoile sale specifice. Aceste date permit personalizarea intervențiilor educaționale și sprijinirea eficientă a adaptării.

Pe lângă strategiile de adaptare treptată, parteneriatul educațional dintre familie și instituția de învățământ reprezintă un factor determinant în succesul tranziției. Relația dintre părinți și cadrele didactice trebuie să se bazeze pe comunicare deschisă, respect reciproc și colaborare constantă. Comunicarea eficientă permite schimbul de informații relevante despre copil, facilitând înțelegerea nevoilor acestuia și intervenția adecvată. De exemplu, discuțiile despre rutina de acasă, preferințele copilului sau eventualele temeri pot ajuta cadrul didactic să adapteze activitățile și să creeze un mediu mai familiar (Epstein, 2011).

Implicarea activă a părinților în viața educațională a copilului contribuie semnificativ la succesul adaptării. Participarea la întâlniri, activități sau proiecte educaționale consolidează relația dintre familie și instituție și transmite copilului un mesaj de susținere. În același timp, părinții devin parteneri reali în procesul educațional, contribuind la continuitatea învățării între cele două medii. Cercetările arată că implicarea parentală este asociată cu rezultate educaționale mai bune și cu o adaptare socio-emoțională mai eficientă (Hill & Tyson, 2009).

În plus, utilizarea tehnologiei poate sprijini comunicarea dintre familie și instituția de învățământ. Platformele digitale, grupurile de comunicare sau aplicațiile educaționale permit transmiterea rapidă a informațiilor și menținerea unei legături constante între părinți și cadrele didactice. Această formă de colaborare este deosebit de utilă în monitorizarea progresului copilului și în oferirea de feedback în timp real.

De asemenea, instituțiile de învățământ pot dezvolta programe specifice de sprijin pentru tranziție, precum „zilele porților deschise”, întâlniri de informare pentru părinți sau activități comune între copii din diferite niveluri de vârstă. Aceste inițiative contribuie la crearea unei comunități educaționale și la reducerea barierelor dintre mediile de învățare. În plus, colaborarea între cadrele didactice din diferite niveluri (de exemplu, educatoare și învățători) asigură continuitatea procesului educațional și facilitează trecerea copilului de la un nivel la altul (Dockett & Perry, 2007).

Un alt element relevant îl constituie utilizarea strategiilor de învățare centrate pe copil. Abordările moderne pun accent pe nevoile, interesele și experiențele copilului, promovând implicarea activă și autonomia. Un mediu educațional care valorizează inițiativa copilului și îi oferă oportunități de explorare contribuie la dezvoltarea încrederii în sine și la adaptarea mai ușoară la schimbare. În acest sens, cadrul didactic are rolul de facilitator al învățării, sprijinind copilul în procesul de descoperire și integrare (Rogers, 1969).

În completare, strategiile de diferențiere didactică (adaptarea sarcinilor în funcție de nivelul copilului) contribuie la menținerea motivației și la evitarea frustrării. Copilul care se simte competent și valorizat se adaptează mai ușor și manifestă o atitudine pozitivă față de învățare.

Nu în ultimul rând, este importantă monitorizarea și evaluarea procesului de adaptare. Observarea comportamentului copilului, identificarea dificultăților și intervenția timpurie sunt esențiale pentru prevenirea problemelor de adaptare pe termen lung. Colaborarea dintre familie și cadrele didactice permite o evaluare complexă și o abordare coerentă a nevoilor copilului. În cazul în care apar dificultăți persistente, poate fi necesară implicarea specialiștilor (psiholog, consilier școlar) pentru a oferi suport suplimentar.

În concluzie, tranziția copilului între diferite medii ale școlarității este un proces complex, care necesită o abordare integrată, bazată pe strategii educaționale adaptative și pe parteneriate solide între familie și instituția de învățământ. Adaptarea treptată, continuitatea rutinei, sprijinul emoțional, individualizarea intervențiilor și implicarea activă a părinților sunt elemente-cheie care contribuie la o tranziție reușită. Prin colaborare, empatie și respectarea nevoilor copilului, această etapă poate deveni o experiență pozitivă, care susține dezvoltarea armonioasă și integrarea cu succes în mediul educațional.

BIBLIOGRAFIE:

- Bowlby, John, 1988, *A secure base: Parent-child attachment and healthy human development*. Basic Books, New York
- CASEL, –, 2020, *Core SEL competencies*, Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning, Chicago
- Dockett, Sue; Perry, Bob, 2007, *Transitions to school: Perceptions, expectations, experiences*, UNSW Press, Sydney
- Epstein, Joyce, 2011, *School, family, and community partnerships*, Westview Press, Boulder
- Hill, Nancy; Tyson, Diana, 2009, *Parental involvement in middle school: A meta-analytic assessment*, Developmental Psychology, Washington
- Institutul de Științe ale Educației, –, 2022, *Repere metodologice pentru educația timpurie*, Institutul de Științe ale Educației, București
- Ionescu, Ana, 2024, *Strategii de adaptare la grădiniță*, Editura Didactică și Pedagogică, București
- Ministerul Educației, –, 2017, *Ghid de bune practici pentru educația timpurie*, Ministerul Educației, București

- Niculescu, Nicoleta, 2025, *Adaptarea copilului la grădiniță și la școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București
- Rogers, Carl, 1969, *Freedom to learn*, Merrill, Columbus
- Vygotsky, Lev, 1978, *Mind in society: The development of higher psychological processes*, Harvard University Press, Cambridge

ROLUL PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL ÎN ADAPTAREA LA CREȘĂ

Ed. educație timpurie Norocel Ana-Maria
G. P. N. „Voinicelul" Fălticeni – Structura Creșa „Sfânta Ana"

Intrarea copilului în creșă reprezintă una dintre cele mai importante tranziții din viața timpurie, marcând trecerea de la mediul familial la un cadru educațional organizat. Această etapă implică schimbări majore în rutina zilnică, în relațiile afective și în modul de interacțiune cu mediul înconjurător. Pentru copilul mic, separarea de părinți și contactul cu persoane și situații necunoscute pot genera nesiguranță, anxietate și chiar refuzul de a participa la activități. Din acest motiv, adaptarea la creșă trebuie privită ca un proces gradual, atent susținut de cadrele didactice și de familie, în cadrul unui parteneriat educațional autentic.

Parteneriatul dintre creșă și familie nu este doar o formă de colaborare formală, ci de o relație bazată pe încredere, respect reciproc și comunicare constantă. Familia reprezintă primul mediu educațional al copilului, iar valorile, obiceiurile și experiențele trăite în acest context influențează semnificativ modul în care copilul se adaptează la noul mediu. De aceea, cadrele didactice au responsabilitatea de a cunoaște particularitățile fiecărei familii, de a înțelege nevoile copilului și de a construi o relație deschisă cu părinții. În același timp, părinții trebuie să fie informați despre modul de organizare a activităților din creșă, despre regulile și obiectivele educaționale, astfel încât să poată susține acasă procesul de adaptare.

Un prim pas esențial în construirea acestui parteneriat îl reprezintă prima întâlnire dintre educatori și părinți. Aceasta trebuie să se desfășoare într-un climat relaxat, fără a crea presiunea unui interogatoriu sau a unei evaluări. Scopul principal este cunoașterea reciprocă și schimbul de informații relevante despre copil. Părinții pot oferi detalii despre rutina zilnică a copilului, preferitele alimentare, obiceiurile de somn, reacțiile emoționale sau eventualele dificultăți întâmpinate, iar cadrele didactice pot prezenta modul de organizare a programului, tipurile de activități și strategiile educaționale utilizate. Acest schimb de informații contribuie la crearea unei imagini complete asupra copilului, preferințele alimentare, obiceiurile de somn, reacțiile emoționale sau eventualele dificultăți întâmpinate, iar cadrele didactice pot prezenta modul de organizare a programului, tipurile de activități și strategiile educaționale utilizate. Acest schimb de informații contribuie la crearea unei imagini complete asupra copilului și permite adaptarea intervenției educaționale la nevoile sale specifice.

Procesul de adaptare la creșă trebuie să fie gradual, pentru a evita suprasolicitarea emoțională a copilului. În primele zile, este recomandat ca timpul petrecut în creșă să fie limitat, crescând progresiv pe măsură ce copilul se familiarizează cu noul mediu. În unele cazuri, prezența părinteluii pentru o scurtă perioadă poate facilita această tranziție, oferind copilului un sentiment de siguranță. De asemenea, menținerea unor rutine clare și imprevizibile contribuie la reducerea anxietății, deoarece copilul începe să anticipeze activitățile și să simtă în control.

Mediul fizic al creșei joacă un rol important în procesul de adaptare. Un spațiu primitor, organizat, dotat cu materiale adecvate vârstei și care permite desfășurarea unor activități variate poate stimula curiozitatea și dorința de explorare a copilului. În același timp, este important ca acest spațiu să transmită siguranță și confort, atât pentru copii, cât și pentru părinți. Amenajarea unui loc în care părinții pot interacționa cu cadrele didactice sau pot observa activitățile contribuie la consolidarea relației de încredere.

Relația dintre educator și copil este un alt element central al adaptării. Cadrele didactice trebuie să manifeste empatie, răbdare și disponibilitate, oferind sprijin educațional și încurajând copilul să exploreze mediul în ritmul propriu. Fiecare copil reacționează diferit la schimbare, iar aceste diferențe trebuie respectate și valorificate. Unii copii se adaptează rapid, în timp ce alții au nevoie de mai mult timp și o atenție sporită. Printr-o atitudine caldă și prin interacțiuni pozitive, educatorul devine o figură de atașament secundară, contribuind la crearea unui sentiment de siguranță.

Comunicarea constantă între creșă și familie reprezintă o condiție esențială pentru succesul adaptării. Schimbul zilnic de informații despre comportamentul copilului, despre activitățile desfășurate și despre eventualele dificultăți întâmpinate permite ajustarea strategiilor educaționale și oferă părinților sentimentul de implicare. Instrumente precum jurnalul de comunicare, întâlnirile periodice sau discuțiile informale la începutul și la sfârșitul programului facilitează această colaborare. În plus, feedback-ul oferit de părinți poate contribui la îmbunătățirea activităților și la adaptarea acestora la nevoile reale ale copiilor.

Comunicarea dintre creșă poate îmbrăca forme variate, adaptate nevoilor fiecărei comunități educaționale, având rolul de a consolida relația de parteneriat și de a facilita integrarea copilului. Astfel, organizarea unor întâlniri periodice, fie individuale, fie de grup, oferă cadrul necesar pentru discutarea progresului copilului, identificarea eventualelor dificultăți și stabilirea unor strategii comune de intervenție. În același timp, activitățile de tip „zile deschise” permit părinților să observe direct modul în care se desfășoară activitățile zilnice, contribuind la creșterea transparenței și a încrederii în instituție. De asemenea,, evenimentele speciale, precum serbările sau activitățile tematice, creează contexte de interacțiune pozitivă între copii, părinți și cadrele didactice, consolidând sentimentul de apartenență la comunitatea educațională. Grupurile de sprijin pentru părinți reprezintă o altă modalitate eficientă de comunicare, oferind posibilitatea schimbului de experiențe și găsirii unor soluții comune la dificultățile întâmpinate în procesul de creștere și educare a copiilor. Un rol important îl au și atelierele dedicate părinților, în cadrul cărora aceștia pot dobândi informații despre dezvoltarea copilului, metode educaționale sau tehnici de gestionare a comportamentului. În plus, utilizarea unor instrumente precum jurnalul sau agenda de comunicare facilitează transmiterea constantă a informațiilor privind activitățile zilnice, comportamentul și nevoile copilului, asigurând o continuitate între mediul familial și cel instituțional

Implicarea părinților în viața creșei constituie o altă modalitate eficientă de consolidare a parteneriatului educațional. Participarea la evenimente, ateliere sau activități tematice oferă oportunitatea de a înțelege mai bine modul în care copilul interacționează în grup și contribuie la crearea unui sentiment de apartenență. De asemenea, întâlnirile de grup sau sesiunile de consiliere pot sprijini părinții în gestionarea dificultăților specifice acestei etape, oferindu-le informații și strategii utile.

Un aspect important al parteneriatului educațional îl reprezintă respectarea rolului fiecărei părți implicate. Cadrele didactice sunt specialiști în educație timpurie, însă părinții sunt cei care își cunosc cel mai bine copilul. Prin urmare, colaborarea trebuie să valorifice experiența ambelor părți, evitând impunerea unor decizii. Atunci când părinții se simt ascultați și respectați, devin mai deschiși la colaborare și mai implicați în procesul educațional. Adaptarea reușită la creșă are efecte pe termen lung asupra dezvoltării copilului. Un copil care se simte în siguranță și acceptat va manifesta o mai mare deschidere către explorare și învățare, își dezvoltă abilitățile sociale și va dobândi încredere în sine. În plus, experiențele pozitive trăite în această etapă contribuie la formarea unei atitudini favorabile față de mediul educațional, facilitând tranzițiile ulterioare către grădiniță și școală.

Alt element important în sprijinirea adaptării copilului la creșă este extinderea relației de parteneriat dincolo de interacțiunea directă dintre familie și cadrele didactice, către o colaborare mai largă cu diverși factori educaționali și comunitari. Educația timpurie nu mai este privită ca o activitate izolată, desfășurată exclusiv în cadrul instituției, ci ca un proces complex rezultat din cooperarea dintre familie, creșă și comunitate. În acest sens, implicarea unor specialiști precum psihologi, medici sau consilieri educaționali poate contribui la identificarea timpurie a nevoilor copilului și la adaptarea intervențiilor în mod individualizat. De asemenea, parteneriatele cu instituții locale sau organizații contribuie la crearea unui mediu educațional mai bogat și mai diversificat.

Pentru ca procesul de adaptare să fie eficient, este esențial ca trecerea copilului de la mediul familial la cel instituțional să fie percepută ca o continuitate, nu ca o ruptură. Acest lucru e poate realiza prin păstrarea unor rutine familiare și prin transmiterea unor mesaje coerente din partea adulților implicați în educația copilului. De exemplu, utilizarea unor ritualuri de despărțire sau menținerea unor obiceiuri cunoscute poate reduce anxietatea și poate oferi copilului un sentiment de siguranță. În același timp, părinții au un rol decisiv în gestionarea propriilor emoții, deoarece starea lor afectivă influențează direct comportamentul copilului. O atitudine calmă și încurajatoare în momentul separării contribuie la instalarea unui climat de încredere.

Un alt aspect important îl reprezintă diversificarea modalităților de comunicare dintre familie și creșă. Pe lângă întâlnirile directe și instrumentele clasice de comunicare, utilizarea tehnologiei facilitează transmiterea rapidă a informațiilor și menținerea unei legături constante. Platformele online. Grupurile de comunicare sau mesajele digitale permit părinților să fie informați în timp real despre activitățile copilului și să se implice activ în procesul educațional. În plus, oferirea de sugestii pentru activități desfășurate acasă contribuie la continuitatea învățării și la consolidarea relației dintre cele două medii.

Adaptarea copilului este susținută și de modul în care sunt organizate activitățile din creșă. Activitățile de grup, bazate pe cooperare, încurajează dezvoltarea abilităților sociale și facilitează integrarea copilului în colectivitate. Jocul ocupă un rol central în acest proces, oferind copilului posibilitatea de a explora, de a-și exprima emoțiile și de a interacționa cu ceilalți într-un mod natural. În acest context, cadrul didactic are rolul de a crea situații de învățare adecvate vârstei și de a sprijini copilul în procesul de adaptare, printr-o abordare empatică și flexibilă.

În concluzie, adaptarea copilului la creșă este influențată de calitatea relațiilor dintre toți factorii implicați. O colaborare eficientă, bazată pe comunicare deschisă și respect reciproc, contribuie la crearea unui mediu sigur și stabil. În aceste condiții, copilul se adaptează mai ușor, își dezvoltă încrederea în sine și își formează competențele necesare pentru integrarea în mediul educațional. Astfel, parteneriatul educațional devine un element esențial în susținerea unei dezvoltări armonioase și echilibrate.

Bibliografie:

Clipa, Otilia, 2023, *Educația timpurie, resurse pentru dezvoltarea practicienilor*, Editura Trei, București.

Ministerul educației, cercetării și tineretului, *Ghid pentru educația timpurie a copiilor de la naștere la 3 ani.*

Ministerul Educației și Tineretului al Republicii Moldova, *Ghidul cadrelor didactice pentru educația timpurie și preșcolară*.

PARTENERIATUL FAMILIE-INSTITUȚIE EDUCAȚIONALĂ- FACTOR ESENȚIAL IN TRANZIȚIA COPILULUI

Educatoare pentru educație timpurie: Nuțu Magda
G.P.N. „Voinicelul”- Structura Creșa „Sfânta Ana” - Fălticeni

„Cea mai importantă influență asupra dezvoltării copilului o au relațiile dintre familie și școală.” – Joyce Epstein

Educația copilului reprezintă un proces complex și continuu, în cadrul căruia interacțiunea dintre diferitele medii de dezvoltare joacă un rol decisiv. Tranziția copilului de la mediul familial la cel instituțional, respectiv grădiniță și ulterior școală, constituie o etapă deosebit de importantă, caracterizată prin schimbări semnificative la nivel emoțional, cognitiv și social. În acest context, parteneriatul dintre familie și instituția educațională devine un element central în asigurarea unei adaptări armonioase și eficiente.

Societatea contemporană pune un accent tot mai mare pe colaborarea dintre factorii educaționali, recunoscând faptul că dezvoltarea copilului nu poate fi realizată în mod izolat. Familia și instituția de învățământ trebuie să funcționeze ca un sistem unitar, bazat pe comunicare, încredere și responsabilitate comună. Astfel, parteneriatul educațional nu mai este o opțiune, ci o necesitate, în special în perioadele de tranziție.

Parteneriatul educațional poate fi definit ca o relație de colaborare activă și responsabilă între familie și instituția educațională, având ca scop sprijinirea dezvoltării armonioase a copilului. Acesta presupune implicare reciprocă, comunicare eficientă și asumarea unui scop comun – binele copilului.

În literatura de specialitate, parteneriatul este văzut ca o formă de cooperare bazată pe egalitate și respect reciproc, în care fiecare actor educațional contribuie cu propriile resurse și competențe. Familia oferă cadrul afectiv și valoric, în timp ce instituția educațională asigură dezvoltarea intelectuală și socială.

După cum subliniază Baran-Pescaru (2004), „parteneriatul educațional reprezintă o condiție esențială pentru eficiența actului educativ, întrucât permite corelarea influențelor exercitate asupra copilului”. Această perspectivă evidențiază faptul că lipsa unei colaborări reale poate conduce la discontinuități în educație și la dificultăți de adaptare.

Rolul familiei în procesul de tranziție

Familia constituie primul și cel mai important mediu de socializare al copilului. În cadrul acesteia, copilul dobândește primele deprinderi de comunicare, își formează atașamentele afective și își conturează imaginea despre lume. Valorile și normele transmise în familie influențează profund comportamentul ulterior al copilului în mediul educațional.

În perioada de tranziție către grădiniță sau școală, rolul familiei devine crucial. Părinții sunt cei care pot pregăti copilul pentru schimbare, oferindu-i siguranță emoțională și încredere. Atitudinea acestora față de instituția educațională influențează direct percepția copilului. Un părinte implicat și deschis către colaborare va transmite copilului o imagine pozitivă asupra școlii.

De asemenea, sprijinul emoțional oferit de familie contribuie la reducerea anxietății de separare și la creșterea capacității de adaptare. Copilul care simte susținerea părinților va manifesta o mai mare disponibilitate de a explora și de a se integra în noul mediu.

Rolul instituției educaționale în facilitarea tranziției

Instituția educațională are responsabilitatea de a crea un mediu sigur, stimulativ și adaptat nevoilor copilului. Educatorii și cadrele didactice joacă un rol esențial în procesul de acomodare, fiind primii reprezentanți ai mediului formal cu care copilul intră în contact.

Un aspect important îl constituie climatul educațional. Un mediu cald, empatic și predictibil facilitează adaptarea copilului și reduce stresul asociat schimbării. Cadrele didactice trebuie să manifeste deschidere față de nevoile individuale ale copiilor și să colaboreze constant cu părinții.

Potrivit specialiștilor, continuitatea experiențelor de învățare și coerența cerințelor educative sunt factori esențiali în reușita tranziției. Acest lucru nu poate fi realizat fără o comunicare constantă între familie și instituție.

Importanța parteneriatului în tranziția copilului

Tranziția copilului între diferite medii educaționale reprezintă o provocare majoră, deoarece implică adaptarea la noi reguli, relații și cerințe. În acest proces, parteneriatul familie–instituție educațională devine un factor de echilibru și stabilitate.

Un parteneriat eficient contribuie la crearea unui sentiment de continuitate în viața copilului. Atunci când există coerență între valorile și cerințele familiei și ale școlii, copilul se adaptează mai ușor și dezvoltă un sentiment de siguranță.

De asemenea, colaborarea dintre părinți și cadrele didactice permite identificarea timpurie a eventualelor dificultăți și intervenția promptă. Comunicarea deschisă facilitează schimbul de informații relevante despre copil, ceea ce conduce la o mai bună înțelegere a nevoilor acestuia.

În acest sens, cercetările arată că implicarea părinților în educația copiilor este asociată cu rezultate școlare mai bune și cu o adaptare socială mai eficientă. Astfel, parteneriatul nu doar facilitează tranziția, ci contribuie la succesul educațional pe termen lung.

Parteneriatul familie–instituție educațională se poate realiza printr-o varietate de forme și strategii, adaptate contextului și nevoilor specifice.

Un prim element esențial este comunicarea eficientă. Aceasta poate fi realizată prin întâlniri periodice, discuții individuale, ședințe cu părinții sau utilizarea mijloacelor digitale. Comunicarea trebuie să fie bidirecțională, bazată pe respect și transparență.

Implicarea părinților în activitățile educaționale reprezintă o altă modalitate importantă de consolidare a parteneriatului. Participarea la activități, proiecte sau evenimente contribuie la apropierea dintre familie și instituție și la crearea unui climat de încredere.

De asemenea, consilierea parentală joacă un rol semnificativ. Părinții au nevoie de sprijin și orientare pentru a înțelege mai bine nevoile copilului și pentru a adopta strategii educative adecvate.

Nu în ultimul rând, colaborarea cu comunitatea extinde sfera parteneriatului, implicând și alți actori educaționali, precum psihologi, consilieri sau instituții locale.

Beneficiile parteneriatului educațional

Beneficiile parteneriatului familie–instituție educațională sunt multiple și se reflectă în dezvoltarea globală a copilului. În primul rând, acesta contribuie la dezvoltarea unei personalități echilibrate, prin asigurarea unui mediu coerent și predictibil.

De asemenea, parteneriatul favorizează dezvoltarea competențelor sociale, a încrederii în sine și a autonomiei. Copilul învață să relaționeze, să coopereze și să se adapteze la diverse situații.

Un alt beneficiu important îl reprezintă îmbunătățirea performanțelor școlare. Copiii ai căror părinți sunt implicați în educația lor manifestă un interes mai mare pentru activitățile școlare și obțin rezultate mai bune.

Totodată, parteneriatul contribuie la crearea unui climat educațional pozitiv, bazat pe colaborare și respect reciproc.

În ciuda beneficiilor evidente, parteneriatul familie–instituție educațională poate întâmpina diverse dificultăți. Printre acestea se numără lipsa de timp a părinților, comunicarea deficitară sau diferențele de valori și așteptări.

De asemenea, unele familii pot manifesta o implicare redusă, fie din cauza lipsei de informații, fie din cauza unor experiențe negative anterioare. În aceste situații, instituția educațională trebuie să adopte strategii flexibile și incluzive, menite să încurajeze participarea.

Depășirea acestor provocări necesită deschidere, empatie și profesionalism din partea cadrelor didactice, precum și disponibilitate din partea părinților.

Parteneriatul familie–instituție educațională reprezintă un factor esențial în facilitarea tranziției copilului între diferitele etape ale școlarității. Prin colaborare, comunicare și implicare reciprocă, acest parteneriat contribuie la crearea unui mediu stabil și favorabil dezvoltării.

Adaptarea copilului la noile contexte educaționale depinde în mare măsură de coerența și continuitatea influențelor educative. În acest sens, familia și instituția educațională trebuie să acționeze ca un tot unitar, având în centrul preocupărilor copilul și nevoile sale.

În concluzie, o educație de calitate nu poate fi realizată fără un parteneriat autentic, bazat pe respect, încredere și responsabilitate comună.

„Educația copilului este o lucrare comună: familia oferă rădăcinile, iar școala deschide aripile."

Bibliografie:

Baran-Pescaru, A. (2004). *Parteneriat în educație: familie – școală – comunitate*. București: Aramis.

Crișan, A. F. (2021). *Importanța activităților educative în parteneriat cu părinții*.

Iuga, M. (2020). *Importanța parteneriatului școală-familie*.

Institutul de Științe ale Educației (2001). *Management educațional pentru instituțiile de învățământ*. București.

Allport, G. W. (1981). *Structura și dezvoltarea personalității*. București: E.D.P.

ADAPTARE ȘI PARTENERIAT EDUCAȚIONAL – CHEIA UNEI TRANZIȚII REUȘITE DE LA GRĂDINIȚĂ LA ȘCOALĂ

Profesor educație timpurie Odinschi Oana
Școala Gimnazială ”Orest Renei” Burla/ G.P.N Burla

Educația în grădiniță reprezintă o acțiune unitară, coerentă, bazată pe reguli și documente oficiale, care nu poate fi separată de alte influențe educative exercitate asupra copiilor. Atât grădinița cât și familia sunt pilonii de bază ai educației preșcolare, iar între aceștia și comunitatea, mediul extrașcolar se află copilul, principalul beneficiar al educației. Cele două medii educaționale se completează, se susțin reciproc, asigurând într-o mare măsură integrarea copilului în activitatea școlară iar ulterior în viața socială. Crearea unor parteneriate constituie o modalitate de abordare complexă a actului educațional și poate fi în același timp o soluție în preîntâmpinarea unor probleme sau dificultăți cu care se poate confrunta copilul. Din această perspectivă, deciziile, acțiunile și rezultatele educației nu mai pot fi atinse decât împreună de către factorii educaționali responsabili: familie, școală și comunitate, pentru aceasta fiind nevoie de un nou concept care să sprijine și să întărească această relație și anume: parteneriatul educațional.

Grădinița și școala reprezintă două trasee educative succesive, părți complexe ale unui proces care trebuie să fie unitar. Legătura dintre acestea se cere întărită pentru ca trecerea de la un nivel la altul să asigure progresie curriculară, continuitate. Personalul didactic din cele două instituții grădiniță și școală, identifică permanent prilejuri de colaborare menite să faciliteze integrarea copilului în mediul formalizat al școlii. Tranziția de la grădiniță la școală reprezintă un moment semnificativ în parcursul educațional al copilului, marcând trecerea de la un mediu predominant ludic la unul organizat, structurat și orientat spre învățarea formală. Această etapă implică nu doar schimbări de natură cognitivă, ci și adaptări emoționale, sociale și comportamentale. În acest context, adaptarea treptată și colaborarea educațională devin factori esențiali în asigurarea unei tranziții armonioase și eficiente. În acest context, adaptarea treptată și colaborarea educațională se conturează ca factori esențiali pentru asigurarea unei tranziții armonioase și eficiente. Adaptarea la mediul școlar nu se produce brusc, ci necesită un proces gradual, atent ghidat de către cadrele didactice și susținut de familie. În perioada preșcolară, copilul trebuie pregătit pentru noile cerințe prin activități care dezvoltă autonomia, responsabilitatea și capacitatea de concentrare. Introducerea unor sarcini simple, respectarea regulilor și finalizarea activităților contribuie la formarea unor deprinderi necesare în mediul școlar. În același timp, familiarizarea copilului cu spațiul școlar, prin vizite sau activități comune, reduce anxietatea și creează o imagine pozitivă asupra școlii

Rolul cadrului didactic este determinant în acest proces de tranziție. Educatoarea are responsabilitatea de a crea premisele unei adaptări reușite, printr-un demers didactic centrat pe copil, care valorifică experiențele de învățare și stimulează încrederea în sine. La rândul său, învățătorul trebuie să asigure continuitatea acestui proces, adaptând cerințele la nivelul de dezvoltare al copiilor și creând un climat educațional securizant și motivant. Astfel, copilul percepe școala nu ca pe o ruptură, ci ca pe o continuare firească a experiențelor anterioare .Se înțelege că, pentru asigurarea continuității între cele două medii educaționale, este necesar ca învățătorii să cunoască pregătirea care se realizează în grădinițe, iar cadrele didactice din învățământul preșcolar să se informeze asupra dinamicii cerințelor care se formulează în mediul școlar.

Un alt rol esențial în reușita tranziției îl are colaborarea educațională dintre grădiniță, școală și familie. Parteneriatul dintre aceste trei componente asigură coerența demersului educativ și sprijină copilul în procesul de adaptare. Părinții contribuie prin susținere emoțională, prin încurajarea unei atitudini pozitive față de școală și prin implicarea activă în viața educațională a copilului. Comunicarea constantă cu cadrele didactice permite o mai bună înțelegere a nevoilor copilului și o intervenție adecvată în situațiile dificile. În același timp, colaborarea instituțională între grădiniță și școală facilitează realizarea unor activități comune, schimburi de experiență și proiecte educaționale care contribuie la continuitatea procesului instructiv-educativ. Aceste inițiative creează un cadru familiar pentru copil și reduc impactul schimbării de mediu. Tranziția reușită presupune, de asemenea, utilizarea unor strategii didactice adecvate, precum jocurile de rol, activitățile interactive sau sarcinile gradate, care sprijină dezvoltarea competențelor necesare integrării școlare. Feedback-ul pozitiv și încurajator joacă un rol important în consolidarea încrederii în sine și în stimularea motivației pentru învățare.Pe de altă parte, prin stabilirea primelor contacte cu școala și învățătorii, copiii se vor familiariza din timp cu instituția, dar și cu cele mai importante persoane ale ei, ceea ce va contribui la reducerea neliniștilor și a stărilor afective negative pe care de cele mai multe ori le generează prima zi de școală. Este firesc ca preșcolarii să-ți formeze reprezentări reale, corecte despre activitatea copiilor ca viitori școlari, să perceapă instituția școlară și cerințele pe care le formulează ea cât mai aproape de realitate, încât prima experiență cu noua activitate să se realizeze cu o experiență de viață reală.

Pregătirea copilului pentru tranziția de la grădiniță la școală presupune nu doar acumularea unor cunoștințe, ci mai ales formarea unor competențe și atitudini care să faciliteze integrarea în mediul școlar. În acest sens, cadrele didactice și familia au responsabilitatea de a crea contexte de învățare care să sprijine adaptarea treptată a copilului la noile cerințe. O primă modalitate de pregătire o constituie dezvoltarea autonomiei personale. Copilul trebuie încurajat să își gestioneze singur activitățile de bază, să își organizeze materialele și să finalizeze sarcinile începute. Aceste deprinderi contribuie la creșterea încrederii în sine și la adaptarea mai ușoară la cerințele școlare, unde responsabilitatea individuală devine mai accentuată

Un alt aspect esențial îl reprezintă formarea capacității de concentrare și a disciplinei de lucru. Prin activități gradate ca dificultate, jocuri didactice și sarcini structurate, copilul învață să își mențină atenția pentru perioade mai lungi de timp și să respecte reguli. Aceste abilități sunt fundamentale pentru participarea activă la lecțiile din învățământul primar. Pregătirea emoțională joacă, la rândul ei, un rol central. Copilul trebuie sprijinit să își exprime emoțiile, să gestioneze situațiile noi și să dezvolte relații pozitive cu ceilalți. Activitățile de grup, jocurile de rol și discuțiile despre experiențele viitoare îl ajută să își dezvolte competențele socio-emoționale și să facă față schimbărilor. Un rol important îl are și utilizarea strategiilor ludice în procesul de pregătire. Jocul „de-a școala” permite copilului să experimenteze, într-un mod familiar și relaxat, situații specifice mediului școlar, precum ascultarea indicațiilor, ridicarea mâinii sau rezolvarea unor sarcini. Astfel, învățarea devine naturală și adaptată particularităților de vârstă. În plus, colaborarea cu familia este esențială în acest demers. Părinții trebuie să susțină copilul prin crearea unor rutine, prin încurajarea unei atitudini pozitive față de școală și prin implicarea activă în activitățile educaționale. Comunicarea constantă între familie și cadrele didactice asigură coerența intervențiilor și sprijinul necesar copilului.

Parteneriatul educațional a devenit unul dintre conceptele cheie ale pedagogiei de astăzi și o atitudine manifestă în sfera largă a educației. Ca atitudine, un parteneriat are nevoie, din partea tuturor celor implicați de, recunoaștere, comunicare în ambele sensuri, colaborare, toleranță, egalitate de

șanse, încredere, sprijin, lucru în echipă. Parteneriatul educațional este o formă de comunicare, cooperare și colaborare în sprijinul copilului la nivelul procesului educațional. Educația din familie este continuată de educația din grădiniță care ulterior și ea este continuată de educația din mediul școlar.

În concluzie, pregătirea copilului pentru tranziția de la grădiniță la școală implică o abordare integrată, care valorifică dezvoltarea autonomiei, a competențelor cognitive și socio-emoționale, precum și colaborarea strânsă între grădiniță și familie. Prin aplicarea unor modalități adecvate și prin susținerea constantă a copilului, această etapă poate deveni o experiență pozitivă și formativă, care să faciliteze integrarea și succesul școlar. Parteneriatul educațional reprezintă un factor esențial în educația timpurie, asigurând sprijinul necesar copilului în procesul de dezvoltare și în tranziția către școală. Prin colaborare, comunicare și implicare activă, grădinița, familia și școala contribuie împreună la formarea unui copil echilibrat, încrezător și pregătit pentru etapele următoare ale educației.

Bibliografie:

- Catalano,Horațiu, Albulescu, Ion, 2024,Educația digitală timpurie- Cadre teoretice și aplicative,Ed. DPH, București;
- Catalano,Horațiu, Albulescu, Ion, 2019 ,Sinteze de pedagogia învățământului preșcolar, Ed. DPH, București;
- Cecile, Dale, 2024, Prevenirea eșecului școlar în școala primară, Ed.DPH,București;
- Munteanu, Eusebiu, 2025, Preșcolarul în familie și la grădiniță, Ed. Polirom, Iași;
- Pânișoară, Ion-Ovidiu,2019, Pedagogia învățământului primar și preșcolar, Ed. Polirom, Iași.

EDUCAȚIA TIMPURIE ȘI MANAGEMENTUL TRANZIȚIEI DE LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR LA CEL PRIMAR: ABORDĂRI ȘI STRATEGII MODERNE

Prof. educație timpurie Onofriesei – Măriuță Veronica
Școala Gimnazială „Ion Lovinescu”, GPN Rădășeni

Introducere

Educația timpurie (0-6 ani) reprezintă fundamentul dezvoltării umane. Cercetările recente în neuroștiințe demonstrează că în această etapă creierul prezintă o plasticitate maximă, formând conexiuni neuronale esențiale pentru învățarea pe tot parcursul vieții. Tranziția de la grădiniță la școală nu este doar o schimbare de instituție, ci un proces psihosocial complex care marchează trecerea de la tipul de activitate dominantă – jocul - la cea de învățare sistematică.

1. Cadrul conceptual al educației timpurii

Educația timpurie nu mai este văzută astăzi doar ca o etapă de „pregătire” pentru școală, ci ca o perioadă cu valoare intrinsecă. Conceptul de „abordare holistică” presupune că dezvoltarea copilului nu este fragmentată; domeniul cognitiv este strâns legat de cel emoțional, fizic și social.

Teoria Bioecologică a lui Bronfenbrenner

Pentru a înțelege educația timpurie, trebuie să privim copilul în centrul unor sisteme concentrice. Microsistemul (familia și grădinița) are cel mai mare impact. Tranziția reușită depinde de modul în care aceste două medii comunică. Dacă valorile de acasă sunt în conflict cu cele de la școală, copilul va experimenta o stare de anxietate care va bloca procesul de învățare.

Neuroștiințele și învățarea la vârste timpurii

Cercetările recente (Harvard Center on the Developing Child) subliniază importanța interacțiunilor de tip „servire și returnare” (serve and return). Atunci când un adult răspunde adecvat semnalelor copilului, se formează circuite neuronale robuste.

Funcțiile Executive

Aceasta este „noua frontieră” în educația timpurie. Capacitatea de a-ți concentra atenția, de a memora instrucțiuni și de a exercita controlul inhibitor (a nu reacționa impulsiv) este un predictor mai bun pentru succesul academic decât IQ-ul la intrarea în școală.

Rolul jocului. Jocul nu este o pauză de la învățare, ci este mecanismul prin care creierul procesează realitatea. În tranziția spre școală, eliminarea bruscă a jocului simbolic poate duce la un regres emoțional.

2. Abordări noi în educația timpurie

Modelele educaționale contemporane au evoluat de la o abordare centrată pe transmiterea de informații către una bazată pe competențe holistice.

Abordarea bazată pe proiecte (Reggio Emilia & Montessori)

Accentul este pus pe autonomia copilului și pe mediul educațional ca „al treilea profesor”. Copilul nu este un receptor pasiv, ci un co-constructor al propriei cunoașteri.

Educația STEM/STEAM de la vârste fragede

Introducerea conceptelor de știință și tehnologie prin explorare senzorială, stimulând curiozitatea naturală și gândirea critică.

Focus pe competențele socio-emoționale (SEL)

Recunoașterea faptului că alfabetizarea emoțională (auto-reglarea, empatia) este la fel de importantă ca alfabetizarea cognitivă pentru succesul școlar ulterior.

3. Procesul de tranziție: provocări și dinamici

Tranziția este adesea descrisă prin conceptul de "continuitate educațională". Aceasta are două dimensiuni:

1. *Continuitatea orizontală:* Colaborarea dintre familie, grădiniță și comunitate.
2. *Continuitatea verticală:* Alinierea curriculumului și a metodologiilor între grupa mare și clasa pregătitoare/clasa I.

Principala provocare constă în "șocul tranziției", unde copilul trece de la un mediu securizant, flexibil și ludic, la unul formal, cu reguli stricte și evaluări standardizate.

Tranziția este un proces, nu un eveniment punctual. Putem identifica trei modele majore:

- ***Modelul maturității***

  Copilul trebuie să fie "gata" pentru școală (să știe literele, cifrele). Această abordare este considerată astăzi învechită deoarece pune presiune doar pe copil.
- ***Modelul şcolii pregătite***
- Accentul se mută pe capacitatea școlii de a se adapta diversității copiilor. O școală "gata" are învățători care înțeleg dezvoltarea copilului și spații care permit mișcarea.
- ***Modelul ecologic al tranziției***

  Succesul tranziției este rezultatul calității relațiilor dintre toți actorii: copil-învățător, învățător-părinte, educator-învățător.

Continuitatea prin activități specifice

Un instrument esențial în atenuarea șocului tranziției este "Întâlnirea de dimineață". Deși prezentă în ambele etape, aceasta evoluează structural pentru a pregăti copilul pentru rigorile școlii, păstrând totodată elementul de confort emoțional.

Studiu de caz: "Întâlnirea de dimineață"

- **În Grupa Mare (Grădiniță)** - accentul este pus pe comunitate și autoreglare. Copiii se așează în cerc pe covor. Activitatea include „Salutul", „Calendarul naturii" și „Mesajul zilei" (adesea pictograme). Accentul cade pe exprimarea emoțiilor („Cum te simți astăzi?") și pe planificarea centrelor de interes unde copiii vor alege să se joace.
- **În Clasa Pregătitoare (Școală)** - activitatea devine un pod cognitiv. Deși se păstrează așezarea în cerc, mesajul zilei introduce primele elemente de alfabetizare (litera zilei, numărul zilei). Se introduce conceptul de „agenda zilei" – o structură mai predictibilă a orelor, care ajută la diminuarea anxietății față de noul program școlar.

Exemplu de activitate de tranziție: "Cutia cu amintiri din grădiniță"

În prima săptămână de școală, învățătorul poate cere copiilor să aducă un obiect drag de la grădiniță. Această activitate facilitează transferul de atașament către noul adult de referință (învățătorul) și oferă un subiect de conversație care valorizează trecutul recent al copilului.

Provocări specifice în trecerea la perioada școlară

- *Schimbarea de statut social* - copilul trece de la a fi "cel mai mare" în grădiniță la a fi "cel mai mic" în școală. Apare nevoia de a-și reconstrui identitatea și încrederea în sine.
- *Schimbarea mediului fizic* - de la săli cu covoare, jucării și zone de relaxare, la bănci fixe orientate spre tablă. Această rigiditate spațială poate cauza oboseală fizică și stres senzorial.
- *Trecerea la evaluarea formală* - chiar și în clasa pregătitoare, feedback-ul devine mai orientat spre performanță ("ai făcut bine/rău") decât spre proces ("cum ai reușit să faci asta?"), ceea ce poate afecta motivația intrinsecă.

Tabel comparativ: Grădiniță vs. Școală

Criteriu de Analiză	**Învățământul Preșcolar (Grupa Mare)**	**Învățământul Primar (Clasa Pregătitoare/I)**
Activitatea Dominantă	Jocul liber și dirijat.	Învățarea sistematică, bazată pe sarcini.
Rolul Adultului	Facilitator, partener de joc, îngrijitor.	Mentor, evaluator, sursă de autoritate academică.
Organizarea Spațiului	Centre de interes (Colțul păpușii, Construcții).	Bănci, orientare spre tablă/centrul clasei.
Evaluarea	Descriptivă, prin observare și portofoliu.	Calitativă (FB, B, S) și descriptivă.
Timpul	Flexibil, adaptat ritmului biologic.	Structurat pe unități de timp fixe (ore/pauze).
Grupul	Relații de joacă, instabile și fluide.	Relații de cooperare și competiție școlară.

4. Recomandări pentru facilitarea tranziției

Pentru cadrele didactice

Crearea "Podurilor de învățare": profesorii din învățământul primar ar trebui să viziteze grădinițele, iar preșcolarii să facă vizite în viitoarele lor săli de clasă. O recomandare practică este cuplarea elevilor de clasa a IV-a cu cei din clasa pregătitoare. Cei mari îi pot ghida pe cei mici prin curtea școlii, la cantină sau la bibliotecă, oferindu-le un sentiment de siguranță.

Metodologii mixte

În primele luni ale clasei pregătitoare, activitățile trebuie să păstreze un caracter ludic pronunțat, integrând treptat elementele de disciplină școlară. Utilizarea standardelor de învățare și dezvoltare timpurie permite o monitorizare a progresului fără a recurge la teste stresante. Cadrele didactice trebuie să folosească "observarea sistematică" ca instrument principal de evaluare.

Portofoliul de tranziție

Transferul de informații personalizate despre stilul de învățare al fiecărui copil de la educator la învățător.

Pentru părinți

Susținerea autonomiei: încurajarea copilului să se îmbrace singur, să își gestioneze obiectele personale și să ia decizii mici.

Atitudinea pozitivă

Evitarea utilizării școlii ca o amenințare ("Vei vedea tu la școală că nu mai e de joacă!") și promovarea unei imagini pozitive despre noul mediu.

Implicarea părinților nu trebuie să se rezume la aspecte financiare sau administrative.

Școala trebuie să organizeze ateliere de tip "Școala Părinților" unde să se explice importanța somnului, a limitării timpului în fața ecranelor și a susținerii emoționale în timpul temelor.

Pentru politici educaționale

Curriculum integrat. Dezvoltarea unui curriculum care să nu segmenteze rigid experiențele de învățare între 5 și 7 ani. Recomandarea actuală este utilizarea "temelor integrat".

De exemplu, o temă despre "Toamnă" poate include elemente de matematică (număratul frunzelor), limbaj (poezii), științe (observarea schimbărilor climatice) și artă. Această abordare reduce fragmentarea cunoașterii pe care copiii o resimt la trecerea spre discipline separate.

Concluzii

Succesul tranziției depinde de capacitatea sistemului de a fi "gata pentru copil", și nu doar de pregătirea copilului pentru școală. O educație timpurie de calitate, axată pe starea de bine și pe

dezvoltarea cognitivă flexibilă, asigură o inserție școlară lină și previne abandonul timpuriu sau demotivarea.

Tranziția reușită de la grădiniță la școală nu depinde de cât de repede învață un copil să scrie, ci de cât de bine reușește cadrul didactic să construiască o punte între cele două lumi. În acest context, formarea continuă a personalului didactic nu este doar o obligație administrativă, ci o necesitate pedagogică.

Un învățător modern trebuie să facă un salt mental: să accepte că, cel puțin în primii doi ani de școală, el trebuie să fie și un pic educator. Acest lucru înseamnă să aibă răbdarea de a gestiona crize emoționale, de a organiza jocuri de grup și de a înțelege că dezvoltarea motorie fină (scrisul) nu poate apărea fără o dezvoltare senzorială prealabilă.

Învățământul preșcolar și cel primar nu ar trebui să fie două sisteme izolate, ci două verigi ale aceluiași lanț. Formarea comună (workshoppuri între educatori și învățători) este singura cale prin care putem asigura un parcurs educațional coerent. Un învățător care stăpânește metodele ludice ale grădiniței și un educator care înțelege cerințele școlii vor crea întotdeauna un mediu în care copilul nu doar „supraviețuiește" tranziției, ci înflorește în el.

Bibliografie

1. Botiș, A., & Mihalca, L. (2022). Psihologia dezvoltării copilului: Abordări contemporane. Editura ASCR.
2. Cucoș, C. (2017). *Educația. Reîntemeieri, dinamici, prefigurări*. Editura Polirom.
3. Glava, A., & Glava, C. (2014). Introducere în pedagogia preșcolară. Editura Casa Cărții de Știință.
4. OECD. (2017). Starting Strong V: Transitions from Early Childhood Education and Care to Primary Education. OECD Publishing.
5. Pânișoară, I. O. (2017). Comunicarea eficientă. Editura Polirom.
6. Păun, E.(2017). *Pedagogie: Provocări și dileme privind școala și profesia didactică*. Editura Polirom.
7. Stan, C. (2016). *Teoria și metodologia instruirii*. Editura Paralela 45. UNESCO. (2021). Right from the start: build inclusive schools through early childhood care and education. *Global Education Monitoring Report*.
8. Pianta, R. C., Cox, M. J., & Snow, K. L. (2007). School readiness and the transition to kindergarten in the era of accountability. Paul H. Brookes Publishing.
9. Stephenson, A. (2019). The importance of play-based learning in the transition to school. Early Childhood Education Journal.
10. Vrăsmaș, E.A. (2014). Educația timpurie. Editura Ardealul.
11. Whitebread, D. (2015). Developmental Psychology and Early Childhood Education. SAGE Publications.

TRANZIȚIA COPILULUI ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE – ABORDĂRI STRATEGICE ȘI COLABORATIVE

Educatoare Osoianu Diana Roxana
G.P.N „Voinicelul”, Structura Creșa „Sfânta Ana”

Tranziția copilului între diferite medii educaționale, de la familie la creșă, de la creșă la grădiniță și ulterior la școală, reprezintă un proces complex, cu implicații majore asupra dezvoltării sale emoționale, sociale și cognitive. Intrarea într-un mediu instituționalizat presupune schimbări semnificative: separarea de familie, adaptarea la reguli noi, interacțiunea cu persoane necunoscute și asumarea unor roluri sociale diferite.

Conform Revistei EDICT și a studiului „Împreună pentru cei mici: Strategii educaționale și parteneriat cu familia în adaptarea copilului la grădiniță”, adaptarea nu trebuie percepută ca un moment punctual, ci ca un proces gradual, care necesită sprijin constant din partea adulților semnificativi din viața copilului . În același timp, ghidul educației timpurii subliniază faptul că dezvoltarea copilului este un proces integrat, care implică dimensiuni multiple, fizică, socio-emoțională, cognitivă și lingvistică. Prin urmare, facilitarea tranziției copilului între diferite medii educaționale presupune utilizarea unor strategii educaționale adecvate și construirea unui parteneriat autentic între familie și instituțiile de învățământ.

Educația timpurie este definită ca un ansamblu de intervenții care vizează dezvoltarea globală a copilului, încă din primele momente ale vieții. Aceasta are la bază câteva principii fundamentale, precum abordarea holistică a dezvoltării copilului, centrarea pe nevoile individuale, importanța mediului socio-afectiv și colaborarea între familie și instituții.

Un aspect esențial este unicitatea copilului. Fiecare copil are propriul ritm de dezvoltare, propriile nevoi emoționale și propriul stil de învățare. De aceea, adaptarea trebuie realizată diferențiat și individualizat. Teoriile psihologice oferă o bază solidă pentru înțelegerea acestui proces. Teoria atașamentului (Bowlby) evidențiază rolul relației afective în dezvoltarea siguranței copilului. Un copil cu atașament securizant se adaptează mai ușor la medii noi. Teoria cognitivă (Piaget) subliniază rolul interacțiunii cu mediul în dezvoltarea structurilor mentale. Teoria psihosocială (Erikson) evidențiază importanța încrederii și autonomiei în primii ani de viață. Aceste perspective arată că adaptarea nu este doar un proces comportamental, ci unul profund emoțional și cognitiv.

Pe baza concepției lui Piaget privind dezvoltarea ca proces gradual de construcție a cunoașterii, tranziția copilului între diferitele medii ale școlarității trebuie susținută prin strategii educaționale de adaptare treptată, care respectă succesiunea stadiilor de dezvoltare și ritmul individual al fiecărui copil. Astfel, învățarea eficientă nu se produce prin transmitere directă, ci prin asimilare și acomodare progresivă, copilul integrând noile experiențe în structurile cognitive deja existente . În acest context, parteneriatul dintre familie și școală devine esențial, deoarece mediul social contribuie semnificativ la dezvoltarea mintală și afectivă, completând maturizarea biologică. O colaborare constantă între cadrele didactice și părinți facilitează continuitatea experiențelor copilului și reduce discontinuitățile dintre medii, sprijinind formarea unui sentiment de securitate și stabilitate. De asemenea, adaptarea treptată poate fi realizată prin activități de familiarizare cu noul mediu, prin utilizarea jocului ca instrument de tranziție și prin menținerea unor rutine similare între contexte educaționale. În acord cu perspectiva piagetiană, aceste strategii permit copilului să treacă de la o etapă la alta nu brusc, ci printr-un proces de echilibrare progresivă, în care interacțiunea activă cu

mediul și suportul social contribuie la dezvoltarea autonomiei și a competențelor necesare integrării școlare.

Adaptarea treptată presupune acomodarea progresivă a copilului la cerințele unui nou mediu educațional, respectând ritmul individual de dezvoltare. Aceasta este esențială deoarece reduce anxietatea de separare, facilitează formarea relațiilor sociale, sprijină dezvoltarea autonomiei, contribuie la formarea unei imagini de sine pozitive.

Conform materialului ulterior menționat, copilul are nevoie de securitate afectivă, recunoașterea identității, oportunități de explorare. Fără aceste condiții, adaptarea poate fi dificilă și poate genera comportamente de opoziție, retragere sau anxietate.

Când vine vorba de strategiile educaționale de adaptare treptată, se pot enumera acomodarea progresivă, crearea unui climat afectiv securizant stabilirea unei rutine zilnice, jocul ca instrument fundamental, strategii concrete de sprijin emoțional, personalizarea mediului educațional și dezvoltarea competențelor sociale.

Una dintre cele mai eficiente strategii este introducerea treptată a copilului în mediul educațional. Prezența limitată inițial, urmată de creșterea progresivă a timpului petrecut în instituție, permite copilului să se familiarizeze cu noul mediu. Exemple precum program redus în primele zile, prezența temporară a părintelui, familiarizarea graduală cu spațiul și rutina. Relația dintre copil și educator este esențială. Educatorul devine o figură de atașament secundar, oferind: sprijin emoțional, empatie, validarea emoțiilor. Conform teoriei atașamentului, această relație determină capacitatea copilului de a explora mediul în siguranță. Rutina oferă predictibilitate și siguranță. Copilul știe la ce să se aștepte și își reduce anxietatea. De exemplu activități repetitive, anunțarea tranzițiilor, utilizarea unor repere vizuale sau simbolice. Jocul este principalul mod de învățare la vârsta timpurie. Acesta facilitează integrarea socială, permite exprimarea emoțiilor, stimulează dezvoltarea cognitivă. Ghidul educației timpurii subliniază că învățarea la această vârstă este predominant ludică. Fotografia familiei pentru reducerea dorului, obiecte de tranziție (jucării), simboluri afective (desene pe palmă), povești terapeutice, acestea ajută copilul să gestioneze emoțiile și să facă față separării. Implicarea copilului în organizarea spațiului (decorarea grupei cu lucrările sale) contribuie la sentimentul de apartenență, creșterea încrederii, adaptarea mai rapidă.

„Ghidul pentru educația timpurie a copiilor cu vârsta cuprinsă între naștere și 3 ani”, Proiectului pentru Educația Timpurie Inclusivă, din cadrul Programului de Incluziune Socială, subliniază că educația timpurie nu poate fi realizată eficient fără colaborarea dintre familie și instituțiile educaționale. Ghidul evidențiază explicit că educația timpurie este posibilă „numai în parteneriatul educațional dintre familie, profesioniști și comunitate”. Familia este primul mediu educațional și are un rol esențial în formarea atașamentului, dezvoltarea emoțională, transmiterea valorilor. Câteva modalități de realizare a parteneriatului sunt comunicarea constantă educator–părinte, întâlniri periodice, implicarea părinților în activități și feedback reciproc.

Tranziția nu se oprește doar la creșă ori grădiniță. Copilul trece ulterior la școală, unde cerințele cresc. Pentru o tranziție eficientă sunt necesare continuitatea curriculară, dezvoltarea autonomiei, consolidarea competențelor socio-emoționale. Ghidul subliniază importanța coerenței și continuității curriculumului între etapele educaționale.

Rolul cadrului didactic în procesul de adaptare este important, educatorul având multiple roluri: facilitator al învățării, sprijin emoțional, mediator social și partener al familiei. Acesta trebuie să observe comportamentul copilului, adapteze strategiile și să creeze un mediu incluziv.

Când vine vorba de importanța individualizării intervenției educaționale, nu există o strategie universal valabilă. Fiecare copil reacționează diferit la schimbare. De aceea, este necesar să se identifice factorii de stres, să se adapteze metodele și să se ofere sprijin diferențiat.

Tranziția copilului între diferite medii educaționale este un proces complex, care necesită o abordare integrată și personalizată. Strategiile educaționale de adaptare treptată, bazate pe nevoile copilului, combinate cu un parteneriat autentic între familie și instituțiile educaționale, reprezintă cheia unei integrări reușite.

Educația timpurie de calitate nu înseamnă doar transmiterea de cunoștințe, ci construirea unui mediu sigur, stimulativ și incluziv, în care copilul să se simtă valorizat și susținut. Așa cum reiese din documentele analizate, copilul trebuie privit ca un individ unic, iar intervențiile educaționale trebuie adaptate în funcție de particularitățile sale.

În final, succesul adaptării depinde de colaborarea dintre toți actorii implicați, copil, familie, cadre didactice și comunitate, într-un demers educațional comun, centrat pe binele și dezvoltarea armonioasă a copilului.

Bibliografie:

Ministerul Educației, —, 2024, Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani, Ministerul Educației, București.

Piaget, Jean, 1968, Psihologia copilului, Presses Universitaires de France, Paris.

Proiectul pentru Educația Timpurie Incluzivă, —, 2016, Ghidul pentru educația timpurie a copiilor cu vârsta cuprinsă între naștere și 3 ani, Programul de Incluziune Socială, București.

Webografie

Revista EDICT, —, Împreună pentru cei mici: Strategii educaționale și parteneriat cu familia în adaptarea copilului la grădiniță, Revista EDICT

COMUNICAREA GRĂDINIȚĂ-FAMILIE, UN ROL IMPORTANT ÎN EDUCAȚIA COPIILOR

Prof. înv. preșcolar- Pamparău Cristina Simona
G.P.P. „Prichindel" Suceava

În actul de educare a copilului preşcolar, o componentă importantă constituie procesul informative educativ la care contribuie familia şi grădiniţa. Familia oferă mediul în care copilul se naşte, trăieşte primii ani ai vieţii, se dezvoltă şi se formează pentru viaţă. Aceasta reprezintă primul instrument de reglare a interacţiunilor dintre copil şi mediul social. Are rolul central în asigurarea condiţiilor necesare trecerii prin stadiile de dezvoltare ale copilăriei, condiţii ce stau la baza structurării personalităţii individului. Mediul în care copilul se naşte, trăieşte primii ani ai vieţii, se dezvoltă şi se formează pentru viaţa îl oferă familia. Astfel, familia are rolul central în asigurarea condiţiilor necesare trecerii prin stadiile de dezvoltare ale copilăriei, condiţii ce stau la baza structurării personalităţii individului. Părinţii sunt primii educatori deoarece ei sunt primii cu care copilul interacţionează constant încă din prima zi a vieţii; familia este modelul pe care copilul îl imită. Relaţia grădiniţă - familie nu se poate constitui fără asigurarea unei condiţii de bază, fundamentală: cunoaşterea familiei de către educatoare, a caracteristicilor şi potenţialului ei educativ. Educatoarea trebuie să cunoască mai multe aspecte ale vieţii de familie, deoarece aceasta o ajută în cunoaşterea şi înţelegerea copiilor cu nevoi speciale cu vârste cuprinse între 3-6/7 ani.

Grădiniţa nu poate face minuni, iar educaţia dată în aceasta instituţie nu va avea rezultate bune, dacă nu se va sprijini şi nu va colabora cu familiile copiilor. Nu putem educa în mod just un copil fără a-l observa atent, fără a-l studia, fără a-i înţelege personalitatea, fără a-i înțelege nevoile. Căldura raporturilor dintre părinţi şi educatoare, încrederea şi respectul reciproc se stabilesc prin schimbul de informaţii - pentru care trebuie să găsim întotdeauna timpul necesar. Astfel, educatoarea poate ajuta familia în cel mai simplu şi natural mod să urmeze calea justă în raporturile cu copilul său, să prevină îndepărtarea lui sufletească, să înlăture eventualele carenţe educative. Complexitatea problemelor lumii contemporane cere deschiderea şi flexibilizarea raporturilor în parteneriatul educaţional. Implicarea, ca agenţi ai educaţiei, a diferitelor instituţii şi persoane din comunitate dezvoltă în prezent o imagine complexă şi dinamică a influenţelor educaţionale. Grădiniţa, fiind puntea de legătură cu familia, are şi menirea de a asigura părinţilor asistenţă de specialitate, informându-i asupra etapelor de evoluţie a copiilor şi venind în sprijinul celor ce întâmpină dificultăţi în înţelegerea rolului de părinţi şi în îndeplinirea cu succes a educării copiilor Părinţii sunt parteneri in educaţie pentru că deţin cele mai multe informaţii despre copilul lor, ei furnizând informaţiii despre specificul dizabilităţii preşcolarului, precum şi date despre contextul de dezvoltare a acestuia. Părinţii informează şi despre factorii de influenţă negative care ar trebui evitaţi (fobii, neplăceri, stresuri, stimuli negativi, care determină inhibarea/izolarea copiilor etc.). Ei sunt persoanele care cunosc cel mai bine copilul şi constituie o bună sursă de consultanţă pentru cei care lucrează cu copiii lor (cadre didactice, specialişti –medici, kinetoterapeuţi, defectologi, ergoterapeuţi etc.) şi sunt principalii susţinători ai copilului. Părinţii trebuie să se implice în activitatea copilului în afara casei şi să-i încurajeze şi pe ceilalţi părinţi să se alăture. Angajarea şi responsabilizarea familiei în educaţia copilului sunt fundamentale pentru reuşita participării la școală.La orice copil, în mod particular la copiii cu dizabilităţi, gradul de interes şi de colaborarea a părinţilor cu școala este cel mai adesea direct proporțional cu rezultatele obţinute de copiii.

Psihopedagogia modernă, centrată pe copil se bazează pe convingerea că familia este primul educator şi cu cel mai mare potenţial de modelare. Familiile copiilor cu CES sunt adesea responsabile de copiii lor tot restul vieţii.Programele de intervenţie şi sprijin ar trebui să implice familiile la maximum. Ele ar trebui să fie construite astfel, încât să satisfacă nevoile copilului în contextul larg al nevoilor familiei.

Cum pot fi implicați părinții copiilor cu cerințe educative speciale? Cum lucrăm în mod constructiv cu părinţii copiilor cu cerinţe educative speciale pentru a le ajuta copiilor să-şi atingă potenţialul maxim?

Cercetările au arătat că părinţii din toate mediile şi împrejurările au o gamă similară de sentimente şi reacţii emoţionale când deşcoperă orice fel de dificultate educaţională sau dizabilitate la copilul lor. Toţi pofesioniştii care lucrează cu părinţii care au copii cu nevoi speciale trebuie să fie conştienţi de gama de sentimente care respingere. De asemenea, au o dragoste şi un simţ de protecţie copleşitor pentru copilul lor. Chiar dacă cei mai mulţi dintre părinţi vor ajunge să accepte dificultăţile sau dizabilităţile copilului lor, sentimentele puternice care existau la vremea diagnosticării pot fi oricând resuscitate în timp de criză sau stres. Educaţia părinţilor şi consilierea au un rol important in incluziunea copiilor cu afecţiuni de natură psihică, emoţională, ori de altă natură în grădiniță. Comunicarea părinte – profesor, sau chiar comunicarea părinte – copil, în contextul integrării copilului în instituţia școlară asigură un anumit echilibru.

Idei pentru a vă ajuta să lucraţi cu părinţii copiilor cu cerinţe educaţionale speciale -Dacă sunteţi prima persoană care le spune părinţilor despre dificultăţile pe care le are copilul lor, fiţi deschis, sincer, dar atent şi sensibil. Acordaţi-le timp părinţilor să înţeleagă ce le-aţi spus. Fiţi conştienţi de reacţiile emoţionale care pot apărea după anunţarea problemei. -Când vă întâlniţi cu părinţii, gândiţi-vă atent ce urmează să le comunicaţi şi fiţi atenţi la felul în care ei pot percepe mesajul dumneavoastră. -Acceptaţi faptul că părinţii sunt experţi când este vorba despre copiii lor. -Fiţi dispusă să ascultaţi, nu numai ce se spune, ci şi ce se doreşte a fi spus (mesajul textului). -Amintiţi-vă că unele dificultăţi/dizabilităţi sunt moştenite şi că unii părinţi ar putea să aibă dificultăţi asemănătoare cu cele ale copiilor lor. -Fiţi pozitivi şi ajutaţi părinţii să simtă că fiul/fiica lor este binevenit(ă) la grădiniță. -Prezentaţi succesele copilului într-o manieră pozitivă și optimistă. -Părintele ar trebui sa fie mereu informat despre cum decurg lucrurile la școală. Se poate scrie un fel de jurnal, în care părinții și cadrele didactice, specialiştii îsi notează alternative observaţiile privind copilul cu dizabilitate și, astfel, se poate realiza o mai rapidă și eficientă evaluare a modului în care copilul evoluează. -Încurajaţi-i pe părinţii copiilor cu CES să aibă întâlniri neoficiale la intervale regulate. Vor putea astfel să se sprijine şi să se informeze reciproc. -Încurajaţi părinţii să aducă la întâlnirile cu părinţii un prieten sau un cunoscut (mai ales dacă la întâlnire participă mai mulţi specialişti) pentru ca aceştia să le ofere sprijin afectiv. -Acordaţi atenţie preocupărilor şi neliniştilor părinţilor. -Trebuie să înţelegeţi că părinţii pot aborda o atitudine care ascunde adevăratele lor sentimente.

Comunicarea cu părinţii

Colaborarea dintre școala şi familie presupune o comunicare efectivă şi eficientă, o unitate de cerinţe şi o unitate de acţiune cînd este vorba de interesul copilului. Roluldascălului este acela de a discuta cu părinţii copiilor, de a stimula comunicarea permanentă cu aceştia, de a informa membrii familiei cu privire la nevoile psihice şi motrice ale copiilor, de a-i orienta către cunoaşterea activităţilor din grădiniță şi sprijinul în desfăşurarea cât mai eficientă a acestora. Ea concepe cele două instituţii sociale exprimîndu-se în schimburi de opinii şi în discuţii, iar atunci cînd este vorba de decizii, păstrîndu-şi fiecare identitatea şi aportul în mod specific. Modul cum interrelaţionează părinţii şi

educatorii îşi pune amprenta pe formarea şi educarea copilului. La copiii cu vârste între 3-6-14 ani este foarte important ca familia şi personalul școlii să comunice liber şi deschis despre copii şi activităţile lor. Școala şi căminul părintesc sunt strîns legate intre ele şi cu cât comunicarea între ele este mai eficientă, cu atât mai mult sprijin pot primi copiii pentru a trece printr-o perioadă educaţională încununată de succes. Când profesorul consideră comunicarea ca fiind indispensabilă pentru succesul copilului, ea devine parte integrantă a activităţilor de zi cu zi.

In concluzie, pot menționa că instituirea respectului reciproc, a relaţiilor empatice, ca bază a unei colaborări autentice între educatori, copii, familiile lor şi specialişti este un proces complex, care cere timp, energie, prudenţă, adesea mult bun simţ şi bună credinţă. Este important de menţionat că în acest proces nu numai copiii sunt cei care învaţă, ci şi adulţii.

Bibliografie:

Gherguţ, A. (2006), "Psihopedagogia persoanelor cu cerinţe speciale". Editura PoliromMaria Andruszkiewicz , Keith Prenton – „Educaţia incluzivă. Concepte , politici şi practice în activitatea şcolară"

Popescu, M. (2000). "Implicarea comunităţii în procesul de educaţie". Editura Corint.

PRIMII PAȘI AI COPILULUI DIN FAMILIE ÎN GRĂDINIȚĂ

Educ. Pantiru Marcela
G.P.N. Văleni, Mălini

Trecerea copilului din mediul familial în grădiniță reprezintă una dintre cele mai importante etape ale copilăriei timpurii. Este primul contact real al copilului cu un mediu educațional organizat, diferit de cel de acasă, unde regulile sunt mai puține și atenția părinților este constantă. Această schimbare marchează începutul procesului de socializare și al formării personalității, având un rol esențial în dezvoltarea emoțională, socială și intelectuală a copilului.

Intrarea copilului în grădiniță este foarte importantă deoarece contribuie la dezvoltarea sa armonioasă pe mai multe planuri.

Pe plan social, grădinița reprezintă primul loc în care copilul intră într-un colectiv de aceeași vârstă. Aici învață să interacționeze cu alți copii, să comunice, să își exprime dorințele și nevoile, dar și să asculte opiniile celorlalți. Prin jocuri de grup și activități comune, copilul învață să împartă, să colaboreze și să respecte regulile conviețuirii în colectiv.

Pe plan emoțional, grădinița îl ajută pe copil să devină mai independent și mai sigur pe sine. Separarea de părinți este dificilă la început, însă acest pas este esențial pentru dezvoltarea autonomiei. Copilul învață să își gestioneze emoțiile, cum ar fi teama, tristețea sau entuziasmul, și să se adapteze la situații noi.

Pe plan intelectual, grădinița contribuie la dezvoltarea limbajului, a gândirii și a creativității. Prin activități educative, jocuri didactice, povești, cântece și desen, copilul își dezvoltă vocabularul, atenția și capacitatea de concentrare. De asemenea, curiozitatea naturală este stimulată, ceea ce îl ajută să învețe mai ușor în viitor.

Un alt aspect important este formarea unor deprinderi de viață, precum respectarea unui program zilnic, organizarea activităților, igiena personală și ascultarea regulilor. Toate acestea îl pregătesc pentru etapa școlară.

Adaptarea copilului la grădiniță este un proces complex, gradual și diferit de la un copil la altul. Unii copii se obișnuiesc rapid, în timp ce alții au nevoie de mai mult timp, în funcție de temperament, experiențe anterioare și sprijinul primit din partea familiei.

Primul pas în adaptare este contactul cu mediul nou. Copilul descoperă o sală de grupă diferită de camera sa de acasă, plină de jucării, materiale educative și copii necunoscuți. La început, acest spațiu poate părea străin și intimidant, dar prin repetare devine familiar și sigur.

Un aspect esențial este adaptarea la separarea de părinți. Aceasta este una dintre cele mai dificile etape, deoarece copilul este obișnuit cu prezența constantă a familiei. La început pot apărea plânsul, refuzul de a intra în grupă sau atașamentul puternic față de părinte. Cu timpul, copilul învață că părintele se întoarce mereu și că grădinița este un loc sigur.

Un alt element important este integrarea în rutina zilnică. Grădinița are un program fix: sosire, activități educative, jocuri, masă, somn și plecare. Această structură îl ajută pe copil să își dezvolte simțul ordinii și al disciplinei, oferindu-i stabilitate emoțională.

De asemenea, copilul trece prin adaptarea socială, în care învață să relaționeze cu alți copii, să împartă jucării, să aștepte rândul și să participe la activități comune. În această etapă, educatoarea are un rol foarte important în ghidarea comportamentului și în încurajarea relațiilor pozitive între copii.

În timp, copilul dezvoltă încredere în sine și autonomie, reușind să participe singur la activități și să se simtă confortabil în mediul grădiniței. Adaptarea reușită se observă atunci când copilul merge cu plăcere la grădiniță și se implică activ în activități.

La începutul frecventării grădiniței, copilul poate întâmpina mai multe dificultăți, deoarece trecerea din mediul familial în cel educațional este o schimbare majoră.

Una dintre cele mai frecvente dificultăți este anxietatea de separare de părinți. Copilul poate manifesta plâns intens, refuzul de a rămâne în grupă sau dorința de a pleca acasă. Această reacție apare deoarece copilul nu este încă obișnuit cu lipsa părinților și are nevoie de timp pentru a-și forma încrederea că va fi în siguranță.

O altă dificultate este teama de necunoscut. Mediul grădiniței este nou, cu persoane necunoscute, reguli diferite și activități pe care copilul nu le-a mai întâlnit. Această nesiguranță poate duce la timiditate, retragere sau refuzul de a participa la activități.

De asemenea, mulți copii întâmpină probleme de integrare în colectiv. Copiii mai timizi pot evita interacțiunea cu ceilalți, preferând să stea singuri sau să observe de la distanță. În timp, cu ajutorul educatoarei și al activităților de grup, aceștia încep să se integreze treptat.

Poate apărea și refuzul activităților educative, deoarece copilul nu este obișnuit cu cerințe structurate sau cu reguli de participare. Uneori preferă jocurile individuale sau activitățile de acasă.

În plus, sunt frecvente stările de oboseală, iritabilitate sau schimbări de dispoziție. Acestea apar din cauza efortului emoțional de adaptare, a noului program zilnic și a consumului de energie pentru a face față situațiilor noi.

Toate aceste dificultăți sunt considerate normale și temporare. Ele fac parte din procesul de adaptare și se reduc treptat pe măsură ce copilul capătă experiență, siguranță și încredere.

Succesul adaptării copilului la grădiniță depinde în mare măsură de implicarea părinților și a educatoarelor, deoarece aceștia sunt persoanele care îi oferă sprijin emoțional și siguranță în această perioadă de schimbare.

Părinții au un rol fundamental, fiind primii care pregătesc copilul pentru această etapă. Ei trebuie să manifeste răbdare, înțelegere și susținere, mai ales în primele zile de grădiniță, când copilul poate fi anxios sau nesigur. Este important ca părinții să vorbească într-un mod pozitiv despre grădiniță, să prezinte acest mediu ca fiind unul sigur și plăcut și să evite transmiterea propriilor emoții de teamă sau neliniște. De asemenea, o despărțire de dimineață calmă, scurtă și sigură îl ajută pe copil să își formeze încrederea că va fi în regulă. Stabilirea unei rutine zilnice acasă contribuie, de asemenea, la o adaptare mai ușoară.

Educatoarele au rolul de a crea un mediu educațional cald, primitor și sigur, în care copilul să se simtă acceptat și înțeles. Ele sunt cele care ghidează copilul în procesul de adaptare, îl încurajează să participe la activități și îl ajută să își dezvolte încrederea în sine. Prin jocuri, activități interactive și comunicare constantă, educatoarele facilitează integrarea copilului în colectiv. Totodată, ele observă comportamentul fiecărui copil și intervin cu sprijin individual atunci când este nevoie.

Un aspect foarte important este colaborarea dintre părinți și educatoare, deoarece comunicarea constantă dintre aceștia asigură o adaptare mai ușoară și mai rapidă. Atunci când copilul simte că există continuitate între familie și grădiniță, se simte mai sigur și mai stabil emoțional.

Trecerea copilului din familie în grădiniță este o etapă esențială în dezvoltarea sa. Deși poate fi însoțită de dificultăți emoționale și de adaptare la început, aceasta reprezintă un pas important spre autonomie, socializare și învățare. Cu sprijinul părinților și al educatoarelor, copilul reușește să se integreze, să capete încredere în sine și să își dezvolte armonios personalitatea, pregătindu-se pentru următoarele etape ale vieții, în special pentru școală.

Bibliografie:

- Bonchiș, E., **Psihologia copilului**, Editura Polirom, Iași.
- Verza, E., **Psihologia vârstelor**, Editura Pro Humanitas, București.
- Ministerul Educației și Cercetării, **Curriculum pentru educație timpurie (3–6/7 ani)**, București, 2019.

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI MODALITĂȚI DE PARTENERIAT CARE SĂ FACILITEZE TRANZIȚIA COPILULUI DE LA CREȘĂ LA GRĂDINIȚĂ

Profesor educație timpurie Pălie Carmen-Viorica
Școala Gimnazială „ Ioan Ciurea„ Fălticeni- structura G.P.P. „Dumbrava Minunată”

Tranziția de la educația antepreșcolară (creșă) la cea preșcolară (grădiniță) reprezintă un prag ontogenetic major, marcând trecerea de la un mediu axat preponderent pe îngrijire și protecție, către un mediu structurat pe învățare experiențială și socializare extinsă. Succesul acestei etape condiționează echilibrul emoțional al copilului și atitudinea sa ulterioară față de mediul școlar.

La vârsta de 3 ani, copilul traversează „criza de identitate” specifică primei copilării, manifestată prin nevoia de autonomie. Trecerea la grădiniță impune adaptarea la un nou set de variabile:

- Variabila spațială: un spațiu mai vast, compartimentat pe centre de interes. Dacă în mediul creșei spațiul este configurat preponderent pentru siguranță și îngrijire fizică, grădinița introduce conceptul de spațiu educațional activ. Copilul trebuie să învețe să navigheze între „centrele de interes” (Colțul Păpușii, Colțul Construcțiilor, Bibliotecă), ceea ce necesită o orientare spațială mai complexă. Trecerea de la un program flexibil, centrat pe nevoile fiziologice (creșă), la un orar structurat pe secvențe de învățare (activități liber alese, activități pe domenii experiențiale). Această rigiditate relativă a timpului poate genera inițial oboseală cognitivă.
- Variabila socială: interacțiunea cu un grup mai mare de egali și cu o nouă figură de autoritate (educatoarea). În grădiniță, numărul de copii per adult este, de regulă, mai mare decât în creșă. Acest lucru impune o diminuare a atenției individualizate imediate și necesită dezvoltarea capacității de amânare a recompensei sau a răspunsului. Interacțiunile devin mai elaborate. Copilul trece de la jocul paralel (specific creșei) la jocul asociativ sau cooperativ, unde trebuie să negocieze reguli, să împartă resurse și să gestioneze conflicte fără intervenția constantă a adultului.
- Variabila operațională: trecerea de la rutina de îngrijire la un program diversificat de activități de învățare. Dacă la creșă multe acțiuni erau realizate *pentru* copil, la grădiniță se așteaptă ca acesta să manifeste autonomie în autoservire (îmbrăcat, igienă, hrănire). Apar cerințe cognitive explicite. Copilul trebuie să își mențină atenția focalizată pe o sarcină dată timp de 15-20 de minute, proces care implică un efort de autoreglare mult mai mare decât explorarea liberă din perioada anterioară.
- Variabila emoțională: tranziția presupune un proces de „transfer de atașament”. Copilul trebuie să investească afectiv o nouă persoană (educatoarea). Succesul acestei variabile depinde de disponibilitatea empatică a cadrului didactic de a funcționa ca o „bază sigură”. Aceasta este reactivată în contextul necunoscutului. Variabila emoțională acționează ca un filtru: dacă un copil este copleșit emoțional, procesele cognitive (învățarea) sunt temporar blocate (fenomenul de „amigdală deturnată”).

Strategii de adaptare treptată (Intervenția educațională)

Pentru a minimiza anxietatea de separare și rezistența la schimbare, instituția de învățământ trebuie să aplice strategii proactive:

Continuitatea metodologică și informațională

- Fișa de profil psihopedagogic: Realizarea unui transfer informațional riguros între personalul creșei și cadrul didactic din grădiniță. Aceasta trebuie să includă particularități temperamentale, nivelul de achiziție a deprinderilor de autonomie personală și limbajul specific (cuvinte-cheie utilizate de copil).
- Standardizarea rutinelor: Menținerea, în primele săptămâni, a unor repere orare similare cu cele din mediul de proveniență (momentul gustărilor, perioada de odihnă).

Amenajarea mediului stimulativ

- Valențele securizante ale spațiului: Includerea în zona de primire a unor elemente de personalizare (fotografii de familie, spații individuale de depozitare marcate cu simboluri cunoscute de copil) care să reducă sentimentul de înstrăinare.

Strategii educaționale de facilitare a tranziției: Modele de intervenție

Implementarea unor strategii coerente necesită o abordare holistică, ce depășește simpla primire a copilului în grupă. Acestea pot fi clasificate în trei categorii fundamentale:

Strategii de acomodare ambientală și predictibilitate

Predictibilitatea este principalul factor de reducere a cortizolului (hormonul stresului) la vârste timpurii.

- Ritualizarea momentelor de tranziție: Crearea unor „ancore" temporale prin cântece sau semnale sonore specifice pentru fiecare trecere (ex: un anumit cântec pentru strângerea jucăriilor, altul pentru pregătirea mesei). Această strategie oferă copilului un sentiment de control asupra succesiunii evenimentelor.
- Personalizarea spațiului de referință: Alocarea imediată a unui spațiu propriu (dulăpior, semn de prezență, loc la masă) care să conțină simboluri familiare. Acest „micro-univers" personal servește drept punct de stabilitate într-un mediu încă străin.

Strategii de mediere socio-afectivă

Această dimensiune vizează construirea noii arhitecturi de încredere între educator și copil.

- Strategia „Bazei de Siguranță Mobile": În primele zile, educatorul adoptă o postură de disponibilitate fizică și emoțională maximă (coborârea la nivelul ochilor copilului, contact vizual blând, validarea verbală a emoțiilor: „Văd că ești puțin trist, e normal, mami se va întoarce după ce terminăm gustarea").
- Utilizarea obiectului-punte (tranzițional): Strategia de a permite copilului menținerea unui obiect din mediul creșei sau de acasă. Acesta funcționează ca o „extensie a securității", oferind suport emoțional în momentele de vulnerabilitate (cum ar fi momentul somnului).

Strategii ludice de simulare și integrare

Jocul nu este doar o activitate, ci principala metodă de învățare și procesare a traumei de separare.

- Scenariile terapeutice prin joc de rol: Utilizarea teatrului de păpuși pentru a dramatiza scenarii de succes: „Păpușa Maia merge la grădiniță, își face prieteni, se joacă, iar la final tăticul vine și o ia acasă". Copilul proiectează propriile temeri asupra personajului și internalizează soluția pozitivă.
- Jocuri de coeziune grupală: Activități de tip „Ice-breaking" adaptate vârstei de 3 ani (ex: „Mingea prieteniei", unde copiii își rostesc numele în timp ce rostogolesc mingea către un coleg), menite să transforme grupul de anonimi într-o comunitate de învățare.

Strategia transferului de competențe (Parteneriatul orizontal)

- Colaborarea inter-instituțională: Întâlniri de tip *focus-group* între educatorii de la creșă și cei de la grădiniță. Strategia presupune observarea copiilor în mediul lor de la creșă de către viitoarea educatoare, pentru a înțelege dinamica lor naturală înainte de schimbare.

- Documentarea pedagogică: Crearea unui „Pașaport de tranziție” – un document sintetic care centralizează nu doar date medicale, ci și „instrucțiunile de utilizare” ale universului emoțional al copilului (ce îl sperie, ce îl motivează, care sunt interesele sale majore).

Parteneriatul Grădiniță-Familie: Mecanisme de suport

Parteneriatul cu familia nu este doar o cerință administrativă, ci o condiție sine qua non a succesului adaptării.

- Programul de acomodare progresivă: Implementarea unui orar flexibil în prima săptămână (ex: prezența copilului doar 2-4 ore), permițând acestuia să exploreze noul mediu fără a resimți oboseala suprastimulării.
- Consilierea parentală: Părinții trebuie instruiți cu privire la gestionarea propriilor emoții. Atitudinea ambivalentă sau anxioasă a adultului este internalizată de copil sub formă de nesiguranță.
- Comunicarea asincronă și transparentă: Utilizarea jurnalelor de grupă sau a platformelor digitale pentru a oferi părinților feedback constant despre starea emoțională a copilului, consolidând astfel încrederea în instituție.

Facilitarea unei tranziții line de la creșă la grădiniță necesită o abordare integrată, în care strategiile didactice se armonizează cu suportul afectiv oferit de familie. O adaptare reușită previne fenomenul de refuz școlar și pune bazele unei dezvoltări armonioase a personalității copilului, transformând schimbarea într-o oportunitate de creștere, nu într-o traumă de separare.

Bibliografie:

1. **Botiș, A., Tarău, A.** (2004). *Disciplina pozitivă. Ghid pentru părinți și educatori*. Cluj-Napoca: Editura ASCR.
2. **Cucoș, C.** (2014). *Pedagogie*. Ediția a III-a revăzută și adăugită. Iași: Editura Polirom.
3. **Golu, F.** (2015). *Psihologia dezvoltării umane*. Iași: Editura Polirom.
4. **Ionescu, M.** (2011). *Instrucție și educație*. Cluj-Napoca: Editura ASCR.
5. **Ministerul Educației.** (2019). *Curriculum pentru educația timpurie*. București.
6. **Păun, E.** (2017). *Pedagogie. Provocări și dileme privind școala și profesia didactică*. Iași: Editura Polirom.

ANXIETATEA DE SEPARARE LA COPILUL MIC ȘI STRATEGII EDUCAȚIONALE PENTRU O ADAPTARE REUȘITA LA CREȘA ȘI GRADINIȚĂ

Educatoare pentru educație timpurie ,Pintilei Elena Daniela
GPN "Voinicelul ",Structura Creșa "Sfanta Ana" , Fălticeni

Introducere

Intrarea copilului în creșă sau grădiniță reprezintă una dintre cele mai importante schimbări din primii ani de viață, marcând începutul integrării sale într-un mediu educațional organizat. Pentru mulți copii, această tranziție este însoțită de anxietate de separare, o reacție emoțională firească determinată de despărțirea de părinți și de confruntarea cu un mediu necunoscut.

Psihologul John Bowlby sublinia importanța atașamentului în dezvoltarea copilului, afirmând că „**legătura emoțională dintre copil și figura de atașament reprezintă baza siguranței și a explorării mediului**". Astfel, separarea temporară de această figură poate genera neliniște și teamă. Cu toate acestea, prin aplicarea unor strategii educaționale adecvate, anxietatea de separare poate fi gestionată eficient, iar copilul poate fi sprijinit să se adapteze treptat la noul mediu.

Ce este anxietatea de separare și cum se manifestă?

Anxietatea de separare apare frecvent în primii ani de viață și este considerată o etapă normală în dezvoltarea emoțională a copilului. Aceasta se manifestă prin plâns la despărțire, agățarea de părinte, refuzul de a rămâne în colectivitate sau dificultăți de integrare în activitățile zilnice.

Potrivit lui Mary Ainsworth, „**copiii care dezvoltă un atașament securizant manifestă inițial protest la separare, dar se liniștesc mai ușor în prezența unei persoane de încredere**". Această observație evidențiază rolul important al educatorului în procesul de adaptare.

În unele situații, anxietatea poate fi însoțită și de reacții fizice sau de regres comportamental, ceea ce subliniază necesitatea unei abordări sensibile și individualizate.

Impactul anxietății de separare asupra adaptării

Anxietatea de separare poate influența semnificativ modul în care copilul se adaptează la creșă sau grădiniță. Copiii pot deveni retrași, pot refuza interacțiunea cu ceilalți sau pot manifesta dependență excesivă față de adult.

Erik Erikson, în teoria dezvoltării psihosociale, afirmă că în primii ani de viață copilul traversează stadiul „încredere vs. neîncredere", iar „**experiențele timpurii de siguranță și stabilitate contribuie la formarea unei baze solide pentru dezvoltarea personalității**". Astfel, modul în care este gestionată această perioadă are efecte pe termen lung.

În acest sens, adaptarea nu trebuie forțată, ci susținută prin strategii care să răspundă nevoilor emoționale ale copilului.

Strategii educaționale pentru reducerea anxietății

Un prim pas important îl reprezintă pregătirea copilului înainte de intrarea în colectivitate. Părinții pot discuta despre grădiniță, pot citi povești tematice și pot crea o imagine pozitivă a acestui mediu.

Rutinele zilnice joacă un rol esențial în reducerea anxietății. Așa cum subliniază specialiștii în educație timpurie, „**predictibilitatea mediului oferă copilului un sentiment de control și siguranță**". Un program stabil ajută copilul să anticipeze activitățile și să se adapteze mai ușor.

Jocul este o strategie centrală în procesul de adaptare. Jean Piaget considera că „**jocul este munca copilului**”, subliniind rolul acestuia în dezvoltarea cognitivă și emoțională. Prin joc, copilul își exprimă emoțiile și învață să gestioneze situațiile noi.

De asemenea, acomodarea progresivă este o metodă eficientă. Introducerea treptată în programul grădiniței permite copilului să se familiarizeze cu mediul fără a resimți o presiune excesivă.

Rolul educatorului în gestionarea emoțiilor copilului

Educatorul are un rol esențial în sprijinirea copilului în această etapă. Prin empatie și răbdare, acesta creează un climat afectiv pozitiv, în care copilul se simte în siguranță.

Lev Vygotsky sublinia importanța interacțiunii sociale în dezvoltare, afirmând că „**învățarea are loc în context social, prin relațiile cu ceilalți**”. Astfel, relația dintre educator și copil devine un factor-cheie în procesul de adaptare.

Prezența constantă, sprijinul emoțional și implicarea activă în activități contribuie la reducerea anxietății și la dezvoltarea încrederii copilului.

Rolul părinților în depășirea anxietății

Părinții au o influență majoră asupra modului în care copilul gestionează separarea. Atitudinea acestora trebuie să fie una calmă și încrezătoare, deoarece emoțiile lor sunt ușor preluate de copil.

Daniel Goleman subliniază importanța inteligenței emoționale, afirmând că „**abilitatea de a recunoaște și gestiona emoțiile este esențială pentru adaptarea socială**”. Astfel, părinții trebuie să valideze emoțiile copilului și să îl sprijine în exprimarea acestora.

Consecvența și respectarea rutinei contribuie, de asemenea, la crearea unui sentiment de siguranță.

Colaborarea familie–grădiniță

Un parteneriat eficient între familie și grădiniță este esențial pentru succesul adaptării. Comunicarea constantă permite identificarea rapidă a dificultăților și aplicarea unor soluții adecvate. Așa cum se subliniază în literatura de specialitate colaborarea dintre familie și instituția educațională creează un cadru coerent și stabil pentru dezvoltarea copilului. Această coerență este esențială pentru reducerea anxietății și pentru integrarea armonioasă.

Concluzie

Anxietatea de separare este o etapă normală, dar sensibilă, în dezvoltarea copilului. Gestionarea acesteia prin strategii adecvate, precum rutinele zilnice, jocul și acomodarea progresivă, contribuie la o adaptare reușită la mediul educațional.

Implicarea activă a părinților, rolul empatic al educatorului și colaborarea dintre aceștia reprezintă elemente esențiale în acest proces. Astfel, copilul își dezvoltă încrederea, autonomia și capacitatea de a face față schimbărilor.

trebuie înțeles că dincolo de teorii, metode și strategii educaționale, fiecare copil poartă în sine o lume fragilă de emoții, nevoi și atașamente. Prima despărțire de părinte și primii pași în colectivitate nu sunt doar etape ale dezvoltării, ci momente profunde care pot modela felul în care copilul va privi lumea, încrederea în ceilalți și încrederea în sine.

Grădinița nu este doar un spațiu al învățării, ci și un loc al primelor emoții trăite independent, al primelor prietenii și al primelor victorii în fața fricii. Atunci când este înțeles, sprijinit și însoțit cu blândețe, copilul descoperă că despărțirea nu înseamnă pierdere, ci creștere, iar necunoscutul poate deveni treptat un spațiu al siguranței. În spatele fiecărui copil care intră plângând pe ușa grădiniței există, de fapt, un proces profund de adaptare, iar în spatele fiecărui copil care zâmbește la despărțire se află răbdarea, empatia și implicarea adulților din jurul său.

Adevărata reușită a educației timpurii nu constă doar în ceea ce copilul învață, ci în felul în care reușește să se simtă în siguranță, iubit și încrezător în lume. O abordare echilibrată și centrată pe nevoile emoționale ale copilului transformă această etapă într-o experiență pozitivă, care pune bazele unei dezvoltări armonioase.

Bibliografie:

- Contreras, JM, Kerns, KA, Weimer, BL, Gentzler, AL și Tomich, PL (2020). *Reglarea emoțiilor ca mediator al asocierilor dintre atașamentul mamă-copil și relațiile dintre colegi în copilăria mijlocie*
- Jean Piaget (1999). *Play, Dreams and Imitation in Childhood*. The International Library of Psychology
- Sara E. Rimm-Kaufman (2009) .*Contribuția autoreglării copiilor și a calității clasei la comportamentele adaptive ale copiilor în grădiniță"*.Asociația Americană de Psihologie.
- Rimm-Kaufman, SE și Kagan, J. (2005). *Predictorii comportamentului la sugari la grădiniță: Contribuția temperamentului inhibat și neinhibat*.

PARTENERIATUL EDUCAŢIONAL

Prof.: Răileanu Mihaela
G. P.P,, Pinocchio" Fălticeni

În şcoala contemporană eficienţa educaţiei depinde de gradul în care se pregăteşte copilul pentru participarea la dezvoltarea de sine şi de măsura în care reuşeşte să pună bazele formării personalităţii copiilor sub aspect psihointelectual, fizic şi socioafectiv, pentru o cât mai uşoara integrare socială.

Complexitatea finalităţilor educaţionale impune îmbinarea activităţilor curriculare cu cele extracurriculare iar parteneriatul educaţional, ca set de intervenţie complementară, apare ca o necesitate.

Parteneriatul reprezintă procesul de colaborare dintre două sau mai multe părţi care acţionează împreună pentru realizarea unor interese sau scopuri comune în condiţii de comunicare, coordonare şi cooperare şi presupune împărţirea responsabilităţilor în derularea unei acţiuni cu precizarea obligatorie a atribuţiilor şi contribuţiilor acestora, aspect statuat printr-un acord de parteneriat (convenţie, protocol, înţelegere, contract).

Parteneriatul educaţional trebuie privit ca un factor pozitiv care vine în sprijinul dezvoltării instituţiei, presupune participarea activa a tuturor celor implicaţi şi constituie în acelaşi timp un punct forte în vederea stabilirii unei interacţiuni constructive între partenerii implicaţi, motivaţia fiind integrarea grădiniţei în mediul comunitar şi participarea activă la formarea viitorilor adulţi.

Educaţia copilului este o acţiune care presupune schimb de experienţe, de valori între adulţii care îl susţin în dezvoltarea sa şi cu care intra în contact, motiv pentru care trebuie acordată în regim prioritar importanţa cuvenită partenerilor educaţionali.

Date fiind complexitatea şi gradul impactului educaţiei asupra întregului sistem social, creşte necesitatea colaborării în parteneriat cu o categorie foarte largă: întreg personalul angajat în sistemul de învăţământ, toţi copiii cuprinşi în sistemul de învăţământ, părinţii copiilor, organizaţii nonguvernamentale, reprezentanţii cultelor religioase, autorităţi locale, instituţii de învăţământ din alte ţări.

Obiectivul general al oricărei acţiuni de parteneriat trebuie să fie dezvoltarea unei serii de categorii de conduite necesare in viaţă: curiozitate investigatoare, originalitate şi independenţă în gândire şi acţiune, imaginaţie, fantezie, perseverenţă.

Toate instituţiile partenere promovează asigurarea egalităţii şanselor în educaţie, revigorarea spiritului civic şi a mentalităţilor comunitare, promovarea dialogului, transparenţei şi a comunicării deschise, încurajarea iniţiativei şi a participării la proiecte educaţionale, dezvoltarea colaborării si cooperării, încurajarea autodisciplinei şi a responsabilităţii, dezvoltarea personalităţii copilului şi integrarea lui în societate.

Grădiniţa trebuie să se afle în dialog autentic şi permanent cu societatea, străduindu-se să realizeze punţi de legătură între nevoile educaţionale, resursele intelectuale ale copiilor şi perspectivele de dezvoltare ale societăţii. De aceea parteneriatul nu este un proces spontan ci este o activitate organizată, susţinută, conştientă, direcţionată spre problemele educative ale copiilor.

Aceste activităţi întregesc activitatea educativă a grădiniţei, aducând un surplus informaţional copiilor şi completându-l cu exemple concrete, întregindu-se, completându-se şi lărgindu-se astfel experienţa de învăţare formală cu experienţa de învăţare non- formală.

Copiii devin capabili să înţeleagă lumea în care trăiesc şi să o transforme, să se cunoască pe sine şi să se transforme, să se exprime, trăiesc experienţe reale, sunt puşi în situaţii model pentru viaţa lor viitoare ca adulţi, învaţă să reacţioneze adecvat la situaţii date, să colaboreze, să comunice, să aibă iniţiativă, să devină creativi. Ilustrând realităţile vieţii lor cotidiene, activităţile specifice grădiniţei, familiei şi comunităţii din care fac parte, variatele forme de exprimare ale copiilor dobândesc atât rol formator cât şi informator. Rezultatul actului lor creator devine astfel cartea lor de vizită, dar şi a unităţii de învăţământ şi, generalizând, putem avea încredere în puterea viitoarei generaţii de adulţi de a-şi crea un mod de viaţă fundamentat pe principii sănătoase, tolerantă, cooperare, spirit civic, pozitivism.

Pentru a avea o relaţie activă şi pozitivă cu preşcolarii trebuie să ştim să le descoperim trebuinţele şi nevoile pentru ca legăturile între copil şi adult să se bazeze atât pe încredere dar mai ales pe respectul reciproc.

Factorul primordial în educarea unui copil este familia şi de aceea colaborarea între grădiniţă şi mediul familial trebuie să se bazeze pe o bună cunoaştere reciprocă. Parteneriatul grădiniţă familie organizat corect duce la o educaţie solidă, fără pericolul de eşec şcolar mai târziu, la formarea unor deprinderi şi bune practici de relaţionare si comunicare, dezvoltarea unor atitudini pozitive fată de problemele educative ale preşcolarilor.

Parteneriatul grădiniţă familie are nevoie să fie unul democratic pentru că astfel pot fi găsite resurse extrabugetare (sponsorizări, donaţii) pentru îmbogăţirea bazei materiale a grădiniţei, părinţii sunt astfel implicaţi în pregătirea şi organizarea activităţilor proiectate pentru a crea un climat educativ stimulativ pentru preşcolar. Părinţii sunt implicaţi în acţiuni extracurriculare cu copiii şi nu numai ei putând participa la activităţile demonstrative din clasă.

Au loc şi schimbări calitative în realizarea parteneriatului dintre educatoare şi părinţi prin creşterea competenţei psihopedagogice a educatoarelor printr-o mai ampla pregătire continuă, prin creşterea calităţii schimbului de informaţii şi sugestii educative prin consultaţii individuale şi colective şi prin încurajarea părinţilor de a participa la activităţi de consiliere.

Din experienţa proprie am obţinut rezultate pozitive ale parteneriatului cu părinţii prin dotarea clasei cu materiale didactice, prin participarea la activităţile din clasă, prin voluntariat ori de câte ori am cerut ajutorul în organizarea anumitor activităţi, prin schimb de informaţii, aprecieri şi sugestii, prin colaborarea în activităţile gospodăreşti. Am organizat serbări cu ocazia Sărbătorii Crăciunului şi a Zilei de 8 Martie, evenimente prin care am colaborat cu familiile la crearea costumelor, la realizarea filmărilor, la pregătirea cadourilor pentru copii, la bunul mers al activităţilor şi am organizat expoziţii cu lucrările copiilor pe diferite teme.

Din experienţa unităţii am luat parte la parteneriate cu reprezentanţii Bisericii, participând la slujbe specifice sărbătorilor şi realizând expoziţii cu lucrări adecvate tematicii , am participat la activităţi privind prezentarea semnelor de circulaţie de către Politia Rutiera eveniment la care am prezentat cântece şi expoziţie de lucrări legate de teme, am colaborat cu Teatrul de păpuşi care a ţinut în unitate diverse spectacole şi am organizat activităţi de strângere a deşeurilor din mediul apropiat grădiniţei, şi am colaborat cu cadrul medical al unităţii care a îndrumat şi consultat copiii în diverse probleme de sănătate şi nu în ultimul rând la simulări de incendiu organizate de Inspectoratul pentru situaţii de urgenţa.

Astfel de exemple pot continua şi se pot diversifica de la un cadru didactic la altul, de la o unitate şcolară la alta, toate fiind experienţe benefice pentru că toţi factorii implicaţi: copiii în primul rând, părinţii, grădiniţa şi nu în ultimul rând comunitatea, valorifică aceste experienţe care stimulează

şi sărbătoresc succesul educaţiei, fiecare simţindu-se valorizat, implicat, important şi de folos celor din jur.

BIBLIOGRAFIE:

Dumitrana, Magdalena – „Copilul, familia şi grădiniţa”, Ed. Compania, 2000
Paişi Lăzărescu, M., Ezechil, Liliana – „Laborator preşcolar”, Ed. V&I, 2002
Revista Învăţământului Preşcolar nr.3-4/2005

STRATEGII DE DEZVOLTARE A ABILITĂȚILOR EMOȚIONALE ALE PREȘCOLARILOR CARE ASIGURĂ ADAPTAREA CU SUCCES LA MEDIUL ȘCOLAR

Profesor educație timpurie, Rîşca Elena-Gabriela
G.P.P ”GULLIVER”, STRUCTURA G.P.P ”ABC”,SUCEAVA

Conform prevederilor „Curriculumului pentru educaţie timpurie” dezvoltarea emoţională vizează îndeosebi capacitatea copiilor de a-şi percepe şi exprima emoţiile, de a înţelege şi răspunde emoţiilor celorlalţi, precum şi dezvoltarea conceptului de sine, crucial pentru acest domeniu. În strânsă corelaţie cu conceptul de sine se dezvoltă imaginea despre sine a copilului, care influenţează decisiv procesul de învăţare Cercetarile sugerează că starea de dezvoltare emoțională a unui copil are impact în toate domeniile de dezvoltare a acestuia. Dezvoltarea în domeniul fizic, social, cognitiv şi emoțional toate contribuie la capacitatea unui copil de a se adapta la viața școlară. S-a demonstrat că mai ales competența emoțională este legată profund de competența socială .Învățarea socială, emoțională, cognitivă sunt interconectate într-o măsură mai mare la copiii mai mici.. Prin urmare, dezvoltrea abilităților emoționale îi ajută pe copii în a forma relații sociale pozitive și a dobândi o imagine de sine pozitivă și este esenţială pentru adaptarea la mediul școlar și succesul academic. Sănătatea emoțională a copiilor este influențată de capacitatea lor, în crestere, de a exprima, înţelege, și regla diferite emoții. (Hemmeter & Ostrosky, 2006 , www.search.proquest.com).

Competența emoțională timpurie a fost definită ca având trei componente specifice: expresivitate emoțională, cunoștințe emoționale și reglare emoțională. Fiecare dintre acestea joaca un rol -cheie în determinarea capacității copiilor mici de a interacționa și de a forma relatii cu alte persoane .

Expresivitatea emoțională este esențială pentru competența emoțională . Modelele de exprimare pozitivă a emoțiilor, constituie un ajutor în dezvoltarea relaţiilor de prietenie, în timp ce expresii negative ale emoţiilor, cum ar fi furia, interferează cu relatiile între egali. Copiii dezvoltă de multe ori răspunsuri emoţionale caracteristice, iar aceste modele de expresivitate, fie conduc la interacțiuni pozitive cu colegii de aceeaşi vârstă fie devin bariere în calea interacțiunilor de succes .

Cunoștințele emoționale implică identificarea expresiilor emoționale ale celorlalţi și răspunsul adecvat la expresiile emoţionale afişate. Copiii care înțeleg expresiile altora sau emoțiile de obicei asociate cu situații sociale sunt mult mai capabili să răspundă într-un mod prosocial și sunt consideraţi ca fiind mai îndrăgiţi de colegi și profesori. Abilitatea de a recunoaşte expresiile emoţionale reprezintă un fundament pentru achiziţia ulterioară a unor informaţii suplimentare despre emoţii, precum cauzele şi consecinţele emoţiilor, manifestările lor cele mai subtile, regulile sociale privind emoţiile şi etichetele emoţionale utilizate în limbajul la care copilul este expus.

Reglarea emoțională, de asemenea, un element important al competenței emoționale, presupune capacitatea de a gestiona emoţia şi comportamentul în timpul interacțiunii sociale. Copiii mici au resurse limitate de reglare emoțională, iar emoțiile - atât pozitive cît și negative- pot copleși copilul, ceea ce duce de multe ori la gândire dezorganizată și comportament problematic (Ashiabi , 2000, www.search.proquest.com). Copiii care întâmpină dificultăţi în reglarea emoţională prezintă adesea expresii emoţionale care par agresive sau intense . Acest lucru interferează cu capacitatea acestor copii de a interacționa cu ceilalți într-un mod acceptabil social. Atât copiii cât și adulții sunt susceptibili de a avea percepții negative la astfel de răspunsuri emoționale.

În efortul ei permanent de dezvoltare a abilităților emoţionale la copiii preşcolari, educatoarea îndeplineşte mai multe roluri. Mai întâi educatoarea este făuritor de relaţii. Conform teoriei înrădăcinată în principiile de atașament, relațiile educatoare -copil contribuie în mod semnificativ la creșterea competenței emoționale a copilului (Howes , Hamilton , și Matheson , 1994, www.search.proquest.com). Cultivarea relațiilor cu educatoarea, care este receptivă la nevoile individualizate ale copiilor, este necesară pentru a favoriza o dezvoltare sănătoasă în multe domenii, inclusiv în empatie, auto-reglare și relațiile inter pares. Copiii care sunt capabili să formeze relaţii sigure cu educatorii lor au, de multe ori, posibilitatea de a utiliza această relație ca o bază sigură pentru a explora sala de grpă și a participa la activități cu alte persoane. Pe de altă parte, relațiile educator-copil dependente și contradictorii, pot interfera cu abilitatea copiilor de a participa pozitiv la experiența școlară și pot influența negativ procesul de învățare și succesul academic. Individualizând relaţiile cu copiii, educatoarea creează o arenă în care modelează expresii emoţionale sănătoase, evaluând informal starea de bine a copiilor. În contextul unei relatii de încredere, educatoarea începe să recunoască răspunsuri emoționale caracteristice copiilor și capacitatea de a regla aceste răspunsuri în diverse scenarii din grupă. Când educatoarele organizează mediul din grupă centrat pe copil, ele pregătesc un climat emoțional care este pozitiv și conduce la la învățare. Nu în ultimul rând, prin crearea de comunităţi de învăţare în care copiii sunt valorizaţi, educatoarea asigură acestora siguranța, securitatea psihologică de care au nevoie

Educatoarea este, totodată, modelator şi model. O mare parte din activităţile de dezvoltare a cabilităților emoționale nu pot fi planificate dar oportunități pentru aceasta, pur și simplu se prezintă pe tot parcursul zilei. În timpul rutinei și activităților de zi cu zi, unul dintre rolurile importante ale educatoarei este de a observa cu atenție și a reflecta asupra comportamentelor și răspunsurilor specifice ale copiilor . Aceste observații ajută educatoarea a crea un profil emoțional al copilului și servesc ca un ghid pentru modelarea comportamentului și răspunsurilor copiilor, prin aplicarea de strategii de susținere și prin exemplul personal oferit ca model.

Din interacţiunile zilnice cu cei de o vârstă cu el, mijlocite cu răbdare şi dragoste de către educatoare, copilul învaţă să-şi controleze agresivitatea. „Agresivitatea ia naştere din incapacitatea copilului de a-şi conduce conduita, fie că i se propun sarcini prea dificile, fie că adulţii sau copiii cei mai mari îi contracarează fără încetare dorinţele; rezultă de aici o enervare contra lui însuşi, care la cel mai mic pretext, deviază uşor asupra altuia.” (Ph. Malrieu). Educatoarea este cea care descurajează actele agresive, conştientizând copiii asupra consecinţelor acestora, asupra importanţei respingerii şi evitării oricăror forme de manifestare a agresivităţii. Copiii învaţă că pot avea încredere în educatoare, pot vorbi despre ceea ce simt, pot să-şi exprime paşnic nemulţumirile stăpânindu-şi impulsurile agresive pentru a nu-i răni pe ceilalţi, care trebuie respectaţi.

Nu în ultimul rând, educatoarea este creatoare a unui mediu sănătos. Crearea de săli de grupă care să cultive sănătatea emoţională, cere organizarea atentă a mediului fizic, rutine previzibile, activități de joc adecvate și un climat emoțional pozitiv. Caracteristicile și stilul comportamental al fiecărui copil trebuie să fie respectate și ar trebui să fie luate în considerare în planificarea sălii de grupă atât mediul fizic și social. Atenția sporită pentru crearea unei concordanţe între stilul copilului și mediul înconjurător asigură posibilitatea copiilor de a interacționa cu mediul înconjurător într-un mod pozitiv și stimulator pentru creștere. De exemplu, opțiunile care sunt disponibile pentru copiii afectează dezvoltarea reglării emoționale. Prin furnizarea de alegeri care se potrivesc cu nevoile copiilor din cadrul grupului, educatoarea susține reglarea lor emotională. Medii care sunt fie prea stimulative sau nu îndeajuns de stimulative pot oferi prea mult stres pentru un copil. Copilul poate răspunde la stres excesiv prin retragere, sau, la capătul opus al spectrului, prin afișarea agresiunii.

Într- un astfel de scenariu, nepotrivirea între copil și mediu creează un obstacol în calea interacțiunii sănătoase de la egal la egal și a învățării experenţiale. Educatoarea eficientă stabileşte rutine pe tot parcursul zilei de grădiniță. Prin planificarea cu atenţie a rutinelor și prin organizarea unui mediu centrat pe copil, copiii învață la ce să se aștepte, precum și ceea ce se așteaptă de la ei. Regulile grupei stabilite împreună şi respectate de către toţi, sunt treptat interiorizate de către copii şi constituie un ajutor valoros pentru educatoare în modelarea comportamentului preşcolarilor. Predictibilitatea care rezultă din rutine şi respectarea regulilor este psihologic stabilizatoare și previne dificultăţile de comportament. Prin rutine planificate cu atenţie, prin însuşirea regulilor, copiii dezvoltă un sentiment de responsabilitate și participă în mod autonom și pozitiv în comunitatea grupei. Totodată. educatoarele eficiente cred că copiii pot avea succes, oferă oportunități copiilor pentru a experimenta succesul și recunosc atât eforturile cât și succesele lor.

Activităţile zilnice din grădiniţă, interacţiunile cu şi dintre copiii preşcolari oferă nenumărate oportunităţi de învăţare afectivă, de dezvoltare a competenţelor emoţionale ale copiilor, pe care educatoarea poate şi trebuie să le valorifice. Totuşi, dezvoltarea emoţională a copiilor preşcolari, cu cele trei componente ale sale: dezvoltarea conceptului de sine, dezvoltarea controlului emoţional şi dezvoltarea expresivităţii emoţionale nu se limitează la aceste oportunităţi de învăţare. Există activităţi de dezvoltare a competenţelor emoţionale planificate şi desfăşurate cu regularitate de către educatoare în cadrul Activăţilor de dezvoltare personală, în special în cadrul Întâlnirii de dimineaţă. Modul în care acestea sunt concepute şi se desfăşoară, într-o atmosferă de relaxare, încredere reciprocă, destindere şi bună-dispoziţie, utilizarea unui sistem coerent de metode şi procedee didactice, adaptarea metodelor, procedelor şi mijloacelor de învăţământ la specificul fiecărei situaţii de învăţare, toate împreună alcătuiesc strategii didactice eficiente ce vor conduce la rezultate uneori uimitoare, concretizate în cunoştinţe, priceperi şi deprinderi enumerate mai sus.

Strategiile didactice utilizate pentru a ajuta preşcolarii în a identifica şi recunoaşte emoţiile proprii şi pe ale celorlalţi şi a învăţa modalităţi de reacţie sănătoasă faţă de emoţiile trăite au la bază o bună cunoaştere a nevoilor fiecărui copil în parte şi presupun o planificare atentă, riguroasă a fiecărei activităţi, pornind de la obiective concrete, stabilite în fucţie de nivelul de dezvoltare şi nevoile emoţionale ale copiilor, împletind armonios metode şi mijloace didactice. Astfel, la grupa mijlocie, în cadrul „Întâlnirii de dimineaţă”, prin metoda povestirii, utilizată alături de material didactic adecvat, preşcolarii au fost iniţiaţi într-o călătorie imaginară, plină de farmec, chiar în „ În ţara emoţiilor” pe parcursul activităţii cu aceeaşi temă. Poarta fermecată a fost deschisă cu ajutorul cărţii „În ţara emoţiilor” şi am călătorit împreună cu micuţa Dora şi cu spiriduşul Surpriză în această ţară, condusă de Regele Suflet, ţară în care locuiesc Bucuria, Tristeţea, Frica, Furia, Încrederea. Copiii au descoperit, împreună cu Dora, faptul că emoţiile sunt orânduite de Regele Suflet şi ne ajută să ne adaptăm situaţiilor din viaţa noastră, fiecare dintre ele fiind trecătoare, sufletul înlocuindu-le mereu. Observând personajele- emoţii (siluete), evocând, prin conversaţie, experienţa trăită de Dora, preşcolarii le-au caracterizat, descriind modul în care acestea se simt în corpul nostru, împărtăşind experienţe despre emoţii trăite de ei, identificând cauze ale acestora şi modalităţi adecvate de reacţie emoţională. În vederea retenţiei şi transferului de cunoştinţe, s-a utilizat cu succes metoda interactivă de grup „trierea aserţiunilor”, sub formă de joc. Preşcolarii au stabilit, cu ajutorul paletelor-inimioare vesele/triste, care dintre cartonaşele amestecate de poznaşul spiriduş Surpriză conţineau enunţuri adevărate şi care erau false. Astfel, amintirile din „ţara emoţiilor” (cunoştinţe preţioase despre emoţii şi expresivitate emoţională) au fost adunate în „Jurnalul de călătorie”, iar cartonaşele cu enunţuri false (credinţe false despre emoţii) au fost aşezate cu grijă şi închise în „cutia uitării”, preşcolarii întorcându-se din călătorie mai veseli şi mult mai isteţi.

Îmbinând jocul exerciţiu cu dramatizarea, utilizând resurse materiale variate (planşe, siluete ale personajelor din poveşti, măşti, dar şi recuzită pentru dramatizare) , activitatea cu tema „Personaje rătăcite”, desfăşurată în cadrul „Întâlnirii de dimineaţă” la grupa mare, a urmărit obiective precum : identificarea emoţiilor trăite de personaje din poveşti şi a contextelor în care se manifestă şi compararea reacţiilor emoţionale ale personajelor în situaţii asemănătoare, în scopul dezvoltării capacităţii preşcoalrilor de a înţelege cauzele care determină emoţiile. Personajele rătăcite ascunse în „cufărul fermecat” au fost ajutate de către preşcolari să ajungă la locul potrivit, în poveştile lor, prilej bun pentru copii să recunoască expresiile lor emoţionale, să denumească emoţiile şi, descriind planşele din poveşti, să descopere cauzele care au detremint aceste emoţii şi modalităţile prin care personajele şi-au exprimat emoţiile, modalităţi adecvate sau nu. Lucrând în grup, copiii au observat faptul că personaje diferite, au reacţii diferite în situaţii asemănătoare (ex.: la întâlnirea cu vulpea ariciul este curajos şi-si apără prietenul, iepuraşul este speriat; fata babei este speriată când vin la masă jivinele, fata babei este fericită că poate să-i ajute, etc.), au comparat reacţiile emoţionale ale personajelor în situaţii asemănătoare, înţelegând cauzele şi consecinţele emoţiilor. Preşcolarii au fost, de asemenea, încurajaţi să realizeze predicţii despre propriile lor reacţii emoţionale în contextele reprezentate de planşele din poveşti, apoi, scurte scene din poveşti au fost redate, prin dramatizare, de către micii actori, care au exprimat nu numai emoţii ale personajelor ci şi emoţii proprii, exersând modalităţi de autocontrol, de reglaj emoţional.

Softurile educaţionale constituie mijloace didactice extrem de atractive şi eficiente pentru atingerea obiectivelor în activităţile didactice din grădiniţă. Jocurile interactive propuse de Piticlic, personaj cunoscut şi îndrăgit de către preşcolarii grupei mari au vizat, în cadrul activităţii de dezvoltare personală cu tema „Copacul sufletului”, dezvoltarea conştiinţei emoţionale, recunoaşterea şi exersarea modalităţilor de exprimare adecvată a emoţiilor, concomitent cu identificarea consecinţelor exprimării neadecvate a emoţiilor. Preşcolarii au pătruns, prin intermediul softului educaţional „Piticlic şi Emoţica în grădina lui Moş Suflet”, într-un labirint al emoţiilor, adunând emoticarduri, recunoscând expresii emoţionale, denumind emoţii. Moş Suflet a antrenat copiii în jocul „Aşa da!/aşa nu!”. Urmărind animaţiile pregătite de Piticlic, care prezintă modalităţi de exprimare a emoţiilor (bucurie, tristeţe, furie, ruşine, vinovăţie, etc), lucrând în echipe, copiii şi-au exprimat acordul sau dezacordul, fiind răsplătiţi cu emoticarduri. Venind în ajutor echipei care întîmpina dificultăţi în identificarea modalităţilor adecvate de reacţie emoţională, Piticlic le-a prezentat, cu ajutorul animaţiilor, consecinţe ale reacţiilor emoţionale nesănătoase. Completând enunţurile eliptice de pe frunzele şi florile cu diferite expresii emoţionale (Când sunt trist..../ Când mi-e ruşine.../ Când sunt furios..., etc.) fiecare dintre echipe a împodobit, cu emoticardurile recompensă, un „copac al sufletului”, argumentând faptul că emoţiile ne îmbogăţesc sufletul, dar nu trebuie să le lăsăm să-i afecteze pe cei din jur.

Metodele interactive de grup, completează cu succes metodele tradiţionale, în cadrul activităţilor de dezvoltare personală ce urmăresc dezvoltarea competenţelor emoţionale ale preşcolarilor. Prin specificul lor, acestea promovează interacţiunea dintre preşcolari, schimbul de idei, de cunoştinţe, asigurând un demers interactiv al actului de predare-învăţare-evaluare, dezvoltând comunicarea, creativitatea, independenţa în gândire şi acţiune, ajutând preşcolarii să ia decizii corecte şi să argumenteze deciziile luate. Îmbinând jocul, cu toată tensiunea afectivă pe care o produce, cu două astfel de metode interactive – jurnalul grafic şi cvintetul - activitatea de dezvoltare personală cu tema „Curcubeul emoţiilor” a urmărit, la grupa mare „stimularea comunicării, a interrelaţionării în vederea realizării coeziunii grupului, dezvoltarea conștiinței emoționale, a capacității de autocunoaștere și autogestionare emoțională”. Pătrunzând, prin joc liniştitor, în Ţinutul inimii,

prescolarii au descoperit, fiecare câte o emoţie, pe care au împărtăşit-o colegilor, selectând expresia emoţională potrivită din "curcubeul emoţiilor". Emoţiile jucăuşe, au chemat preşcolarii la joacă. Rostogolind "zarul emoţiilor", copiii au recunoscut expresia emoţională de faţa câştigătoare a acestuia, împărtăşind colegilor când au trăit o astfel de emoţie şi în ce context. Lucrând în echipă, preşcolarii au completat cele trei file de jurnal grafic, pentru Bucurie, Tristeţe Furie, selectând imaginile ce ilustrează expresii emoționale asociate acestor trei emoţii, dar și contexte din experiența de viață a lor și din povești cunoscute în care se manifestă emoția respectivă, alcătuind enunțuri despre modalități adecvate de manifestare a trăirilor afective respective (Când sunt vesel.../Când sunt trist.../Când sunt furios....). Fiecare grupă a prezentat în fața colegilor fila de jurnal completată, apoi a alcătuit o poezie dedicată emoțiilor jucăușe, după metoda cvintetului, sintetizând trăirile copiilor manifestate pe parcursul întâlnirii cu emoțiile jucăușe, dar şi cunoştinţe despre emoţii şi rolul lor în viaţa noastră de zi cu zi. Prin euritmie, preşcolarii au călătorit apoi, prin Ţinutul inimii, zburând, plini de încredere, până la "Curcubeul emoţiilor".

Competența emoțională timpurie - care cuprinde reglarea emoțională, expresivitatea și cunoștințele emoţionale - este strâns legată de sănătatea mentală a copiilor, influențează interacțiunile și relațiile sociale ale acestora şi afectează succesul școlar. Cadrele didactice au un rol crucial în dezvoltarea abilităților emoționale prin formarea şi cultivarea de relații specifice, individualizate cu copiii, modelarea răspunsurilor emoționale ale copiilor în timpul interacțiunilor sociale și în timpul activităților și rutinelor, prin oferirea unui model de expresie emoțională sănătoasă, prin susținerea înțelegerii emoțiilor și crearea unor medii în care copiii se simt apreciaţi și pot prospera. Astfel de eforturi sunt esențiale pentru a asigura dezvoltarea abilităților emoționale necesare copiilor pentru a se adpata cu succes la mediul școlar și pentru a funcționa eficient într-o gamă variată de contexte sociale și școlare.

Bibliografie:

1. Petrovai D. & Preda V.& Petrica S.&Brănişteanu R. (2012) „Pentru un copil sănătos emoţional şi social", Bucureşti, Editura V&I Integral
2. Rocco M. (2000), „Creativitate şi inteligenţă emoţională", Iaşi, Polirom

Webografie:

www.search.proquest.com

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI BLÂNDĂ ÎN VIAȚA ANTEPREȘCOLARULUI

Profesor pentru educație timpurie: Roibu Oana-Daniela
G.P.N Voinicelul-Structura creșa Sfânta Ana

Adaptarea treptată a copilului la mediul școlar necesită o abordare integrată, bazată pe predictibilitate, suport emoțional și o comunicare strânsă între familie și instituția de învățământ.

Universul copiilor în primii ani de viață este format din membrii familiei cu care locuiește. Acest univers se lărgește odată cu intrarea în colectivitate. Mediul creșei și persoanele pe care le întâlnește acolo reprezintă noutatea din viața celor mici. Adaptarea la noul mediu cu care micii antepreșcolari interacționează depinde de mai mulți și diverși factori.

Primul lucru pe care un părinte trebuie să-l cunoască este că acomodarea nu începe la ușa instituției, ci acasă. Modalitatea în care copilul este crescut și obișnuit în mediul familial este decisivă. Copiii independenți vor reuși să se adapteze cu ușurință în noul mediu deoarece curiozitatea specifică vârstei îi va conduce spre explorare.

Un alt factor ce influențează adaptarea copilului la grădiniță este dinamica familiei din care face parte. În unele familii, copilul petrece timp și cu alte persoane decât membrii cu care acesta locuiește. Acest lucru reprezintă un atu pentru acești copii deoarece aceste experiențe de petrecere a timpului în absența membrilor familiei le ușurează adaptarea în noua etapă. O adaptare blândă la grădiniță presupune un efort susținut al părinților înainte de începerea perioadei de cursuri.

Participarea la diverse activități de grup oferă ocazia copiilor de a petrece timp înafara mediului familial alături de alți copii de vârste apropiate. Conversații despre creșă și activitățile pe care le va realiza în acel spațiu, vizitarea viitoarei creșe pe care o va frecventa și crearea unei povești despre aceasta, care să-l încânte și să nască dorința de a o frecventa. Abordarea în discuțiile cu viitorul antepreșcolar a tot ceea ce implică mersul la creșă, pornind de la pregătirile pentru activități, până la drumul pe care va trebui să îl parcurgă de acasă până la creșă și de la creșă înapoi acasă. Aceste conversații au rolul de a încânta copilul, punctându-se anumite aspecte ce sunt pe placul acestuia, pe care le va experimenta atunci când va frecventa creșa.

La începutul perioadei de cursuri părintele și cadrul didactic trebuie să formeze o echipă pentru a continua adaptarea blândă a antepreșcolarului. În primele zile părintele trebuie să petreacă timp împreună cu copilul în mediul creșei, realizând activități împreună cu ceilalți copii și cadrul didactic după care să încurajeze copilul de a petrece timp împreună cu colegii și cadru didactic în absența lor. Această absență trebuie să fie justificată de activități de un real folos, care nu pot fi amânate. Timpul petrecut în creșă trebuie să crească progresiv, începând de la o oră, până la întreg programul, părinții fiind disponibili în tot acest timp de a reveni în creșă atunci când intervin sentimente de abandon.

Copilul trebuie să fie familiarizat cu rolul fiecărui membru al familiei, cunoscându-i activitatea și atribuțiile, astfel încât să accepte realitatea de a petrece timpul în absența lor, acceptând noul lor rol de antepreșcolar care nu este unul opțional. Oricât ar fi de mici la primul contact cu colectivitatea, copiii nu trebuie să fie mințiți atunci când sunt lăsați în noul

mediu. Cadrele didactice din creșă pot veni în sprijinul copiilor în vederea unei adaptări blânde cu diverse activități.

Înainte de începerea cursurilor pot fi realizate ședințe cu părinții viitorilor antepreșcolari în cadrul cărora vor fi prezentate o serie de aspecte psihologice prin care vor trece copiii în perioada de adaptare, venind totodată cu soluții de a sprijini copiii în momentele grele dar și modele de activități pe care le pot realiza acasă înainte de perioada de cursuri, pentru a putea fi evitate situațiile stresante.,,

Cadrele didactice pot aplica părinților fișe psihopedagogice despre copii pentru a crea profilul fiecăruia dintre ei, înainte de a interacționa. Acest lucru furnizează informații ce pot fi de folos cadrului didactic, astfel încât prima interacțiune să fie una agreabilă și să ofere copilului încredere și un sentiment de familiaritate. Spațiul educațional este unul foarte important pentru antepreșcolari. Acesta trebuie să atragă vizual prin amenajarea estetică a spațiului dar și prin dotarea acestuia cu materiale didactice specifice vârstei antepreșcolare.

Un exemplu de bună practică este de a crea în sala de grupă un spațiu destinat afișării unor fotografii cu persoanele importante din viața fiecărui antepreșcolar. Acest lucru îi va ajuta pe ei să se simtă ca într-un mediu cunoscut. Pentru crearea unei atmosfere plăcute pentru antepreșcolari, în primele zile temele abordate de către cadrul didactic în activități trebuie să atingă subiectele de interes ale antepreșcolarilor, folosindu-se de materiale didactice atractive.

O comunicare permanentă între cadrul didactic și părinte este foarte importantă pentru progresul copiilor. Tot ceea ce se realizează în timpul activităților din creșă trebuie să fie apreciat de către părinți, acest lucru motivându-i pe copii să participe la viitoarele activități realizate la grupă.

Putem conchide că o adaptare blândă a copilului la creșă poate fi realizată doar în echipă, pe de o parte părinții și pe cealaltă parte, cadrele didactice. Comunicare între cei doi factori este foarte importantă atât înainte de începerea perioadei de adaptare cât și după, pe tot parcursul procesului instructiv-educativ.

Bibliografie: Irina-Elena Petcu, 2023, Adaptarea blândă la grădinița și la școală, Editura Book for life, București

GRĂDINIŢA ŞI PARTENERII SĂI DIN COMUNITATE ÎMPREUNĂ

Profesor Rusu Irina
Școala Gimnazială „Nicolae Labiș ”Mălini G.P.N. Mălini Nr. 1

Grădiniţa trebuie să fie permanent deschisă colaborării cu: familia preşcolarului, autorităţile locale, reprezentanţii sindicatelor, reprezentanţi ai cultelor. Toate eforturile depuse de grădiniţă şi partenerii săi trebuie să se îndrepte asupra copiilor, viitori cetăţeni ai comunităţii româneşti. Fără a minimaliza importanţa autorităţilor locale, partenerul principal al grădiniţei este familia, cea care are o influenţă importantă asupra copiilor.

În fiecare comunitate se află o instituţie furnizoare de educaţie numită grădiniţă. Aici este locul unde copilul petrece majoritatea timpului din cursul unei zile, fiind considerat de cei care fac educaţie un actor esenţial al procesului de învăţământ. Deoarece copilul se află în centrul atenţiei grădinița trebuie să fie capabilă să ofere acestuia un climat prietenos, condiţii de învăţare, o educaţie de caliate centrată pe nevoile şi aşteptările beneficiarilor. Dezvoltarea instituţională ar trebui concepută nu numai din punct de vedere al dezvoltării bazei materiale, ci şi din punct de vedere al relaţionării şi implicării partenerilor grădiniței pentru o educaţie de calitate. La baza colaborării grădiniţei cu familia şi autorităţile locale stă parteneriatul, care se bazează pe fundamente comune de acţiune şi un spirit de reciprocitate ce îi uneşte în vederea sprijinirii şi dezvoltării copiilor. Pentru asigurarea unei educaţii de calitate grădiniţa trebuie să colaboreze cu toate instituţiile şi persoanele interesate de dezvoltarea educaţiei

Implicarea familiei în educaţie presupune o mulţime de activităţi. Unii părinţi îşi iau rolul în serios de partener al grădiniţei, alţii din cauza lipsei timpului implicaţia este mai redusă. Familiile copiilor sunt implicaţi în viaţa grădiniţei.

Grădiniţa şi partenerii săi

Grădiniţa şi familia

Parteneriatul grădiniţă – familie poate contribui la creşterea factorilor educogeni ai familiei, prin activităţi specifice părinţii pot fi sprijiniţi să conştientizeze rolul pe care-l au în educaţia copiilor lor, să conştientizeze şi să îndrepte comportamente şi atitudini greşite în familie, să fie sprijiniţi să se implice în activităţi educative.

Cu cât grădiniţa reprezintă o valoare a familiei cu atât gradul de implicare al familiei este mai mare. Se constată că acei copii care sunt sprijiniţi de părinţi, care au în familie atitudini pro-educative adecvate obţin performanţe ridicate şi au un grad de aspiraţie ridicat faţă de nivelul de şcolarizare pe care doresc să-l atingă. Atitudinea familiei faţă de grădiniţă se transferă şi copiilor şi se manifestă în gradul de interes faţă de activităţile grădiniţei, faţă de teme, faţă de rezultatele evaluării, faţă de aprecierile cadrelor didactice etc.

Informarea şi formarea părinţilor în ceea ce priveşte educaţia copilului presupune, cel puţin, ca fiecare părinte să cunoască: obligaţiile legale privind educaţia copilului, drepturile de care dispune pentru educaţia copilului, importanţa atitudinii lui pentru reuşita educării copilului, metodele de colaborare cu grădiniţa.

În ceea ce priveşte relaţia dintre grădiniță şi părinţi cele mai frecvente forme de organizare a acestei relaţii sunt: şedinţele cu părinţii, discuţii individuale între cadrele didactice şi părinţi, organizarea unor întâlniri cu părinţii, implicarea părinţilor în manifestări culturale ale şcolii şi activităţi recreative, voluntariatul, asociaţiile de părinţi.

La nivelul grădiniţei, părinţii sunt implicaţi în mai multe tipuri formale de organizare: consiliul reprezentativ al părinţilor, consiliul clasei, comisia pentru evaluarea şi asigurarea calităţii în grupa din care face parte, comitetul de părinţi.

Oferta de servicii pentru familii prin intermediul grădiniţei reprezintă o strategie de întărire a relaţiilor grădiniţă- familie. Părinţii capătă încredere în grădiniţă , instituţie care devine mai transparentă şi mai apropiată de nevoile comunităţii. Un punct câştigat este coerenţa serviciilor, părinţii nu mai sunt nevoiţi să caute prin mijloace proprii să beneficieze de diverse servicii, ei le găsesc în grădiniţă.

Grădiniţa şi autorităţile locale

În parteneriatul grădiniţă – autorităţi publice locale este de discutat şi relaţia dintre reprezentanţii autorităţilor şi grădiniţele,şcolile de pe raza acestora de acţiune. Mai ales în oraşe, autorităţile locale au în administrare şi trebuie să stabilească legături cu mai multe instituţii de învăţământ. Se ştie că, acestea au nevoi diferite (de amenajare, de salubrizare, de întreţinere curentă), sunt frecventate de copiii diferiți, din medii sociale diferite, cu nevoi sociale diferite.

Grădinițele, aflate în concurenţă pentru furnizarea de servicii educaţionale de calitate, pentru a-şi atrage copiii vor fi nevoite, din ce în ce mai mult să dezvolte relaţii de colaborare cu autorităţile, cu părinţii, cu organizaţiile neguvernamentale, cu unităţile medicale şi alte entităţi reprezentative de la nivel local.

Grădinița şi poliţia

Parteneriatul dintre grădiniță şi poliţie are la bază îndeplinirea obiectivelor comune.

Domeniile în care întâlnim parteneriatul grădiniță – poliţie sunt următoarele: asigurarea integrităţii personale a copiilor, a cadrelor didactice, a locuitorilor comunităţii în general; violenţa în familie, stradală, în cadrul grădiniţei; educaţia rutieră; prevenirea cerşetoriei; prevenirea exploatării prin muncă a copiilor; promovarea respectului faţă de lege; promovarea drepturilor omului şi ale copilului; promovarea unui comportamnet civilizat în societate; promovarea imaginii pozitive ale Poliţiei în comunitate şi creşterea încrederii în instituţie; culegerea de informaţii şi date de interes în cazuri speciale; menţinerea ordinii şi liniştii publice în unităţile de învăţământ, în afara acestora (perimetrul grădiniţei, traseul de la grădiniță– acasă al copiilor).

Grădinița şi unităţile sanitare

La nivelul comunităţilor locale, un rol important îl au unităţile sanitare. Grădiniţele pot desfăşura parteneriate împreună cu acestea în vederea asigurării sănătăţii mentale şi fizice a copiilor şi a familiilor acestora.Parteneriatul grădiniţă – unităţi sanitare poate fi analizat din prisma acestor responsabilităţi comunitare pe care unităţile sanitare le au.În toate informaţiile şi serviciile oferite copiilor trebuie să se ţină seama de vârsta copiilor, de nivelul acestora de înţelelegere, de nivelul cunoştinţelor acestora.

Temele care pot fi abordate în programele educative pot fi: igiena personală, a locuinţei, a spaţiului grădiniței, a mediului înconjurător; acordarea de prim ajutor în cazuri de urgenţă; educaţia pentru prevenirea îmbolnăvirilor şi a accidentelor; educaţia pentru practicarea sporturilor; educaţia pentru organizarea timpului liber (timp de joacă adecvat, timp pentru sport, timp alocat televizorului şi calculatorului, etc.); educaţie pentru consum alimentar sănătos etc.

Grădinița şi biserica

Una dintre instituţiile cu un mare rol comunitar este biserica. Grădiniţa şi biserica au colaborat încă din cele mai vechi timpuri. Biserica a fost cea care a înfiinţat primele şcoli şi grădiniţe.Biserica a avut un rol important în constituirea instituţiilor destinate învăţământului dar şi în promovarea educaţiei de tip moral – religios.

Pledăm pentru faptul că biserica şi religia au rol important în formare competenţelor şi atitudinilor moral – sociale ale copiilor. Acestea promovează valori precum: binele, responsabilitatea faţă de ei şi faţă de alţii, toleranţa, diversitatea şi acceptarea sa, respectarea drepturilor omului, umanismul, solidaritatea, libertatea, promovarea bogăţiei şi identităţii spirituale, binele comun, etc.

Cele mai frecvente manifestări ale parteneriatului le întâlnim în: organizarea unor manifestări cultural artistice comune (serbări, expoziţii, spectacole etc.) cu ocazia marilor sărbători creştine: Crăciun, Paşti, Florii, Ziua eroilor neamului etc.; participarea preoților la manifestări organizate de către grădiniță: deschiderea/închiderea anului şcolar, sfinţirea lăcaşului grădiniței, lectorate cu părinţii, întâlniri ale preoților cu copiii; organizarea de excursii, pelerinaje la diverse aşezăminte bisericeşti (mănăstiri, schituri); participarea reprezentanţilor bisericii la campanii destinate eradicării: violenţei, traficului de copii.

Grădinița şi organizaţiile neguvernamentale

Grădinița, alături de alte organizaţii publice, trebuie să facă faţă concurenţei, organizaţiile de tip privat au început să ofere servicii similare cu cele publice ale grădiniței, acestea având o dimensiune mai mică sunt mai flexibile şi se pot adapta mai uşor contextelor şi cerinţelor, organizaţiile private pot prelua chiar modelele de funcţionare, total sau parţial, de la organizaţiile publice. Influenţa este deci, una reciprocă.

Parteneriatul cu organizaţiile neguvernamentale poate fi legitimat de mai multe motive: complementaritatea serviciilor oferite copiilor şi familiilor acestora; crearea unei reţele de servicii care să răspundă nevoilor reale; dezvoltarea comportamentelor a celor implicaţi; satisfacţia beneficiarilor: elevi, părinţi, comunitatea în ansamblu.

Parteneriatul grădiniței cu agenţii comunitari poate influenţa organizaţiile neguvernamentale asupra grădinițelor se manifestă pe mai multe planuri: iniţierea unor noi forme de organizare ale activităţilor educative: centre de zi pentru copiii cu dizabilităţi cu servicii integrate (educaţie, socializare, recuperare), grupe integrate (copii fără dizabilităţi împreună cu copii cu dizabilităţi) etc.; influenţe asupra curriculumului; profesionalizarea şi/sau perfecţionarea cadrelor didactice; implicarea cadrelor didactice / copiilor / părinţilor / reprezentanţilor organizaţiilor neguvernamentale în diverse activităţi;contribuţii la îmbunătăţirea condiţiilor din grădinițe; promovarea unor modele de activităţi/proiecte/programe educaţionale inovatoare.

Bibliografie:

1.Băran, Pescaru, Adina, 2004-„Parteneriat în educaţie. Familie-şcoală-comunitate”, Ed. Aramis Print, Bucureşti.

2. Iosifescu, Şerban, 2006-„Managementul în contextul descentralizării în patru exerciţii de politică educaţională”, Ed. Educaţia 2000+, Humanitas Educaţional, Colecţia Politici Educaţionale, Bucureşti.

3.Stăiculescu, Camelia, 2007-„Managementul parteneriatului şcoală-familie”, în volumul Managementul grupului educat, Ed. ASE, Bucureşti.

4. Stăiculescu, Camelia, 2007-„Managementul parteneriatului şcoală-comunitate”, în Spaţiul sud-est european în contextul globalizării, Ed. Universităţii Naţionale de Apărare „Carol I”, Bucureşti,

ADAPTAREA COPILULUI ÎN CLASA PREGĂTITOARE ȘI TRANZIȚIA DE LA GRĂDINIȚĂ LA ȘCOALĂ

Prof. Sandu Irina
G.P.P. „Pinocchio”, Fălticeni

Clasa pregătitoare a fost gândită ca o verigă de legătură între două etape esențiale din viața copilului, menită să reducă impactul schimbării și să faciliteze trecerea de la mediul familiar al grădiniței la cel mai structurat al școlii. Aceasta nu reprezintă doar un an suplimentar de studiu, ci un cadru psihopedagogic de tranziție, care are rolul de a transforma o posibilă dificultate de adaptare într-un proces firesc și echilibrat.

Pentru copil, această etapă aduce numeroase elemente de noutate. Dacă în grădiniță activitățile erau flexibile și centrate pe joc, în mediul școlar apar reguli clare, delimitări spațiale și cerințe legate de concentrare și organizare. Banca devine spațiul personal de lucru, iar timpul este structurat în intervale de activitate și pauză, ceea ce presupune o primă formă de disciplină interioară.

Integrarea în clasa pregătitoare constituie un moment de referință în parcursul educațional, marcând trecerea de la un univers securizant, bazat pe joc și explorare, la unul caracterizat de reguli și obiective de învățare. Această schimbare implică nu doar adaptări la nivel exterior, ci și transformări la nivel emoțional, social și cognitiv. Una dintre cele mai importante provocări pentru copilul de aproximativ șase ani este redefinirea rolului său social. Dintr-un participant la activități ludice, acesta devine elev, asumându-și responsabilități noi. Această tranziție presupune ajustări pe mai multe planuri: organizarea în spațiu și timp, relaționarea cu un colectiv nou și dezvoltarea autonomiei personale. Spațiul de lucru fix și programul structurat solicită copilului capacitatea de a se adapta la cerințe constante. În același timp, cadrul didactic capătă un rol diferit față de cel din grădiniță, devenind un ghid al procesului de învățare, care operează prin reguli și obiective bine definite. De asemenea, copilul este încurajat să își gestioneze singur materialele și să își asume responsabilitatea pentru propriile lucruri, ceea ce poate fi solicitant în această etapă de dezvoltare. Este important de subliniat că adaptarea copilului are anumite limite, determinate de particularitățile sale de vârstă. La acest nivel, procesul de desprindere emoțională de familie este încă în desfășurare, iar toleranța la eșec este redusă. Din acest motiv, rolul cadrului didactic este acela de a crea un climat securizant, în care greșeala este acceptată ca parte firească a învățării. Totodată, cercetările din domeniul psihologiei dezvoltării copilului arată că durata atenției voluntare la această vârstă este limitată, de aproximativ 15–20 de minute. Activitățile monotone sau prelungite pot genera oboseală și scăderea interesului. În același registru, nu toți copiii sunt pregătiți din punct de vedere motric pentru scrisul elaborat, motiv pentru care accentul cade pe exerciții grafice și pe dezvoltarea coordonării, fără presiunea unei caligrafii riguroase. Reușita acestui proces de tranziție depinde de echilibrul dintre așteptările celor implicați: școala, familia și copilul. De multe ori, părinții își doresc rezultate academice rapide, precum cititul sau scrisul precoce, însă astfel de așteptări pot genera presiune inutilă. În această etapă, sprijinul emoțional și încurajarea sunt mult mai valoroase decât performanța imediată. Din perspectiva instituției școlare, obiectivele vizează formarea unor deprinderi fundamentale: ascultarea activă, respectarea regulilor și dezvoltarea relațiilor sociale armonioase. Cum sprijinim copilul acasă? Sprijinul familiei în clasa pregătitoare este decisiv pentru modul în care copilul percepe școala și pentru felul în care se adaptează la noul rol de elev. La această vârstă, copilul nu are nevoie în primul rând de performanță, ci de siguranță, încredere și susținere

constantă. Implicarea părinților trebuie să fie echilibrată: prezentă, dar nu presantă. Copilul trebuie să simtă că este înțeles și acceptat, indiferent de reușite sau dificultăți. Părinții pot încuraja exprimarea emoțiilor prin întrebări simple precum „Cum a fost azi la școală?” sau „Ce ți-a plăcut cel mai mult?”. Este important ca eventualele temeri sau frustrări să nu fie minimalizate, ci validate și discutate cu răbdare.

Crearea unei rutine zilnice stabile ajută copilul să se simtă în siguranță. Programul regulat de somn, masă, teme și joacă contribuie la organizarea internă și la reducerea anxietății. Diminețile fără grabă excesivă și serile liniștite favorizează o stare emoțională echilibrată. Dezvoltarea autonomiei este un alt aspect important. Copilul trebuie încurajat să își pregătească ghiozdanul, să aibă grijă de lucrurile personale și să îndeplinească sarcini simple. Chiar dacă la început aceste activități durează mai mult sau nu sunt realizate perfect, ele contribuie la formarea responsabilității și a încrederii în sine. Atitudinea față de învățare trebuie să fie pozitivă. În locul accentului pe rezultate („Ai luat bine?”, „Ai scris corect?”), este mai utilă valorizarea efortului („Ai încercat!”, „Bravo pentru că nu ai renunțat!”). La această vârstă, motivația intrinsecă se construiește prin încurajare și apreciere, nu prin comparații sau critici.

Colaborarea cu cadrul didactic este esențială. Comunicarea regulată cu învățătorul ajută părinții să înțeleagă mai bine nevoile copilului și să intervină adecvat acasă. Este important ca mesajele transmise copilului să fie coerente, iar școala și familia să acționeze ca o echipă. Limitarea presiunii academice reprezintă o condiție importantă pentru o adaptare sănătoasă. Așteptările nerealiste (citit fluent, scris perfect într-un timp scurt) pot genera stres și respingerea școlii. Clasa pregătitoare este despre acomodare, nu despre performanță. Timpul de calitate petrecut împreună are un rol major. Jocul, lectura de povești, activitățile creative sau simplele discuții consolidează relația părinte–copil și contribuie la dezvoltarea limbajului și a gândirii. În esență, cel mai valoros sprijin pe care familia îl poate oferi este echilibrul dintre ghidare și libertate, dintre încurajare și răbdare. Un copil care se simte susținut acasă va merge la școală cu mai multă încredere și va avea o bază solidă pentru succesul său viitor.În acest context, familia este privită ca partener educațional, nu ca factor de presiune.

Ce simte copilul de clasă pregătitoare?

Copilul aflat în clasa pregătitoare trăiește un amestec complex de emoții, uneori contradictorii, generate de noutatea mediului școlar și de schimbările pe care le presupune acest nou statut. În primul rând, apare entuziasmul. Pentru mulți copii, începutul școlii este perceput ca o etapă importantă, care le oferă sentimentul că au „crescut”. Ghiozdanul, rechizitele, sala de clasă și ideea de a deveni elevi le trezesc curiozitatea și dorința de explorare. Alături de entuziasm, apare însă și nesiguranța. Mediul este diferit de cel al grădiniței: reguli mai clare, program mai structurat, cerințe mai precise. Copilul poate simți teamă de necunoscut, de greșeală sau de faptul că nu va face față așteptărilor. Anxietatea de separare este frecventă în această perioadă. Chiar dacă a mai fost la grădiniță, schimbarea contextului poate reactiva nevoia de apropiere față de părinte. Unii copii pot plânge dimineața sau pot manifesta rețineri la despărțire.Apare și nevoia de validare. Copilul își dorește să fie remarcat, apreciat și încurajat. La această vârstă, încrederea în sine este fragilă, iar reacțiile adulților au un impact major asupra imaginii de sine. Un simplu „bravo” sau „ai reușit” poate avea un efect puternic.

Frustrarea este, de asemenea, prezentă. Sarcinile care necesită concentrare, respectarea regulilor sau finalizarea unei activități pot deveni obositoare. Copilul poate resimți disconfort atunci când nu reușește imediat sau când trebuie să depună efort susținut. Din punct de vedere social, copilul încearcă să își găsească locul în grup. Poate simți bucurie când își face prieteni, dar și tristețe sau confuzie în situații de respingere sau conflict. Relațiile cu colegii devin foarte importante pentru starea lui emoțională. În același timp, copilul începe să dezvolte un sentiment de responsabilitate. Faptul că are

sarcini, reguli și așteptări îl ajută să își construiască treptat autonomia, dar acest proces poate fi perceput uneori ca fiind solicitant. Dacă este susținut emoțional, încurajat și înțeles atât de familie, cât și de cadrul didactic, aceste emoții se vor echilibra, iar școala va deveni pentru el un spațiu sigur, în care va avea curajul să învețe și să se dezvolte. Copilul are propriile așteptări, adesea simple, dar esențiale: nevoia de a fi observat, apreciat și încurajat. Atunci când simte că reușește și că este valorizat, adaptarea devine mult mai ușoară, iar interesul pentru învățare crește.

Vedem astfel că integrarea cu succes în clasa pregătitoare se bazează pe un echilibru între cerințele cognitive, respectarea ritmului individual de dezvoltare și colaborarea dintre familie și școală. Evaluarea acestei etape nu ar trebui să se realizeze prin prisma rezultatelor imediate, precum cititul sau scrisul fluent, ci prin indicatori mai subtili, dar esențiali: dorința copilului de a veni la școală, capacitatea de a relaționa cu ceilalți, încrederea în sine și disponibilitatea de a încerca sarcini noi. Sentimentul de siguranță și apartenență la grup reprezintă baza pe care se vor construi ulterior achizițiile academice. În acest context, rolul cadrului didactic devine unul complex, depășind simpla transmitere de cunoștințe. Învățătorul este facilitator al învățării, mediator al relațiilor sociale și susținător al echilibrului emoțional al copilului. Printr-o abordare empatică, flexibilă și centrată pe nevoile reale ale elevului, acesta poate transforma experiența școlară într-una pozitivă și motivantă.

Atât cercetările psihopedagogice, cât şi viaţa practică au scos în evidenţă faptul că cele mai multe cazuri de insucces şcolar se întâlnesc la clasele de început al unui nou ciclu şcolar. Aceasta, din cauza dificultăţilor de adaptare a copilului la noul regim de viaţă şi de muncă. Chiar şi la intrarea în grădiniţă, copilul are de depăşit o serie de greutăţi. El vine dintr-un mediu familial unde toată dragostea părinţilor se revarsă asupra lui, unde tot timpul îi este destinat jocului şi unde, pe lângă o totală securitate, el se bucură numai de plăceri şi alintări. Grădiniţa îi oferă copilului un mediu plăcut, săli cu poveşti, jocuri, cântece ş.a. Totuşi, grădiniţa este un mediu nou pentru preşcolarul începător, care îi este străin. Copilul este încadrat întrun grup, între care unii îi sunt de asemenea străini. Educatoarea, deşi se străduieşte să preia rolul mamei, nu-şi dăruieşte căldura şi dragostea numai la 1-2 copii, ca în familie, ci şi le împarte la o grupă de 20-25 de copii. Programul de activitate de la grădiniţă nu-i mai lasă copilului libertatea să facă ce vrea şi când vrea; nu mai este loc pentru capricii. Cu atât mai mult, trecerea pragului de la grădiniţă la şcoală îi produce copilului şi mai mari dificultăţi. Mediul şcolar prezintă deosebiri esenţiale faţă de cel din grădiniţă. Aceste dificultăţi le resimt şi mai acut copiii care vin la şcoală numai cu experienţa din familie. Mediul şcolar se caracterizează printr-o neutralitate afectivă, cu o pondere şi cu restricţii afective mult deosebite faţă de familie şi chiar faţă de grădiniţă. Cadrul didactic – învăţătorul/institutorul – este mai puţin tolerant, mai autoritar, dar şi mai capabil decât părinţii pentru a-i deschide copilului noi orizonturi de cunoaştere. El/ea îi vorbeşte frumos, îl stimulează, dar îi şi cere, în acelaşi timp, să se încadreze în disciplina şcolară care e mai severă decât cea din grădiniţă. Mângâierile, alintările apar doar ocazional. Ambianţa din şcoală, cu catedră, bănci, laboratoare etc. este mai puţin familiară decât cea din grădiniţă, unde copilul găseşte pereţii împodobiţi cu personaje din poveşti şi unde se simte „în lumea poveştilor”.

Deosebirea esenţială dintre mediul şcolii faţă de cel al grădiniţei constă în deosebirea dintre joc şi activitatea de învăţare. Integrarea copilului preşcolar în programul şcolar face o separare netă între activitatea şcolară (învăţare) şi activitatea de joc, între timpul consacrat activităţii şcolare şi cel consacrat jocului. Iar evaluarea muncii şcolare cu calificative (mai târziu cu note), ca şi normele şi regulile impuse de activitatea de învăţare, care cer efort intelectual, constituie 60 caracteristici definitorii ale regimului de activitate şcolară, care este un gen de muncă intelectuală, ce impune responsabilitate. Aceasta modifică radical programul de viaţă al copilului: ora de deşteptare de dimineaţă, igiena corporală, micul dejun, pregătirea ghiozdanului sau cel puţin controlul lui,

comportamentul copilului pe drumul spre şcoală (el reprezintă o instituţie), aşezarea în bancă, răspunsuri la întrebările învăţătorului, responsabilitatea pentru efectuarea temelor şi pentru pregătirea lecţiilor ş.a.m.d. – toate acestea dau naştere la noi griji, înlocuind în bună parte jocul şi învăţarea prin joc cu o activitate sistematică de învăţare. Acestea sunt mutaţiile principale care se produc la trecerea copilului din mediul grădiniţei în mediul şcolar. De aceea, este obiectiv necesară o grijă specială cu privire la pregătirea copilului preşcolar pentru integrarea şcolară, pentru adaptarea uşoară a lui la programul activităţii şcolare. Pregătirea pentru şcoală înseamnă formare, antrenare şi cultivare de abilităţi, deprinderi, atitudini şi modalităţi acţionale, disponibilităţi motivaţional-afective, care să-l facă pe copil apt pentru a răspunde solicitărilor specifice situaţiilor şcolare. Ea semnifică şi formarea prospectivă pentru evoluţia viitoare în „contextul şcolar şi social general". (M. Manolescu, 2002, p. 181) Prin antrenarea şi abilitarea copilului preşcolar cu capacităţile de citire a cărţii vieţii, grădiniţa îi deschide perspectiva de a deveni apt pentru a răspunde cu îndrăzneală solicitărilor tot mai complexe ale societăţii contemporane şi, mai ales, ale celei viitoare. Pregătirea pentru şcoală a copilului preşcolar înseamnă, în primul rând, o stare de disponibilitate pentru învăţare, asigurarea unor condiţii care să îi ofere posibilitatea de a aborda optim solicitările noii activităţi, dar şi acea stare psihologică pozitivă faţă de momentul debutului şcolar. Integrarea în activitatea şcolară înseamnă pentru copil un moment fundamental generat de funcţiile şcolii, ca instituţie socială şi educaţională.

Fenomenul integrării copilului în activitatea şcolară este un fenomen complex, în analiza căruia trebuie să se ţină seama de mai mulţi factori: vârsta cronologică, maturitatea şcolară, volumul şi gradul de dificultate a solicitărilor la care va fi supus copilul în clasa I, condiţiile în care se face trecerea de la grădiniţă în şcoala primară ş.a. Pregătirea preşcolarului pentru integrarea şcolară se înscrie ca un obiectiv major al grădiniţei de copii, care trebuie să asigure condiţii normale pentru continuitatea dintre grădiniţă şi şcoală, obiectiv major al unităţii sistemului de învăţământ. Realizarea unei legături funcţionale de continuitate între grădiniţă şi şcoală presupune analiza tuturor componentelor procesului de învăţământ – obiective, conţinuturi, metodologie, forme de organizare, la nivelul învăţământului primar, şi depistarea acelor capacităţi intelectuale, afective şi voliţionale, care trebuie formate la copiii preşcolari, pentru adaptarea uşoară şi fără traume la regimul activităţii şcolare.Astfel, pregătirea 61 copilului preșcolar în vederea integrării sale în mediul școlar, precum și a procesului de adaptare la acest mediu,este de o stringentă actualitate ca proces și realizare.

Bibliografie

Bruner, J. (1996). The culture of education. Harvard University Press.
Cucoș, C. (2006). Pedagogie. Polirom.
Erikson, E. H. (1963). Childhood and society. W. W. Norton & Company.
Ionescu, M., & Radu, I. (Coord.). (2001). Didactica modernă. Dacia.
Ministerul Educației. (2012). Curriculum pentru învățământul primar – clasa pregătitoare.
Ministerul Educației. (2019). Repere pentru proiectarea și actualizarea curriculumului național.
Neacșu, I. (2010). Instruire și învățare. Editura Didactică și Pedagogică.
Păun, E. (1999). Școala – abordare sociopedagogică. Polirom.
Piaget, J. (1972). Psihologia copilului. Editura Didactică și Pedagogică.
Stan, L. (2013). Psihologia educației. Polirom.
UNICEF. (2012). Tranziția de la educația timpurie la școală.
Vygotsky, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. Harvard University Press.

ADAPTAREA TIMPURIE A COPILULUI ANTEPREȘCOLAR LA MEDIILE EDUCAȚIONALE: STRATEGII EDUCAȚIONALE ȘI PARTENERIAT FAMILIE – INSTITUȚIE

Educator pentru educație timpurie Sandu Nicoleta
GPN „Voinicelul''– Structura Creșa Sfânta Ana Fălticeni

„Copilul are nevoie de o bază sigură de la care să exploreze lumea.''
— John Bowlby

Introducere

Educația timpurie constituie fundamentul dezvoltării ulterioare a individului, iar perioada antepreșcolară, delimitată convențional între 0 și 3 ani, se remarcă printr-o dinamică accelerată a proceselor de maturizare biologică, psihologică și socială. În această etapă, copilul traversează o serie de transformări esențiale, care vizează dezvoltarea atașamentului, emergența limbajului, consolidarea autonomiei și formarea primelor comportamente sociale. În acest context, tranziția de la mediul familial, caracterizat prin relații afective stabile și predictibilitate, către mediile educaționale instituționalizate, precum creșa sau centrele de zi, reprezintă un moment critic, ce poate influența semnificativ parcursul dezvoltativ al copilului.

Integrarea copilului antepreșcolar într-un nou cadru educațional implică o serie de provocări, generate de separarea de figura de atașament, de expunerea la un mediu necunoscut și de necesitatea adaptării la noi reguli și rutine. Din această perspectivă, adaptarea nu poate fi concepută ca un proces spontan, ci necesită o intervenție educațională sistematică, fundamentată pe strategii de adaptare treptată și pe dezvoltarea unui parteneriat autentic între familie și instituția de educație timpurie. Abordarea adecvată a acestei tranziții are implicații majore asupra stării de bine a copilului, asupra dezvoltării sale socio-emoționale și asupra atitudinii față de experiențele educaționale ulterioare.

Dezvoltarea copilului antepreșcolar și implicațiile asupra procesului de adaptare

Înțelegerea particularităților de dezvoltare ale copilului antepreșcolar reprezintă o premisă esențială pentru proiectarea unor strategii educaționale eficiente. În această etapă, relația de atașament ocupă un rol central, copilul manifestând o dependență afectivă accentuată față de persoana de referință. Conform teoriilor atașamentului, dezvoltate de specialiști precum John Bowlby și aprofundate de Mary Ainsworth, securitatea emoțională oferită de această relație constituie baza explorării mediului și a dezvoltării ulterioare.

Separarea de figura de atașament, chiar și temporară, poate genera reacții de anxietate, manifestate prin plâns, agitație, refuz sau retragere. Aceste reacții sunt amplificate de faptul că, la această vârstă, mecanismele de autoreglare emoțională sunt insuficient dezvoltate, iar capacitatea de a înțelege și de a anticipa evenimentele este limitată. În plus, limbajul verbal se află într-un stadiu incipient, ceea ce reduce posibilitatea copilului de a-și exprima nevoile și trăirile într-un mod elaborat.

Din punct de vedere cognitiv, copilul antepreșcolar se află într-o etapă în care învățarea se realizează predominant prin explorare senzorio-motorie și prin interacțiune directă cu mediul. Astfel, schimbarea bruscă a contextului poate perturba echilibrul emoțional și comportamental al copilului, generând o stare de insecuritate. În aceste condiții, adaptarea la mediul educațional trebuie să fie concepută ca un proces gradual, centrat pe nevoile individuale ale copilului și pe asigurarea unui climat afectiv securizant.

Adaptarea treptată ca strategie educațională fundamentală

Adaptarea treptată reprezintă o strategie educațională esențială în facilitarea tranziției copilului antepreșcolar către mediile instituționalizate. Aceasta presupune introducerea progresivă a copilului în noul context, evitând expunerea bruscă și prelungită la situații percepute ca stresante. Principiul gradualității se corelează cu necesitatea respectării ritmului individual de acomodare, fiecare copil având propriile resurse și mecanisme de adaptare.

În practică, adaptarea treptată se realizează printr-o serie de etape succesive, care includ inițial prezența părintelui în mediul educațional, urmată de separări de scurtă durată și de creșterea progresivă a timpului petrecut de copil în instituție. Această abordare permite copilului să exploreze mediul într-un context securizant, facilitând formarea unor noi relații de încredere și reducerea anxietății de separare.

Un alt aspect relevant al adaptării treptate îl constituie menținerea unor elemente de continuitate între mediul familial și cel educațional. Obiectele de tranziție, precum o jucărie preferată sau un obiect personal, au un rol simbolic important, contribuind la reducerea distanței emoționale dintre cele două contexte. De asemenea, stabilirea unor rutine clare și predictibile în cadrul instituției oferă copilului un sentiment de stabilitate și control, facilitând internalizarea noilor structuri de organizare.

Rolul cadrului didactic în acest proces este determinant. Educatorul trebuie să manifeste disponibilitate afectivă, sensibilitate la nevoile copilului și capacitatea de a construi o relație bazată pe încredere. Interacțiunile pozitive, caracterizate prin empatie, consistență și promptitudine în răspuns, contribuie la dezvoltarea unui climat emoțional favorabil adaptării. Astfel, educatorul devine o figură de atașament secundară, capabilă să susțină copilul în procesul de integrare.

Parteneriatul familie–instituție ca factor determinant al adaptării

Un element esențial în facilitarea tranziției copilului antepreșcolar îl reprezintă parteneriatul dintre familie și instituția de educație timpurie. Acest parteneriat trebuie să se bazeze pe principii precum comunicarea deschisă, respectul reciproc și responsabilitatea comună pentru bunăstarea copilului. Colaborarea eficientă între cele două medii contribuie la asigurarea coerenței experiențelor copilului și la reducerea discontinuităților care ar putea afecta procesul de adaptare.

Comunicarea constantă între părinți și cadrele didactice permite schimbul de informații relevante privind obiceiurile, preferințele și particularitățile copilului. Aceste informații sunt esențiale pentru personalizarea intervenției educaționale și pentru crearea unui mediu adaptat nevoilor individuale. În același timp, părinții trebuie să fie informați și consiliați cu privire la etapele adaptării și la modalitățile prin care pot sprijini copilul în acest proces.

Atitudinea părintelui are un impact semnificativ asupra modului în care copilul percepe tranziția. O atitudine anxioasă sau nesigură poate amplifica temerile copilului, în timp ce o abordare calmă și încrezătoare transmite un mesaj de siguranță. De asemenea, evitarea despărțirilor prelungite sau dramatice și respectarea unui ritual de separare constant contribuie la diminuarea stresului asociat momentului plecării.

Implicarea părinților în perioada inițială de acomodare, prin participarea la activități sau prin prezența temporară în mediul educațional, facilitează familiarizarea copilului cu noul context. În același timp, coerența între valorile și regulile promovate în familie și cele din instituție este esențială pentru evitarea confuziilor și pentru consolidarea comportamentelor adaptative.

Dificultăți în procesul de adaptare și intervenții educaționale

Procesul de adaptare poate fi însoțit de o serie de dificultăți, care reflectă efortul copilului de a face față schimbării. Manifestările frecvente includ plânsul persistent, refuzul alimentației,

tulburările de somn sau comportamentele regresive. Aceste reacții trebuie interpretate în contextul dezvoltativ al copilului și nu ca indicatori ai unui eșec educațional.

Intervenția în astfel de situații trebuie să fie caracterizată prin flexibilitate, empatie și răbdare. Adaptarea ritmului de integrare, acordarea unei atenții individualizate și menținerea unei comunicări constante cu familia sunt măsuri esențiale pentru depășirea dificultăților. În plus, crearea unui climat emoțional securizant și evitarea presiunii asupra copilului contribuie la facilitarea procesului de acomodare.

Este important ca aceste dificultăți să fie privite ca etape firești ale procesului de adaptare, care, în condițiile unei intervenții adecvate, sunt depășite treptat. Monitorizarea evoluției copilului și ajustarea strategiilor educaționale în funcție de nevoile acestuia reprezintă condiții necesare pentru asigurarea unei tranziții reușite.

Concluzii

Tranziția copilului antepreșcolar către mediile educaționale instituționalizate constituie un proces complex, care necesită o abordare educațională riguroasă și sensibilă la particularitățile de vârstă. Strategiile de adaptare treptată, fundamentate pe respectarea ritmului individual și pe asigurarea securității emoționale, reprezintă instrumente esențiale în facilitarea integrării copilului. În același timp, dezvoltarea unui parteneriat autentic între familie și instituție contribuie la crearea unui cadru coerent și stabil, favorabil dezvoltării armonioase.

Prin implementarea unor practici educaționale adecvate și prin implicarea activă a tuturor actorilor implicați, tranziția poate fi transformată într-o experiență pozitivă, care să sprijine dezvoltarea socio-emoțională a copilului și să contribuie la formarea unei atitudini favorabile față de educație. Astfel, intervențiile realizate în această etapă timpurie au un impact semnificativ asupra parcursului educațional și asupra integrării sociale ulterioare a individului.

Bibliografie

1. Ministerul Educației. (2019). *Curriculum pentru educația timpurie*. București: Ministerul Educației.
2. Catalano, H. (2019). *Psihologia educației timpurii*. Editura Polirom.
3. Răileanu, D. (2013). *Educația timpurie și dezvoltarea copilului*. Editura Universitară.
4. Cristea, S. (2017). *Fundamentele pedagogiei*. Editura Didactică și Pedagogică.
5. T. Berry Brazelton, T. Berry, 2002, Momentele cheie în dezvoltarea copilului, Editura Trei, București.

TRANZIȚIA DE LA JOC LA ÎNVĂȚARE FORMALĂ ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE

Profesor pentru educație timpurie Seserman Ramona Elena
Liceul teologic"Mitropolitul Dosoftei"-Grădinița cu Program Prelungit "Sfântul Ioan cel Nou" – Corp B

Tranziția de la grădiniță la școală reprezintă un moment definitoriu în dezvoltarea copilului, marcând trecerea de la un mediu educațional centrat pe joc și explorare la unul structurat, caracterizat prin cerințe academice și reguli mai riguroase. Această etapă implică schimbări semnificative la nivel cognitiv, emoțional și social, ceea ce poate genera atât entuziasm, cât și dificultăți de adaptare.

În literatura de specialitate, această perioadă este considerată o „tranziție critică", deoarece modul în care copilul reușește să se adapteze influențează performanțele sale școlare ulterioare, precum și atitudinea față de învățare. De aceea, este esențial ca atât cadrele didactice, cât și familia să implementeze strategii educaționale adecvate, care să faciliteze o integrare armonioasă în mediul școlar.

1. Particularitățile psihopedagogice ale copilului preșcolar

Pentru a înțelege nevoia unor strategii de adaptare, este necesar să avem în vedere caracteristicile dezvoltării copilului preșcolar. La această vârstă, gândirea este concretă, iar învățarea se realizează predominant prin joc, imitație și experiență directă. Din punct de vedere emoțional, copiii sunt sensibili la schimbări și au nevoie de siguranță și stabilitate.

De asemenea, dezvoltarea competențelor socio-emoționale este în plină formare. Copilul învață să respecte reguli, să colaboreze și să-și gestioneze emoțiile. Trecerea bruscă la un mediu rigid poate crea disconfort, anxietate sau chiar refuz școlar, dacă nu este susținută corespunzător.

2. Continuitatea educațională între grădiniță și școală

Una dintre cele mai eficiente strategii este asigurarea continuității între cele două niveluri de învățământ. Aceasta presupune corelarea curriculumului, a metodelor didactice și a cerințelor educaționale.

În ultimul an de grădiniță, activitățile pot include sarcini mai structurate, precum exerciții de ascultare activă, respectarea instrucțiunilor și activități care implică atenția susținută. În același timp, învățătorii ar trebui să integreze elemente ludice în procesul de predare, pentru a reduce ruptura dintre cele două medii.

Colaborarea între educatori și învățători este esențială, prin schimb de informații privind nivelul de dezvoltare al copiilor și nevoile individuale ale acestora.

3. Dezvoltarea competențelor socio-emoționale

Un rol central în adaptare îl joacă competențele socio-emoționale. Copiii care își pot gestiona emoțiile, care au încredere în sine și pot interacționa eficient cu ceilalți se adaptează mai ușor la cerințele școlare.

Strategiile eficiente includ:

- jocuri de rol pentru exersarea situațiilor sociale;
- activități de grup care dezvoltă cooperarea;
- discuții ghidate despre emoții și comportamente;
- încurajarea autonomiei (îmbrăcare, organizarea materialelor, respectarea rutinei).

Cadrele didactice trebuie să creeze un climat securizant, în care copilul să se simtă acceptat și valorizat.

4. Implicarea familiei în procesul de adaptare

Familia reprezintă principalul factor de sprijin în această perioadă. Atitudinea părinților față de școală influențează semnificativ percepția copilului. O abordare pozitivă, încurajatoare, contribuie la reducerea anxietății și la creșterea motivației pentru învățare.

Părinții pot sprijini adaptarea prin:

- stabilirea unei rutine zilnice apropiate de programul școlar;
- dezvoltarea independenței copilului;
- discuții despre experiențele zilnice;
- colaborarea constantă cu cadrele didactice.

Comunicarea eficientă școală–familie este esențială pentru identificarea și rezolvarea eventualelor dificultăți.

5. Activități de familiarizare cu mediul școlar

Contactul direct cu mediul școlar înainte de începerea cursurilor contribuie la reducerea incertitudinii și a anxietății. Vizitele organizate în școli, participarea la activități demonstrative sau întâlnirile cu învățătorii facilitează o tranziție mai ușoară.

Copiii care cunosc deja spațiul școlar, regulile de bază și persoanele implicate se adaptează mai rapid și manifestă un nivel mai ridicat de confort emoțional.

6. Utilizarea metodelor didactice interactive

În primele luni de școală, este important ca procesul didactic să includă metode interactive și atractive. Învățarea prin joc, activitățile practice și abordările interdisciplinare contribuie la menținerea interesului și la dezvoltarea motivației intrinseci.

Metode precum învățarea prin descoperire, jocul didactic, povestirea sau activitățile artistice facilitează o trecere graduală de la joc la învățarea formală.

Adaptarea copilului la mediul școlar este un proces complex, care necesită o abordare integrată și colaborativă. Implementarea unor strategii educaționale adecvate, centrate pe nevoile copilului, poate transforma această tranziție într-o experiență pozitivă și constructivă.

Continuitatea educațională, dezvoltarea competențelor socio-emoționale, implicarea familiei și utilizarea unor metode didactice adecvate sunt elemente esențiale pentru succesul adaptării. O tranziție reușită nu doar că facilitează integrarea școlară, ci contribuie și la formarea unei atitudini pozitive față de învățare, cu impact pe termen lung.

Bibliografie

1. Crețu, T. (2009). Psihologia vârstelor. Iași: Editura Polirom.
2. Neacșu, I. (2010). Instruire și învățare. București: Editura Didactică și Pedagogică.
3. Vrasmaș, E. (2014). Educația timpurie. București: Editura Aramis.
4. Piaget, J. (1972). Psihologia copilului. București: Editura Didactică și Pedagogică.
5. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society. Cambridge: Harvard University Press.
6. Hohmann, M., Weikart, D. (2005). Educarea copiilor mici. București: Editura Didactică Publishing House.
7. Ministerul Educației (2019). Curriculum pentru educația timpurie. București.

CONTINUITATEA EDUCAȚIONALĂ, ROLUL STRATEGIILOR PROGRESIVE ȘI AL PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL ÎN ADAPTAREA COPILULUI LA TRANZIȚIILE ȘCOLARE

Profesor pentru educație timpurie Sîrghie Arianna-Mihaela
Grădinița cu Program Normal „Voinicelul" Fălticeni

Tranzițiile educaționale reprezintă etape esențiale în dezvoltarea copilului, marcând trecerea de la un mediu de învățare la altul, fiecare caracterizat prin structuri, cerințe și forme de relaționare distincte. Aceste schimbări nu se reduc la o simplă modificare de context, ci implică transformări profunde în plan cognitiv, emoțional și social. Copilul este nevoit să își ajusteze comportamentele, să își dezvolte noi competențe și să se adapteze la așteptări diferite, ceea ce poate genera atât oportunități de dezvoltare, cât și dificultăți de integrare.

În grădiniță, activitățile sunt concepute astfel încât să stimuleze dezvoltarea prin joc, fără presiunea evaluării riguroase. Copilul învață într-un ritm propriu, într-un mediu securizant, unde relația cu educatoarea este una apropiată și afectivă. În schimb, școala presupune o altă dinamică. Elevul trebuie să respecte reguli, să își mențină atenția pe perioade mai lungi de timp și să finalizeze sarcini precise. În plus, apare ideea de performanță și evaluare, care poate genera emoții noi, precum teama de eșec sau dorința de afirmare.

Această trecere poate fi resimțită diferit de la un copil la altul. Unii copii se adaptează rapid și cu entuziasm, în timp ce alții pot manifesta dificultăți. La nivel emoțional, este frecventă apariția anxietății, mai ales în contextul separării de părinți sau al confruntării cu un mediu necunoscut. Copiii pot deveni mai retrași, pot manifesta nesiguranță sau chiar refuzul de a merge la școală. Aceste reacții sunt normale, însă necesită atenție și sprijin din partea adulților.

În acest cadru, conceptul de continuitate educațională capătă o importanță deosebită, fiind esențial pentru asigurarea unei evoluții armonioase. Continuitatea nu presupune uniformitate, ci o corelare coerentă între experiențele de învățare, astfel încât copilul să perceapă trecerea între etape ca pe un proces natural. Aceasta implică adaptarea conținuturilor, a strategiilor didactice și a mediului educațional în funcție de particularitățile de vârstă, dar și menținerea unor elemente familiare care să ofere stabilitate și siguranță.

Lipsa unei continuități poate conduce la apariția unor discontinuități resimțite de copil sub forma anxietății, a scăderii încrederii în sine sau a dificultăților de integrare în colectiv. Spre exemplu, un copil care trece brusc de la un mediu preșcolar flexibil, centrat pe joc, la un mediu școlar rigid, fără o perioadă de acomodare, poate manifesta rezistență față de sarcinile școlare sau poate dezvolta o atitudine negativă față de învățare. Prin urmare, rolul strategiilor educaționale de adaptare treptată devine esențial în prevenirea acestor dificultăți.

Strategiile de adaptare treptată vizează pregătirea copilului pentru schimbare prin introducerea progresivă a elementelor specifice noului mediu educațional. Acestea se bazează pe principiul că orice schimbare este mai ușor de acceptat atunci când este anticipată și înțeleasă. De exemplu, în cazul tranziției de la grădiniță la școală, organizarea unor vizite la școală, participarea la activități comune sau întâlnirile cu viitorii învățători pot contribui semnificativ la reducerea anxietății. Copilul are astfel ocazia să exploreze noul spațiu, să observe comportamentele elevilor mai mari și să își construiască o reprezentare pozitivă asupra școlii.

Un alt exemplu concret îl constituie proiectele educaționale comune între instituții, în care copiii din grădiniță și cei din ciclul primar colaborează în realizarea unor activități simple, precum ateliere creative sau jocuri tematice. Aceste experiențe creează punți între niveluri și facilitează dezvoltarea unui sentiment de apartenență. În același timp, ele contribuie la dezvoltarea competențelor sociale, deoarece copilul învață să interacționeze cu persoane din afara grupului său obișnuit.

Integrarea elementelor ludice în procesul de învățare reprezintă o altă strategie eficientă. Chiar dacă mediul școlar presupune o structurare mai riguroasă a activităților, menținerea jocului ca instrument didactic contribuie la realizarea unei tranziții line. De exemplu, învățarea literelor sau a numerelor poate fi realizată prin jocuri didactice, care stimulează interesul și implicarea activă a copilului. Această abordare reduce presiunea asociată performanței și permite copilului să se adapteze treptat la cerințele academice.

Pe lângă dimensiunea cognitivă, adaptarea copilului depinde în mod semnificativ de dezvoltarea competențelor socio-emoționale. Capacitatea de autoreglare emoțională, de comunicare și de cooperare influențează în mod direct integrarea în noul mediu. De exemplu, un copil care știe să își exprime emoțiile și să ceară ajutor va reuși mai ușor să depășească dificultățile întâmpinate. În schimb, un copil care nu dispune de aceste abilități poate manifesta comportamente de retragere sau de opoziție.

În acest sens, activitățile care stimulează interacțiunea socială și exprimarea emoțională sunt esențiale. Jocurile de rol, discuțiile ghidate sau activitățile de grup oferă oportunități de exersare a acestor competențe. De exemplu, simularea unor situații școlare, precum răspunsul la lecție sau lucrul în echipă, poate pregăti copilul pentru experiențele reale din mediul școlar.

Rolul cadrului didactic în acest proces este fundamental. Profesorul devine un mediator al adaptării, având responsabilitatea de a crea un climat educațional care să favorizeze învățarea și integrarea. O atitudine empatică, caracterizată prin înțelegere și răbdare, contribuie la reducerea anxietății copilului. De asemenea, utilizarea unor metode interactive și diferențiate permite adaptarea procesului de predare la nevoile individuale ale elevilor.

Un exemplu relevant îl constituie utilizarea feedback-ului constructiv, care pune accent pe progres și efort, nu doar pe rezultat. Prin valorizarea reușitelor, chiar și a celor mici, copilul își dezvoltă încrederea în sine și motivația pentru învățare. În același timp, evitarea criticii excesive contribuie la menținerea unui climat pozitiv și la prevenirea apariției fricii de eșec.

În paralel cu intervențiile din mediul școlar, parteneriatul educațional dintre familie și școală joacă un rol esențial în susținerea copilului. Familia reprezintă primul context de socializare și învățare, iar influența acesteia asupra atitudinii copilului față de școală este semnificativă. O relație de colaborare între părinți și cadrele didactice permite crearea unui mediu coerent, în care copilul beneficiază de sprijin constant.

Implicarea părinților poate lua forme diverse, de la participarea la întâlniri și activități școlare până la susținerea procesului de învățare acasă. De exemplu, stabilirea unor rutine zilnice, precum un program regulat de somn și de studiu, contribuie la adaptarea copilului la cerințele școlare. De asemenea, discuțiile despre experiențele trăite la școală oferă copilului oportunitatea de a-și exprima emoțiile și de a primi sprijin.

Un exemplu concret de parteneriat eficient îl reprezintă organizarea atelierelor pentru părinți, în cadrul cărora sunt abordate teme precum adaptarea la școală sau gestionarea emoțiilor. Aceste activități contribuie la dezvoltarea competențelor parentale și la consolidarea relației dintre familie și

școală. În plus, comunicarea constantă între părinți și cadrele didactice permite identificarea rapidă a eventualelor dificultăți și intervenția adecvată.

La nivel extins, implicarea comunității în procesul educațional aduce beneficii suplimentare. Colaborarea cu specialiști, precum consilierii școlari sau psihologii, permite abordarea integrată a nevoilor copilului. De exemplu, consilierea psihopedagogică poate sprijini copiii care manifestă anxietate sau dificultăți de integrare, oferindu-le strategii de adaptare și suport emoțional.

Trecerea de la un nivel de învățământ la altul nu presupune doar adaptarea la cerințe externe, ci și un proces intern de reorganizare a sistemului de valori și a reprezentărilor despre învățare. Copilul începe să își construiască o înțelegere mai clară a rolului educației în viața sa, iar această conștientizare influențează în mod direct motivația și implicarea sa.

În acest context, dezvoltarea autonomiei cognitive devine un obiectiv central al strategiilor educaționale. Dacă în etapele anterioare copilul este ghidat în mod constant de adult, treptat acesta trebuie să învețe să își organizeze propria activitate de învățare, să își monitorizeze progresul și să își corecteze greșelile. De exemplu, în cadrul activităților școlare, elevul poate fi încurajat să își verifice singur răspunsurile sau să identifice alternative de rezolvare a unei sarcini. Aceste practici contribuie la dezvoltarea gândirii critice și la asumarea responsabilității pentru propriul parcurs educațional.

Un alt element relevant îl constituie gestionarea schimbărilor de statut pe care copilul le experimentează în timpul tranzițiilor. Fiecare etapă educațională aduce cu sine noi roluri și poziții în cadrul grupului. De exemplu, copilul care era cel mai mare într-o grupă de grădiniță devine, odată cu intrarea în școală, cel mai mic în noul colectiv. Această schimbare poate influența percepția de sine și relaționarea cu ceilalți. Prin urmare, cadrele didactice trebuie să acorde atenție modului în care sunt gestionate aceste schimbări de statut, oferind copiilor oportunități de afirmare și valorizare în noul context.

De asemenea, este important de subliniat rolul experiențelor de succes în procesul de adaptare. Primele reușite școlare au un impact semnificativ asupra imaginii de sine și asupra atitudinii față de învățare. Un copil care experimentează succesul, chiar și în sarcini simple, își dezvoltă încrederea în propriile capacități și devine mai deschis către noi provocări.

În concluzie, tranzițiile educaționale reprezintă procese complexe, care necesită o abordare sistematică și colaborativă. Strategiile de adaptare treptată, bazate pe continuitate și flexibilitate, contribuie la reducerea impactului schimbărilor, iar parteneriatul dintre familie, școală și comunitate asigură un cadru stabil de sprijin. Printr-o intervenție coerentă și adaptată nevoilor copilului, aceste tranziții pot deveni oportunități valoroase de dezvoltare, favorizând formarea unei atitudini pozitive față de învățare și consolidarea echilibrului emoțional.

(Pianta et al., 1999)
(LoCasale-Crouch et al., 2008)
(von Suchodoletz et al., 2009)
(*Children's Transition from Kindergarten to Primary School | 5 | Intern*, n.d.)
(*Expectations for the Transition from Kindergarten to Primary School amongst Teachers, Parents and Children: Early Child Development and Care: Vol 182, No 5*, n.d.)

BIBLIOGRAFIE-WEBOGRAFIE

Children's Transition from Kindergarten to Primary School | 5 | Intern. (n.d.). Retrieved April 19, 2026, from https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9780203111802-5/children-transition-kindergarten-primary-school-anna-kienig

Expectations for the transition from kindergarten to primary school amongst teachers, parents and children: Early Child Development and Care: Vol 182, No 5. (n.d.). Retrieved April 19, 2026, from https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03004430.2011.569543

LoCasale-Crouch, J., Mashburn, A. J., Downer, J. T., & Pianta, R. C. (2008). Pre-kindergarten teachers' use of transition practices and children's adjustment to kindergarten. *Early Childhood Research Quarterly*, *23*(1), 124–139. https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2007.06.001

Pianta, R. C., Cox, M. J., Taylor, L., & Early, D. (1999). Kindergarten Teachers' Practices Related to the Transition to School: Results of a National Survey. *The Elementary School Journal*, *100*(1), 71–86. https://doi.org/10.1086/461944

von Suchodoletz, A., Trommsdorff, G., Heikamp, T., Wieber, F., & Gollwitzer, P. M. (2009). Transition to school: The role of kindergarten children's behavior regulation. *Learning and Individual Differences*, *19*(4), 561–566. https://doi.org/10.1016/j.lindif.2009.07.006

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI ROLUL PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL ÎN FACILITAREA TRANZIȚIEI COPILULUI ÎNTRE MEDIILE ȘCOLARITĂȚII

Prof.pt.educație timpurie : Slevoacă Cristina
Unitatea: G.P.P.„Căsuța Piticilor”, Gura Humorului

INTRODUCERE

Tranziția copilului între diferitele etape și medii ale școlarității reprezintă un proces complex, cu implicații profunde asupra dezvoltării sale emoționale, sociale și cognitive. Fie că este vorba despre trecerea de la mediul familial la grădiniță, de la grădiniță la școală sau de la ciclul primar la cel gimnazial, fiecare schimbare aduce provocări semnificative pentru copil. În acest context, strategiile educaționale de adaptare treptată, precum și dezvoltarea unor parteneriate eficiente între instituțiile educaționale, familie și comunitate, devin esențiale pentru asigurarea unei tranziții ușoare și armonioase. Educația contemporană promovează o abordare centrată pe copil, în care adaptarea emoțională și socială este la fel de importantă ca dezvoltarea cognitivă. Procesul educațional trebuie să respecte ritmul individual al copilului și să ofere sprijin constant în fața schimbărilor.

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ

Adaptarea treptată a copilului la mediile educaționale reprezintă un proces esențial în dezvoltarea sa armonioasă. Schimbările succesive implică modificări ale rutinei, cerințelor și relațiilor sociale, iar lipsa sprijinului adecvat poate genera anxietate și dificultăți de integrare.

Crearea unui climat educațional securizant este o strategie fundamentală. Un mediu bazat pe empatie, acceptare și respect contribuie la reducerea stresului și la dezvoltarea sentimentului de apartenență. Rutinele clare și regulile consecvente oferă copilului stabilitate și siguranță.

Adaptarea graduală a cerințelor educaționale presupune introducerea progresivă a sarcinilor de învățare. Sarcinile clare, feedback-ul pozitiv și valorizarea progresului individual contribuie la creșterea motivației și a încrederii în sine. Învățarea prin joc este una dintre cele mai eficiente strategii de adaptare, în special în educația timpurie. Jocul facilitează exprimarea emoțiilor, dezvoltarea competențelor sociale și familiarizarea cu mediul școlar.

Individualizarea și diferențierea procesului educațional permit adaptarea activităților la nevoile fiecărui copil. Observarea atentă și intervenția timpurie sprijină integrarea și succesul educațional.

Sprijinul emoțional și dezvoltarea competențelor socio-emoționale ajută copilul să gestioneze emoțiile și să relaționeze eficient. Activitățile de grup și exercițiile de cooperare contribuie la o adaptare armonioasă.

ROLUL PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL

Parteneriatul școală–familie este esențial în sprijinirea tranziției copilului. Comunicarea constantă și colaborarea eficientă permit o abordare unitară a educației copilului.

Colaborarea dintre instituțiile educaționale asigură continuitatea procesului educațional. Activitățile comune și schimbul de informații facilitează integrarea copilului în noile contexte.

Implicarea comunității oferă copilului experiențe educaționale variate și contribuie la dezvoltarea competențelor sociale .Părinții și familiile au impactul cel mai direct și durabil asupra învățării și dezvoltării copiilor. Un mediu educativ stimulativ care încurajează învățarea și implicarea părinților în activități școlare sunt esențiale pentru dezvoltarea cognitivă, socială și emoțională a copilului. Crearea de parteneriate de familie și școală și implicarea părinților ca parteneri de învățare

începând cu primii ani este, prin urmare, esențială pentru îmbunătățirea dezvoltării copiilor și tinerilor. Cercetările arată că o abordare multidisciplinară, cu implicarea părinților, a copiilor, a profesorilor și a profesioniștilor din comunitatea locală, este esențială pentru rezolvarea problemelor comportamentale ale copiilor școlari. Pentru parteneriatul să devină eficient, familia trebuie să fie implicată, responsabilizată în educaţia copiilor să dețină în permanență o legătură cu activitățile școlare. Cele mai eficiente eforturi de implicare a părinţilor sunt acelea care oferă acestora o varietate de roluri în contextul unui proces bine organizat şi pe termen lung. Părinţii vor avea nevoie să poată alege dintr-o serie de activităţi care se adaptează unor programe, preferinţe şi capacităţi diferite. Ca parte a procesului de planificare, va fi necesar ca şi cadrele didactice să-şi evalueze propria disponibilitate faţă de implicarea părinţilor şi să stabilească modul în care doresc să îi implice şi să facă uz de ajutorul lor.

Parteneriatele educaţionale şcoală-familie-comunitate nu se reduc la acele forme tradiţionale prin care şcoala colaborează cu familia şi anume: şedinţe cu părinţii, vizite la domiciliul elevilor, corespondenţa cu părinţii, lectoratele pedagogice, vizite, activități extrașcolare, ci implicarea părinţilor prin activități concrete la nivel de școală. Părinții preferă activități ce utilizează metode moderne, interactive , au nevoie să colaboreze, să obțină produse imediate, prin activități creative, care să valorifice resursele și experiențele de viață a fiecărui participant.

Activitățile propuse în parteneriat cu familia pot viza: intercunoașterea, socializarea cu ceilalți părinți, munca în echipă, exersarea unor tehnici de comunicare eficientă, prezentarea unor experiențe personale referitoare la educație, ateliere creative de lucru, planuri de acțiune pentru succesul copiilor lor, consilierea în alegerea carierei, campanii de voluntariat, etc. Metode eficiente în activitățile desfășurate cu părinții sunt: braistormingul, studiul de caz, jocul de rol, hărțile, analiza produselor activității. De exemplu, prin brainstorming putem sa solicităm participanților să ofere cat mai variate și multe răspunsuri pentru ce înseamnă a fi un părinte bun, ce este educația, care sunt beneficiile ei și cum se pot implica ei în activitățile educaționale, iar toate răspunsurile vor fi consemnate pe tablă sau vor fi ilustrate prin desene semnificative. Situațiile în care părinții sprijină sau nu procesul educațional se pot gestiona utilizând studiul de caz, prin vizionarea unor filmulețe tematice, testimoniale ale unor părinți, citirea unor scurte texte din ziare sau reviste. În utilizarea acestei metode, este importantă comunicarea și sesizarea datelor esențiale, elaborarea de soluții multiple, selectarea prin argumentare a soluțiilor, moderarea discuțiilor pro și contra.

La activitățile cu părinții într-un mediu care conferă încredere, vor avea loc conversații în care aceștia sunt provocați la dialog, la ascultarea empatică a opiniilor și argumentelor celuilalt, vor fi dispuși să facă o negociere reală. Într-o atmosferă caldă și prietenoasă, părinții se vor exprima liber și se vor simți acceptați. Sunt importante abilitățile de ascultare activă, de expunere liberă a ideilor și oferire de feedback pozitiv.

Transformarea ședințelor tradiționale sau clasice în întâlniri eficiente cu părinții, prin crearea unui centru funcțional pentru aceștia, introducerea unui program educațional de formare/ serate informale pentru părinți, ateliere de lucru și de creație alături de copii, caietele de corespondență, organizarea unor evenimente tematice cum ar fi : „Părinții/ bunicii anului/ semestrului”, „Echipa sportivă-părinte, copil”, întăresc și susțin relația școală-familie.

Obținerea feedback-ului la finalul activităților propuse/realizate și proiectarea cu succes a activităților/ intervențiilor viitoare, este facilitată de utilizarea unor metode de evaluare cum ar fi: chestionarul de evaluare, portofoliul, jurnalul activităților cu părinții, autoevaluarea/ interevaluarea.

CONCLUZII

Strategiile educaționale de adaptare treptată și parteneriatul educațional reprezintă elemente-cheie în facilitarea tranziției copilului între mediile școlarității. O abordare centrată pe copil, bazată pe colaborare și empatie, contribuie la dezvoltarea armonioasă și la succesul școlar al acestuia.

BIBLIOGRAFIE

1. Cucoș, C., (2024), Pedagogie , Editura Polirom, Iași.
2. Ionescu, M., (2003), Instrucție și educație, Editura Didactică și Pedagogică.
3. Pânișoară, I.O.,(2004), Comunicarea eficientă, Editura Polirom.
4. Ministerul Educației ,(2019), Curriculum pentru educație timpurie.
5. Glava, A., Glava, C.(2009) Educația timpurie: ghid metodic pentru aplicarea curriculumului preșcolar, Editura Paralela 45.
6. Stăiculescu, C.,(2007) , Managementul parteneriatului şcoală-familie, Editura ASE, Bucureşti,
7. Godfrey C.,(2007) Parteneriat şcoală -familie-comunitate -ghid pentru cadrele didactice, Editura Didactică şi Pedagogică, R.A., Bucureşti.

TRANZIȚIA COPILULUI ÎN MEDIILE EDUCAȚIONALE: STRATEGII DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI PARTENERIAT EDUCAȚIONAL EFICIENT

Ed. Solcanu Francesca-Gabriela
G.P.P. „Pinocchio" Fălticeni

Tranziția copilului între diferite medii educaționale reprezintă un moment esențial în parcursul său de dezvoltare, având implicații profunde asupra echilibrului emoțional, social și cognitiv. Fie că este vorba despre trecerea de la mediul familial la grădiniță, de la grădiniță la școală sau între diferite niveluri de învățământ, aceste schimbări presupun adaptarea la noi cerințe, relații și contexte. În acest sens, strategiile educaționale de adaptare treptată, alături de dezvoltarea unor forme eficiente de parteneriat educațional, constituie condiții fundamentale pentru realizarea unei tranziții line și benefice pentru copil.

Adaptarea treptată presupune introducerea copilului într-un mod progresiv în noul mediu educațional, astfel încât impactul schimbării să fie diminuat. Aceasta nu se realizează spontan, ci printr-o serie de acțiuni pedagogice bine gândite. În cazul debutului în grădiniță, un exemplu relevant îl constituie organizarea unei perioade de acomodare, în care copilul frecventează instituția inițial pentru intervale scurte de timp, eventual însoțit de părinte, urmând ca durata să crească treptat. Această metodă contribuie la diminuarea anxietății de separare și la construirea unei relații de încredere cu cadrul didactic.

Familiarizarea copilului cu noul mediu reprezintă o altă strategie importantă. Vizitele prealabile în grădiniță sau școală, participarea la activități demonstrative sau întâlnirile cu viitorii educatori și colegi ajută la reducerea incertitudinii. De exemplu, organizarea unei „zile a porților deschise" permite copilului să exploreze spațiul, să observe rutina zilnică și să interacționeze într-un mod relaxat cu mediul educațional. În același timp, utilizarea unor obiecte de tranziție, cum ar fi o jucărie preferată adusă de acasă, poate oferi confort emoțional și siguranță în primele zile de adaptare.

În ceea ce privește trecerea de la grădiniță la școală, strategiile trebuie să vizeze atât pregătirea cognitivă, cât și pe cea emoțională. Activitățile comune între preșcolari și elevii din clasa pregătitoare, cum ar fi vizitele la școală sau participarea la lecții deschise, contribuie la formarea unei imagini pozitive asupra mediului școlar. Totodată, educatorii pot introduce treptat elemente specifice activității școlare, precum lucrul după sarcini simple, respectarea unor reguli de grup sau exersarea atenției și a răbdării. Astfel, copilul dobândește competențe necesare pentru integrarea ulterioară.

Un aspect esențial al adaptării îl constituie respectarea ritmului individual al fiecărui copil. Diferențele de temperament, nivel de dezvoltare și experiențe anterioare impun o abordare diferențiată. De exemplu, un copil mai timid poate avea nevoie de mai mult timp pentru a interacționa cu ceilalți, în timp ce un copil mai activ se adaptează mai rapid, dar necesită ghidare pentru respectarea regulilor. Educatorul trebuie să manifeste empatie, răbdare și flexibilitate, creând un climat securizant și suportiv.

Parteneriatul educațional reprezintă o componentă indispensabilă în facilitarea tranziției. Relația dintre familie și instituția de învățământ trebuie să fie bazată pe încredere, comunicare și colaborare constantă. Comunicarea eficientă poate fi realizată prin întâlniri periodice, discuții individuale sau prin intermediul unor grupuri online dedicate părinților. De exemplu, transmiterea unor informații despre activitatea zilnică a copilului sau despre comportamentul acestuia în colectivitate ajută părintele să înțeleagă mai bine procesul de adaptare și să intervină adecvat acasă.

Implicarea părinților în activități educaționale contribuie semnificativ la crearea unui mediu coerent pentru copil. Organizarea unor ateliere sau întâlniri tematice, în care părinții sunt informați despre etapele de dezvoltare și despre dificultățile specifice perioadelor de tranziție, reprezintă o practică eficientă. De exemplu, părinții pot fi îndrumați să mențină rutine stabile, să discute pozitiv despre experiența școlară și să evite transmiterea anxietăților personale. Atitudinea lor influențează în mod direct modul în care copilul percepe schimbarea.

Colaborarea între cadrele didactice din diferite niveluri de învățământ asigură continuitatea educațională. Schimbul de informații despre copil, realizat prin întâlniri metodice sau fișe de progres, permite adaptarea strategiilor didactice la nevoile reale ale acestuia. De exemplu, educatorul poate transmite învățătorului date despre stilul de învățare, nivelul de autonomie sau dificultățile întâmpinate, facilitând astfel integrarea în noul colectiv.

Un rol important îl au și strategiile de sprijin emoțional, care contribuie la dezvoltarea competențelor socio-emoționale. Activitățile bazate pe joc, poveștile tematice sau jocurile de rol sunt metode eficiente prin care copilul învață să își exprime și să își gestioneze emoțiile. De exemplu, un joc în care copilul interpretează rolul unui elev în prima zi de școală poate reduce teama de necunoscut și poate transforma experiența într-una familiară. Discuțiile despre emoții, despre temeri și așteptări contribuie la dezvoltarea încrederii și a capacității de adaptare.

În concluzie, tranziția copilului între diferite medii ale școlarității este un proces complex, care necesită o abordare integrată și atent planificată. Strategiile de adaptare treptată, aplicate concret și diferențiat, alături de un parteneriat educațional autentic între familie și instituțiile de învățământ, constituie premisele unei integrări reușite. Prin susținere emoțională, comunicare eficientă și colaborare, copilul poate percepe schimbarea ca pe o oportunitate de dezvoltare, adaptându-se armonios la noile cerințe educaționale.

Bibliografie

Bocoș, Mușata, 2013, *Didactica disciplinelor pedagogice*, Editura Paralela 45, Pitești.
Cucoș, Constantin, 2014, *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași.
Ionescu, Miron, Radu, Ioan, 2001, *Didactica modernă*, Editura Dacia, Cluj-Napoca.
Neacșu, Ioan, 2010, *Introducere în pedagogie*, Editura Polirom, Iași.
Piaget, Jean, 1972, *Psihologia copilului*, Editura Didactică și Pedagogică, București.

GRĂDINIȚA: ÎNCEPUTUL UNEI MARI AVENTURI

Prof. Spînu Nicoleta Liliana
GPP "CĂSUȚA PITICILOR" GURA HUMORULUI

Introducere

Școlaritatea reprezintă o etapă esențială în dezvoltarea copilului, perioadă în care acesta își formează cunoștințe, deprinderi, valori și relații sociale. Pe parcursul dezvoltării sale, copilul trece prin mai multe medii educaționale, fiecare având roluri și caracteristici specifice. Tranziția de la un mediu la altul necesită adaptare emoțională, socială și intelectuală, iar succesul acesteia depinde de sprijinul oferit de familie, cadre didactice și comunitate.

Fiecare mediu al școlarității contribuie la formarea personalității copilului și la pregătirea sa pentru integrarea în societate.

Intrarea copilului în grădiniță reprezintă una dintre cele mai importante etape din viața sa. Este momentul în care acesta pășește pentru prima dată într-un mediu organizat, diferit de cel familial, unde începe să descopere lumea prin joc, comunicare și relaționare. Pentru mulți copii, această schimbare poate fi însoțită de emoții puternice, teamă sau nesiguranță, deoarece presupune despărțirea temporară de părinți și adaptarea la reguli noi.

Grădinița nu este doar un spațiu educativ, ci și locul în care copilul învață să devină independent, să socializeze și să își dezvolte încrederea în sine. De aceea, procesul de adaptare trebuie realizat treptat, cu răbdare și susținere din partea familiei și a cadrelor didactice.

Importanța adaptării la grădiniță

Adaptarea la grădiniță influențează dezvoltarea emoțională, socială și intelectuală a copilului. O acomodare reușită îl ajută pe copil să:

- se simtă în siguranță;
- își dezvolte autonomia;
- comunice mai ușor cu ceilalți;
- participe cu plăcere la activități;
- capete încredere în propriile capacități.

În schimb, o adaptare dificilă poate genera anxietate, refuzul de a merge la grădiniță, izolare sau probleme de comportament. Din acest motiv, atât familia, cât și educatoarea trebuie să colaboreze pentru a crea un mediu cald și prietenos.

Strategii de adaptare a copilului la grădiniță

1. Familiarizarea treptată cu noul mediu

Pentru ca tranziția să fie mai ușoară, copilul poate vizita grădinița înainte de începerea programului. Cunoașterea sălii de grupă, a jucăriilor și a educatoarei reduce teama de necunoscut și îi oferă sentimentul de siguranță.

De asemenea, este important ca primele zile să fie mai scurte, astfel încât copilul să se acomodeze treptat cu noul program.

2. Crearea unui climat emoțional pozitiv

Copilul are nevoie să simtă că este acceptat și înțeles. Educatoarea trebuie să manifeste răbdare, empatie și afecțiune, iar părinții să transmită încredere și calm.

Atitudinea pozitivă a adulților îl ajută pe copil să perceapă grădinița ca pe un loc sigur și plăcut.

3. Învățarea prin joc

La vârsta preșcolară, jocul este cea mai importantă formă de învățare. Activitățile ludice îi ajută pe copii să socializeze, să își exprime emoțiile și să se adapteze mai ușor colectivului.

Prin joc, copilul:

- își face prieteni;
- învață reguli;
- își dezvoltă limbajul;
- își formează deprinderi sociale.

4. Respectarea ritmului individual

Fiecare copil se adaptează diferit. Unii copii sunt sociabili și curajoși, iar alții sunt mai sensibili și retrași. De aceea, este important ca adulții să nu compare copiii între ei și să ofere fiecăruia timpul necesar pentru acomodare.

Sprijinul emoțional și încurajările permanente contribuie la dezvoltarea încrederii în sine.

Rolul familiei în procesul de adaptare

Familia are un rol esențial în integrarea copilului la grădiniță. Părinții trebuie să îl pregătească emoțional pentru această experiență și să îi vorbească pozitiv despre grădiniță.

Pentru o adaptare mai ușoară, părinții pot:

- ✓ stabili un program regulat;
- ✓ încuraja independența copilului;
- ✓ evita despărțirile lungi și dramatice;
- ✓ comunica permanent cu educatoarea;
- ✓ lăuda copilul pentru fiecare progres.

Atunci când părintele transmite siguranță și optimism, copilul capătă mai mult curaj.

Rolul educatoarei

Educatoarea este persoana care îl ghidează pe copil în această nouă etapă. Ea trebuie să creeze un mediu atractiv, să observe nevoile fiecărui copil și să stabilească relații bazate pe afecțiune și respect.

O educatoare apropiată și calmă poate transforma adaptarea într-o experiență plăcută și motivantă.

Activități care facilitează adaptarea

Pentru a sprijini acomodarea copiilor, pot fi organizate:

- ✓ jocuri de cunoaștere;
- ✓ activități artistice;
- ✓ povești despre grădiniță;
- ✓ întâlniri cu părinții;
- ✓ ateliere interactive;
- ✓ activități de grup și de cooperare.

Aceste activități contribuie la formarea sentimentului de apartenență și la reducerea anxietății.

Concluzie

Grădinița reprezintă începutul unei mari aventuri în viața copilului. Adaptarea la acest nou mediu necesită răbdare, înțelegere și colaborare între familie și educatoare. Prin strategii educaționale adecvate, sprijin emoțional și activități atractive, copilul poate depăși teama de schimbare și poate descoperi cu bucurie lumea grădiniței.

O experiență pozitivă la începutul vieții școlare contribuie la dezvoltarea armonioasă a copilului și pune bazele succesului său educațional și social.

Bibliografie

1.Cucoș, Constantin – Pedagogie, Editura Polirom, Iași, 2014.

2.Vrășmaș, Ecaterina – Educația copilului preșcolar, Editura Pro Humanitas, București, 2002.

3.Neacșu, Ioan – Instruire și învățare, Editura Științifică, București, 1999.

4.Piaget, Jean – Psihologia copilului, Editura Cartier, București, 2005.

5.Șchiopu, Ursula; Verza, Emil – Psihologia vârstelor, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1997.

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI MODALITĂȚI DE PARTENERIAT PENTRU FACILITAREA TRANZIȚIEI COPILULUI ÎN MEDIUL PREȘCOLAR

Prof.înv.preșcolar: Șporneac-Mihalcea Daniela
Școala Gimnazială Bosanci/ G.P.N. *"Căsuța din povești"*, Bosanci

Intrarea copilului în grădiniță reprezintă un moment definitoriu în dezvoltarea sa, marcând trecerea de la mediul familial la un cadru organizat, structurat și reglementat. Această tranziție implică modificări semnificative la nivel emoțional, social și comportamental, copilul fiind nevoit să se adapteze la reguli noi, la un program zilnic și la interacțiunea cu alți copii și adulți.

Procesul de adaptare nu este unul uniform, fiecare copil reacționând diferit în funcție de temperament, experiențe anterioare și gradul de autonomie. De aceea, este esențial ca educatoarea să adopte o abordare individualizată, centrată pe nevoile copilului, oferindu-i sprijin emoțional și încurajare constantă.

Una dintre cele mai eficiente strategii educaționale este adaptarea treptată. Aceasta presupune introducerea copilului în mediul grădiniței în mod progresiv, prin reducerea inițială a timpului petrecut în colectivitate și creșterea graduală a acestuia. În primele zile, copilul poate rămâne doar câteva ore, ulterior programul fiind extins până la integrarea completă.

Familiarizarea cu mediul educațional este un alt element esențial. Vizitele prealabile împreună cu părinții, participarea la activități demonstrative și explorarea spațiului contribuie la reducerea anxietății de separare și la creșterea sentimentului de siguranță.

Jocul are un rol central în procesul de adaptare. Prin intermediul activităților ludice, copilul își exprimă emoțiile, își dezvoltă relațiile sociale și dobândește încredere în sine. Jocurile de cunoaștere, cântecele, activitățile artistice și cele de mișcare facilitează integrarea în grup și dezvoltarea sentimentului de apartenență.

Rutinele zilnice bine stabilite contribuie la crearea unui climat predictibil și securizant. Activități precum întâlnirea de dimineață, servirea mesei, somnul sau activitățile pe centre de interes oferă copilului repere clare și îl ajută să se adapteze mai ușor.

Un aspect important îl reprezintă dezvoltarea relației educator–copil. O relație bazată pe încredere, empatie și respect contribuie la diminuarea anxietății și la creșterea motivației pentru participarea la activități. Educatoarea trebuie să manifeste răbdare, să ofere feedback pozitiv și să încurajeze fiecare progres al copilului.

Parteneriatul educațional cu familia este fundamental în această etapă. Părinții trebuie informați și implicați activ în procesul de adaptare, prin discuții, consiliere și activități comune. Comunicarea deschisă permite identificarea dificultăților și stabilirea unor strategii coerente de intervenție.

Printre modalitățile concrete de colaborare se numără ședințele cu părinții, întâlnirile individuale, jurnalul de comunicare și activitățile comune părinte–copil. Acestea contribuie la consolidarea relației dintre familie și grădiniță și la crearea unui climat educațional unitar.

De asemenea, colaborarea între instituții, precum creșa și grădinița, facilitează continuitatea experiențelor educaționale. Organizarea de vizite și activități comune ajută copilul să se familiarizeze cu noul mediu și să depășească mai ușor emoțiile asociate schimbării.

Consilierul școlar are un rol important în sprijinirea adaptării, oferind suport emoțional și intervenții specializate în cazurile dificile. Activitățile de dezvoltare socio-emoțională contribuie la formarea unor abilități esențiale pentru integrarea în colectivitate.

Exemple de activități practice includ: jocuri de rol pentru exprimarea emoțiilor, povești terapeutice, exerciții de relaxare, activități de grup care stimulează cooperarea și empatia. Acestea pot fi integrate zilnic în programul educațional.

În concluzie, adaptarea copilului la mediul preșcolar este un proces complex, care necesită timp, răbdare și implicare din partea tuturor factorilor educaționali. Prin aplicarea unor strategii adecvate și prin dezvoltarea unui parteneriat solid între grădiniță și familie, se poate asigura o tranziție armonioasă și o integrare eficientă a copilului în colectivitate.

Bibliografie:

Cucoș, C., 2014, Pedagogie, Editura Polirom, Iași.
Voiculescu, E., 2001, Pedagogie preșcolară, Editura Aramis, București.
Stan, L., 2013, Educația timpurie, Editura Didactică și Pedagogică, București.
Webografie:
https://www.edu.ro
https://www.unicef.org/romania

ROLUL PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL ÎN ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIILE DE ȘCOLARITATE

Educator pentru educație timpurie Tanasă Andreea Iuliana
G.P.N. " Voinicelul "- structura Creșa " Sfânta Ana " Fălticeni

Educația reprezintă un proces continuu, organizat pe etape, fiecare având un rol esențial în formarea și dezvoltarea copilului. Primele medii de școlaritate sunt incluse în sfera educației timpurii, care acoperă perioada de la naștere până la vârsta de aproximativ 6 ani și cuprinde două niveluri: etapa antepreșcolară, reprezentată de creșă (0–3 ani), și etapa preșcolară, corespunzătoare grădiniței (3–6 ani). Dintre acestea, creșa constituie prima formă de integrare a copilului într -un mediu educațional organizat, marcând începutul desprinderii de mediul familial. Tranziția de la familie la creșă constituie, de regulă, prima experiență majoră de separare pentru copil.

Acestă etapă marchează trecerea copilului de la mediul familial, caracterizat prin siguranță și relații afective stabile, la un mediu instituțional organizat, în care copilul trebuie să se adapteze unor reguli, unui program și unor relații sociale mai complexe.. Această schimbare este resimțită diferit de la un copil la altul, însă, în majoritatea cazurilor, implică stări de nesiguranță, teamă și chiar protest. Copilul părăsește un mediu cunoscut și confortabil, unde beneficiază de atenția exclusivă a părinților, și intră într-un spațiu nou, unde trebuie să interacționeze cu persoane necunoscute și să împartă atenția adultului cu alți copii. În acest context, modul în care este gestionată această tranziție devine esențial pentru dezvoltarea ulterioară a copilului.

Această schimbare presupune nu doar o reorganizare a comportamentului copilului, ci și o ajustare emoțională semnificativă, fiind prima experiență de separare de părinți și de integrare într-un colectiv. Teorii considerate relevante în înţelegerea dezvoltării copilului subliniază impactul pe care această separare, fie ea şi temporară o poate avea asupra copilului.

Acesta este un considerent important pentru care personalul din creşe este specializat în înţelegerea nevoilor emoţionale ale copilului şi menţinerea unor interacţiuni emoţionale foarte apropiate cu aceştia. Page & Elfer, (2013) recunosc complexitatea logistică şi emoţională pe care acest mediu o impun, pornind de la complexitatea nevoilor de siguranţă, securitate, senzitivitate şi ataşament ale copiilor la această vârstă. Autorii deduc că aceste condiţii pot fi împlinite în condiţiile derulării unui management comprehensiv şi focusat pe implementarea unei pedagogii bazate pe ataşament, grijă şi protecţie individualizată. .

În creşă copilul beneficiază de servicii de educaţie timpurie, care vizează dezvoltarea cognitivă, emoţională şi socială; copilul se bucură de îngrijire, supraveghere a stării de sănătate, protecţie şi nutriţie. Creşa îşi extinde serviciile şi în sensul furnizării de informaţii sau includere în programe de consiliere a părinţilor pe diferite teme de parenting, orientare către servicii specializate, mediere, etc.

Debutul copilului în colectivitate constituie deci, atât pentru copil cât şi pentru părinte un eveniment deosebit de important marcat de emoţii puternice. Experienţa aceasta ”se cere” pregătită, nevoia de cunoaştere a copilului se cere a fi explorată, cu mult înaintea acestui moment. Părintele poate acţiona strategic, stimulând curiozitatea copilului, creând contexte similare, exersând acomodarea copilului în spaţii noi, astfel încât prima zi de creşă sau grădiniţă să nu constituie un eveniment traumatic pentru acesta.

Un ro decisiv în această etapă îl are familia, care este responsabilă de pregătirea copilului pentru intrarea în creșă. Această pregătire nu presupune doar aspecte practice, ci mai ales o susținere

emoțională adecvată. Este important ca părinții să comunice deschis cu copilul, explicându-i, într-un limbaj adaptat vârstei, ce urmează să se întâmple: unde va merge, cât timp va sta acolo și cine va avea grijă de el. Această abordare contribuie la crearea unui sentiment de siguranță și la reducerea anxietății generate de necunoscut.

De asemenea, stabilirea unor rutine similare cu cele din creșă sau grădiniță și prezentarea mediului educațional într-o manieră pozitivă pot contribui semnificativ la o tranziție mai ușoară. Este esențial ca părintele să manifeste calm și încredere, deoarece stările emoționale ale acestuia sunt ușor preluate de copil. În absența unei pregătiri adecvate, copilul poate percepe separarea ca pe o pierdere sau chiar ca pe un abandon. Reacțiile pot varia de la protest intens și plâns, la retragere sau comportamente regresive. Procesul de adaptare se desfășoară în etape, pornind de la șoc și negare, continuând cu manifestări de mânie sau tristețe și ajungând, în final, la acceptare și integrare în noul mediu.

După intrarea copilului în creșă sau grădiniță, responsabilitatea adaptării este preluată, într-o mare măsură, de cadrul didactic. Acesta devine o figură de referință pentru copil, având rolul de a crea un climat securizant și de a facilita integrarea în colectivitate. Educatorul trebuie să manifeste empatie, răbdare și disponibilitate afectivă, oferind copilului sprijin emoțional și încurajare. Un aspect esențial în activitatea cadrului didactic este realizarea unei adaptări treptate. Copilul trebuie introdus progresiv în programul instituției, începând cu perioade scurte de timp și continuând cu extinderea treptată a acestora. Familiarizarea cu spațiul, cu regulile și cu ceilalți copii trebuie realizată într-un ritm adaptat nevoilor individuale ale copilului. Prezența temporară a părintelui în primele zile poate contribui la crearea unui sentiment de siguranță, facilitând acceptarea noului mediu.

De asemenea, cadrul didactic trebuie să înțeleagă particularitățile de vârstă ale copilului și să manifeste toleranță față de comportamentele specifice acestei etape, precum dependența, nevoia de atenție sau dificultățile de autonomie. Prin sprijin constant și prin utilizarea jocului ca principal instrument educațional, educatorul contribuie la dezvoltarea încrederii în sine și la integrarea copilului în grup.

Un element central al adaptării copilului îl constituie parteneriatul educațional dintre familie și instituția de învățământ. Acest parteneriat asigură coerența intervențiilor educative și creează un cadru stabil pentru dezvoltarea copilului. Colaborarea dintre părinți și cadrele didactice trebuie să se bazeze pe comunicare deschisă, respect reciproc și încredere. Prin intermediul comunicării, educatorul poate obține informații esențiale despre copil, precum obiceiurile, nevoile sau preferințele acestuia, ceea ce permite adaptarea strategiilor educaționale. În același timp, părinții sunt informați cu privire la evoluția copilului și la eventualele dificultăți întâmpinate. Comunicarea poate îmbrăca forme variate, de la discuții zilnice și întâlniri individuale, până la mesaje scrise sau utilizarea mijloacelor digitale.

Prin intermediul parteneriatului educațional, copilul percepe o continuitate între cele două medii de viață ale sale – familia și instituția. Această coerență îi oferă stabilitate emoțională și îl ajută să se adapteze mai ușor la schimbările pe care le experimentează. În lipsa unei colaborări eficiente, copilul poate resimți o ruptură între cele două medii, ceea ce poate îngreuna procesul de adaptare.

Un parteneriat eficient presupune implicarea activă a ambelor părți în procesul educațional. Studiile arată că participarea părinților la activitățile educaționale și colaborarea cu cadrele didactice au un impact semnificativ asupra dezvoltării cognitive și socio-emoționale a copilului.

Familia reprezintă un partener activ, nu doar un receptor al informațiilor furnizate de cadrul didactic referitoare la progresele realizate de copil, totodată este importantă înțelegerea valorilor educației pentru comunitate și participarea comunității în perioadele timpurii. Pe de altă parte,

educatorul, în activitatea cu antepreșcolarii/ preșcolarii, are de cele mai multe ori nevoie de sprijin din partea unor profesioniști în domeniu.

Categoriile profesionale de sprijin sunt reprezentate de psihologi, consilieri educaționali, psihopedagogi, asistenți medicali, logopezi, care colaborează cu instituția de învățământ și în special cu cadrul didactic, pentru a asigura dezvoltarea holistică, integrată, pentru a depista și remedia eventualele probleme de diferite naturi. Acest sprijin este necesar și în sensul parteneriatului cu familia, deoarece acțiunile educaționale merg împreună: educator- părinți- psiho-pedagogi, logopezi sau sprijin medical., reprezentând un efort comun pentru îmbunătățirea procesului educativ și pentru asigurarea protecției și sănătatea copilului.

În același timp, creșa/ grădinița/ educatorul și alte categorii profesionale de sprijin, vor veni în ajutorul părinților care au nevoie de suport, educație, consiliere. Siguranța copiilor și starea lor de bine sunt influențate și de starea de bine a membrilor familiei, care beneficiază de suport oferit din partea mediului instituționalizat, promovând astfel dezvoltarea și învățarea timpurie in medii sigure.

Printre modalitățile de colaborare între familie, serviciul de educație timpurie și categoriile profesionale amintim: întâlnirile individuale periodice, comunicarea constantă a educatorului cu alți specialiști și părinții, organizarea atelierelor cu părinții care îi fac parte direct implicată în procesul de educație și dezvoltare. Aceste modalități de colaborare vizează principiul unității cerințelor în educație, efortul comun pentru atingerea obiectivelor educaționale, formularea unor cerințe stimulative și realiste pentru copil. Această colaborare trebuie să fie în beneficiul copilului, devenind o relație de parteneriat bazată pe conducere democratică și flexibilă în luarea deciziilor și respect reciproc.

Mai mult decât atât, o colaborare autentică între părinți și cadrele didactice permite anticiparea și gestionarea dificultăților de adaptare, transformând eventualele blocaje în oportunități de învățare și dezvoltare. În acest mod, tranziția către un mediu instituționalizat nu mai este resimțită ca o provocare dificilă, ci ca un pas necesar în procesul de creștere și dezvoltare. De asemenea, colaborarea autentică nu presupune doar susținerea copilului în prezent, ci contribuie la formarea unei atitudini pozitive față de schimbare în general. Copilul învață, prin experiență, că poate face față situațiilor noi, că este susținut și că mediile diferite nu sunt amenințătoare, ci oportunități de explorare și dezvoltare.

În acest sens, tranziția către mediile instituționalizate devine nu doar un pas necesar în parcursul educațional, ci și o experiență formativă, care pune bazele adaptabilității și echilibrului emoțional pe termen lung. Nu mediul în sine determină succesul adaptării, ci modul în care adulții construiesc împreună punți de sprijin în jurul copilului, oferindu-i continuitate, stabilitate și încredere în propriile resurse.

Bibliografie

- ✓ Cristina Maria Barbacariu, Mariana Dumitrescu, Maria Barbacariu, 2015, Consiliere parentală în grădiniță- 40 de sugestii de teme posibile, Editura Diana.
- ✓ Horațiu Catalano, Ion Albulescu, 2022, Educație timpurie antepreșcolară, Ghidul cadrului didactic, Editura Didactica Publishing House, București
- ✓ Liliana Stan, 2016, Educație timpurie. Soluții și probleme, Editura Polirom, Iași.
- ✓ Ministerul Educației Naționale, 2019, Curriculum pentru educație timpurie. București,.
- ✓ Stan, E. 2013, Parteneriatul educațional familie–școală, Editura Didactică și Pedagogică, București.

TRANZIȚIA DE LA GRĂDINIȚĂ LA ȘCOALĂ

Prof. educație timpurie Tanasă Gabriela
G.P.N. „Voinicelul”, Structura „Scufița Roșie” Fălticeni

Pregătirea pentru școală reprezintă dezvoltarea competențelor cognitive, socio-emoționale, motrice și de autonomie ale copilului, care să-i confere acestuia o bună adaptare la mediul școlar și are în vedere continuitatea dintre instituția de educație timpurie și instituția școlară.

În vederea integrării copilului în școală este esențial să se țină cont atât de vârsta cronologică cât și de maturitatea școlară. Maturitatea școlară marchează nivelul de dezvoltare al copilului la care activitatea de tip școlar poate contribui la dezvoltarea personalității sale prin continuitatea procesului educațional.

1.Rolul familiei în pregătirea copilului pentru școală

Familia este primul mediu social în care se formează personalitatea copilului. Climatul familial, stilul educațional al părinților, personalitatea și relațiile dintre aceștia sunt deosebit de importante în procesul formării personalității copilului.

Rolul familiei în vederea integrării copilului în viața școlară presupune transmiterea unei atitudini pozitive față de școală. Prin adaptarea programului și a rutinelor zilnice (somn, programul de masă, etc) dar și prin transmiterea unor concepte pozitive despre mediul școlar, îl poate ajuta pe copil să perceapă o imagine pozitivă despre noul său statut. De asemenea, părintele are rolul de a dezvolta autonomia copilului atât pe plan psiho-motric cât și autonomia morală dar și de formarea unei imagini pozitive despre propria persoană.

2.Rolul grădiniței

Grădinița reprezintă un program centrat pe dezvoltarea copilului având drept suport experiența acumulată de copil în cadrul familiei.

Datorită progreselor remarcabile pe toate planurile, vârsta preșcolară este extrem de importantă pentru acumularea de cunoștințe și deprinderi, mai ales pe plan emoțional. De aceea este necesar crearea de către grădiniță a unor condiții optime pentru acumularea de noi achiziții în sfera cognitivă, afectivă și psihomotorie.

Rezultatul tuturor activităților din grădiniță este pregătirea psihologică a copilului pentru adaptarea la mediul școlar.

Obiectivele activităților din grădiniță sunt de a forma personalitatea copilului, de al sprijinii pentru integrarea în activitatea școlară și însușirea abilităților scrierii și citirii, a rezolvării și înțelegerii unor probleme matematice care au drept scop dezvoltarea gândirii critice și formarea comportamentului pozitiv față de anumite situații.

Conform curriculum-ului pentru educația timpurie, la finalul grădiniței, copiii vor fi pregătiți pentru școală ajungând la un nivel optim pe cele cinci domenii de dezvoltare:

- Dezvoltarea fizică, a sănătății și igienei personale.
- Dezvoltarea socio-emoțională.
- Capacități și atitudini față de învățare.
- Dezvoltarea limbajului, a comunicării și a deprinderilor citirii și scrierii.
- Dezvoltarea cognitivă și cunoașterea lumii.

Corelații între frecventarea grădiniței și comportamentul copiilor ca elevi:

- Integrarea socială și reducerea comportamentelor deviante.
- Descoperirea propriei identități.

- Dezvoltarea unei imagini de sine pozitiv.
- Progres pe plan intelectual indiferent de mediul de proveniență.
- Dezvoltare socio-emoțională.
- Atitudini pozitive față de învățare.
- Comportamente centrate pe sarcină.

2. Activități de cooperare între grădiniță și școală

Atât cadrele didactice din instituția de educație timpurie, cât și cele din învățământul primar posedă anumite competențe în pregătirea copiilor de vârstă preșcolară și școlară mică și au un scop comun, acela de a conduce procesul de învățare astfel încât elevii să ajungă la finalul ciclului de primar la o dezvoltare optimă în raport cu normele naționale ale curriculumului.

În scopul pregătirii copilului pentru școală, educatorii și învățătorii pot realiza diverse activități comune:

- Ziua porților deschise în școli.
- Vizite la biblioteca școlară și a unei clase din învățământul primar.
- Invitarea învățătoarei la vizionarea împreună a uni film scurt cu tema „Prima zi de școală”.
- Organizarea unor serbări/evenimente comune cu clasa pregătitoare (ex: Ziua Copilului, serbarea de Crăciun, etc.)

Există fără îndoială, necesitatea ca, copilul să fie pregătit din toate punctele de vedere pentru integrarea în școală. Acest lucru nu se poate realiza fără o colaborare eficientă între mediile copilului actuale și viitoare, familie-grădiniță-școală.

BIBLIOGRAFIE:

1. Cristea, Sorin, Obiectivele pedagogice ale procesului de invatamant(in Pedagogie) , vol.II, Editura Hardiscom, Pitesti, 1997.
2. Ion Ovidiu Pânișoară, Marin Manolescu – „Pedagogia învățământului primar și preșcolar”; vol.I, Ed. POLIROM, București, 2019.
3. Nicola, Ioan,Tratat in pedagogie scolara,Editura Aramis, Bucuresti, 200
4. http://ise.md/uploads/files/1577221933_pregatirea_copiilor_pentru_debutul_scolar_in_institutia_de_educatie_timpurie.pdf

INTERVENȚII EDUCAȚIONALE PENTRU OPTIMIZAREA ADAPTĂRII COPILULUI LA MEDIUL GRĂDINIȚEI

Prof. Tărnăuceanu Nicolette
G.P.P. „Pinocchio" Fălticeni

În viața oricărui om sau copil apare la un moment dat o schimbare, iar acesta este nevoit să se adapteze la noul mediu, diferit de cel din familie și la factori cei vin în contact cu el.

În viața unui copil, *separările sunt foarte importante*. De modul în care se realizează prima separare a copilului de mediul său de bază (familia) și integrarea sa în comunitatea de la grădiniță depinde calitatea viitoarelor sale separări, respectiv, integrări în medii noi, în diferite etape de vârstă (ex. școala, liceul etc.). Toate separările care vor urma în viața copilului se creează pe tiparul celei dintâi. De aceea este important să nu grăbim adaptarea la grădiniță, aceasta să fie cât mai lină, observând comportamentului copilului

Tranziția copilului de la mediul familial la grădiniță și, ulterior, către alte etape ale școlarității reprezintă un moment esențial în dezvoltarea sa, în care se va confrunta cu un mediu nou, reguli, adulți și copii noi și poate fi o provocare pentru cel mic Această perioadă este adesea însoțită de emoții intense precum teama de necunoscut, anxietatea de separare sau nesiguranța. Fiecare etapă are solicitările sale, anxietățile sale, verbalizate sau nu și poate fi însoțită de potențiale probleme și dificultăți de adaptare. De aceea, este necesară aplicarea unor strategii educaționale de adaptare treptată, completate de parteneriate eficiente între grădiniță și familie.

Primele zile ale copilului în grădiniță ar trebui să aibă un impact pozitiv în viața acestuia, să contribuie eficient la starea lui de bine pentru a fi motivat să frecventeze în continuare cu plăcere acest mediu, fără să fie urmat de traume.

Intrarea copilului în grădiniță presupune o schimbare majoră în rutina zilnică, mediul social și relațiile afective. Copilul se confruntă cu separarea de părinți, integrarea într-un colectiv nou și respectarea unor reguli diferite de cele de acasă. Adaptarea depinde de vârsta copilului, experiențele anterioare, temperamentul și sprijinul oferit de adulți.

În grădiniță, adaptarea nu trebuie privită ca un eveniment punctual, ci ca un proces gradual, care necesită timp, răbdare și consecvență. Un climat educațional securizant contribuie semnificativ la dezvoltarea încrederii și a sentimentului de apartenență.

Există câțiva factori importanți, care facilitează adaptarea micuților la grădiniță, dintre care amintesc:

- metodele și stilul personalului didactic/ nedidactic.
- numărul copiilor de la grupă.
- amenajarea spațiului educațional.
- rutinele și activitățile unei zile.
- personalitate copilului/ părintelui

Voi prezenta în continuare câteva strategii și exemple practice care contribuie la o adaptare mai blândă a copilului la grădiniță, aplicabile în învățământul preșcolar, pe care le-am experimentat atunci când am preluat grupa mică de preșcolari.

Integrarea progresivă a copilului

O strategie eficientă constă în adaptarea programului copilului în primele săptămâni de grădiniță. De exemplu, copilul poate participa inițial doar câteva ore pe zi, fără somn de prânz, urmând ca programul complet să fie introdus treptat. În prima săptămână, copiii noi rămân la grădiniță între

orele 8:00–12:30, participând doar la activități de joc liber și activități recreative. Treptat, programul se prelungește, incluzând și somnul de amiază, părinții venind după copii în momentul trezirii, iar apoi se trece la programul obișnuit. Pe măsură ce crește perioada de timp petrecută de copil la grădiniță, este important modul în care se realizează despărțirea copilului de părinte dimineața. O despărțire bruscă nu îl ajută pe copil, dar nici una prelungită, așa cum nu este potrivită nici ținerea copilului în brațe de către părinte, în timp ce educatoarea încearcă să îl preia. Pentru copii este mai benefică o despărțire scurtă, marcată de o îmbrățișare caldă, completată de mesajul asigurator că mami/tati se întoarce să îl ia de la grădiniță, precizându-i momentul (ex. după joaca afară, după masa de prânz sau după somn).

Înainte de a începe grădinița, este bine ca părinții să facă o vizită acolo cu cel mic și să-l familiarizeze într-o oarecare măsură cu locul de joacă de afară, cu mobilierul dinăuntru, cu jucăriile copiilor, spațiul pentru activități, sala de mese. Uneori ajută să se facă ruta casă-grădiniță și înapoi chiar de mai multe ori, pentru că în acest mod se stabilește o rutină pentru cel mic și se elimină necunoscutul din viața lui.

Această tranziție blândă ajută copilul să exploreze noul mediu fără stres.

Amenajarea unui mediu prietenos

Educatoarea „înlesnește" procesul de adaptare la grădiniță a copilului, prin crearea unui mediu educațional atractiv și stimulant, o atmosferă plăcută, apropiată de lumea jocului, specifică vârstei, care să le ofere celor mici sentimentul de apartenență. Sala de grupă trebuie să fie primitoare, cu colțuri de joc atractive, materiale accesibile și elemente familiare copilului. Se poate crea un „colț al emoțiilor", unde copiii să poată exprima cum se simt folosind imagini sau jetoane.

Un exemplu de bună practică este de a crea în sala de grupă un spațiu destinat afișării unor fotografii cu persoanele importante din viața fiecărui preșcolar. Acest lucru îi va ajuta să se simtă ca într-un mediu cunoscut. Pentru crearea unei atmosfere plăcute pentru preșcolari, în primele zile temele abordate de către cadrul didactic în activități trebuie să atingă subiectele de interes ale preșcolarilor, folosindu-se de materiale didactice atractive.

O jucărie dragă, adusă de acasă, îi poate oferi un confort emotional copilului. În perioada de adaptare, copilul poate merge la grădiniță cu un obiect drag lui.

Pentru ca un copil să se adapteze cu succes la grădiniță, este foarte important să se simtă în *siguranță și acceptat*. Educația timpurie nu este doar despre învățarea literelor și numerelor, ci și despre dezvoltarea abilităților sociale și emoționale. De aceea, un mediu care promovează empatia, cooperarea și respectul reciproc între copii este esențial.

Utilizarea jocului ca principală metodă de adaptare

Jocul facilitează socializarea și exprimarea emoțiilor. După despărțirea de părinți, copilul are nevoie de o activitate imediată, simplă și atractivă, care să-i distragă atenția de la emoții. Voi exemplifica câteva jocuri realizate cu copiii în primele zile de grădiniță, care ajută foarte mult la procesul de adaptare.

- ✓ *Activități de bun-venit*: Covorul prieteniei, Salutul magic, Ecusonul de bun-venit
- ✓ *Colțul jocului liber*, care constă într-un spațiu pregătit cu cuburi mari, mașinuțe, păpuși, puzzle-uri simple. Jocul liber este esențial pentru că le oferă copiilor control într-un mediu nou. Cei timizi pot alege să observe, iar cei activi pot intra imediat în joc.
- ✓ *Tabla emoțiilor* – un panou cu fețe desenate (veselă, tristă, plângăcioasă). Copiii își pun o bulină lângă fața care le arată starea. Aceasta le permite să exprime ceea ce simt fără cuvinte și ajută educatoarea să intervină cu delicatețe.

- ✓ *Jocul oglinzii.* Copiii se așază în cerc, educatoarea face câte un gest (bate din palme, ridică mâinile, își acoperă gura, ochii, urechile, copiii încercând să o imite. Activitatea este scurtă, simplă, nu necesită vorbit, dar creează râsete și un sentiment de sincronizare.
- ✓ *Jocuri de cunoaștere* precum „Spune cum te cheamă și ce jucărie îți place" ajută copiii să relaționeze și să se simtă acceptați. Scopul acestora este ca fiecare copil să audă numele celuilalt, să fie văzut și să înceapă să construiască primele legături.
- ✓ *Mingea prieteniei:* Se folosește o minge moale și colorată. Educatoarea o ține în mână și spune: „Eu sunt Maria și îmi place să cânt". Apoi o aruncă unui copil care o prinde și spune „Eu sunt... și îmi place...". Mingea este aruncată unui altui copil și jocul continuă până când toți copiii au vorbit. Varianta pentru copiii mai mici: copilul spune doar numele, educatoarea repetă și completează cu un compliment despre copilul respectiv.
- ✓ *Caruselul numelor*: Copiii formează un cerc. Primul copil spune numele însoțit de un gest(bătaie din palme, din picior, etc). Grupul repetă numele și gestul. Următorul copil continuă. Activitatea creează o atmosferă veselă și stimulează memoria.
- ✓ *„Prieteni lipicioşi":* Fiecare copil primește câte un sticker pe care să îl lipească în piept atunci când intră în grupă fără să știe la ce folosește. De menționat că fiecare sticker trebuie să fie în dublu exemplar, iar fiecare copil are o pereche. Copiii sunt rugați apoi să-și găsească partenerul și să îl îmbrățișeze sau să îl ia de mână. La final, aceștia vor simți că au un prieten la grădiniță
- ✓ *Jocuri de socializare:* Jocurile de grup pot ajuta la dezvoltarea abilităților sociale ale copiilor. Se pot organiza jocuri de cooperare pentru a încuraja colaborarea și prietenia între copii.
- ✓ *Jocuri de mișcare și coordonare* îi ajută pe copii să-și consume energia și să-și coordoneze mișcările într-un mod jucăuș: Semaforul vesel, Soarele răsare, soarele apune, Baloanele magice.
- ✓ *Povești și povestiri despre adaptare:* Citirea unor cărți sau povestirea unor povești despre personaje care trec prin experiențe de adaptare poate ajuta la înțelegerea și gestionarea emoțiilor copiilor.
- ✓ *Proiecte creative:* Activitățile creative, cum ar fi pictura sau modelarea cu plastilină, pot oferi copiilor o modalitate de a-și exprima sentimentele

Stabilirea rutinei zilnice

Rutina oferă copiilor o oarecare stabilitate emoțională, siguranță și predictibilitate. Copiii de grădiniță sunt la vârsta la care încearcă să înțeleagă și să se adapteze unui mediu în continuă schimbare. Rutina le oferă o structură predictibilă, care contribuie la reducerea anxietății și a sentimentului de nesiguranță. Atunci când știu ce urmează să se întâmple, copiii se simt mai încrezători și mai relaxați, fiind capabili să își concentreze energia pe învățare și explorare..

Exemplu practic: Afișarea programului zilnic sub formă de imagini (sosire, mic dejun, activități, joacă, plecare).

Rutina oferă ocazii de interacțiune și cooperare între copii. Activitățile zilnice repetitive, cum ar fi mesele împreună, jocurile în echipă sau momentele de discuții, le permit celor mici să își dezvolte abilitățile sociale, învățând să respecte rândul, să comunice eficient și să colaboreze.

Copiii mici au emoții puternice, pe care le gestionează mai ușor într-un cadru organizat. Prin repetarea zilnică a unor activități cum ar fi joaca liniștită sau momentele de relaxare, copiii învață să-și recunoască și să-și gestioneze emoțiile. De asemenea, rutina oferă predictibilitate, reducând momentele de frustrare sau confuzie care pot apărea în situațiile noi sau neprevăzute.

Parteneriatul grădiniță–familie

Colaborarea constantă cu părinții contribuie la adaptarea armonioasă a copilului.
Înainte de începerea cursurilor pot fi realizate ședințe cu părinții viitorilor preșcolari în cadrul cărora vor fi prezentate părinților o serie de aspecte psihologice prin care vor trece copiii în perioada de adaptare, venind totodată cu soluții de a sprijini copiii în momentele grele dar și modele de activități pe care le pot realiza acasă înainte de perioada de cursuri, pentru a putea fi evitate situațiile stresante. Cadrele didactice pot aplica părinților viitorilor preșcolari fișe psihopedagogice despre copii pentru a crea profilul fiecăruia dintre ei, înainte de a interacționa. Acest lucru furnizează informații ce pot fi de folos cadrului didactic, astfel încât prima interacțiune să fie una agreabilă și să ofere copilului încredere și un sentiment de familiaritate. Se vor solicita părinților informații prin care se dorește aflarea cât mai multor lucruri despre copiii lor, despre ceea ce le place mai mult, ceea ce îi face să fie bucuroși pentru a le înțelege mai bine nevoile și pentru a-i face să se simtă fericiți în momentul sosirii în grădiniță. Un lucru extrem de important îl constituie trimiterea unei fotografii a copilului și a familiei acestuia pe grupul de comunicare în vederea construirii unei relații încă de la început. Toate aceste materiale primite vor contribui la crearea unui „Copac al prieteniei".

O comunicare permanentă între cadrul didactic și părinte este foarte importantă pentru progresul copiilor. Tot ceea ce se realizează în timpul activităților din grădiniță trebuie să fie apreciat de către părinți, acest lucru motivându-i pe copii să participe la viitoarele activități realizate la grupă. Putem conchide că o adaptare blândă a copilului la grădiniță poate fi realizată doar în echipă, pe de o parte părinții și pe cealaltă parte, cadrele didactice. Comunicare între cei doi factori este foarte importantă atât înainte de începerea perioadei de adaptare cât și după, pe tot parcursul procesului instructiv-educativ.

De asemenea, de un real folos pentru o adaptare ușoară la mediul grădiniței sunt activitățile comune educatoare-părinți-copii. Ele sunt fundamentale pentru dezvoltarea armonioasă a preșcolarilor, creând o punte de siguranță între casă și grădiniță. Ele îmbunătățesc performanța școlară, stimulează limbajul și abilitățile cognitive, cresc stima de sine a copiilor și facilitează o comunicare eficientă între adulți pentru o educație unitară.

Parteneriatul educatoare-părinți contribuie la:

- *Consecvență educațională*: Alinierea metodelor de educație între casă și grădiniță asigură succesul adaptării și integrării.
- *Înțelegere reciprocă*: Părinții înțeleg mai bine programele școlare, iar cadrele didactice înțeleg nevoile specifice ale fiecărui copil.
- *Asistență în educație*: Părinții devin coechipieri cu educatoarea, sprijinind activ procesul de formare a personalității.

Tipuri de activități comune desfășurate:

- Serate de lectură în familie sau la grădiniță.
- Proiecte comune, serbări și ateliere creative.
- Întâlniri și ateliere de lucru, transformând ședințele tradiționale în dialoguri deschise și constructive.
- Zilele porților deschise
- Serbări tematice
- Consilierea părinților și implicarea în activități de învățare.

Putem conchide că o adaptare blândă a copilului la grădiniță poate fi realizată doar în echipă, pe de o parte părinții și pe cealaltă parte, cadrele didactice. Comunicare între cei doi factori este foarte importantă atât înainte de începerea perioadei de adaptare cât și după, pe tot parcursul procesului instructiv-educativ.

Rolul educatoarei în facilitarea tranziției

Un alt factor important care facilitează adaptarea copilului mic la mediul educațional este atitudinea și comportamentul educatoarei. Educatoarea are un rol central în procesul de adaptare. Prin comportament cald, comunicare eficientă și aplicarea unor metode moderne, aceasta creează un mediu sigur și stimulant.

Educatoarea joacă un rol crucial în adaptarea copilului la grădiniță, acționând ca o figură de atașament secundar care oferă securitate emoțională, confort și încredere într-un mediu nou. Prin crearea unei atmosfere calde, jocuri atractive și comunicare deschisă cu părinții, educatoarea facilitează tranziția ușoară de la mediul familial la cel colectiv, diminuând anxietatea de separare.
Rolul cadrului didactic este esenţial, educatoarea este principalul intermediar între preşcolar şi lumea nouă.

Importanța educatoarei în procesul de adaptare:

- ✓ *Oferirea de securitate emoțională:* Educatoarea devine un "port" sigur pentru copil, ajutându-l să gestioneze emoțiile puternice și frica despărțirii de părinți.
- ✓ *Crearea unui mediu cald:* Prin personalitate, blândețe și răbdare, ea transformă grădinița într-un spațiu prietenos, nu amenințător, facilitând atașamentul și confortul.
- ✓ *Implicarea treptată:* Ea ghidează copilul prin joc și activități atractive, fără a pune presiune, permițându-i să se acomodeze în ritmul propriu.
- ✓ *Comunicarea cu părinții*: O colaborare strânsă între educatoare și părinți asigură o abordare unitară, crescând încrederea copilului în noul mediu.
- ✓ *Ghidaj personalizat:* Înțelege nevoile unice ale fiecărui copil, oferind sprijin individualizat, fie că este vorba despre încurajare, confort sau integrare socială.

Prin implicarea ei, educatoarea transformă experiența începutului de grădiniță într-un proces pozitiv, punând bazele dezvoltării armonioase a copilului.

Schimbarea mediului și oferirea de noi provocări intelectuale și sociale pentru copil creează o perioadă mai vulnerabilă, în care se pot dezvolta sau releva anumite probleme emoționale, de învățare sau de comportament. Pentru unii copii, adaptarea la grădiniță sau școală este foarte dificilă. Durata de adaptare la mediul grădiniței variază de la un copil la altul, fiecare copil având ritmul său.

Procesul de adaptare este relativ dificil şi complex, având particularităţi în care se exprimă vârsta, temperamentul şi experienţa anterioară, dar adaptarea la mediul grădiniţei oferă un potenţial foarte mare de socializare a copilului. Majoritatea copiilor trec peste acest obstacol dificil, mai ales dacă educatoarea înțelege “mica dramă” care se desfăşoară sub ochii săi şi dacă părinţii au ştiut să uşureze încercarea la care este supus copilul, renunţând ei înşişi la o atitudine prea posesivă faţă de acesta, realizându-i astfel cele mai bune condiţii pentru adaptare.

După trecerea primelor săptămâni la grădiniță, copilul va fi fericit, se va juca, va râde, va învăța, va crește în compania altor copii și a unor educatori care-l vor ajuta să se dezvolte frumos, firesc. Grădinița e o bucurie pentru copil, nu un chin, chiar dacă primele zile nu prezintă un dans al bucuriei. Adaptarea se realizează la nivelul deprinderilor, afectivităţii, curiozităţii, jocului şi al sociabilităţii. Intrarea în grădiniţă presupune, un regim de viaţă mai ordonat şi mai organizat, totodată fiind foarte diferit de cel de acasă în ceea ce privesc deprinderile şi obiceiurile, orele de masă şi de somn, precum și activităţile desfăşurate.

Concluzia care se desprinde este faptul că, educaţia preşcolară trebuie să asigure toate căile şi mijloacele de facilitare și integrare a copiilor în grupuri, ducând la dezvoltarea sociabilității. Totodată trebuie să existe o strânsă legătură între cadrul didactic și părinte, pentru buna dezvoltare a copilului preșcolar.

În concluzie, putem afirma faptul că o ușoară adaptare la mediul preșcolar, precum și o colaborare permanentă între familie și grădiniță/școală atrag după sine succesul în obținerea performanțelor viitoare școlare.

BIBLIOGRAFIE:

1. MEN – Curriculum pentru educația timpurie, 2019
2. Vrășmaș, E., 2014, Educația Timpurie, Ed. Arlequin, București
3. Barbu H., Popescu E., Șerban F., 1993, Activități de joc și recreativ-distractive, EDP, București
4. Dumitrana M., 2008, Învățarea bazată pe cooperare, Ed. V&I Integral, București
5. Glava A., Glava C., 2002, Introducere în pedagogia preșcolară, Ed. Dacia, Cluj
6. Ion T. Radu, Liliana Ezechil, 2002, Pedagogie, Fundamente teoretice; Ed. V&I Integral, Bucureşti,
7. Băran-Pescaru, A., - 2004, ”Parteneriat în educaţie”, Editura Aramis, București;

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ A COPILULUI ÎNTRE MEDIILE ȘCOLARITĂȚII

Prof.ed. timpurie Trandafir Casandra
G.P.P. Prichindel Suceava

Adaptarea copilului la diferitele medii ale școlarității constituie un proces complex și dinamic, cu implicații majore asupra dezvoltării sale cognitive, emoționale și sociale. În literatura de specialitate, adaptarea școlară este definită ca un proces de echilibrare între cerințele mediului educațional și particularitățile individuale ale copilului, implicând atât dimensiuni comportamentale, cât și afective și cognitive.

Intrarea în sistemul de învățământ reprezintă o schimbare semnificativă în viața copilului, presupunând trecerea de la un mediu familiar, caracterizat prin flexibilitate și sprijin afectiv constant, la un cadru instituționalizat, guvernat de reguli și cerințe specifice. Această tranziție poate genera dificultăți de adaptare, manifestate prin anxietate, nesiguranță, comportamente de retragere sau opoziție. Din această perspectivă, intervenția educațională trebuie să fie una graduală, adaptată nevoilor individuale ale copilului.

Conform lui Nicola (2000), adaptarea școlară presupune nu doar integrarea în colectiv și respectarea regulilor, ci și dezvoltarea unor competențe esențiale, precum autonomia, capacitatea de comunicare și responsabilitatea față de sarcinile școlare. În același sens, Cucoș (2006) subliniază că procesul de adaptare trebuie să fie susținut printr-o pedagogie centrată pe elev, care să valorifice diferențele individuale și să creeze condiții pentru dezvoltarea potențialului fiecăruia.

Un rol esențial în facilitarea adaptării îl au strategiile educaționale de adaptare treptată. Acestea presupun introducerea progresivă a copilului în mediul școlar, prin activități care reduc impactul schimbării și favorizează acomodarea. Un prim element important este organizarea activităților într-un mod flexibil, care să țină cont de ritmul individual al copilului. Adaptarea conținuturilor și a cerințelor didactice contribuie la evitarea supraîncărcării și la creșterea încrederii în sine.

Crearea unui climat educațional pozitiv reprezintă o condiție fundamentală pentru succesul adaptării. Un mediu caracterizat prin siguranță, acceptare și susținere emoțională reduce nivelul de anxietate și facilitează integrarea copilului în colectiv. Relația profesor–elev trebuie să fie bazată pe respect reciproc, empatie și comunicare deschisă. Bontaș (1994) evidențiază faptul că stilul didactic al profesorului influențează semnificativ adaptarea elevului, un stil democratic fiind cel mai eficient în promovarea integrării.

Managementul clasei constituie un alt factor important în procesul de adaptare. Organizarea eficientă a activităților, stabilirea unor reguli clare și consecvente și menținerea unui climat disciplinar echilibrat contribuie la crearea unui mediu predictibil și stabil. Iucu (2000) subliniază că un management eficient al clasei sprijină dezvoltarea comportamentelor adecvate și facilitează integrarea elevilor.

Metodele activ-participative joacă un rol esențial în susținerea adaptării. Acestea implică elevii în mod direct în procesul de învățare, stimulând interesul și motivația. Jocul didactic, lucrul în echipă și activitățile interactive contribuie la dezvoltarea abilităților sociale și la consolidarea relațiilor dintre elevi. Prin participare activă, copilul își dezvoltă încrederea în sine și își formează o atitudine pozitivă față de școală.

Un alt aspect important al adaptării școlare îl reprezintă parteneriatul educațional dintre școală și familie. Familia este primul mediu educațional al copilului și influențează în mod semnificativ modul în care acesta percepe școala. Băran-Pescaru (2004) definește parteneriatul educațional ca o colaborare bazată pe responsabilitate comună, comunicare și implicare activă.

Relația dintre școală și familie trebuie să fie una de cooperare și sprijin reciproc. Comunicarea constantă între cadrele didactice și părinți permite identificarea timpurie a dificultăților de adaptare și intervenția adecvată. Părinții trebuie să fie implicați în activitățile școlare și să susțină procesul educațional acasă, oferind copilului sprijin emoțional și încurajare.

Educația parentală reprezintă o componentă importantă a parteneriatului educațional. Vrasmaș (2002) evidențiază necesitatea consilierii părinților pentru a-i ajuta să înțeleagă nevoile copilului și să adopte practici educative adecvate. Prin implicarea părinților în procesul educațional, se creează un mediu coerent și favorabil dezvoltării copilului.

De asemenea, implicarea comunității contribuie la susținerea adaptării școlare. Instituțiile comunitare pot oferi resurse suplimentare și oportunități de învățare, facilitând integrarea copilului în societate. Agabrian (2005) subliniază importanța colaborării între școală, familie și comunitate pentru asigurarea unei educații de calitate.

Rolul cadrului didactic este central în procesul de adaptare. Profesorul trebuie să fie nu doar un furnizor de informații, ci și un facilitator al învățării și un sprijin emoțional pentru elevi. Capacitatea de a observa, de a înțelege și de a răspunde nevoilor individuale ale elevilor este esențială pentru succesul adaptării.

În concluzie, adaptarea copilului la mediile școlarității este un proces complex, care necesită o abordare integrată și colaborarea tuturor actorilor educaționali. Strategiile de adaptare treptată, împreună cu un parteneriat educațional eficient, contribuie la crearea unui mediu favorabil dezvoltării armonioase a copilului și la asigurarea succesului său școlar.

BIBLIOGRAFIE

1.Băran-Pescaru, Adina (2004). *Parteneriat în educație: familie–școală–comunitate*. București: Editura Aramis.
2.Bontaș, Ioan (1994). *Pedagogie*. București: Editura ALL.
3.Călin, Marin (1996). *Teoria educației*. București: Editura ALL.
4.Cucoș, Constantin (2006). *Pedagogie*. Iași: Editura Polirom.
5.Iucu, Romiță B. (2000). *Managementul și gestiunea clasei de elevi*. Iași: Editura Polirom.
6.Kulcsár, Tiberiu (1977). *Psihologia școlară*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
7.Mitrofan, Iolanda (1991). *Familia de la A la Z*. București: Editura Științifică.
8.Nicola, Ioan (2000). *Tratat de pedagogie școlară*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
9.Păun, Emil (1999). *Școala – abordare sociopedagogică*. Iași: Editura Polirom.
10.Vrasmaș, Ecaterina (2002). *Consilierea și educația părinților*. București: Editura Aramis.
11.Agabrian, Mircea (2005). *Parteneriate școală–familie–comunitate*. București: Institutul European.

ROLUL CONTINUITĂȚII PEDAGOGICE ȘI AL COLABORĂRII EDUCAȚIONALE ÎN INTEGRAREA COPILULUI ÎN NOI CONTEXTE ȘCOLARE

Prof. Ed. Timpurie, Turtușan Leorița Lăcrămioara
Școala Gimnazială Băișești, G.P.N. Băișești

Fiecare etapă de școlaritate aduce pentru copil schimbări de ritm, de relaționare și de organizare a activității de învățare. Modul în care aceste schimbări sunt pregătite și susținute influențează adaptarea copilului, starea sa de siguranță și disponibilitatea pentru integrare în noul context educațional. Din această perspectivă, tranziția școlară trebuie privită ca un proces care are nevoie de continuitate, echilibru și intervenție pedagogică adecvată.

În plan educațional, reușita acestei treceri depinde de felul în care adulții implicați în formarea copilului înțeleg nevoile sale de dezvoltare și construiesc experiențe de învățare coerente de la o etapă la alta. Constantin Cucoș subliniază importanța raportării acțiunii educative la particularitățile reale ale copilului și la contextul concret în care acesta evoluează (Cucoș, 2014). În acest cadru, continuitatea educațională devine un factor important în susținerea unei tranziții echilibrate între diferite medii ale școlarității.

Problematica tranziției este importantă deoarece această etapă poate influența modul în care copilul se raportează ulterior la școală, la cerințele educaționale și la propria capacitate de adaptare. Un început bine susținut favorizează formarea încrederii, a autonomiei și a unei relații pozitive cu mediul de învățare. În schimb, o trecere insuficient pregătită poate genera nesiguranță, reținere sau dificultăți de integrare care se reflectă în participarea școlară.

Din acest motiv, este necesară o abordare pedagogică atentă, care să urmărească atât înțelegerea particularităților psihopedagogice ale copilului aflat în tranziție, cât și construirea unor legături funcționale între familie, grădiniță și școală. Continuitatea educațională nu înseamnă doar succesiunea unor etape, ci organizarea unui parcurs coerent, în care experiențele copilului sunt valorificate, iar schimbările sunt gestionate gradual și echilibrat.

În cele ce urmează, accentul va fi pus pe principalele dimensiuni care susțin această continuitate, de la specificul psihopedagogic al copilului aflat în perioadă de tranziție până la rolul factorilor educaționali și la câteva intervenții practice care pot facilita integrarea sa în noile contexte ale școlarității.

1. Particularitățile psihopedagogice ale copilului aflat în tranziție

Perioada de tranziție de la un mediu educațional la altul trebuie înțeleasă ca o etapă de reorganizare progresivă a comportamentelor, relațiilor și reacțiilor copilului în raport cu noile cerințe ale școlarității. În astfel de momente, copilul este pus în situația de a se adapta unui alt program, unor reguli diferite, unor forme noi de interacțiune și unor așteptări mai clar formulate din partea adulților. Din punct de vedere pedagogic, această etapă nu poate fi tratată uniform, deoarece reacțiile copilului sunt strâns legate de nivelul său de dezvoltare, de experiențele anterioare și de contextul familial și educațional în care se formează.

Una dintre trăsăturile importante ale copilului aflat în tranziție este nevoia de siguranță afectivă și de stabilitate. Adaptarea la un mediu nou este susținută atunci când copilul întâlnește adulți disponibili, repere clare și o atmosferă predictibilă. În lipsa acestora, pot apărea reacții de neliniște, ezitare, retragere, opoziție sau dificultăți de separare. Aceste manifestări nu trebuie interpretate în mod negativ, ci înțelese ca expresii firești ale efortului de acomodare. De aceea, cadrul didactic are

responsabilitatea de a observa cu atenție comportamentul copilului și de a construi un climat care să îi inspire încredere și disponibilitate pentru participare.

Un alt aspect definitoriu îl reprezintă ritmul individual de adaptare. Nu toți copiii răspund la fel în fața schimbării. Unii se acomodează rapid și manifestă curiozitate, inițiativă și deschidere spre nou, în timp ce alții au nevoie de timp, de sprijin suplimentar și de contexte mai bine structurate pentru a se integra. Din această perspectivă, intervenția pedagogică trebuie să fie flexibilă și diferențiată. Ioan Nicola evidențiază faptul că organizarea procesului educativ trebuie raportată la particularitățile de vârstă și individuale ale copilului, întrucât eficiența educației depinde de adecvarea demersului formativ la nivelul real de dezvoltare al acestuia (Nicola, 2003).

Tranziția implică și o dimensiune socială importantă. Copilul trebuie să își construiască relații noi cu adulții și cu grupul de copii, să înțeleagă regulile de conviețuire, să învețe să coopereze, să aștepte, să ceară ajutor și să își exprime adecvat nevoile. Integrarea într-un colectiv nou nu se produce instantaneu, ci prin interacțiuni repetate și prin experiențe pozitive de apartenență. De aceea, perioada de început are o valoare deosebită pentru formarea sentimentului de încredere și pentru consolidarea unei relații pozitive cu mediul educațional.

În același timp, copilul aflat în tranziție se află într-un proces de ajustare și față de activitatea de învățare propriu-zisă. Noul mediu poate solicita mai multă atenție, un grad mai mare de autonomie, respectarea unor sarcini și asumarea unor responsabilități simple. Pentru ca această schimbare să fie echilibrată, este necesar ca cerințele să fie introduse treptat, explicate clar și susținute prin activități accesibile. Reușitele mici, încurajarea și experiențele pozitive de participare contribuie la dezvoltarea încrederii în sine și la formarea unei atitudini favorabile față de școală.

Constantin Cucoș subliniază că actul educativ trebuie construit în acord cu specificul copilului și cu nevoile sale reale de dezvoltare, pentru ca influențele formative să fie eficiente și echilibrate (Cucoș, 2014). În cazul copilului aflat în tranziție, această idee are o relevanță deosebită, deoarece succesul adaptării depinde tocmai de capacitatea adulților de a înțelege ceea ce copilul poate susține la un moment dat și de a-i oferi sprijinul necesar.

Prin urmare, particularitățile psihopedagogice ale copilului aflat în tranziție impun o abordare atentă, bazată pe răbdare, observație și adecvare pedagogică. Înțelegerea nevoii de siguranță, a ritmului individual de adaptare, a dificultăților de integrare socială și a modului în care copilul se raportează la noile cerințe școlare reprezintă baza pentru construirea unei continuități educaționale reale. Numai în aceste condiții trecerea de la un mediu al școlarității la altul poate deveni o experiență firească și formativă.

2. Continuitatea educațională între familie, grădiniță și școală

Continuitatea educațională reprezintă o condiție importantă pentru ca trecerea copilului între diferite medii ale școlarității să se realizeze în mod echilibrat. Atunci când familia, grădinița și școala transmit repere apropiate ca sens și urmăresc obiective formative compatibile, copilul resimte mai puțin ruptura dintre etape și se adaptează mai ușor la noile cerințe. Din perspectivă pedagogică, această continuitate presupune coerență în modul de raportare la copil, în tipul de sprijin oferit și în organizarea experiențelor de învățare.

Familia are un rol esențial în pregătirea copilului pentru schimbare. Primele atitudini față de școală, față de reguli, față de învățare și față de relația cu adultul se conturează în mediul familial. Atunci când părinții susțin copilul prin încurajare, printr-un climat afectiv echilibrat și prin valorizarea experiențelor școlare, ei contribuie la formarea unei baze emoționale stabile pentru integrarea într-un nou context educațional. În același timp, familia poate sprijini continuitatea prin formarea unor

deprinderi simple, prin respectarea unui program relativ constant și prin cultivarea autonomiei potrivite vârstei.

Grădinița și școala au responsabilitatea de a transforma această trecere într-un proces firesc, nu într-o ruptură bruscă. Continuitatea dintre cele două medii se construiește atunci când copilul întâlnește practici educaționale care valorifică experiențele sale anterioare și îl conduc treptat spre cerințe noi. Activitățile de familiarizare cu spațiul școlar, contactul cu viitorul cadru didactic, păstrarea unor forme accesibile de lucru și introducerea graduală a sarcinilor contribuie la reducerea nesiguranței și la consolidarea încrederii copilului. În această logică, trecerea spre școală trebuie să fie pregătită și susținută prin măsuri care dau copilului sentimentul de continuitate și de stabilitate.

Un element central al continuității educaționale este comunicarea dintre factorii implicați. Relația dintre părinți și cadrele didactice trebuie să fie una deschisă, constantă și orientată spre nevoile reale ale copilului. Informațiile privind ritmul de adaptare, reacțiile emoționale, nivelul de autonomie, dificultățile de integrare sau progresele observate pot ajuta la construirea unor intervenții mai potrivite. Atunci când adulții comunică eficient și urmăresc aceleași repere formative, copilul primește mesaje coerente și își construiește mai ușor sentimentul de siguranță.

Continuitatea educațională se reflectă și în climatul relațional în care copilul este integrat. Diferențele dintre mediile educaționale există și sunt firești, însă ele nu trebuie să fie resimțite de copil ca o schimbare radicală și greu de gestionat. O atitudine calmă, cerințe formulate clar, reguli explicate accesibil și disponibilitatea adultului de a oferi sprijin în primele etape ale adaptării creează condiții favorabile pentru integrare. Emil Păun evidențiază importanța mediului educațional și a relațiilor instituționale în formarea conduitei copilului, ceea ce arată că succesul adaptării depinde și de calitatea contextului în care acesta este primit și susținut (Păun, 1999).

În același timp, continuitatea nu înseamnă menținerea neschimbată a tuturor formelor de activitate, ci trecerea graduală spre noi cerințe. Copilul trebuie ajutat să înțeleagă că fiecare etapă aduce experiențe diferite, dar că acestea se leagă între ele și pot fi parcurse cu sprijin. De aceea, este important ca mediile educaționale să valorifice ceea ce copilul știe deja, să recunoască experiențele sale anterioare și să construiască pe această bază noi achiziții și noi forme de participare.

Prin urmare, continuitatea educațională dintre familie, grădiniță și școală susține adaptarea copilului prin coerență, comunicare și sprijin progresiv. Atunci când această continuitate este realizată în mod conștient, copilul reușește să treacă mai ușor de la un mediu la altul, să își păstreze încrederea și să își formeze o relație echilibrată cu școala și cu activitatea de învățare.

3. Practici educaționale și intervenții concrete care susțin integrarea copilului

Integrarea copilului într-un nou mediu al școlarității este susținută prin intervenții educaționale clare, constante și adaptate nivelului său de dezvoltare. În această etapă, importantă este nu doar organizarea activităților, ci și felul în care copilul este ajutat să înțeleagă schimbarea, să capete încredere și să se raporteze pozitiv la noul context.

Un rol important îl au măsurile care fac trecerea mai ușor de înțeles și de parcurs pentru copil. Familiarizarea treptată cu spațiul educațional, cunoașterea cadrului didactic, prezentarea rutinei zilnice și introducerea progresivă a cerințelor contribuie la reducerea nesiguranței. În același timp, activitățile de grup, jocurile de cunoaștere, sarcinile accesibile și încurajarea reușitelor mici sprijină integrarea în colectiv și dezvoltarea încrederii în sine. La fel de importantă este și observarea atentă a comportamentului copilului, pentru ca eventualele dificultăți de adaptare să fie identificate la timp, iar intervențiile să poată fi ajustate în funcție de nevoile sale reale.

De asemenea, susținerea autonomiei are un rol important în procesul de integrare. Copilul trebuie încurajat să își organizeze activitatea, să respecte pașii unor sarcini simple, să își gestioneze

obiectele personale și să solicite ajutor atunci când întâmpină dificultăți. Aceste conduite se formează treptat, prin exercițiu, ghidaj și feedback pozitiv, iar consolidarea lor contribuie la creșterea siguranței de sine și la o participare mai activă în noul mediu școlar.

Prin urmare, practicile educaționale care susțin integrarea copilului trebuie să urmărească echilibrul dintre sprijin, claritate și progres gradual. Atunci când schimbarea este însoțită de repere stabile, de încurajare și de intervenții adecvate, copilul se adaptează mai ușor și își poate construi o relație pozitivă cu noul mediu educațional.

4. Concluzie

Trecerea copilului între diferite medii ale școlarității trebuie înțeleasă ca un proces educațional care solicită atenție, coerență și susținere graduală. Adaptarea nu depinde doar de capacitatea copilului de a răspunde la schimbare, ci și de felul în care adulții organizează această schimbare și creează condiții favorabile pentru integrare. Atunci când particularitățile copilului sunt înțelese corect, iar experiențele sale sunt valorificate într-un parcurs coerent, tranziția devine mai echilibrată și mai puțin dificilă.

Continuitatea educațională dintre familie, grădiniță și școală, alături de intervențiile pedagogice concrete, oferă copilului repere stabile și îl ajută să își construiască treptat siguranța necesară pentru a se adapta. În acest fel, noul mediu nu mai este perceput ca o ruptură, ci ca o etapă firească a dezvoltării sale. O tranziție bine susținută contribuie la formarea unei relații pozitive cu școala și la consolidarea premiselor pentru evoluția educațională ulterioară.

Bibliografie

1. Cucoș, Constantin, 2014, *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași.
2. Nicola, Ioan, 2003, *Tratat de pedagogie școlară*, Editura Aramis, București.
3. Păun, Emil, 1999, *Şcoala. Abordare sociopedagogică*, Editura Polirom, Iași.

ROLUL GRĂDINIȚEI, FAMILIEI ȘI COMUNITĂȚII ÎN EDUCAȚIA COPIILOR

Prof. Turza Elena
G.P.P. „Căsuța piticilor”-Gura Humorului

Educaţia, ca proces orientat spre împlinirea spirituală a fiinţei şi a comunităţii, presupune participare, trăire, comunicare precum şi o cunoaştere profundă a evoluţiilor ce au avut loc în ultima perioadă. Prin urmare, modul de dezvoltare al lumii contemporane este legat în mare măsură, de modul în care educaţia poate să satisfacă cerinţele acestei dezvoltări. Unul dintre răspunsurile educaţiei la această evoluție este constituit din inovaţiile în conceperea şi derularea proceselor educative şi reorientarea către comunitate.

După ani de zile de încercări şi experimente pe seama cadrelor didactice şi a copiilor, experimente care au dus la o încărcare excesivă a programelor şi manualelor, ca şi a programului general al fiecărui copil care s-a văzut în postura de a învăţa mult şi inutil, se zăreşte la orizontul învăţământului românesc o schimbare reală, schimbare care vine din aria extracurriculară a activităţii şcolare şi care evident că se manifestă cu succes, de ceva vreme la nivelul învăţământului preşcolar.

Această schimbare a venit o dată cu implementarea proiectelor educaţionale, ca părţi ale programelor naţionale educaţionale.

Proiectele educaţionale, care se desfăşoară la nivelul nostru de învăţământ, definesc legătura grădiniţei cu întreaga comunitate din care facem parte şi asigură puntea de legătură între interiorul şi exteriorul unităţii de învăţământ.

Proiectele educaţionale pot fi categorisite astfel:

- proiecte educaţionale care fac parte din marile programe naţionale educaţionale: „Să citim pentru mileniul III”, „Eco-grădiniţa”, „Kalocagatia”etc.;
- proiecte educaţionale care fac parte din noile educaţii: educaţia pentru pace, educaţia nutriţională, educaţia pentru timpul liber, educaţia pentru respectarea drepturilor omului, educaţia pentru participare şi democraţie, educaţia demografică, educaţia pentru comunicare şi pentru mass-media, educaţia economică şi casnică modernă, educaţia pentru o nouă ordine internaţională, educaţia comunitară, etc.;
- proiecte educaţionale comunitare; proiecte care se aliază proiectelor pe care le derulează comunităţile locale prin instituţiile sale şi la care se pot afilia şi grădiniţele sau şcolile din comunitate;

Strategiile de lucru cu preşcolarii sunt extrem de diverse şi ţin de activitatea principală a proiectului: vizite, excursii, întâlniri, concursuri, confecţionarea de diferite obiecte, oferirea de obiecte în dar, spectacole, audiţii, vizionări, participarea la diferite manifestări etc. Important este ca explicaţiile clare, implicarea lor după posibilităţi şi aprecierea pozitivă a rezultatelor să fie urmate de o afinitate a copilului pentru acel gen de activitate.

Activităţile trebuie să fie antrenante pentru copii, vesele, plăcute, să nu-i obosească şi să nu le perturbe programul obişnuit.

Familia nu este greu de implicat în asfel de manifestări pentru că grija părinţilor este de a-şi face copiii fericiţi.

Partenerii educaţionali sunt mai greu de convins, nu să participe ci să se implice mai mult prin asigurarea de condiţii optime, prin aducerea de specialişti, prin conceperea unor surprize plăcute

pentru copii, prin sponsorizarea de excursii sau prin contribuţii la modernizarea bazei materiale a grădiniţei, Credinţa noastră este aceea că implicarea partenerilor va fi mai mare după primele manifestări în care vom dovedi seriozitatea cu care ne-am implicat în proiect.

Un alt aspect care trebuie menţionat este acela că şi aici poate interveni superficialitatea şi derularea pe hârtie a proiectului şi de aceea educatoarele din grădiniţa noastră au considerat util şi practic să se implice într-un proiect comunitar cu ecou real nu numai în rândul copiilor şi elevilor ci mai ales în rândul comunităţii locale, proiect cu denumirea „OBICEIURI şi TRADIŢII". De asemenea, ne-am implicat în acest proiect comunitar pentru că ideea ni s-a părut salutară, dat fiind faptul că păstrarea tradiţiilor populare locale este cu siguranţă una din salvările satului românesc, cu atât mai mult cu cât Bucovina păstrează un adevărat tezaur de tradiţii şi obiceiuri de profundă rezonanţă românească.

Toate acţiunile noastre au avut drept ţintă proiectarea şi derularea unor manifestări cu eficienţă maximă;

Oportunităţile care au făcut posibilă implementarea proiectului au fost:

- existenţa interesului comunităţii locale;
- păstrarea tradiţiilor de către cetăţeni;
- interesul copiilor pentru obiceiurile şi tradiţiile populare;
- existenţa Muzeului Obiceiurilor Populare;
- existenţa în fiecare gospodărie a unui mic tezaur cu obiecte specifice tradiţiilor locale;

Convenţiile de colaborare au cuprins o arie largă de parteneri: Şcoala, Primăria, Muzeul, Biserica, familiile copiilor, parteneri care au fost încântaţi că avem interese comune şi care au promis să se implice activ în acţiunile programate.

Evident că programarea acţiunilor a ţinut cont de vârsta copiilor şi nivelul lor de înţelegere, de nivelul deprinderilor pe care le au dar şi de posibilităţile de dezvoltare care există.

În grădiniţă am amenajat un colţ care evidenţiază implicarea noastră în proiect, colţ care se va îmbunătăţi pe parcursul derulării lui. Portofoliul proiectului va cuprinde aspecte din toate activităţile sub diferite forme: fotografii, pliante, materiale confecţionate de copii şi elevi, etc.

Sperăm ca prin derularea acestui proiect educaţional să îmbunătăţim interrelaţionarea cu partenerii locali, să punem bazele unei cât mai bune integrări a copiilor în societate şi să popularizăm pe o arie cât mai extinsă experienţa pozitivă a grădiniţei noastre.

Bibliografie:

- Dumitrana M, -„Copilul, familia, grădinița", Editura Compania, 2000
- Anicuța Todea, Diana-Crina Marin, Mustață-Dacia Bocos, Maria Sofia Pintea,- „Parteneriatul educațional școală -familie", Editura Presa Universitară Clujeană, 2021

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE ADAPTARE TREPTATĂ ȘI MODALITĂȚI DE PARTENERIAT CARE FACILITEAZĂ TRANZIȚIA UȘOARĂ A COPILULUI LA DIFERITE MEDII ALE ȘCOLARITĂȚII

Prof. ed. timpurie: Ursu Ana-Maria
Școala Gimnazială Dorna Arini GPP

Introducere

Tranziția copilului între diferite etape ale școlarității (familie – creșă – grădiniță – școală) reprezintă un moment esențial în dezvoltarea sa emoțională, socială și cognitivă. Această perioadă poate genera anxietate, nesiguranță și dificultăți de adaptare, mai ales în absența unor strategii educaționale adecvate.

Adaptarea treptată și realizarea unui parteneriat eficient între familie și instituțiile de învățământ contribuie semnificativ la crearea unui climat sigur și favorabil dezvoltării copilului. Rolul cadrului didactic devine astfel esențial în facilitarea unei tranziții line și armonioase.

1. Conceptul de adaptare școlară și importanța acesteia

Adaptarea școlară reprezintă procesul prin care copilul își dezvoltă capacitatea de a face față cerințelor unui nou mediu educațional, implicând ajustări la nivel emoțional, comportamental și social.

O adaptare reușită presupune:

- formarea sentimentului de siguranță;
- dezvoltarea încrederii în sine;
- stabilirea relațiilor cu colegii și educatoarea;
- asumarea unor reguli și rutine noi.

În lipsa unei adaptări eficiente pot apărea:

- anxietate de separare;
- refuzul frecventării grădiniței/școlii;
- dificultăți de integrare în colectiv.

2. Strategii educaționale de adaptare treptată

Adaptarea trebuie realizată progresiv, respectând ritmul individual al fiecărui copil. Printre cele mai eficiente strategii se numără:

2.1. Adaptarea graduală (perioada de acomodare)

- program redus în primele zile;
- prezența părintelui în apropiere (acolo unde este posibil);
- creșterea treptată a timpului petrecut în instituție.

2.2. Crearea unui climat emoțional securizant

- utilizarea unui ton cald și încurajator;
- stabilirea unei relații afective educator–copil;
- validarea emoțiilor copilului („Înțeleg că îți este dor de mama”).

2.3. Rutine clare și predictibile

- stabilirea unui program zilnic constant;
- anunțarea activităților într-o ordine logică;
- folosirea simbolurilor vizuale (calendar, panou zilnic).

2.4. Activități ludice de integrare

- jocuri de cunoaștere și socializare;
- activități pe centre de interes;
- jocuri de rol care reduc anxietatea.

2.5. Utilizarea obiectelor de tranziție

- jucărie preferată adusă de acasă;
- obiecte familiare care oferă siguranță emoțională.

2.6. Încurajarea autonomiei

- implicarea copilului în activități simple;
- responsabilități mici (strângerea materialelor);
- consolidarea încrederii în propriile abilități.

3. Modalități de parteneriat educațional

Un parteneriat eficient între grădiniță/școală și familie este esențial pentru succesul adaptării copilului.

3.1. Comunicarea constantă cu părinții

- discuții zilnice sau săptămânale;
- informări privind evoluția copilului;
- transmiterea de recomandări pentru acasă.

3.2. Ședințe și întâlniri tematice

- întâlniri de informare privind adaptarea;
- consiliere parentală;
- prezentarea rutinei zilnice.

3.3. Activități comune părinți–copii

- ateliere creative;
- evenimente tematice;
- zile deschise.

3.4. Caietul de comunicare / grupuri online

- transmiterea mesajelor rapide;
- fotografii și feedback despre activități;
- menținerea legăturii permanente.

3.5. Consilierea părinților

- sprijin în gestionarea anxietății copilului;
- recomandări privind rutina de acasă;
- susținerea unei atitudini pozitive față de școală.

4. Rolul cadrului didactic în facilitarea tranziției

Cadrul didactic are un rol central în acest proces, fiind mediator între copil și noul mediu educațional.

Responsabilitățile sale includ:

- observarea comportamentului copilului;
- adaptarea strategiilor în funcție de nevoile individuale;
- colaborarea cu familia;
- crearea unui mediu incluziv și empatic.

Un educator eficient:

- manifestă răbdare și empatie;
- utilizează metode interactive;

- oferă sprijin emoțional constant.

5. Concluzii

Tranziția copilului între diferite medii educaționale este un proces complex, dar esențial pentru dezvoltarea armonioasă a acestuia. Aplicarea unor strategii educaționale adaptate și construirea unui parteneriat solid cu familia contribuie la reducerea stresului și la creșterea gradului de integrare.

O adaptare reușită înseamnă un copil echilibrat emoțional, curios și deschis către învățare, pregătit să facă față noilor provocări educaționale.

Bibliografie

- ✓ Cucoș, C. – *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași
- ✓ Ionescu, M., Radu, I. – *Didactica modernă*, Editura Dacia
- ✓ Vrasmaș, E. – *Educația timpurie*, Editura Aramis
- ✓ Ministerul Educației – *Curriculum pentru educație timpurie*
- ✓ Neacșu, I. – *Metode și tehnici de învățare eficientă*, Editura Polirom

PARTENERIATUL GRĂDINIȚĂ – FAMILIE, CHEIA DEZVOLTĂRII COPILULUI

Prof. Vranciuc Delia Elena
Școala Gimnaziala „Ioan Ciurea” ,
structura G.P.P. „Dumbrava Minunată”

„Cu cât cunoaștem mai bine familiile copiilor, cu atât mai eficient va fi parteneriatul grădiniță-familie”.

Pornind de la citatul de mai sus se evidențiază importanța relației strânse dintre mediul familial și cel educațional în procesul de formare a copilului. Cunoașterea contextului în care copilul crește, dar totodată și a valorilor și a obiceiurilor familiale care permit cadrelor didactice să adapteze demersul educativ în funcție de nevoile reale ale acestuia. În același timp, o comunicare deschisă și sinceră între părinți și educatori creează premisele unei colaborări eficiente, bazate pe încredere și respect reciproc. Astfel, parteneriatul grădiniță–familie devine un element esențial în susținerea dezvoltării armonioase a copilului, contribuind la integrarea sa cu succes în mediul social și educațional.

Dezvoltarea armonioasă a copilului reprezintă un obiectiv esențial atât pentru familie, cât și pentru instituțiile de educație timpurie. În acest context, parteneriatul dintre grădiniță și familie devine un factor decisiv în formarea personalității copilului, contribuind la dezvoltarea sa cognitivă, emoțională și socială. Colaborarea eficientă dintre educatori și părinți asigură un mediu stabil și coerent, în care copilul se poate dezvolta în mod echilibrat.

Familia este primul mediu educațional al copilului, locul unde acesta învață primele valori, norme și comportamente. Pe de altă parte, grădinița vine în completarea acestui proces, oferind un cadru organizat, bazat pe principii pedagogice, în care copilul își dezvoltă abilități sociale și intelectuale. Atunci când cele două medii colaborează, copilul beneficiază de continuitate și coerență în educație, ceea ce îi oferă siguranță și încredere.

Un parteneriat eficient presupune comunicare constantă și deschisă între părinți și educatori. Prin întâlniri periodice, discuții individuale sau activități comune, părinții sunt informați despre progresul copilului și pot contribui activ la procesul educativ. În același timp, educatorii pot înțelege mai bine nevoile și particularitățile fiecărui copil, adaptând metodele de predare în consecință.

De asemenea, implicarea părinților în activitățile grădiniței are un impact pozitiv asupra copilului. Participarea la serbări, ateliere sau proiecte educaționale consolidează relația dintre copil, familie și mediul educațional. Copilul simte sprijinul ambelor părți, ceea ce îi crește motivația și dorința de a învăța.

Un alt aspect important al acestui parteneriat este modelul de comportament oferit copilului. Atunci când părinții și educatorii colaborează și comunică respectuos, copilul învață, prin exemplu, importanța cooperării, a respectului reciproc și a responsabilității.

În concluzie, parteneriatul grădiniță–familie reprezintă cheia unei dezvoltări armonioase a copilului. Prin colaborare, comunicare și implicare activă, cele două părți contribuie la formarea unei personalități echilibrate și la pregătirea copilului pentru etapele viitoare ale vieții. Investiția în acest parteneriat este, de fapt, o investiție în viitorul copilului.

Bibliografie:

1. Cuznețov Larisa, Pedagogia și psihologia familiei. Suport de curs. Chișinău, 2014.
2. Mitrofan, I., Mitrofan, N. Familia de la A ... la Z. Mic dicţionar al vieţii de familie, Bucureşti, 1991.
3. Păun, E., Cunoaşterea copilului, Bucureşti,E.D.P.1972.
4. Stănciulescu, E. , Sociologia educaţiei familiale. – Iaşi: Collegium, Polirom, 2002, vol.1.
5. http://didactica.genesis.ro/rolul-familiei-educatia-copilului/
6. http://jurnalspiritual.eu/familia-si-rolul-ei-in-viata-copiilor/

ADAPTAREA TREPTATĂ LA ȘCOLARITATE PRIN PARTENERIATUL GRĂDINIȚĂ – ȘCOALĂ

Prof. Zetu-Ungureanu Greta-Magda
G.P.N. „Voinicelul” Fălticeni

Parteneriatul educațional este forma de comunicare, cooperare și colaborare în sprijinul copilului la nivelul procesului educațional. El presupune o unitate de cerințe, opțiuni, decizii și acțiuni educative între factorii educaționali.

Parteneriatul educațional se desfășoară permanent și împreună cu actul educațional propriu-zis.

El se referă la cerința ca proiectarea, decizia, acțiunea și evaluarea în educație să fie realizate în cooperare și colaborare dintre instituții, influențe și agenți educaționali.

Conceptul de parteneriat educațional are valoare de principiu în pedagogie și este o extensie de la principiul unității cerințelor în educație.

Învăţământul preşcolar se prezintă ca cea mai largă, modernă şi adecvată măsură în serviciul copilului în vederea pregătirii lui pentru şcoală şi a valorificării potenţialului biopsihic de care dispune fiecare fiinţă umană.Reprezintă din acest punct de vedere piatra de temelie, premisa dezvoltării ulterioare, baza de la care se porneşte în construirea personalităţii fiecărui viitor cetăţean.

Pregătirea copilului pentru şcoală este considerată tot mai mult „funcţia majoră” obiectivul formativ final al activităţii instructiv-educative din grădiniţă.

Educaţia presupune deopotrivă dragoste şi competenţă.O privire retrospectivă asupra învăţământului preşcolar ne relevă faptul că şcoala românească a dat ţării educatoare bine pregătite, sensibile la frumos, cu tact pedagogic, angajate conştient în această activitate nobilă şi plină de migală, care vizează pregătirea copilului pentru şcoală, pentru viaţă.

În cele ce urmează îmi propun să abordez un aspect legat de optimizarea integrării copilului în şcoală şi a unui debut şcolar bun. Am în vedere constituirea, încă din preşcolaritate, a unor reprezentări sociale despre mediul şcolar care joacă rolul unor mediatori subiectivi care influenţează felul de a percepe, a selecta, a evalua, a alege şi hotărî rapoturile copilului cu acest nou mediu.

Pregătirea copilului pentru şcoală şi, în general, pentru viaţă, se realizează în mod progresiv, începând din primii ani ai existenţei şi se continuă, intensificându-se în grădiniţă pentru că numai într-un proces organizat se poate realiza punerea de acord a nivelului de dezvoltare psihică cu cerinţele mereu sporite pe care le solicită şcoala.

Intrarea în clasa pregătitoare necesită o anumită maturizare a copilului, pentru a se putea integra regimului şcolar fără dificultăţi deosebite.

Chiar dacă mai există greutăţi trebuie să remarcăm preocuparea educatoarelor pentru pregătirea copiilor în vederea integrării în activitatea şcolară. Multe din problemele rămase încă nerezolvate în programe sau în planurile de învăţământ şi-au găsit rezolvarea în activitatea educatoarelor.

Se impune, în continuare, în mod deosebit, o mai strânsă corelare între conţinutul învăţământului preşcolar şi a celui primar. Învăţătorii recunosc întotdeauna că se lucrează mai uşor cu copii care au urmat învăţământul preşcolar pentru că aceştia au o serie de deprinderi formate din grădiniţă. În situaţia în care poţi să ai o clasă pregătitoare formată din copii care au frecventat grădiniţa, perioada preabecedară se scurtează simţitor şi se poate acorda mai mult timp perioadei de învăţare a literelor.

Pentru ca elevul să treacă mai uşor de la activitatea de tip preşcolar la activitatea şcolară este necesar ca fiecare învăţător, care predă la clasa pregatitoare, să cunoască specificul activităţilor organizate cu preşcolarii şi performanţele copiilor iar educatoarele să cunoască cerinţele clasei pregatitoare, pentru că primul trebuie să ştie de unde porneşte, iar cealaltă unde să ajungă.

În acest sens am încheiat un parteneriat educaţional între G.P.N. „Scufiţa Roşie" Fălticeni şi Şcoala Gimnaziala „Ioan Ciurea"clasele a IV a, activitate cuprinsă în proiectul de colaborare „Să ne cunoaştem învăţând împreună". Am privit parteneriatul ca o colaborare reciproc avantajoasă şi de sprijin între cele două instituţii de învăţământ, încheiat sub forma unui protocol, în care partenerii se angajează să întreprindă anumite acţiuni şi să atingă anumite scopuri în beneficiul copiilor, acest parteneriat bazându-se pe ideea de beneficiu pentru toţi.

Pe măsura derulării parteneriatului s-au dezvoltat diferite niveluri de implicare şi activităţi ce au inclus în primul rând sprijinirea directă a copilului, centrată pe învăţarea individuală în alte condiţii decât în grădiniţă sau chiar forme de colaborare bazate pe promovarea unor tipuri specifice de schimbări în sistem.

Pentru ca parteneriatul să fie de calitate am urmărit să răspundă unor principii:

- Stabilirea unui sistem comun de management şi comunicare în cadrul parteneriatului pentru a asigura viabilitatea acestuia;
- Definirea clară atât de către grădiniţă cât şi de şcoală a beneficiilor obţinute din această colaborare;
- Toate activităţile să aibă obiective clare de învăţare din curriculum pentru copiii participanţi şi să fie monitorizate, evaluate şi înregistrate pentru a sprijini dobândirea de cunoştinţe, abilităţi şi competenţe de bază în vederea pregătirii pentru şcoală.

Voi arăta, în cele ce urmează, motivul care ne-a făcut să credem că „nimic nu-i întâmplător", voi vorbi despre frumoasele şi rodnicele noastre întâlniri de aici şi de acolo, despre ce-am învăţat şi ce-am înţeles, despre prietenie, curaj, optimism, bucuria de a trăi, competiţie şi colaborare.

În vederea cunoaşterii copiilor şi abordării celor mai eficiente metode pentru adaptarea acestora la specificul activităţii şcolare, am desfăşurat împreună cu elevii ample acţiuni ce au cuprins mese rotunde cu participarea unor metodişti, formatori, psihologi, vizite, activităţi practice, programe artistice.

Astfel au fost prezentate materiale cu referire la:

- „Eficienţa demersului educaţional prin cunoaşterea copilului la intrarea în şcoală";
- „Evoluţia limbajului la copilul preşcolar, calea spre integrarea şcolară";
- „Încurajarea creativităţii la vârsta preşcolară";
- „Jocul-activitate didactică";
- „Unele probleme privind şcolarizarea copiilor de şase ani".

În urma audierii şi a discuţiilor pe marginea acestor materiale, în care au fost abordate metodele şi procedeele cele mai eficiente, învăţătorii şi educatoarele au reuşit să se familiarizeze cu particularităţile psiho-pedagogice a copiilor atât de vârsta preşcolară cât şi şcolară. De obicei, pentru lacunele întâlnite la elevii clasei I, se dă vina pe educatoare în loc să se găsească soluţii ameliorative. Adevărul este că li se cere copiilor, sub aspect cantitativ, mult mai mult decât sunt posibilităţile lor de înţelegere şi de învăţare, iar deseori nu sunt pregătiţi pentru gradul de dificultate cu care se confruntă în procesul educativ din diferite momente.

Contradicţiile dintre solicitările externe şi posibilităţile interne sunt cauze majore ale adptării dificile. Datorită particularităţilor psihice de vârstă, pragul cu cele mai multe dificultăţi adaptative este trecerea de la învăţământul preşcolar la cel primar.

S-au desfăşurat acţiuni comune cu prilejul diverselor evenimente pe parcursul anului şcolar:

1. „Carnavalul toamnei”- activitate desfăşurată la Clubul copiilor şi elevilor;
2. „Sărbătorile iernii”- confecţionare de măşti şi podoabe pentru sărbătorile de iarnă;
3. „Eminescu şi copiii- activitate desfăşurată la biblioteca şcolii;
4. „Mamă bună, mamă iubitoare” – activitate practică în vederea confecţionării de felicitări;
5. „Oul de Paşte” – tradiţii populare româneşti – activitate practică;
6. „De ziua noastră” – întreceri sportive, desene pe asfalt, program artistic, carnaval.

Ca obiective generale urmărite în cadrul acestor acţiuni pot aminti:

- Formarea şi dezvoltarea abilităţilor sociale care să conducă la maturitatea psihosocială;
- Capacitatea de a se detaşa, de a căpăta independenţă în contextul mediului înconjurător, prezentând echilibru, maturitate, stabilitate, rezistenţă la dificultăţi, dobândind capacităţi şi cât mai multe resurse de adaptare şi integrare socială;
- Stabilirea unor relaţii interpersonale corecte, diferenţiate în funcţie de vârstă, statut, situaţii concrete;
- Cunoaşterea şi respectarea normelor de bună convieţuire a codului bunelor maniere (politeţe, stimă, respect).

Ca obiective specifice ne-am propus: copilul să poată:

- Să lucreze în echipă;
- Să dobândească încrederea în sine şi în ceilalţi, precum şi respectul de sine şi faţă de ceilalţi;
- Să stabilească un sistem propriu de comunicare cu covârsnicii;
- Să se joace şi să înveţe împreună cu ceilalţi, să-şi asume atribuţii şi roluri în echipă;
- Să îşi dezvolte sentimentul de empatie şi capacitatea de a-şi controla emoţiile.

Aceste activităţi au favorizat incitarea la gândire şi stimularea potenţialului copiilor, folosindu-se din plin învăţarea dirijată, dar şi cea spontană, facilitând o mai bună comunicare între copii aceştia fiind încurajaţi în a dobândi instrumentele cognitive necesare intrării în clasa I. Întreaga ambianţă din cadrul acestor activităţi desfăşurate în comun au oferit copiilor oportunităţi multiple de manifestare a potenţialităţilor şi le-a asigurat răspunsuri adecvate la întrebările pe care le-au pus.

Materialul didactic a fost selectat corespunzător nivelului de înţelegere al copilului, pentru a stimula cunoaşterea şi curiozitatea sa. Astfel li s-au oferit multiple posibilităţi să audă, să vadă, să pipăie, să modeleze, să decupeze, să manevreze obiecte, să denumească, să clarifice, să comunice.

Posibilităţile de a oferi copiilor experienţe de învăţare sunt multiple, însă capacitatea educatoarei de a organiza învăţarea, de a identifica cele mai bune metode care pot fi implicate şi puterea ei creativă de a realiza contexte simbiotice adecvate joacă un rol imens. Important este să se ţină seama de preferinţele şi interesele copilului. Organizând copilului experienţe complexe de învăţare se înlesneşte un transfer pe orizontală, deschis valorilor educaţiei permanente, se fac progrese de la diversitate spre unitatea cunoştinţelor care exprimă, în fond, unitatea cunoaşterii cerută de unitatea în diversitatea existenţei.

Din cele arătate se observă clar că este indispensabilă legătura dintre grădiniţă şi şcoala primară. Adaptarea corespunzătoare a copiilor la activitatea de învăţare depinde în mare măsură de activitatea din grădiniţă. De asemenea colaborarea dintre educatoare şi învăţător este benefică pentru formarea şi educarea copiilor.

Educația preșcolară este considerată tot mai frecvent ca o treaptă distinctă și necesară a procesului de învățământ, dar și parte integrantă a structurilor educative globale, ca primă fază a educației permanente. La intrarea în clasa pregătitoare copilul trebuie să posede cunoștințe, deprinderi și

aptitudini, corespunzătoare integrării în clasa pregătitoare, tactul pedagogic și măiestria cadrului didactic, metodele și procedeele folosite de acesta constituind un mijloc prețios de realizare a sarcinilor instructiv-educative pentru integrarea, cu succes, a copiilor în activitatea școlară.

Bibliografie:

Schulman Kolumbus, Elionor, *Didactica Preșcolară*, Editura V& Integral, București, 2000

Schaffer, Rudolph, *Psihologia copilului*, Editura ASCR, Cluj – Napoca, 2005

Ministerul Educației și Cercetării, Institutul de Științe ale Educației, *Revista Învățământul preșcolar*, Nr. 1, Editura C.N.I. Coresi S.A.; București, 2005